

DE GEZONDE GELOVIGE

EEN VERHANDELING VAN DE

EVANGELISCHE BEKERING
ONTDEKKENDE HET WERK VAN CHRISTUS' GEEST
IN DE VERZOENING VAN EEN ZONDAAR MET GOD.



IN HET ENGELS BESCHREVEN DOOR

THOMAS SHEPARD

Bedienaar van het Heilige Evangelie

te Cambridge

Nieuw-Engeland.

DE VERTALER AAN DE LEZER

Hier ziet u eindelijk het tweede traktaat van Mr. THOMAS SHEPARD, in zijn leven waardig leraar te Cambridge in Nieuw-Engeland; een man bij zijn land- en stadgenoten, wegens zijn grote geleerdheid, diep inzicht in de verborgenheden des Evangelies, voorbeeldige Godsvrucht en tederheid, ernst in het prediken, wijsheid in het behandelen van de zielen der mensen, brandende begeerte om het zalige Rijk van Koning Jezus, ook in andere gewesten voort te planten, zeer beroemd, en om zijn doorwrochte geschriften, in gezegende gedachtenis.

Het eerste traktaat, handelende van de bekering, reeds voor enige jaren vertaald, had Gods volk te zeer gesticht, om hen ook zijn *Gezonde Gelovige* niet in onze taal mee te delen. We hoorden het getuigenis van sommige Godvruchtige zielen, dat de Heere dit boekje als een gezegend werktuig had willen gebruiken om hen aan te raken, te overtuigen en tot zich te trekken; van anderen, die reeds het werk Gods in hun hart gevoelden, vernamen wij, dat het hun de gestalte van hun ziel had ontdekt en de hand geleend, om hen tot een meer bevestigde staat en hogere trap in de heiligmaking op te leiden.

Hierbij kwam de mening van geleerde mannen en Godvruchtige leraren, die dit werkje kennende, het ons zeer aanprezen, als zeer ver het eerste overtreffende, met de verzekering dat het, onder des Heeren zegen niet minder vruchtbaar zou zijn en door des Heeren gunstgenoten met gelijke liefde zou ontvangen worden als het voorgaande.

- We konden dit ook zeer gemakkelijk geloven, omdat de stof die er in behandeld wordt van zo groot gewicht, en haar rechte bevatting voor een heilzoekende ziel even aangenaam als noodzakelijk is. Wie wenst niet door de wijze pen, van zulk een vaardig en geestelijk Schriftgeleerde onderricht te worden van het geloof, waarvan het grondige verstand zo geruststellend en troostvol, en de misvatting zo gevaarlijk en onheilspellend is? Vanwaar toch het waar en ingebeeld geloof van de uitwendige belijder? Vanwaar het sukkelen en talmen van de oprechten en teerhartige christen? Van waar anders, dan dat zowel de een als de ander een recht begrip der zaken ontbreekt.
- Indien de waan- en naamchristen de natuur van *het zaligmakend geloof* recht kende; also dat hij in zijn kracht verstond, wat het veronderstelt, in zich bevat en werkt; waar het waarlijk gevonden wordt; welk een wonderbare verandering het teweegbrengt in die mens, in wiens hart het gewrocht werd; hoe licht zouden zijn ogen, - die nu door waan en inbeelding zo omsluierd zijn, dat ze niet kunnen zien, - geopend worden, en hoe spoedig zou hij, wiens bedrogen hart hem tot nu toe ter zijde afleidde, uitroepen: *Is er ook een leugen in mijn rechterhand?*
- Hoe licht zou ook een ongetrooste en door onweer voortgedreven ziel tot haar rust gebracht en van een zwak en gewond gelovige tot *een sterk en gezond gelovige* opgeleid worden, indien ze maar een evangelische bevatting had van die hemelse gave het geloof, het hart van het nieuwe schepsel.

Onze waarde schrijver nu, tracht in zijn traktaat een grondig bericht van dit geloof te geven, en dat op zodanige wijze, dat niemand in een ijdele waan of vermoeden gebracht wordt, of ook, daarin geraakt zijnde, hierin gevoed of versterkt, maar veeleer daarvan genezen zal worden. Daarbij, dat geen van Christus' kleinen, door ongegronde bekommering, zijn dagen in angst doorbrengt, maar dat de treurigen Sions worden getroost en hen toegeroepen worde, dat hun strijd vervuld is; dat ook ieder

heilzoekend christen op de paden des vredes moge wandelen naar de leiddraad des Evangelies, zonder ter rechter- of ter linkerhand af te wijken.

Dit doet hem zo krachtig, ernstig, en zelfs enigszins breedsprakig handelen van die kneuzing en verbrijzeling des harten, dat diep gevoel, die vreze, dat ernstig verlangen naar genezing, dat walgen aan zichzelf, die ware goddelijke droefheid en diepe verootmoediging, die de lage vallei is, waardoor de Vorst des vredes tot de ziel inrijdt, om het hart voor Zich in te nemen, opdat men zich toch in deze niet bedriege, en niemand zich inbeeldt genezen te zijn, die nooit gewond was.

Aan de andere zijde doet hem dit het wezenlijke en eigenlijke des geloofs, het hongerend komen tot Jezus, zó klaar, eenvoudig en onderscheiden voorstellen, dat het allertzakste lam, de allertederste christen, die maar een klein vonkske van het geloof bezit, zien kan, dat hij bedoeld wordt, wanneer de Heere in het Evangelie roept: "Vrees niet!"

Dit een en ander bewoog ons, om aan de verwachting en het verzoek van sommigen te voldoen, om dit geschrift, totnogtoe alleen maar naar zijn waarde geschat door hen, die het kenden, in onze taal over te brengen. Deze taak ten einde gebracht hebbende, bieden wij het u, lezer! bescheiden aan in de hoop en verwachting, dat het niet geheel onvruchtbaar voor u zal zijn. Voorts biddende, dat des Heeren Geest u in het lezen teer en ijverig make, het gewicht der zaak u op het hart binde, u in staat stelle tot eer van Jezus te leven en te verwachten tot uw geloof in een zien veranderen zal.

OP HET UITSTEKEND GEESTELIJK WERK

DE GEZONDE GELOVIGE

Zo klaagt het arme christenhart,
 Als 't diep in zonden ligt verward:
 "Ai mij, wat schrikb're duisternissen,
 Doen mij 't gezicht van Jezus missen!
 Hoe zal ik weten of mijn staat
 Al wel is? Of ik waar' genaad'
 Ontvangen heb? Ja, al mijn krachten
 Vergaan tot niet; ja, zij versmachten.
 Het steunsel van mijn zwak gemoed,
 Jehovah's aanzicht, vriend'lijk zoet
 Die heeft Zijn schone liefdestralen
 Weêr ingetrokken, en doen dalen.
 Wat is er in de duisternis.
 Waar ieder tred en schreed' is mis?
 All' ongemakken te verwachten;
 O Levenszon! geef mij Uw krachten."
 't Geloof, dat als een stalen muur
 In menig' ziel is als een vuur,
 Hetwelk haar in de duisterheden
 Doet in de rechte paden treden,
 Dat is, helaas! in mij zeer zwak,
 'k Lig onder 't zwaarste ongemak.
 Mijn ziel wordt tevens door de zonde
 Geslagen met een diepe wonde.
 "O, Goddelijke Jezus! kom!
 Kom, u volmaakte Bruidegom
 En wil mijn zondig hart genezen,
 Opdat het nabij U mag wezen."
 Zo klaagt de ziele, als de hand
 Haars Vaders, haar geen onderstand
 Van Zijn genade doet gevoelen.
 Waar zal ze dan nog op gaan doelen?
 Maar goedig is die grote Heer',
 Die ziet op het verslaag'ne neer
 Met ogen, vol van medelijden,
 Om het te troosten in zijn strijden.
 Zo heeft de Heere deze Man,
 Die SHEPPARD, u gewezen an.
 O arme ziele, die vol klachten
 Doorleeft uw dagen en uw nachten;
 Gij zult hier in dit kleine boek,
 (En na een naarstig onderzoek)
 Wel zien, wat een gezond gelove,
 Al medebrengt door kracht van Boven.
 Gij zult er vinden, hoe men moet

*Door waar berouw, naar 't hoogste Goed,
't Welk Jezus is, de toevlucht nemen,
Die nooit Zijn kind'ren zal vervreemden.
Sterk dan uw ziele met deez' blaán
En lees ze vrij van voren aan;
Gij zult er hemels brood in smaken
Dat uwe ziele zal vermaken.
Als u Gods zegen in deez' blaán
Aanmerkt, dank God van eerste aan,
En dan de schrijver, als gezonden
Van God, en die 't vertalen konden.*

APPROBATIE VN HET UITSTEKEND GEESTELIJK WERK

DE GEZONDE GELOVIGE.

Wij ondergeschreven Professoren der Heilige Theologie, aan de Universiteit te Utrecht, hebben, zoveel ons onze veelvuldige bezigheden toelieten, doorbladerd het Traktaat, genaamd "De Gezonde Gelovige," opgesteld door THOMAS SHEPARD, Leraar te Cambridge in Nieuw-Engeland en in onze Nederlandse taal overgezet door de loffelijke ijver van....

En daarin niets gevonden, wat tegen de aangenomen Formulieren van Eenheid strijdig is; maar integendeel hebben wij daarin bespeurd een Godvruchtig oogmerk, nette en bondige gedachten, geleerde en zielonderrichtende uitwerkingen, met een duidelijke en bewegelijke wijze van voorstellen, weshalve wij vertrouwen, dat het met goede stichting door Godlievende zielen gelezen zal worden.

Gegeven te Utrecht, de zo November 1685.

(get.)

PETRUS VAN MASTRICHT.

MELCHIOR LEYDECKER.

HERMANUS WITSIUS.

HERMANUS VAN HALEN.

VOORREDE van de schrijver aan zijn waarde vriend MR. W. GREENHILL

Sir!

Veel tegenstreven heb ik gehad in het uitgeven van deze bedenkingen, Maar opziende tot God, ben ik eindelijk overreed om deze redenen:

1. Door de veelvuldige begeerten, beide van vrienden en van vreemden, zo door bijzondere gesprekken als door geschriften, die mij deden denken, of het niet de stem van Christus mocht wezen.
2. Door het goede, naar ik hoor, dat mijn andere schriften, die reeds in het licht zijn, uitgewerkt hebben, dat de overigen ook doen mogen; hetgeen ik aangezien heb als een getuigenis, door de Heere gegeven, dat Hij ze wilde aannemen.
3. Ik kon niet bedenken, wat des Heeren mening was, om door Zijn voorzienigheid, *het eerste deel*, zonder mijn toeleg, kennis, of wil aan het licht te doen komen, tenware het zijn mocht, om mij op te wekken en aan te sporen, om ook het andere, daartoe aangezocht zijnde, publiek te maken. Onze werken, dacht ik, moesten Gode gelijk, en niet geheel onvolkomen blijven.
4. Ik overweeg de zwakheid mijns lichaams en de korthed van mijn reistijd hier beneden; dat ik niet lang zal spreken tot kinderen, vrienden en Gods dierbaar volk. Ik ben er van verzekerd, dat ik niet velen van hen in Engeland, aan wie ik bijna al wat ik ben, verschuldigd ben, in deze wereld meer zien zal. Waarom ik ook bereid geweest ben, om de wind waar te nemen en van deze tijd mij te bedienen, opdat ik enige gedeelten van Gods dierbare waarheid tot een gedachtenis moge nalaten, om te spreken.

En ach! dat het zijn mocht tot de harten van hen, in wier midden ik niet kan, noch zal zijn. Ik acht het voor een deel van Gods oneindige genade, dat Hij mij tot een werktuig maakt van het minste goed. Indien de Heere mij in het openbaar maken van deze dingen in zover zal aannemen, dan is dit al wat ik wensen kan. En zo niet, nochtans heb ik begeerd, als er misvattingen of zwakheden, van welke aard ook, in mochten wezen, of ook in mijzelf mochten gevonden worden, waardoor een goede uitslag verhinderd en mijn bedoeling gemist kon worden, dat Hij mij deze in het bloed zijns Zoons vergeve.

Alleenlijk, hetgeen ik in veel zwakheid geloofd heb, heb ik geschreven en ik zend het aan u, die ik zeer liefheb en eer, u overlatende er aan af of toe te doen, naardat u er nut in ziet, niet te kort doende aan hetgeen ik geschreven heb.

Indien het u goeddunkt het onder ieders ogen te brengen ... u ziet op welke gronden ik daarmede tevreden ben. Maar indien u het wilt begraven en een eeuwig zwijgen opleggen, het zal hem het welgevalligst zijn, die er geringer van denkt, dan anderen kunnen doen.

THOMAS SHEPARD.

KORTE INHOUD

EERSTE HOOFDDEEL

1^{ste} HOOFDSTUK.

Waarin aangetoond wordt, dat, gelijk de grote oorzaak van het eeuwige verderf des mensen is uit Hem zelf, zo ook de dadelijke verlossing en zaligheid des mensen is Jezus Christus

2^e HOOFDSTUK.

De eerste daad van Christus' macht, welke is overtuiging van zonden

3^e HOOFDSTUK.

De tweede daad van Christus' kracht, in het verlossen en zaligmaken van zondaren, werkende de verbrijzeling of het gevoel van zonden

4^e HOOFDSTUK.

De derde daad van Christus' macht, in het verlossen en zaligmaken van zondaren, welke is verootmoediging

5^e HOOFDSTUK.

De vierde daad van Christus' macht in het verlossen en zaligmaken van zondaren is het werk des geloofs

DE AARD VAN DE ROEPING

Aanbieding van genade

TWEEDE HOOFDDEEL

Waarin aangetoond wordt, dat ieder zondaar, gelovende in Christus, op dezelfde tijd overgezet wordt in de aller gezegendste en gelukkigste staat

1^e HOOFDSTUK.

De eerste weldaad, die een gelovig zondaar deelachtig wordt, is de rechtvaardigmaking

2^e HOOFDSTUK.

De tweede weldaad, die een gelovig zondaar deelachtig wordt, is verzoening en vrede met God

3^e HOOFDSTUK.

De derde weldaad, die een gelovig zondaar deelachtig wordt, is de aanneming tot kinderen

4^e HOOFDSTUK.

De vierde weldaad, die een gelovig zondaar deelachtig wordt, is de heiligmaking

5^e HOOFDSTUK.

De vijfde weldaad, die een gelovig zondaar deelachtig wordt, is de vrije toegang tot God en de verhoring van al zijn gebeden

6^e HOOFDSTUK.

De zesde weldaad, die een gelovig zondaar deelachtig wordt, is de heerlijkmaking

DERDE HOOFDDEEL

Waarin aangetoond wordt, dat allen die overgezet zijn in deze gezegende staat, verplicht zijn te leven, een leven van liefde in vruchtbare en dankbare gehoorzaamheid aan Hem, Die hen geroepen heeft, volgens de regel van de wet der zeden

EERSTE HOOFDDEEL

WAARIN GETOOND WORDT DAT GELIJK DE GROOTSE OORZAAK VAN HET EEUWIG VERDERF DES MENSEN UIT HEMZELF IS, ZO OOK DE DADELIJKE VERLOSSING EN ZALIGHEID DES MENSEN JEZUS CHRISTUS IS. Zie de tekst: Hoséa 13:9.

Het heeft u bedorven, o Israël, want in Mij is uw hulp.

EERSTE HOOFDSTUK.

Deze woorden, zoals ze in het Hebreeuws geschreven worden, zijn volgens de stijl van deze profeet zeer kort en vol betekenis, en daarom moeilijk om zonder een omschrijving, in onze taal over te zetten. Maar dit drukt de zin recht uit: *in Mij is hulp*. Dit kunt u bevestigd zien in vers 4: *Er is geen Heiland dan Ik*. En in vers 14: *Ik zal ze van het geweld der hel verlossen. O dood, waar zijn uw pestilentiën? Hel, waar is uw verderf?* Veronderstel, dat de profeet hier al sprak van tijdelijke behoudenis, hulp en verlossing, wat hij niet doet, nochtans was dit een krachtig bewijsreden; indien er geen Zaligmaker is van tijdelijke weeën en ellenden, dan alleen de Heere Jezus, hoeveel te minder dan van eeuwige rampzaligheden!

Ik zal nu niet spreken van des mensen verlossing en zaligheid door koping, ten opzichte van voldoening aan de gerechtigheid, want dit heb ik alreeds verhandeld in mijn traktaat van "*de ware bekering*," maar van zijn verlossing en zaligheid door kracht; niet van des mensen verworven verlossing, door het bloed van Christus, maar van des mensen dadelijke verlossing, die geschiedt door de kracht en werking van Christus' Geest.

Sommige gevangenen onder de mensen worden verlost door koping alleen, sommige door kracht zonder koping; maar zodanig is de beklaglijke gevangenis van alle mensen, onder de strengheid der gerechtigheid en de kracht der zonden, dat zonder de prijs van Christus' bloed, Ef. 1 :7, en de kracht van Christus' Geest, Joh. 8:36, er geen vrijstelling is, daar de Heere Jezus het rantsoen voor onze verlossing betaald heeft. Nochtans is het met ons, als met een hoop gevangenen in de gevangenis; onze zonden houden ons als sterke ketenen vast; de Satan, als onze bewaarder, wil ons niet laten gaan; de deuren zijn door ongeloof voor ons dicht gegrendeld, Rom. 11:32, en daardoor wordt God en Christus buiten gehouden. Wat kracht nu, kan ons, die onder zulk een geweld zo kort gehouden worden, herstellen, zelfs nadat de prijs betaald is? Gewis, het kan geen andere zijn dan die in mijn tekst genoemd is: *In Mij is hulp*. Nadat ons rantsoen betaald is, moet de Heere Zelf komen, en ons uittrekken met een sterke hand, Jesaja 53:1. Aan wie toch is de arm des Heeren geopenbaard? Waarlijk aan zeer weinigen, nochtans is hij aan sommigen geopenbaard. En weet voorzeker, dat, gelijk zij waarlijk Christus voor geen Zaligmaker houden, die zijn zaligheid door koping en voldoening loochenen, zo maken diegenen Hem tot een onvolkomen Zaligmaker, die ontkennen, dat de zaligheid en verlossing des mensen alleen is de almachtige arm, en de werking van Zijn Geest en kracht.

Treffend is derhalve het zeggen van de apostel, Hand. 5:30, 31, *God heeft Jezus verhoogd, om Israël te geven bekering en vergeving der zonden*. Let wel, gelijk Jezus vernederd was om bekering en vergeving der zonden te verwerven, zo is Hij nu dadelijk verhoogd om bekering en vergeving der zonden te geven en toe te passen. Wiens heerlijkheid is het de zonden weg te nemen, dan God in Christus, en door

Christus alleen? Wiens heerlijkheid is het bekering te geven, of bekering en geloof, gelijk Beza uit deze plaats opmerkt, waardoor wij de vergeving ons toeëigenen, dan alleen dezelfde God? Het een kan ons even bezwaarlijk toekomen als het andere, en wij hebben alzo ten zeerste nodig, dat Christus het een doet zowel als het andere. Al de kracht van Christus, daar Hij nu verhoogd is, is niet te veel om ons te geven bekering en vergeving; ik meen, om ons te geven de voorwaarde des Verbonds, uitgedrukt in de bekering, en de zegeningen des Verbonds, begrepen in de vergeving der zonden. De Socinianen ontkennen de verlossing en zaligheid door koping; de Arminianen ontkennen dat het teweeggebracht wordt door Christus' kracht, daar zij Hem alleen het aanraden toeschrijven, maar de kracht tot bekering aan de vrijheid en het vermogen van de wil des mensen. O overspelig geslacht, dat dus houwt en kerft aan de zelen van zijn zaligheid!

Eén vraag zal ik hier maar alleen beantwoorden, welke de voornaamste en nuttigste is; en ze is deze: Hoe Christus ons uit die ellendige staat verlost en zalig maakt; en bijgevolg in wat weg wij het moeten zoeken om verlossing te verkrijgen, door de hand van Christus' macht?

Gelijk er vier voornamste oorzaken en wegen zijn, waardoor de mensen zichzelf ten ondergang helpen: als

1. Onkunde van hun eigen ellende.
2. Gerustheid en ongevoeligheid daarvan.
3. Vleselijk vertrouwen in hun eigen plichten.
4. Vermetelheid, of te rusten op de genade Gods, door een geloof dat ze zelf gesmeed hebben.

Zo is er aan de andere zijde een viervoudige daad van Christus' macht, waardoor Hij al de Zijnen verlost en vrijstelt uit hun ellendige staat.

1. De eerste daad is overtuiging van zonden;
2. de tweede is verbreking over de zonden;
3. de derde is verootmoediging of zelfvernedering;
4. de vierde is geloof.

Welke alle onderscheidenlijk zich voordoen, wanneer hij begint op buitengewone wijze werkzaam te worden, ten dage van Christus' macht. Al wie dadelijke verlossing en zaligheid van Christus hoopt, laat hem genade en hulp zoeken in deze weg, zonder welken hij die nooit zal vinden. Laat hem met overtuiging beginnen, en wensen, dat de Heere hem zijn zonden doe zien, opdat hij over dezelve aangedaan en vernederd zijnde, door het geloof in staat mag wezen om Jezus Christus te ontvangen. 't Is waar, Christus wordt ons het bijzonder door het geloof toegepast, maar het geloof wordt in ons gewrocht, in de weg van overtuiging en droefheid over de zonde. Niemand kan noch wil door het geloof tot Christus komen, opdat Hij zijne zonden wegneme, tenzij hij ze eerst zie, overtuigd daarvan zij, en zich beladen met dezelve gevoelt. Ik beken, de wijze van des Geestes werk in de bekering eens zondaars tot God, is gans verborgen en in veel dingen zeer onderscheiden. Daarom is het een al te grote stoutheid, al Gods voetstappen hierin na te speuren. Toch mogen wij het veilig zover ondernemen, als de Heere Zelf ons Zijn werk verhaalt en mededeelt, op hoedanige wijze Hij met de Zijnen handelt; zóver en niet verder, zullen wij in het verklaren van deze dingen gaan. 't Is grote godloosheid, niet te onderzoeken het werk van Gods algemene Voorzienigheid, hoewel bedekt en verborgen, Psalm 28:5 en 92:6; veel

groter is het, zó niet te doen omtrent Gods werk van bijzondere gunst en genade aan Zijn uitverkorenen.

Ik zal dan beginnen met de eerste daad van Christus' macht, welke is overtuiging van zonden.

TWEEDE HOOFDSTUK.

DE EERSTE DAAD VAN CHRISTUS' MACHT, DE OVERTUIGING VAN ZONDEN.

Tot nader verklaring hiervan zal ik u deze vier dingen ontvouwen

- I. Zal ik aantonen, dat de Heere Christus door Zijn Geest, de dadelijke verlossing van Zijn uitverkorenen hier aanvangt.
- II. Van wat zonde de Heere dus een ziel het eerst overtuigt.
- III. Hoe de Heere dat doet.
- IV. Wat maat en trap van overtuiging Hij dus in al de Zijnen werkt.

I.

Hiervan wordt gezegd in Johannes 16:8, 9, dat het eerste, wat de Geest doet, als Hij komt om der apostelen bediening te bekrachtigen, dit is, *dat Hij de wereld overtuigt van zonden*. Hij werkt niet eerst geloof, maar overtuigt haar, dat ze geen geloof heeft, gelijk in vers 9, en bijgevolg ligt onder de schuld en heerschappij van haar zonden. *Daarna overtuigt Hij van gerechtigheid*, welke het geloof insluit, vers 10. 't Is waar, het woord 'overtuiging', is hier van een wijde omvang, en bevat verbreking en vernedering over de zonde; nochtans vat onze Zaligmaker het in dit woord samen, omdat overtuiging het eerste is, en daarom in rangorde ook het grootste. Wel verstaande, dat de Heere hier niet spreekt van een vruchteloze, maar van een werkzame en doorwrochte overtuiging, zich openbarende in diepe vernedering en droefheid.

(1) Nu, de tekst zegt, dat de Heere hiermede begint, en dat niet met sommigen, hier een en daar een, maar met de wereld van Gods uitverkorenen, die tot zaligheid geroepen worden door de bediening van Gods Woord. Welke uitspraak onze Zaligmaker voorbedacht doet, gelijk ieder zien kan, die het oogmerk overweegt, om het hart van Zijn discipelen ermee te troosten, dat hun bediening dus vruchtbaar zou zijn aan de wereld van Joden en Heidenen. Zodat Hij niet spreekt van een overtuiging, die alleen dient om de mens zonder verschoning te laten, tot des te groter veroordeling, zoals sommigen deze tekst verstaan; want dat ware een arme troostgrond voor hun bedroefde harten.

(2) Ten andere. Hierna zal ik aantonen, dat er geen geloof kan zijn zonder gevoel van zonde en ellende; en immers kan er geen gevoel van zonde zijn, zonder een voorafgaand gezicht en overtuiging van zonde. Niemand kan de zonde gevoelen, tenzij 'hij ze eerst ziet; wat het oog niet ziet, daarvan zal het hart geen rouw hebben. Laat iemand het grootste kwaad overkomen, bijvoorbeeld het afbranden van zijn huis, de dood van zijn kinderen. Als hij het niet eerst weet, ziet en hoort, hij zal het nooit ter hart nemen, en nimmer daardoor gekweld worden. Zo ook, laat een arm zondaar liggen onder de grootste schuld, en de strengste toorn van God, nooit zal het hem verontrusten voor hij het ziet, en daarvan overtuigd is. Hand. 2:27. *Als zij dit hoorden, werden zij verslagen in hun harten*; eerst hoorden en zagen zij hun zonden, eer hun

hart daarover geraakt werd; eerst zagen zij hun naaktheid, eer zij er zich over schaamden, Gen. 3:7.

(3) Ten derde. Het hoogste doel van de wet is, ons tot Christus te drijven, Rom. 10:4. Indien nu Christus het Einde der wet is, dan is de wet het middel dat tot dit einde leidt, en dat niet voor enigen maar voor allen die geloven. Hoewel de wet ons nu tot Christus drijft door veroordeling, nochtans maakt ze eerst een aanvang met de beschuldiging. Eerst beschuldigt ze en zo overtuigt ze van zonde, Rom. 3:20, en dan veroordeelt ze. Het is dwaasheid en onrechtvaardigheid in een rechter een kwaaddoener uit te leveren en te verwijzen tot de terechtstelling, alvorens de beschuldiging en overtuiging heeft plaats gehad, en het is wijsheid en gerechtigheid in hen, om het tegendeel te doen. Daarom, de Geest tot dit einde gebruik makende van de wet, overtuigt ons eerst, gelijk ze eerst beschuldigt en ons onze zonden ten laste legt.

(4) Ten laatste. Merk ook, dat de Satan wanneer hij een zondaar opbindt in zijn zonden, hij hem eerst weerhoudt, indien het mogelijk is, van haar gezicht en kennis, omdat, zolang zij die niet zien, deze onwetendheid oorzaak is van al hun ellende, omreden dat zij die niets gevoelen ook niet trachten eruit gered te worden. De Heere Jezus, Die om de werken des duivels te verbreken in de wereld kwam, Joh. 3:8, begint hiermee: eerst overtuigt Hij de Zijnen, en doet hen hun zonden zien, opdat zij die mogen gevoelen, en tot hun verlossing daaruit mogen geraken.

O die uw tijd verdroomt, door alleen de dingen te behartigen die voor uw ogen zijn, nooit denkende aan de kwaden van uw eigen hart, overweeg dit! En u, die niet opmerkt, die uw zonden niet zien wilt, zelfs niet vragen wilt: wat heb ik gedaan? Wat doe ik? Hoe leef ik? Wat zal er van mij worden? Wat zal het einde van mijn dwaze weg zijn? Tot u zeg ik, zo de Heere u ooit behouden zal, zal Hij u doen zien, hetgeen u nu niet kunt, en niet wilt zien. Hij zal u niet alleen doen bekennen, dat u zondaars zijt, maar Hij zal u overtuigen van zonde. Dit zal het eerste zijn, dat de Heere aan u doen zal.

II. Maar u zult zeggen, *welke is die zonde, waarvan de Heere eerst overtuigt?*

Wat ons nu in orde voorkomt te beantwoorden.

1. De Heere Jezus overtuigt de ziel door Zijn Geest, niet alleen in het algemeen, dat men een zondaar of een zondares is en zondig; maar de Heere voert een overtuigend bewijs aan van de bijzonderheden. Het eerste wordt in deze dagen meer geleerd door overlevering, door verhalen en bekentenissen van ieder mens, dan door enige bijzondere daad van overtuiging door de Geest van Christus. Want wie is er bijna, die niet ligt onder de overtuiging, dat hij een zondaar is? De besten zeggen dat ze zondaars zijn: ik weet, dat ik een zondaar ben. Indien wij zeggen dat wij geen zonden hebben, bedriegen wij onszelf.

Maar hetgeen waarvan de Geest bijzonder overtuigt, is enige bepaalde zonde. De Geest grijpt de mens niet aan om algemene misdrijven, maar Hij legt hem de daad voor en toont hem de bijzondere oorzaken en zonden. *Wij beschuldigen*, zegt de apostel, *beiden Joden en Grieken, dat ze allen onder de zonde zijn*, Rom. 3:9. Maar hoe overtuigt de apostel hen hiervan, zijnde een instrument des Geestes in dit werk van overtuiging? Zie zijn wijze, van vers 10 tot 20; waar u zien kunt, dat het gedaan wordt door het optellen van bijzonderheden. Van zonden hunner natuur: er is niemand rechtvaardig; zonden van hun hart: er is niemand die verstandig is; zonden van hun wil en genegenheden: er is niemand die God zoekt; zonden van hun leven: zij zijn allen afgeweken; zonden van hun nalatigheid in het betrachten van goede plichten: er

is niemand die goed doet; hun harten, tongen, lippen zijn graven, bedrieglijk en vergiftig; hun mond is vol vervloeking, en hun voeten zijn snel om bloed te vergieten, enz. Dit is de staat zowel van u die Joden zijt, als van de Heidenen, opdat alle mond gestopt worde, als schuldig voor God, vers 19.

Wordt hier gevraagd, welke deze bijzondere zonden zijn, waarvan de Heere overtuigt, zo zou ik antwoorden: *naar de verscheidenheid der mensen, is er veel verscheidenheid van bijzondere zonden; als van karakter, aanleg en verzoeking*. De Heere overtuigt de een mens evenwel niet altijd van dezelfde zonden, waarvan Hij een ander overtuigt. Dit echter mogen wij veilig zeggen, dat de Heere gewoonlijk, maar niet altijd, een aanvang maakt met het doen bedenken en te binnen brengen, van deze of die grote zonde, en wel iemands bijzondere of troetelzonde, waardoor de Geest bij trappen al het overige ontdekt. Die pijn welke het hart van Christus het meest trof, doet de Heere vallen op het hoofd van de zondaar, die hem tegen de hemel afschoot, en overtuigt en treft hem als het ware daarmee. Hoe overtuigde de Geest die drie duizend, die voorbeelden van Gods bekerende genade in Handelingen 2:37? Begon de Heere niet van één hoofdzonde, namelijk van Messiasmoord en verachting van Christus, in Wiens bloed zij hun handen geverfd hadden? Ongetwijfeld dachten zij dan ook aan andere zondige handelingen. Maar dit ging voorop 't welk altijd vergezeld gaat met veel andere herinneringen van zonden, die dan te lezen zijn in Gods rekeningen, nadat het eerste voor ogen gesteld is.

- Israëel wilde een koning hebben, 1 Samuël 18. Samuël kon hen voor een tijd niet overtuigen van hun zonde. Wat deed nu de Heere? Gewis, Hij wilde hen eerst overtuigen van hun zonde, eer Hij hen verliet. Dit deed Hij door zulk een verschrikkelijke donder, dat het hun hart deed beven. Maar hoe was het hun toen? Wat zonde zagen ze? Zij zagen eerst de grootheid van die bijzondere zonde. En dit kwam hun niet slechts in hun geheugen, maar zij riepen uit, 1 Sam. 12:19: *Boven al onze zonden hebben wij dit kwaad daartoe gedaan, dat wij voor ons een koning begeerd hebben.*
- Let op die vrouw van Samaria, Joh. 4. De Heere sprak waarlijk eerst tot haar van Zichzelf, van de goederen van het Evangelie en de waarde van het water des levens. Maar wat was het, eer de Heere haar begon te overtuigen van haar zonde, en hoe overtuigt Hij haar? Hij vertelt haar heimelijke hoererij waarin zij leefde: de man, die zij nu had, was haar man niet! En op de ontdekking van deze zonde, zag zij vele andere. Hierom roept ze vers 29 uit: *Komt, ziet een Mens, Die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb!*

En zo handelt de Heere nog heden. De leraar predikt tegen deze en die zonde, 't zij hoererij, onkunde, verachting van het Evangelie, verzuim van heimelijke plichten leugentaal, sabbatschennis of dergelijke. *Dit is uw toestand*, zegt de Geest tot de ziel; *denk aan de tijd, de plaats, de personen, met wie u in deze zondige staat leefde*. Daarop begint de mens in te keren tot zichzelf en te overdenken, hoe geheel zondig zijn voorgaande wegen geweest zijn.

- Soms bezoekt de Heere de mens met een zware verdrukking. Als hij dan in banden is en daarover uitroept, dan antwoordt de Heere hem, gelijk in Jeremia 30:15: *Wat krijgt gij over uw breuk? Om de grootheid uwer ongerechtigheid, omdat uw zonden machtig veel zijn, heb Ik u deze dingen gedaan.*
- Soms ook gebeurt het, dat de Heere zijn metgezel, door een vreselijk oordeel, in de zonde doodt. Dan komt hem die bijzondere zonde in de gedachten, en de Heere ontdekt ze, gewapend en toegerust met een menigte van vele andere herinneringen

van zonden, in de oorzaken, vruchten en uitwerkingen daarvan. Zoals een vader zijn kind kastijdt na enige grote misdaad, maar tegelijk ook andere overtredingen onder het oog brengt, die hij tevoren door de vingeren zag, en zegt: *hier ziel, denk nu eens aan zulk een tijd, aan die zondige daden, aan zo'n onbetamelijk gedrag, aan dat zondig spreken. Op zo'n tijd riep Ik u, maar u ging uw eigen weg, en u wilde naar Mij niet horen. U meende dat Ik het al goed zou opnemen, maar weet nu, dat Ik het niet onopgemerkt zal laten doorschieten, enz.* Zo handelt de Heere met de Zijnen.

Hierdoor gebeurt het dikwijls, dat de uitverkorenen Gods, die burgerlijk opgevoed zijn, goede gedachten opvatten van zichzelf, en lange tijd zonder overtuiging blijven van hun rampzalige staat. Maar de Heere laat hen wel eens vallen in grove heimelijke of openbare zonden, en hieruit neemt Hij dan bijzondere aanleiding, om overtuiging en droefheid over de zonden te werken. De Heere doet hen het hoofd hierover hangen en doet hen uitroepen: *onrein, onrein!* Paulus was burgerlijk opgevoed, ten laatste werd hij een heet vervolger, verdrukker en lasteraar. De Heere overtuigde hem eerst zijn vervolging, en riep tot hem van de hemel: *Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?* Dit trof hem in het hart, en toen werd de zonde levend, Rom. 7:9. Vele verborgen zonden van zijn hart werden ontdekt, hetwelk ik meen dat begonnen is en geduurd heeft, bijzonder die drie dagen, toen hij blind was, en door gezicht van zonden en droefheid des harten niet at noch dronk, Hand 9:9. Iemand die de pest heeft, zal hoop van leven hebben, als hij de ziekte niet kent; maar als hij de vlekken en doodsteken op zijn huid ziet, dan kermt hij, aangezien hij overtuigd is dat de plaag des Heeren op hem is. Zo ook, wanneer de mens een of meer bijzondere zonden ziet uitbreken, dan is hij overtuigd van zijn beklaglijke staat.

Hoewel het gewoonlijk zo toegaat, is het zo niet altijd gelegen. Want sommigen kan de Heere overtuigen van zonden, door hen te tonen de zondigheid van hun eigen hart en wegen. De Heere kan iemand, zijn blindheid laten zien, zijn grote hardheid des harten, zijn zwakheid, zijn moedwilligheid, zijn harteloosheid, dat hij niet kan bidden, noch tot God opzien; of ook dat alles wat hij doet zondig is, als levende buiten Christus. De Heere kan hem schielijk de bedriegerij van zijn eigen hart laten zien, en de heimelijke, zondige praktijken van zijn leven, als hadden sommigen het de leraar bekendgemaakt, zodat het scheen alsof hij tot niemand dan tot hem sprak. Zodat hij zo overtuigd zijnde, gedrongen wordt neer te vallen en te bekennen dat God in deze mens is, 1 Kor. 14:25; en dit kan hem pas tot overtuiging brengen. Nicodémus, overtuigd zijnde van zijn gebrek aan wedergeboorte, voelde daardoor hoezeer hij Christus nodig had. De Heere kan iemand geheel zijn voorgaand leven doen overdenken, hoe godloos het is doorgebracht; alsoo kunnen, niet één, maar een menigte van ongerechtigheden hem omringen. Iemand kan het Godvruchtig voorbeeld zien van zijn ouders, of van andere vrome Christenen in het gezin of de stad waar hij woont, en hierdoor overtuigd worden, dat indien hun toestand en weg goed is, de zijne, zover beneden de hunne is, die vanzelf méér dan ellendig moet wezen.

De Heere overtuigt altijd de ziel van zonden in het bijzonder; maar Hij overtuigt niet altijd dadelijk de een mens van dezelfde particuliere zonde als hij de andere doet. Of de Heere al de uitverkorenen het eerst van de zonden hunner *natuur* overtuigt, en hen hun karakterzonden toont, in en omtrent deze eerste aanval van overtuiging heb ik geen twijfel. Paulus zou onbekeerd en een hoogmoedig Farizeeër gebleven zijn, had de Heere hem deze zonde niet door de wet laten zien, Rom. 7:9. Ja, alle mensen in de wereld bleven in die staat, indien dit niet ontdekt werd, hetzij eerst of laatst, in een kleiner of in een groter mate, met een onderscheiden of meer verwarde besef. Hieruit

rijzen die belijdenissen van de heiligen: *nooit dacht ik, dat ik zo'n boos hart had; al had de gehele wereld het mij gezegd, ik zou het niet geloofd hebben, tenware de Heere het mij had doen gevoelen, en ten laatste ook doen zien; is er ooit zo'n zondaar als ik ben, ten minste in het hart, dat Hem gedurig weerstaat, door de Heere tijde in genade aangenomen?*

2. De Heere Jezus overtuigt de ziel door Zijn Geest, niet alleen van haar zonden in het bijzonder, maar ook van het kwaad, ja van het overgrote kwaad van die bijzondere zonden. De Heere Jezus overtuigt niet alleen van het kwaad der zonde maar van het grote gruwel der zonde. *O booswicht, zegt de Geest, - zoals tot Kain, Gen. 4 - wat hebt u gedaan? Uw zonden roepen tot de hemel, die zó lang tegen God gezondigd hebt, en dit tegen een oneindige Majesteit, waarvoor u nooit kunt boeten! Een God, die u reeds lang in het midden van uw zonden en godloosheden kon afgesneden hebben, die u verpletteren kon als een mot, en tot die eeuwige gloed verwezen hebben, waarin u nu reeds enigen ziet, beter dan uzelf bent, die dag en nacht klagen, terwijl Hij u heeft gespaard uit enkel genade. Van zo'n God bent u afgeweken, en hebt heel uw leven tegen Hem weerstand geboden; daarom zie nu, en bedenk, hoe kwaad en bitter het is, zó te leven als gij gedaan hebt, Jer. 2.* Evenals het is in de weg der heiligheid, waar menigeen die van de Geest ontbloot is, de heiligheid kan zien en kennen naar de letter, maar niet in haar heerlijkheid, dan door de Geest, zodat hij die achting voor haar niet heeft, dat hij haar en haar kennis boven het goud waarden zou, zo is het ook in de weg van onheiligheid: menigeen die van de Geest der overtuiging van zonden vreemd is, kan wel veel particuliere zonden zien; hij ziet ze ook en bekent ze, maar hij ziet niet en kan niet zien, het grote kwaad daarvan. Vandaar is het, dat hij ze wel ziet, maar hij heeft er niet veel mishagen over, omdat hij er geen groot kwaad of nadeel in vindt, en er een lichte zaak van maakt. Echter, als de Geest komt, doet Hij hem de zonden zien, zodat hij overtuigd staat van de uitnemende grootheid van het kwaad, dat in de zonde is, Joh. 16:8, 9. In de tijd der verdrukking die gewoonlijk de tijd der overtuiging is van een werelds, ongeregeld zondaar, ontdekt Hij hen hun overtredingen. Maar hoe ontdekt Hij hun die? Wel, dat ze groot zijn, en zeer veel, en gans boos. O geliefden, eer de Heere Jezus komt om te overtuigen, hebben wij reden om te bidden voor ieder arm zondaar, en met zo'n medelijden aangedaan te zijn, als de Heere Jezus gevoelde, toen Hij zeide: *Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!*

Godvruchtige ouders en meesters, hoe dikwijls onderricht gij uw kinderen en dienstbaren, en overtuigt hen van hun zondigheid, totdat ze hun gebreken bekennen: nochtans ziet u geen verbetering, maar zij gaan steeds verder. Wat moet u nu doen? O zucht voor hen, en zegt: *Heere, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!* Hun zonden weten zij; maar hoe verdorven zij zijn, ach, daarvan hebben zij geen kennis. Maar wanneer de Geest begint te overtuigen, dan doet Hij hen zien, wat zij werken, en wat het grote kwaad van die zonde is, die zij tevoren licht achtten. Zoals dolle mensen, die gezworen, gevloekt, en hun vrienden geslagen hebben, en weer bedarende, en hun kwade wegen en woorden gedenkende, zien wat zij gedaan hebben, en hoe gruwelijk hun vloeken waren. O, die nu wandelt in de onzinnigheid van uw hart en in allerlei zonden, als de Heere u ooit goed doen wil, dan zult ge uw onzinnigheid en dwaasheid inzien en uitroepen: *O Heere, wat heb ik gedaan, met zó de verzenen tegen de prikkelen te slaan!*

3. De Heere Jezus overtuigt de ziel door Zijn Geest, niet alleen van het kwaad der zonden, maar van het kwaad ná de zonde; dat is: de rechtvaardige straf die op de zonde volgt, namelijk, dat ze moet sterven, eeuwig sterven om de zonde, indien ze in

die staat blijft, waarin zij nu is. Rom. 4:15. *De wet werkt toorn*, te weten, gezicht en gevoel van toorn. Rom. 7:9 *Als het gebod gekomen is, zo is de zonde weer levend geworden, maar ik ben gestorven*, dat is, ik zag er mijzelf door als een dood man. Zo ziet de ziel klaar, dat God gezegd heeft: *de ziel, die zondigt, die zal sterven*.

"Ik heb gezondigd, en daarom, zo de Heere waarachtig is, zal ik sterven; ik moet naar de hel, als de Heere nu mijn adem wegneemt en mijn leven afsnijdt, wat Hij rechtvaardig doen mocht, en lichtelijk kon doen. De dood is de bezoldiging der zonden, ja van een enige zonde, al is ze nog zo klein; wat zal dan van mij worden, die schuldig staat aan zo veel, het getal van de haren mijns hoofds, en van de sterren aan de hemel te boven gaande? De hoereerders en overspelers zal God oordelen. De leraar heeft het gezegd, de Heere Zelf heeft zo tot mij gesproken, Hebr. 13:4. Ik ben die man! Mijn geweten klaagt mij aan en zegt mij wat er van mij zal worden. *De Heere Jezus zal komen met vlammend vuur, wraak doende over degenen die God niet kennen, en het Evangelie niet gehoorzaam zijn*; dit geloof ik, want God heeft het gezegd, 2 Thess. 1:7, 8, 9. Nu zie ik, dat ik die ben, die lang geleefd heb in onwetendheid en God niet kende. Ik heb het Evangelie der genade zolang gehad, lokkende en overredende mijn hart, en dikwijls heeft het mij geraakt. Toch heb ik God en Zijn Evangelie weerstaan, en heb mijn vuile lusten, mijn ijdelheden, mijn gezelschappen, mijn glazen, mijn hoeren meer gewaardeerd dan Christus, en heb ze meer bemind dan Hem. Daarom, hoewel ik voor een tijd gespaard mag worden, toch komt er een tijd, waarin Christus Zelf zal komen met vlammend vuur."

Tot deze overreding werkt dan de Geest. Want geliefden, het grote middel, waardoor de satan eerst de mens in de staat der rechtheid overwon, was dit: *hoewel gij eet, en zondigt tegen God, toch zult gij niet sterven*, Gen. 3:4. *Gij zult niet zeker sterven*. De slang zegt niet: *gij zult niet sterven*, want dit was te tastbaar gelogen, Gen. 2:17. Maar hij zegt, naar de kracht van het woord: *gij zult niet zeker sterven*. Dat is, daar is zo'n volle zekerheid niet van; het kan zijn dat u zult leven. God heeft u te lief dan dat Hij dit doen zou. Hij is een te genadig Vader, dan dat Hij nu dus en dan zó zou wezen. Let wel, zoals de Satan onze eerste ouders bedroog, en hen ten ondergang bracht, door hen deze grondregel in te geven, zo zaait hij nog heden zijn vervloekt zaad, en plant ditzelfde beginsel, door de natuur, in de aarde van eens ieders hart. Zij denken niet eens, en zij kunnen niet geloven, dat ze dode mensen zijn, en veroordeeld om te sterven, en dat ze eeuwig sterven zullen, om de minste zonde door hen bedreven. Mensen en engelen kunnen het hun niet doen geloven; zij kunnen de *billijkheid* niet zien, dat God, Die zo genadig is, tegelijk zó streng zou wezen, om zo'n geringe zaak; noch ook de *waarheid* daarvan, want dan, menen zij, zou er geen vlees behouden worden. Dit vergif dat de oude slang hen toewerpt, slurpen zij op en drinken het in. En zo gaan er duizenden, nee, miljoenen mensen naar hun eeuwig verderf. Derhalve, wanneer de Heere Christus komt om een arm zondaar te behouden, en hem van zijn val op te helpen, overtuigt Hij de ziel door Zijn Geest, met volle en krachtige bewijzen, dat ze zal sterven om de minste zonde. Hij zegt hem, zoals de Heere zeide tot Abimelech in een ander geval, Gen. 20:3: *gij zijt een dood man om deze zaak!* En als de Geest dit aandringt, laat zien wie het daar af zal halen. Broeders! dit zeg ik, een arm veroordeeld kwaaddoener, wist en hoorde nooit zekerder het vonnis, dat over hem gestreken werd door een sterfelijk mens, dan een schuldig zondaar het zijne, door een onsterfelijk en onbevredigd God. Daarom riepen de drieduizend uit, Hand. 2:37: *Mannen broeders, wat moeten wij doen om zalig te worden?* Wij zijn veroordeeld om te sterven, wat zullen wij nu doen om van de dood bevrijd te worden? De ziel is dan verblijd dat ze een leraar mag vragen: *O, zegt ze, zeg mij toch wat ik doen moet?* Ik dacht mij in zo'n goede en veilige staat, als iemand in de stad of plaats waar ik woon;

maar de Heere heeft mij een ander nieuws laten horen. Ik moet sterven in deze staat en het is een wonder van genade, dat ik tot heden toe in het leven gespaard ben. Er is niet slechts een blinde vrees en een los vermoeden, dat het misschien zo is, maar een volkomen overreding des harten: *sterven moet ik, sterven zal ik in deze toestand.*

Want als de Geest de zonde ontdekt, en Hij overtuigde niet van de dood op de zonde, dan zou de ziel, die nog onder dit werk van overtuiging is, en meer vleeselijk dan geestelijk, daarvan een lichte zaak maken, wanneer zij er geen gevoelig gevaar in ziet. Maar ziende een bodemloze put, en het eeuwige vuur vóór zich om de minste zonde, dan ziet ze ook het gruwelijk kwaad daarvan. De weg der zonde, hoewel die nog zo veilig tevoren scheen, wordt nu vol gevaar, waarin ze eindeloze weeën en eeuwige dood ziet, Rom. 6:21.

Ga nu voort, zegt de Geest, in uw zondige weg, zoals anderen, als het u goed dunkt; maar o gedenk, wat het einde daarvan zal wezen! Wat is het de vermakelijkheden der zonde te genieten voor een tijd, en ten laatste om dezelve eeuwig gepijnigd te worden? Wees verzekerd, dat dit het einde ervan zal wezen. De ziel zich dus onder de doden geteld ziende, beschouwt zichzelf als in een veel erger staat dan het domme vee en de verachtste worm op aarde. Want ze denkt: als die sterven, is er een einde aan hun ellende; maar ach, dan is het begin van mijn eeuwige ellende. Hieruit ontstaat ook die vreze des doods, en van plotseling afgesneden te worden; zodat ze neerliggende, vol verschrikking is, wanneer ze denkt, dat ze nooit weer zou opstaan. Want ze is overtuigd, niet alleen dat ze verdient te sterven, maar dat ze reeds veroordeeld is om te sterven. Hierom rechtvaardigt de ziel God, zo Hij haar in haar zonde had afgesneden. Ze verwondert zich wat Hem daarvan terug houdt, terwijl God dit van rechtswege doen mocht. Hierom ook ten laatste, staat de ziel stil, en wordt gestuit in de zonde voort te gaan zoals tevoren. Óf als ze het doet, de Heere geeft haar geen vrede, Jer. 8:6. Waarom schroomt het paard de strijd niet, dan alleen omdat het de dood niet voorziet? Maar de ziel ziet nu de dood, en daarom blijft ze staan.

O denkt hieraan, die nimmermeer hebt geloofd dat u dode veroordeelde mensen bent, en daarom nooit in uw hart met zulke gedachten gekweld wordt. Ik zeg u, dat u ver van overtuiging bent, en bijgevolg ver van de zaligheid. Al was het, dat God iemand van de doden zond om tegen deze geruste wereld getuigenis af te leggen aangaande deze waarheid, zij zou evenwel niet geloven; want zelfs zijn gezanten uit de hemel worden hierin niet geloofd. Daarom, wee u als u in deze zaak onovertuigd blijft!

III. *Maar, zult u zeggen, op wat wijze overtuigt de Heere dus van zonden, en waarin openbaart zich dit?*

Het antwoord hierop is de derde bijzonderheid.

Alle kennis van zonde is nog geen overtuiging van zonde, zomin als alle belijdenis van zonde. Er is een overtuiging die het verstand slechts bewerkt, welke niet geestelijk is. In de geestelijke overtuiging zijn deze drie dingen

1. Er is een klaar, duidelijk en zeker licht, zodat de ziel haar zonden ziet, zowel als de dood, die ze daarom schuldig is. Want het woord H8,(6,4< in Johannes 16:8 betekent een zaak door bewijsredenen en verklaringen betogen.

De Geest stelt deze dingen zó vast, dat de mens niets heeft in te brengen; zijn mond is gestopt. Hij zegt niets anders dan: *ach, ik goddeloze, ik ben een man des doods!* Want al heeft iemand krachtige bewijzen om een waarheid te bevestigen en er blijft maar één tegenwerping of twijfeling over, die nog niet beantwoord is, dan is hij nog niet ten volle overtuigd, omdat volkomen overtuiging, evenals het zonlicht de nevelen, alle duistere tegenwerpingen verstrooit. Hierom zal onze Zaligmaker op zekere dag de goddelozen overtuigen van al de harde woorden, tegen Hem gesproken, Judas vers 15

Hetgeen vooral geschieden zal door het kwaad van zulke wegen openbaar te maken en al die valse bedeksels en verdedigingen van zichzelf, die de mensen gebruiken, weg te nemen.

Eer de Geest van Christus komt is de mens blind en hij wil zijn zonde als een die daarom strafwaardig is, niet zien. Nee, hij heeft veel te zeggen tot verschoning en verkleining van de zonde. De een zegt: ik werd er toe verleid; *de vrouw die Gij mij gegeven hebt*; en zo legt hij de schuld op een ander. Een ander zegt: het is mijn natuur; anderen wederom: wij zijn allen zondaars, de Godzaligen zondigen zowel als anderen, toch worden zij eindelijk zalig en zo hoop ik ook van mijzelf. Anderen bekennen dat ze de zonde niet kunnen verlaten; zij wilden wel beter wezen, maar zij kunnen niet; en God eist niet meer, dan ze bij machte zijn te volbrengen. Een ander zegt: ik zal nog maar enigen tijd mijn zonden opvolgen en daarna proberen die te laten. De een zegt wij zijn zondaars, toch is God genadig en Hij wil ze ook vergeven. De ander wederom: hoewel ik gezondigd heb, niettemin heb ik enig goed en ik ben zo verkeerd niet als deze en gene. Oneindig zijn deze verschoningen voor de zonde. Met één woord, ik weet geen mens, ofschoon nog zo slecht en al is het dat zijn zonden nog zo zwaar zijn, of hij heeft iets voor zichzelf in te brengen en het een of ander in zijn hart, om zijn zonden te verminderen en te verkleinen.

Maar geliefden, als de Geest komt om te overtuigen, overtuigt Hij zó dat Hij dit alles beantwoordt; al die sterkten slecht Hij, al die vijgenbladeren rukt Hij af, al die nevelen verstrooit Hij, al die schillen rukt Hij van de ogen en stopt de mond; zodat de ziel voor God staat te kermen: *o Heere, schuldig, schuldig!* Zoals de profeet Jeremia zegt: Jer. 2:23. *Hoe zegt gij: ik ben niet verontreinigd? Zie uw weg, enz.,* Zo zegt de Geest, waarom zegt ge uwe zonde is klein? *Ongehoorzaamheid is weerspannigheid en als de zonde van toverij*, zoals Samuël zeide tot Saul, 1 Sam. 15:23. Is dat een kleine zaak? De Geest der overtuiging beteugelt door heldere bewijzen uit de waarheid, het verstand, zodat het zich tegen God niet meer kan bewegen. Laat dan de gehele wereld het tegendeel zeggen, ja laat de Godzaligen in deze toestand haar komen troosten en gunstig van haar spreken en denken, ... echter kunnen zij haar niet geloven, omdat zij verzekerd zijn dat haar staat erbarmelijk is.

En de ziel, in plaats van zich over haar zonden te verschonen, zal men zien dat hierom dezelve vergroot, ja zich er op toelegt om die te vergroten. Handelde ooit iemand zó godloos, zegt zij, wandelde ooit iemand zó zondig en dat zó lang, tegen zoveel berispingen, bestraffingen, licht, liefde, middelen en genade, als ik gedaan heb? En het is wonderlijk te zien, dat die dingen die haar eertijds de zonden deden licht achten, haar nu doen denken, dat de zonden groot zijn. Bijvoorbeeld, tevoren zei zij: mijn zonde is klein. *Hoe ondankbaar zijt gij*, zegt de Geest, dat u niet een geringe zaak wilt doen voor de Heere. Mijn zonde is algemeen. *Daarom bent u te zondiger*, zegt Hij, *in al die dingen, waarin de wereld in oorlog tegen God opstaat, gij u bij haar voegt.* God spaart mij nog na de zonde. De Geest zegt: *te groter is uw zonde, daarom dat u er zó lang in volhard hebt, tegen een God die zó goedertieren jegens u is.* De liefste zonden zijn nu de hatelijkste, omdat ofschoon ze hem het zoetste waren, toch de Geest hem overtuigt, dat ze daarom te smartelijker zijn voor de Ziele Gods.

Arme schepselen, u kunt uw zonden voor de mensen kleuren, verbergen en verschonen; maar als de Heere komt om te overtuigen, kunt u ze niet verborgen houden. Wanneer Jezus Christus, de Heere, komt om te overtuigen, zult u die Rentmeester in het Evangelie niet gelijk wezen, die vijftig voor honderd schreef. Nee, de Heere zal u een waar en klaar bewijs in die dag doen voortbrengen.

2. Daar is een waar licht in geestelijke overtuiging. Overtuiging in het verstand toont een zaak aan het begrip, maar geestelijke overtuiging vertoont dezelve aan het gemoed. De Geest gebruikt wel bewijsredenen in de overtuiging, maar Hij gaat ook verder en doet de ziel zonde en dood niet alleen zien, dat zij er van kan spreken, maar ook met onderscheid kan aanmerken als volle waarheid. Het verstand kan begrijpen hetgeen er gezegd wordt en spreken over hetgeen wordt voorgesteld. Het kan de zaken door verhaal beschouwen en het een door het ander verklaren, maar de Geest doet de zaken zélf zien, zoals die dadelijk in die woorden zijn opgesloten. De Geest brengt geestelijke zaken, zowel als besef ervan voor iemands oog. Het licht des Geestes is als het licht der zon, het vertoont de zaken zoals ze zijn, Joh. 3:2, 21. Het was Jeruzalems ellende, dat zij de woorden van Christus hoorden, en dat hetgeen tot hun vrede diende, - zijnde in die woorden opgesloten, - verborgen was voor hun ogen, Lukas 9:41, 42. Spreek met sommigen van hun zonde en ellende, zij zullen u alles toestemmen wat u zegt en overtuigd wezen en bekennen, dat hun staat geheel rampzalig is en toch voortgaan in alle soorten van zonden. Wat is daarvan de reden? Waarlijk, zij zien hun zonden alleen door redeneren; maar de zonde zelve, de dood en de toorn van God, zien zij niet. Ja die kunnen zij niet zien, voordat de Geest komt, Die alleen overtuigt en dit daadwerkelijk toont. Niemand zal schrikken voor een leeuw, die maar op de wand geschilderd is, omdat hij daarin de levenden leeuw niet ziet; maar als hij die ziet, dan beeft hij. Zó horen de mensen spreken van de zonde en zij praten van de zonde en van de dood en zeggen dat zij de ellendigste zijn ten opzichte van beide; toch beven hun harten niet en zij zijn niet verschrikt over dit kwaad, omdat de zonde niet levend gezien wordt en de dood zich niet naakt voor hen vertoont. Wat alleen geschiedt door de Geest van overtuiging, ontdekkende dit werkelijk aan de ziel. Hierom is het, dat veel mensen *ziende niet zien*, Jesaja 6:9.

Vraagt u, *hoe dat kan wezen?*

Wel, door dit maar te weten, zien zij de werkelijkheid niet. Zodat velen, die het meest van de zonde weten, daarvan het minst weten, omdat zij door de zonde slechts te zien door begrip, zij die niet zien in haar natuur. En daarom zou het een geluk wezen voor sommige mensen, hetzij schoolgeleerden of anderen, dat zij geen aanmerkelijke kennis hadden van de zonde; want dit licht is hun tot duisternis geworden en maakt hen des te onbekwamer voor geestelijke overtuiging.

De eerste daad van geestelijke overtuiging is, de mens helder te doen zien, dat hij zondig en gans ellendig is. De tweede daad is, de ziel dadelijk te laten zien, wat deze zonde en dood is. O overweeg dit! Velen weten, dat zij zondig zijn en dat zij zullen sterven; maar weten zij wel wat de zonde is en wat het is te sterven? Wisten zij het, ik durf zeggen, hun hart zou wegzinken. Weten zij het niet, dan zijn ze veroordeelde mensen, omdat ze nog geen overtuigde mensen zijn.

Als u hier vraagt, *hoe de Heere die ware beschouwing werkt?*

Ik antwoord, door Zichzelf aan de zondaar te openbaren. De ware grootheid van de zonde ziet men door recht te beschouwen de grootheid van God, die door de zonde beledigd wordt. De zonde wordt niet recht gezien, omdat God niet gezien wordt, 3 Joh. 2, *Die kwaad doet heeft God niet gezien*. Onkunde van God is de oorzaak, waarom bloedschulden raken aan bloedschulden, Hoséa 4:2. De Geest werpt alle anderen toeloop van ijdele en dwaze gedachten uit en dan komt God en verschijnt onmiddellijk aan de ziel in Zijn grootheid en heerlijkheid. En de Geest zegt: *ziet dit zijn uw zonden, waardoor u God getergd hebt, waarop de zonde zich vertoont in haar eigen gedaante*. Samen met dit heldere gezicht van zonde, ziet de ziel geen

geschilderd vuur, maar waarlijk het vuur van Gods toorn, waarheen zij nu geleid wordt, wat nooit geblust kan worden, dan door Christus' bloed.

De Geest aldus overtuigt hebbende, begint een mens zijn onzinnigheid en dwaasheid van de verleden tijd te zien. Hij zegt: *ik wist niet wat ik deed*. En vandaar die vragen kan de Heere zo'n booswicht vergeven, als ik ben, wiens zonden zó groot zijn? Hierom begint het hart bewogen te worden over zonde en dood, omdat het deze nu ziet zoals ze inderdaad zijn en niet door verhaal alleen. Op een worm te trappen, rekent de mens voor geen misdaad, daar er niets in gezien wordt, dat waard is om bemind of gevreesd te worden, waarom ons hart er geen gevoel van heeft. Voordat de Geest der overtuiging komt, is God in des mensen oog verachtelijker dan een worm. Zoals Christus in een andere zaak zegt van Zichzelf, Psalm 22:7. *Ik ben een worm en geen mens; zó mag de Heere klagen: Ik ben geringer in de ogen van zó iemand dan een worm en geen God*. Hierom denkt de mens dat het een kleine zaak is de heerlijke Majesteit Gods te vertrappen en hij is er niet over bewogen. Maar als God gezien wordt door de Geest van overtuiging in Zijn grote heerlijkheid, dan, - zo groot Hij is - wordt de zonde groot gezien. Zoals Zijn heerlijkheid de ziel beweegt en ontroert, zó beweegt de zonde het hart.

3. In de overtuiging is een gedurig licht. De ziel ziet zonde en dood gedurig voor zich; Gods pijlen steken diep in de ziel en kunnen niet uitgerukt worden. *Mijn zonden staan gedurig voor mij*, zegt David in zijn vernieuwde bekering, Psalm 51:5. Want in krachtadige overtuiging is het hart niet alleen genoodzaakt te zien de ellende waarin het steekt, maar het moet zich daarop vestigen. Het is een zonlicht, dat nimmer kan verdoven, ofschoon het kan bewolkt worden. Wanneer de Geest een lichtstraal schiet, om de zonde te openbaren, zoekt de ziel zich af te wenden, dat ze het niet ziet en is aan dat oor doof, evenals Felix. Maar de Geest der overtuiging werkt om een doorzettend werk te maken, op het hart van al de uitverkorenen. Hij volgt hen, Hij ontmoet hen waar zij zich keren en perst hen om te zien en te gedenken, wat zij gedaan hebben. De minste zonde is nu als een splinter in het oog, altijd pijnigende. Die verschijningen en nare voorwerpen van zonde, dood en toorn, der ziel door de Geest van nabij voorgehouden, houden het oog hier staande. Zij, die naar hun eigen behagen de overdenkingen en gedachten des doods kunnen afkeren, bleken nooit oprecht, voordat de Heere hun gedachten vastzet en wel diep doet overdenken, wat zij gedaan hebben en waar zij naar toe gaan. Hierom is het dat de ziel neerligt en opstaat met deze ontroerende gedachte: *wat zal mij nog overkomen?* De Heere houdt haar in de nacht veeltijds wakker, als anderen slapen. Dan wordt ze met deze gedachten bezocht, die haar de rust benemen. Ze ziet terug op iedere dag, week, sabbat, predikatie, gebed en aanspraak. Ze denkt dan bij zichzelf: al deze dagen en weken heeft de goedheid des Heeren en zijn verdraagzaamheid over zo'n booswicht geduurd; en mijn zonden evenzo. Ik zondig in al wat ik doe, in al mijn gebeden, in al wat ik denk; het blijft hetzelfde hart, niet vernederd, niet veranderd.

En hierom zult u zien, dat het woord, wat de zonde eerst aan hen ontdekte, hen nooit uit de gedachten gaat. *Ik denk*, zegt de ziel, *dat ik nimmer die mens, noch zo'n waarheid uit de Schrift, vergeten zal*. Is het dat de ziel ook nu en dan los en zorgeloos wordt en de gedachte aan deze dingen laat varen, de Geest keert weer en begint te onderhandelen met de ziel.

"Waarom hebt u dit gedaan? Waarin heeft de Heere u beledigd? Zal er nooit geen einde zijn? Hebt u niet lang genoeg uw goddelozen weg betreden, moet u het kwaad nog meer ophopen? Hebt u reeds geen toorn genoeg op u? Hoe haast kan de Heere uw

adem wegnemen? En dan, weet ge, was het beter nooit geboren geweest te zijn. Was er ook iemand die zó de genade weerstond, die het aldus waagde op de punt van het zwaard? Hebt u maar een enige Vriend, een geduldig, lankmoedig God, die reeds lang uw geweten alle verschoningen benomen heeft en u daarom kon afgesneden hebben? En verlaat u Hem weer? Zult u Hem zó beledigen?"

Zo vervolgt haar de Geest; hierom komt de ziel tot enige mate van bekentenis der zonden en zegt: "O Heere, ik heb zeer godloos gehandeld, ik ben erger geweest dan het paard, dat vrolijk is in de strijd, omdat het de dood niet voorziet; maar ik heb in deze wegen de dood voor mij gezien en ben echter verder gegaan en zondig nóg en kan niets doen dan zondigen. Aanzie mij, o Heere, want ik ben zeer mismakaakt!" Wanneer de Geest zover in de ziel gebracht heeft, een klaar, waar en gedurig licht om zonde en dood te zien, dan is er een volle overtuiging.

Maar u zult zeggen: *in welke mate deelt de Geest dit licht mee?*

Dit zal ik u als een vierde bijzonderheid nu aantonen.

IV. De mate van geestelijke overtuiging in al de uitverkorenen, is deze: namelijk, dat de *overtuiging* van zonden voortbrengen en werken kan *verbreking* over de zonden; en dat het *gezicht* van zonden voortbrengen kan *gevoel* van zonden; dit moet er wezen en niet meer. Ieder heeft niet dezelfde mate van overtuiging, maar zóveel hebben alle uitverkorenen en moeten ze hebben. Want zoveel overtuiging is nodig, om het doeleinde van de overtuiging te bereiken.

Nu, de finis proximus, of *het voornaamste doel* van overtuiging in de uitverkorenen is *verbreking of gevoel van zonden*. Want wat goed kan het doen, de zonde te zien en daarover niet geraakt te zijn? Wat groter genade toonde de Heere daarin aan de uitverkorenen, dan aan de duivelen én verworpenen, die overtuigd zijn en weten dat zij godloos en veroordeeld zijn, maar toch in hun ganse hart niet aangedaan door enige ware verbreking over de zonde. *Mijn oog doet mijn ziel moeite aan*, zegt Jeremia, Klaagl. 3:51. De Heere opent de oren van de Zijnen tot onderwijzing, *opdat Hij van hen de hovaardij verberge*, Job 33:16, 17.

Sommigen menen, dat er geen volle overtuiging kan zijn als er niet enige sterke ontroering is. Ik zal nu niet zeggen noch betwisten, of er niet iets is in de aard en het wezen van die overtuiging, welke de uitverkorenen hebben, dat onderscheiden is van die overtuiging, die de in duivelen en verworpenen valt; het is nu genoeg tot hetgeen het oogmerk van deze vraag raakt, dat men wete *welke mate van overtuiging* nodig is. Ik zeg dan, dat het duidelijk onderscheid gelegen is in haar onmiddellijke en gevoelige werking in dier voege namelijk, dat ze in zo'n mate zij, *dat het hart waarlijk over de zonde gevoelig is*.

Maar u vraagt, *wat is dat gevoel van zonde en welke mate moeten wij hiervan hebben?* Dit zal ik beantwoorden, wanneer ik zal handelen over de verbrijzeling.

Dat dan niet enige ziel moedeloos worde en zegge, nooit ben ik nog overtuigd geweest, omdat ik zo'n waar, helder en gedurig licht om de zonde en de dood te zien, niet gevoeld heb, als anderen wel hebben gevoeld. Want als het einde der overtuiging maar bereikt wordt, wat is een waar gevoel van de zonde, dan hebt u die mate, die u het nodigst is en waarin de Heere het meeste welgevallen heeft. Maar u, die overal een overtuigde consciëntie met u omdraagt en weet dat uw staat ellendig en zondig is, dat u verloren gaat als u sterft in die staat en toch geen smart, noch gevoel, noch droefheid, noch verdrukking des geestes hebt over deze ellenden, ik zeg, dat de duivelen zelfs in enige opzichten, het Koninkrijk Gods nader zijn dan gij, daar zij zien, gevoelen en beven. Wee, wee, over duizenden mensen, die leven onder overtuigende bedieningen, die door het Woord dikwijls getroffen worden, die de

Heere door Zijn Geest dikwijls ontmoet, die horen en weten dat hun zonden vele zijn, dat hun toestand zondig is en dat hun ongerechtigheid hun ondergang zal wezen, indien zij zó verder gaan. Voor hen is al Gods licht zonder hitte en maar een schijnen op de rotsen en koude stenen, zijnde bevroren op hun droesem. Weet dit, dat u niet één druppel van die overtuiging hebt, welke met de zaligheid begint.

Eer ik van dit, tot het tweede werk van verbrijzeling overga, laat mij een woord van toepassing maken.

Eerste Gebruik.

Begint de Geest aldus met overtuiging van zonden, o dat al de dienaren van Christus meewerken met Christus en met hun volk van hieraf beginnen, Wees trouwe getuigen voor Gods waarheid en waarschuwt deze geruste wereld, dat haar vonnis des doods gestreken is en de vloek Gods op ieder mens ligt om de minste zonde. Verheft uw stem als een bazuin, volgens des Heeren woord tot Jesaja, Jesaja 58:1 en verkondigt hen hun zonden. De bijen, die haar angel verloren hebben, noemen wij hommels. Wanneer het zout der aarde, de dienaars van Christus, volgens Matthéüs 5, hun scherpte, doordringendheid, of zout verloren hebben, men deugt nergens toe, dan om buiten geworpen te worden. Onze toehoorders zullen verrotten en bederven, door zulke leringen aan te horen, die hen nooit eens onderzoeken. Als de Heere een zware vloek over het volk bracht, Ezech. 3:26, maakte Hij Ezechiël stom, opdat hij hen niet zou bestraffen. Wat was de klacht van Jeremia, Klaagl. 2:14? *Uw Profeten hebben u ijdelheid en ongerijmdheid gezien en zij hebben u uw ongerechtigheid niet geopenbaard.* Hoe wilt u hebben, dat de Heere Jezus door Zijn Geest de mensen overtuigen zal? Moet het niet zijn door Zijn Woord? Waarlijk u belet de Geest van Christus neer te dalen op het volk, als u hen niet poogt te overtuigen door zijn Woord. Andere zaken zijn goed en nodig, maar dit is in de eerste plaats het allernoodzakelijkste. Wacht u voor aanzien van personen, voor bitterheid en hartstocht, maar overtuigt toch met ernst en meedogen. Hij, die een werktuig zal zijn voor Christus, in dit of een ander werk om Christus' wille, diens zaak zal de Heere uitvoeren. Hoor hem zal Hij zijn eigen einde bereiken, Zijn groot werk voltrekken en Zijn verstrooide schapen vergaderen, die in grote getal door Zijn Koninkrijk zijn verstrooid, als ze maar eens recht overtuigd zijn, dat zij ten uiterste verloren en het spoor bijster zijn.

Tweede Gebruik.

Mag dit ook geen droeve bestraffing en verschrikking voor hen zijn, die het tegen alle middelen van overtuiging uithouden en hun zonden niet zien willen, noch de vreselijke toorn van God geloven, die billijk ontstoken is tegen hun zonden? Nauwelijks wordt er iemand gevonden, die ronduit verklaart: *ik ben een zondig mens en daarom ben ik dood en veroordeeld.* Maar zij vluchten als wilde beesten voor hun vervolgers, in hun hoeken, schuilplaatsen en holen; ik bedoel hun zondige verkleiningen, verschoningen en verantwoordingen voor de zonde en voor zichzelf en als ze daar nagejaagd en gevonden worden, verweren zij zich en weerspreken de waarheid die hen onrustig maakt. Zij vleien zichzelf in hun eigen ogen, tot hun ongerechtigheid gevonden wordt, die te haten is. De tekst, het nut waardoor hij geraakt wordt, - bijzonder als die wat wijdlopig is - en zijn geweten er door wordt ontroerd, bevalt hem niet; bijzonder als het aanloopt tegen zijn troetelzonde, zijn Herodias, zijn Rimmon. En vooral als hij oordeelt dat de leraar hem bedoelt, zal hij ze niet willen zien, noch bekennen; en bijzonder als hij kan begrijpen, dat hij er zijn eer, zijn versierselen en voordeel bij verliezen zal. Hij wenst zijn zonden niet te zien, om

niet over deze ontrust te worden in zijn geweten en zo gedrongen te worden om zijn zonde te bekennen en te verlaten en zichzelf voor God en mensen te veroordelen.

O Heere, ik zucht er over, dat ik nauwelijks iemand kan ontmoeten, die overtuigd wil wezen of daarover bekommerd is; maar altijd wil men voor zichzelf pleiten, dat de zonden niet zó groot en niet zó kwaad zijn, dat er nog enig goed is en derhalve ook nog hoop. Als God maar genadig is, het schaadt niet al zijn zij grotelijks zondig en dergelijke dingen meer; hun monden zijn gesloten om te zeggen dat zij schuldig zijn. Daar is minder overtuiging in de wereld, in deze eeuw, dan velen vermoeden. Want ik geloof, dat al de helse machten samenspannen, om der mensen ogen te verblinden en hun gemoed te verduisteren, door dit grote werk van Christus in zijn beginselen tegen te staan. Het is satans bedrog, Christus in Zijn intrede, in deze eerste aanval op de ziel, te stuiten. Maar ach, weinig weten wat u hiermee doet en welke weeën ge uzelf hiernamaals bereidt. Wilt u de eerste beademingen van Christus' Geest smoren en weerstaan, wanneer Hij komt om u te behouden? Wat leed zal het u toch doen, dat u het ergste van uw staat weet, daar u hierdoor hoop hebt om er uit gered te worden, of dat anders op zekere dag al uw zonden tot uw eeuwige angst en verschrikking u ordelijk zullen worden voor ogen gesteld, Psalm 50:21/ Wanneer de Heere tot u zal zeggen, zoals tot die rijkaard: *gedenk, dat u het goede gehad hebt in uw leven*. Denk aan zo'n zonde, die u niet zien wilde, maar nu zult u zien wat het is een oneindig God te bestrijden. Denk, dat u tevoren voor de toekomenden toorn gewaarschuwd werd; maar u wilde niet geloven dat de vloek op u lag. Hoewel u dan gevoeld zou hebben, hoezeer u Hem nodig had, Die een vloek gemaakt was om u te zegenen. Daarom, gevoel het nu! Och, dan zult u wensen, dat u dit kwaad in deze uw dag gekend had!

Wat spreekt u van genade? U meent dat u genade hebt, daar u de eerste beginselen niet hebt. Nee, zelfs niet de allerverste voorbereiding daartoe in dit werk van overtuiging. Wat zouden wij aan zulken als deze zijn, anders doen, dan met Jeremia zeggen, Hoofdstuk. 13:17. *Zult gijlieden dan nog niet horen, dan zal mijn ziel in verborgen plaatsen wenen, vanwege den hoogmoed.*

Derde Gebruik.

O, wees dan geraden uw voorleden zonden te overdenken en nu heden uw hart te stellen op uw wegen. Al de godloosheid van uw hart en leven, al de ijdelheid van uw jeugd, Spreuk 2:9, al uw heimelijke zonden, al uw zonden tegen licht en liefde, tegen bedreigingen en beloften; al die tijd waarin u niet anders deed dan leven in de zonde, moet u overdenken. Zo heeft het volk Gods gedaan, Ezechiël 6:9 en zó zullen al de uitverkorenen doen. Weet toch, dat de Heere ze allen gedenkt en dat met droefheid Zijns harten over u, omdat u deze vergeet, Hoséa 2:7. Hij, die uw haren telt en de vallende mussen waarneemt, telt veel meer uw zonden die van u komen; zij zijn geschreven in Zijn zwarte boek. Het zijn geen beuzelingen, want die bemint Hij niet. De boeken zullen geopend worden. Ach, reken nu! U hebt nog tijd om er u over te bedenken, die mogelijk niet lang zal duren. Het is des Heeren klacht over een godloos geslacht, Jer. 8:6, dat Hij niemand hoorde zeggen: *wat heb ik gedaan?* "Want gijzelf, - zoals de woorden eigenlijk luiden in Zef. 2:1 - *o volk, niet waardig om bemind te worden.*" Ik zeg u, uit naam van de eeuwige God, dat de Heere eerlang Jeruzalem met lantaarnen zal doorzoeken en komen met een zwaard in Zijn hand, om alle geruste zondaars in de steden en landen daaruit te halen, indien zij niet ontwaken. Hij zal onderzoek doen naar het bloed, naar de eden en naar de hoerereien die zó algemeen worden en naar alle heimelijke zonden, waarin wij bevroren liggen. Laat God de Heere u toch in deze avondtijd des daags onderzoeken en overtuigen, eer de nacht komt, waarin het te laat zal wezen om te zeggen: *ik wenste dat ik mijn wegen in tijds*

overdacht had. Onder alle zonden kan er geen zó bezwaarlijk bestaan met oprechtheid, dan een besmettelijke onwilligheid om de zonde te zien en daarvan overtuigd te wezen, Joh. 3:20, 21.

De wegen en hulpmiddelen om hiertoe te geraken, zijn deze:

1. Leid uw ziel tot het licht. Begeer in het gebed van de Heere, wat Job deed, Hfdst. 34:32. *Hetgeen ik niet zie, o Heere, leer Gij het mij.* Zet de spiegel van Gods Wet voor u, zie in de bediening des Woords op tot den Heere, en zeg: *o Heere, doorzoek mij.* De zon van het Woord ontdekt de fijnste vezelen. Al wat op des Heeren dag gesproken wordt, neem het aan als gesproken tot u, en wanneer u gelegenheid hebt, onderzoek dan uzelf. Toen David zag, hoe zuiver de Wet was, riep hij uit: *wie kan zijn afdwalingen verstaan?* Psalm 19 : 13.
2. Zie op iedere overtuiging van uw geweten, als een waarschuwing, door de Heere Zelf gegeven. Want somtijds treft het woord, en het geweten verschrikt, en zegt: *dit is mijn zonde, en zoodanig is mijn staat;* nochtans hoe zeer is het de mens eigen, een bevlekt geweten te pleisteren! Hoe dikwijls denken zij, dit is maar een woord van een mens, die de zonde lang en breed op de predikstoel kan bestraffen, en wij moeten hem hierin vrijheid geven. Óf hun harten zwellen en rijzen op tegen hem die spreekt en tegen zijn woorden. En wat is de reden? Hij meent dat er maar een mens spreekt; maar indien hij zag en geloofde, dat dit een greep, een waarschuwing en een berisping was van de Almachtige God, zou hij hem, meent u hem zo hekelen? Zou hij er zó los over heenlopen? Toen Samuël aan Eli droevige dingen over zijn huis verkondigde, zei Eli: *Hij is de Heere,* 1 Sam. 3:18. Toen Paulus Jezus zag, zeggende: "waarom vervolgt gij Mij?" Hand. 9 : 4, 5 , 9, viel hij verbaasd neer en durfde de verzenen niet langer tegen de prikkelen te slaan. Een arrest is 's Konings naam, komt met autoriteit, en brengt in het hart des mensen een verschuldigd ontzag.
3. Oordeel niet over de zonde naar enige andere regel, dan waarnaar God oordeelt, volgens de regel van het Woord, naar hetwelk eens iegelijks wegen ten laatsten dage zullen geoordeeld worden. Wat deed Saul voor Samuël zijn zonde verkleinen? 1 Sam. 15. Hij oordeelde daarover niet, zoals de Heere deed in Zijn Woord. Want als hij dat gedaan had, zou hij gezien hebben, dat ongehoorzaamheid aan een gebod, zo kwaad was als toverij, gelijk Samuël hem zeide; hetwelk zijn hoogmoedig hart, ook deed wegzinken en zeggen: *ik heb gezondigd.* Gedenk tot dat einde aan deze teksten: Rom. 1:18, Rom. 2:9, Rom. 6:23 en Gal. 3:10, waaruit u zien kunt, óf, dat u moet sterven in de staat waarin u zijt, óf dat God Zelf moet liegen. Denk dat een gram gelaat en een toornig woord, een doodslag is in Gods schatting; een dartel oog, een onkuise gedachte, is overspel voor een heilig God, voor Wiens rechterstoel u rekenschap zult moeten geven van iedere ijdele gedachte en woord, 2 Kor. 5:10. Oordeel evenmin over de zonde, naar de tegenwoordige gemakkelikheden, winsten, eerbewijzen en gemakken; want dit is een valse regel. Mozes verliet de genieting der zonde, die maar voor een tijd is, Hebr. 11:25. Oordeel ook niet, naar het gevoel van straf daarover; want God behoudt de toorn aan Zijn vijanden, tot de dag van afrekening Nahum 1:2; noch ook naar de schatting, die anderen in het algemeen daarvan hebben, die er niet meer werk van maken, de Zoon van God door hun zonden te kwetsen, dan zij doen om het gewormte onder hun voeten te vertreden; noch naar de praktijk van anderen, die zeggen: alle mensen zondigen en daarom hoop ik dat ik zó wel zal varen als anderen; noch uzelf beter te zien en God te danken, dat u niet zijt als andere mensen. Het kan zijn dat u nooit hebt gestolen, gehoereerd, noch gemoord,

maar dat is de zaak niet. Hebt u één ijdele gedachte gehad in uw bidden? Hebt u een predikatie zonder voordeel gehoord? Hebt u slechts gezondigd? Weet dan, dat God de Engelen die gezondigd hebben, niet gespaard heeft; en hoe zult u het ontkomen, tenzij de Heere voor u gestorven is? Ten laatste: oordeel er ook niet over, naar de mening die u hebt van God, door te denken dat God u gelijk is; en zoals u er weinig werk van maakt, dat Hij er nog minder van zou maken, Psalm 50:21. Wacht u toch, om over het kwaad der zonde, naar een van deze regelen te oordelen. Och gedenk, dat alle mensen geaard zijn, om beter van zichzelf te oordelen, dan zij zijn. Zijn wij ook blind? zeiden de Farizeeën. Zie toe, dat u door over de zonde te oordelen naar deze valse regelen, uzelf niet bedriegt.

Vierde Gebruik.

Laat dit ten laatste een gebruik zijn van dankbaarheid, voor al degenen, wier ogen de Heere door overtuiging van zonden, geopend heeft om te zien.

Toen David henen ging in de hitte van zijn geest om Nabal te doden en Abigaël hem ontmoette en stuitte, ... wat zei hij toen? *Gezegend zijt gij de Heere voor uw raad*, Sam. 25:32, 33. Had de Heere u ook niet ontmoet en overtuigd van uw dwaasheid en zó gestuit, toen u in de hitte en het opvolgen van uw zonden voortging naar de eeuwige dood, welk een groot aantal zonden zou u bedreven hebben? Hoe goddeloos zou u geweest zijn? O zeg dan: *gezegend zij die dienaar des Heeren en de Naam des Heeren zij gedankt, die mij zodanige raad gegeven heeft!* Er wordt gezegd, Joh. 16:7, 8, *dat Christus de Trooster zal zenden, om van zonde te overtuigen*. Is het een troostrijke zaak de zonde te zien? O ja, het zal in die dag stof van onuitsprekelijke blijdschap voor u wezen, dat u ooit de zonde gezien hebt; dat Hij u ooit toonde die verborgenheid der ongerechtigheid in uw hart en leven, die geheimen van de macht en heerschappij der zonden over u. Gij zult uw broeder niet haten, maar wel berispen, Lev. 19:17. Als de Heere uw zonden bedekt in zijn eigen boezem ziedende hield en u daarom nooit bestrafte, of ervan overtuigde, daar zou geen groter bewijs zijn van Gods haat tegen u. Och, het is oneindige liefde, dat Hij u in het verborgen leidde en verborgen en helder met u gehandeld heeft. Zou u hiervoor niet dankbaar wezen? De Heere kon u in uw natuurstaat gelaten hebben en u nimmer uw einde hebben bekend gemaakt; en u nooit iets van uw zonden en van de watervloed gezegd hebben, voor dat hij daar was.

Misschien zult u zeggen: *als ik mijn zonden gevoelde en diep daaronder vernederd was, dan zou ik dankbaar kunnen zijn, dat ik ze gezien had; och, wat is het de zonde te zien?*

Ik antwoord.

1. Dit is een gunst, die de Heere aan ieder niet betoont. Velen hebben geen middelen om hen tot de kennis daarvan te brengen. En degenen die ze hebben, zijn nog onder deze middelen met een diepe slaap bevangen, zodat zij niet weten wanneer de dood voor hun deur is en wat de zonde al in heeft. Het kan zijn dat dit de toestand is, van deze en gene uwer arme vrienden en bekenden, wie het bevreemdt, dat u niet met hen mee loopt in dezelfde weg.
2. Neem aan dat sommige verworpenen de zonden al zien; toch legt de Heere een verborgen deugd in dat werk van overtuiging in u, die u tot de Hemel doet roepen, om een geest van verbreking over de zonden, die u zonder dit gezicht der zonde nooit zou begeerd hebben; dit hebbende verworpenen niet.
3. Het zij dan zoals het zij, overtuiging is een werk van de Geest, hoewel het maar algemeen was; en wilt u voor algemene genade niet dankbaar wezen, ofschoon ze

maar uitwendig was, hoeveel te meer voor deze die geestelijk is, al zou ze dan maar algemeen wezen? Bijzonder, aangezien dit het eerste fundamentele werk des Geestes is en in zijn zaden alles in zich besluit. Gevoel van zonden neemt hier zijn aanvang en ontstaat hieruit, evenals onkunde van zonde alle zonden voortbrengt. De Graaf Montaquil ontdekkende het verraad van het buskruit was de behoudenis van Engeland. Wij zijn gewoon de dag en het uur van het begin van sommige grote merkwaardige verlossingen goed te onthouden. O gedenk deze tijd, waarin de liefde van Christus eerst uitbrak, door u te overtuigen van uw zonden, waarin u anders zeker was verloren gegaan.

Tot zover van dit eerste werk van overtuiging; nu volgt het tweede, de verbrijzeling.

DERDE HOOFDSTUK.

DE TWEEDE DAAD VAN CHRISTUS' KRACHT, IN HET VERLOSSEN EN ZALIGMAKEN VAN ZONDAREN, WERKENDE DE VERBRIJZELING OF HET GEVOEL VAN ZONDEN.

Verbrijzeling, prikkeling des harten of smart en gevoel van zonden, is onderscheiden van overtuiging van zonden; het laatste is het werk van het verstand en heeft daar voornamelijk zijn zitplaats; het andere is in de wil en de genegenheid en heeft daar zijn voorname zitplaats. Iemand kan een gezicht van zonden hebben zonder droefheid en gevoel daarvan, Dan. 5:22, Jak. 1:23, 24 en Rom. 2:20-23. Toch is die overtuiging, welke de Geest in de uitverkorenen werkt, eerst of laatst, altijd vergezeld met verbrijzeling.

Om dit stuk des te beter te ontvouwen, laat mij u deze vier dingen openleggen.

- I. Dat verbrijzeling of gevoel van zonde, terstond volgt op de overtuiging van zonden, in de dag van Christus' macht.
- II. De noodzakelijkheid van dit werk, om het eerste te ondersteunen.
- III. Waarin het bestaat.
- IV. De mate daarvan in al de uitverkorenen.

I.

Dat droefheid de overtuiging volgt, is klaar, zowel uit de Schrift als uit de rede, Hand. 2:37: *Als zij dit hoorden*, dat is: wanneer zij zagen en overtuigd waren van hun zonde, dat zij de Heere der heerlijkheid gekruisigd hadden, wat zij tevoren dachten geen zonde te zijn, ... wat volgde daarop? *Zij werden verslagen in hun harten*. Zie, hier is verbrijzeling. Efraïm zich tot God bekerende, gebruikte deze woorden: Jer. 31:19, *Nadat ik aan mijzelf ben bekendgemaakt, heb ik op de heup geklopt*, (zoals zij, die in grote zwaarigheden geraken, gewoon zijn te doen) *ik ben beschaamd, ja ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb*. De Ninevieten, horende door de Profeet, dat zij allen binnen veertig dagen zouden vergaan, Jona 3:4, 5 wordt van hen gezegd: *zij geloofden God*. Dit is in het werk van overtuiging; *en zij bekleedden zich met zak en as*, in het werk van verbrijzeling, wat daarop terstond volgde. Josia's hart smolt in zijn vernieuwde bekering tot God, nadat hij de woorden der Wet gehoord had *en hij weende voor de Heere*, 2 Kron. 34:27. Want wat is het einde der overtuiging? Is het niet de verbrijzeling? Want als de Heere een mens zijn zonden zou laten zien en de dood om de zonde en toch gedogen dat het hart hard en onbewogen bleef, de Heere zou hem slechts laten onder groter ellenden en onder een gevaarlijker oordeel. Namelijk, als een mens zijn zonde zou zien en kennen en toch onbewogen en verhard daaronder zou zijn. Hardheid des harten is een van de grootste oordelen. De zonde te zien en niet daarover geraakt te zijn, bewijst een groter verharding. Want het is geen wonder, dat zij die de zonde niet zien noch kennen, ongevoelig voor de zonde blijven. Helaas, zij weten niet wat zij doen! Maar dat iemand verlicht is, zijn zonde ziet en echter niet bewogen is, ... *Heere, hoe groot is deze hardheid!* Hoe onverschoonlijk zal zulk een voor God staan, wanneer de Heere met hem richten zal over zijn verstoktheid des harten. Wat is het einde van dat licht wat de Heere in het verstand geeft in andere zaken? Is het niet om het hart daarmee geheel in te nemen? Waarom geeft de Heere het licht der kennis van Christus en van

Zijn wil? Is het opdat deze kennis in het verstand zou oprijzen en daar besloten blijven? Nee, werkelijk niet; maar opdat het hart daardoor geheel en al ingenomen zou zijn. En meent u, dat de Heere het licht van overtuiging in het gemoed wil opsluiten? Is er niet een verder doel, te weten, om het hart op het diepst over de zonde te bewerken? Zegt iemand dat het doel van de overtuiging is, *de ziel tot Christus te leiden*, ik sta toe dat dit het uiterste en laatste doeleinde daarvan is. Maar het eerste is deze verslagenheid. Want indien het verstand overtuigd is van de ellende en het hart blijft verhard, zou het gemoed waarlijk zien, dat gerechtigheid en leven alleen te verkrijgen is in Christus? Nee, het hart verhard blijvende, zal de wil en genegenheid nooit naar Christus uitgaan. Het is onmogelijk dat een verhard hart, geheel onbewogen blijvende over zonde en ellende, waarlijk veel begeerte zou hebben naar Jezus Christus. Maar hiervan meer in het vervolg.

II. Welke noodzakelijkheid er is in zodanige verbrijzeling, om de overtuiging te ondersteunen.

Ik merk de noodzakelijkheid nu aan bij wijze van gewone handeling en niet van Gods buitengewone wijze van werking, wanneer Hij nóch Wet nóch Evangelie gebruikt, zoals Hij anders gewoonlijk doet. Velen hebben zich onlangs tegen deze leer zeer aangekant en gevraagd: *wáártoe zoveel droefheid en verslagenheid des harten? Iemand kan alleen door het Evangelie bekeerd wezen en God kan hem zoetheid en blijdschap laten toekomen, zonder enig gevoel van zonde en ellende. Dit heb ik zelf bij eigen ondervinding; waarom drijft men dan zo'n noodzakelijkheid om tot Christus te komen door deze achterdeur?*

Dit is een zaak van groot gewicht en zeer gevaarlijk deze waarheid te loochenen; toch is er ook veel voorzichtigheid nodig in de behandeling hiervan, opdat niet iemand struikelen. Daarom, eer ik de redenen neerleg, om de noodzakelijkheid daarvan aan te tonen, verzoek ik vrijheid om u de volgende regelen voor te dragen, zowel tot verklaring van dit stuk, als tot beantwoording van onderscheiden tegenwerpingen, die over deze zaak algemeen zijn.

1. Regel. Heb omtrent dit werk van verbrijzeling die gedachten niet, dat de Heere geen recht gevoel van zonden gewrocht heeft, omdat u het niet in zo'n mate bevindt, als u het wel begeerde te hebben en anderen het gevoelen. Gevoel van zonden heeft zijn trappen. Ik twijfel niet of Jozefs broederen hadden droefheid; toch Jozefs droefheid moest meer zijn; hij moest geworpen worden in de kuil en in de gevangenis en men drukte niet alleen zijn voeten in de stok, *maar ook zijn ziel*, zoals de Hebreeuwse tekst zegt, *kwam in de ijzers*, Psalm 105:18. Hij moest meer verdrukt worden in de geest, omdat hij groter werk had te doen voor God en hoger dan de anderen verheven zou worden en daarom had hij meer ballast nodig. Sommigen zijn burgerlijker dan anderen opgevoed en hebben daardoor zich minder schuldig gemaakt aan boosheid des harten tegen God en Zijn wegen, waarom deze zó'n grote reden van onrust niet hebben; niet zó ruw zijnde, hebben zij te minder de bijl nodig om hen te behouwen. Sommiger droefheid breekt schielijker uit, evenals de stormen en onstuimigheden der zee en de Heere is misschien gezind Zijn werk spoediger in hen te verhaasten en te voltrekken, misschien wel buitengewoon.

Want alle christenen wedervaart juist niet hetzelfde als die bekeerden bij Hand. 2:37. In anderen dringt de droefheid door bij trappen; *guttacavat lapidem. De druppel holt de steen uit*. De Heere ontledigt hen door gestadige drukking en hierom gevoelen zij die mate van droefheid niet zoals anderen. Ieder christen is

geen Heman, die ongewone verdrukkingen en vervaarnissen leed en neergedrukt werd met al Gods baren, Psalm 88:8, 16. Want hij was een man van zeer grote talenten en gaven, zoals u zien kunt, 1 Kon. 4:31. Daarom moest de Heere enige ongewone loden gewichten aan zijn hart hangen, om het steeds laag te houden, opdat het bovenmate zou verheven worden. In allen, die de Heere wil behouden, werkt Hij enig gevoel van zonden, maar niet in dezelfde mate. De Heere geeft niet altijd aan de Zijnen hetgeen goed is in zichzelf. Ik beken, 't is goed, om wel diep bewogen en vernederd te worden, maar Hij geeft hun wat nuttig is en daarom het beste voor hen.

2. Regel. Meen niet, dat er geen verbrijzeling of gevoel van zonden in de ziel gewrocht is, omdat u het niet zó helder en onderscheiden kunt gevoelen, of omdat u de tijd van de werking en eerste beginselen daarvan niet weet. Ik heb er velen gekend, die klaagden dat zij niet verootmoedigd waren; dat zij het zó niet gevoelden, noch de tijd konden noemen, wanneer het aldus met hen was. Toch is hij er geweest en dikwijls hebben zij het gezien met behulp van andere glazen; en zij hebben God daarvoor gedankt. Wanneer zij in Jesaja 63:17 klaagden: *Heere, waarom verstokt Gij ons hart, dat wij u niet vrezen?* ... meent u dat er inderdaad geen weekheid noch gevoel was? Ja waarlijk, maar zij gevoelden niet anders dan een hard hart; ja, zo'n hardheid alsof de Heere hen daarmee plaagde door Zijn eigen hand en die niet alleen met hen geboren en aangekweekt was, zoals het is met andere mensen. Deze zielen menen dat de Heere haar verlaten heeft, ja geslagen heeft met een hard hart en dit bewenen zij. Toch heeft de Heere ware zachtheid gewrocht onder gevoel van hardheid; zoals dikwijls de verworpenen zachtheid gevoelen, als er van binnen louter verharding is. De toehoorders die vergeleken worden bij steenachtige grond, waren bovenop geploegd en geëgd, maar toch steenachtig op de grond. Sommigen kunnen uitwendig maar niet ter dood toe gewond wezen; dit is licht te kennen. Anderen kan de Heere treffen tot bloedstorten toe, hun droefheid is meer inwendig en bedekt. Zij kunnen daarom hun wonde niet peilen, zoals anderen kunnen doen.
3. Regel. Meen niet, dat de Heere in al de uitverkorenen verbrijzeling werkt, in dezelfde *omstandigheden* gewerkt door de Geest, maar alleen in hetzelfde *wezenlijke* werk. De Heere werkt een recht gevoel van zonde, wezenlijk en waarlijk, toch zijn er veel verscheiden omstandigheden. Zoals er veel uitbreidingen en verklaringen zijn van een en dezelfde tekst. Bij voorbeeld: het kan zijn dat dezelfde zonde die Paulus bewoog, Lydia en Apollos niet bewoog: Dezelfde beseffen tot vergroting der zonden van de ene, komt juist niet in de zin van de andere. Dezelfde klachten, gebeden en bewerkingen des Geestes in de ene, zijn juist niet in dezelfde omstandigheden, noch in dezelfde uitwerkingen in de andere. Niettemin voelen zij beiden de zonde en daarom klaagt zowel de een als de ander, echter door middel van onderscheiden bevattingen en verzwarende omstandigheden. Dit zeg ik, opdat u te beter verstaan zou de mening van Gods dienstknechten, u openende het werk van vernedering. U hoort hen zeggen, dat de ziel dit doet, dat doet en zó spreekt; het kan zijn, dat ieder in dezelfde onderscheiden omstandigheden daarover zó niet oordeelt; daarom is het te verstaan, als alleen voortbrengende exemplum in resimili, *iets dat dit gelijk is*, of dat in zijn wezen hetzelfde uitmaakt.

4. Regel. In dit werk van verbrijzeling moeten wij geen regels tot de mensen brengen, maar de mensen tot de regels. Buig Gods regel niet naar de ondervinding van mensen, die feilbaar zijn en veeltijds verdorven van verstand, maar breng de mens tot de regel en toets aan deze zijn staat. Want velen geven voor, *dat sommigen in het geheel niet verootmoedigd worden, noch ooit enige voorafgaande droefheid over de zonde gehad hebben; Gods genade alleen heeft hun hart gesmolten; dit zeggen ze, getuigt de ervaring; en velen, die oprechte en begenadigde christenen zijn, hebben het ondervonden.*

Maar hierop zou ik aldus antwoorden:

In dit of enig ander stuk hebben wij ons niet te laten leiden door de ondervinding van mensen alleen, maar slechts de regel, waar te nemen. Indien bewezen wordt, dat volgens de regel, de mens verslagen en bewogen moet zijn over zijn zonden en ellenden, eer de genade recht begrepen en Christus aangenomen kan worden; wat heeft men mij dan te zeggen, van zulke en zulke mensen? Laat de regel blijven, maar laat de mens staan of vallen naar de regel. Velen worden voor een tijd geacht vrome en Godzalige mensen te zijn, die veel op hebben met Jezus Christus en de genade; toch vallen zij later af en raken teniet; een bewijs dat zij niet gezond waren.

Vraagt u *wat de reden is?*

Dit is de ware reden: hun eerste wonde en droefheid over de zonde was niet recht, zoals in het vervolg zal blijken. Duizenden zijn door deze ene zaak, omtrent hun staat ellendig bedrogen, namelijk door Gods regel en wijze te wringen en te draaien naar der christenen ondervinding. Laten al Gods dienstknechten beven en hiervoor gewaarschuwd zijn. Verdraai de heilige Schrift niet, noch doe haar spreken naardat u zelf gevoelt, maar toets alle dingen daaraan, 1 Thess. 5:21.

5. Regel. Maak de voorbeelden der bekeerden in de Schrift in alle dingen niet tot voorbeelden van onbekeerden; vergelijk Gods werk omtrent de een niet met Gods werk omtrent de ander.

Sommigen zeggen, dat velen in de Schrift bekeerd zijn tot Christus, zonder droefheid te hebben over de zonden en brengen daartoe bij het voorbeeld van Lydia, Hand. 16, wier hart zachtens geopend werd om Christus te ontvangen; en van de Moorman, Hand. 8, die bekeerd werd op dezelfde wijze.

Ik antwoord:

Dit zijn voorbeelden van personen, die tevoren reeds tot God bekeerd waren en in de Messias geloofden, maar die niet wisten dat deze Jezus de Messias was; hetgeen zij deden, zodra de Heere middelen zond om Christus te openbaren. Daarom wordt Lydia, een Joodse nieuweling, beschreven als een die God diende, Hand. 16:14; zó ook de Moorman, Hand. 8:27. In dezelfde toestand was de hoofdman over honderd, Hand. 10:2. Hij was Godzalig en vreesde God en zijn gebeden kwamen voor God in gedachtenis, Hand. 10:2, 4; wat niet zonder geloof kan zijn. Toch wist hij niet dat deze gekruiste Jezus de Messias was, voordat Petrus tot hem kwam. Neem dan aan: er was geen gevoel of droefheid over de zonde voor die tijd; volgt daarom dat zij die nooit hadden, toen de Heere eerst in hen begon te werken? Zijn deze voorbeelden in bekeerde personen, geschikt om Gods werk aan te tonen in onbekeerde personen? In sommige dingen zijn ze waarlijk voorbeelden, in andere wederom niet. Hun voorbeelden van geloof in Christus, zijn niet in die daad, voorbeelden van droefheid uit gebrek aan Christus. Dit zal ik er nog toe doen: te zeggen dat God Lydia's hart opende, om te geloven in Christus en niet om te beklagen haar zonde en ellende in haar staat buiten

Christus. Als men stelt dat zij buiten Christus was, is meer dan uit de tekst bewezen kan worden; want er wordt gezegd, *dat de Heere haar hart opende, zodat zij acht nam op hetgeen van Paulus gezegd werd.* En kan iemand denken, dat Paulus of een ander apostel ook Christus predikte, zonder hen te verkondigen hoezeer zij Hem nodig had? En kon iemand haar die noodzakelijkheid prediken, zonder haar zondige en verloren staat aan te tonen? En meent u dat Lydia dit niet in acht moest nemen? Zou u denken, dat toen Filippus kwam om aan de Moorman het 53^{ste} hoofdstuk van Jesaja te openen, waar staat, *dat Christus om onze ongerechtigheden verbrijzeld is*, hij hem geen kennis zou gegeven hebben van het oneindige kwaad der zonde en ellende van alle zondaren en van hemzelf in 't bijzonder? Of men moest zeggen, dat de Heere Jezus niet voor hem verbrijzeld was.

6. Regel. Heb die gedachten niet omtrent de voorbeelden van Gods bekerende genade, waarvan de Schrift gewaagt, dat zij geen droefheid over hun zonden hadden, omdat juist overal zó uitdrukkelijk en onderscheiden daarvan niet gesproken wordt; want de Schrift stelt gewoonlijk de zaken zeer kort terneer. Dikwijls stelt ze deze en gene zaken voor en wijst ons om er over te oordelen naar andere plaatsen, zoals in Hand. 6:7, waar gezegd wordt: *en een grote schare der priesteren werd den gelove gehoorzaam.* Volgt daaruit dat zij straks geloofden, zonder enig gevoel van zonden? Zie een klaarder voorbeeld, Hand. 2, waar wij zien, dat zoals de één bekeerd werd tot het geloof, zo óók de ander; hebbende één hand in dezelfde zonde. 1 Tim. 1i:13, 14, Paulus was een vervolger, maar de Heere bewees hem barmhartigheid en de genade Gods was zeer overvloedig, met geloof en liefde; volgt daaruit dat Paulus geen nederwerpingen had, omdat ze hier niet gemeld worden? Als wij Handelingen 9 inzien, zullen wij het anders bevinden.
7. Regel. Oordeel de algemene werkingen des Geestes op iemands ziel, niet te zijn de beginselen van krachtdadige en bijzondere bekering. Want iemand kan enige inwendige en nochtans algemene kennis hebben van het Evangelie en van Christus in hetzelfde, vooral voordat er droefheid over de zonde is. Echter volgt hieruit niet, dat de Heere geen aanvang zou maken met een hartelijk berouw en leedwezen, omdat een algemene bewerking niet is een bijzondere krachtdadige werking. Wanneer de Geest dus komt, begint Hij van hieraf, wat wij aantonen zullen.
8. Regel. Verschrikkingen, vreze en gevoel van zonde en dood zijn in zichzelf zielsverdrukkingen, en drijven van zichzelf ons van Christus af; nochtans in de hand van Christus, door de kracht des Geestes zijn ze gemaakt om te leiden en te drijven tot Christus, Die machtig is treuren in blijdschap te veranderen; zowel als ná treuren blijdschap te geven. Het is ijdel te denken, dat zulk een droefheid ons van Christus zou afleiden, niet nodig is, en dat Christus derhalve wel werken kan zonder dezelve, en alzo te ontkennen de verwinnende kracht en rijkdommen der genade in Christus de Heere, door de Zijnen te verwonden, ja door de Zijnen te doden in al hun vleselijke gerustheid en zelfvertrouwen, en alzo al de Zijnen in het leven behoudt en aanzet om het leven te zoeken in de Zoon.

Deze dingen, alzo vooropgesteld zijnde, laat ons nu horen de noodzakelijkheid van dit werk, om de overtuiging te achtervolgen.

1. Reden. Anders zal een zondaar nooit scheiden van zijn zonden; een eenvoudige overtuiging van zonden verlicht de kaars maar om de zonde te zien; verbrijzeling brandt zijn vingers, en dat doet hem het vuur vrezen. *Reinigt de handen, gij zondaars, en zuivert de harten, gij dubbelhartigen*, zegt de apostel, Jakobus 4:8. Maar hoe zou dit geschieden? Hij antwoordt vers 9: *Gedraagt u als ellendigen, treurt en weent, uw lachen worde veranderd in treuren, en uw blijdschap in droefheid*. De profeet Joël roept tot zijn toehoorders, dat zij zich van hun zonden bekeren zullen tot de Heere. En hoe? Scheurt uw hart en niet uw klederen, Joël 2:12. Niet dat zij machtig waren dit te doen; maar door die droefheid die van allen in het algemeen vereist wordt, werkt Hij krachtig in de harten van al Zijn uitverkorenen in het bijzonder. Want ieder heeft van nature vermaak, ja, al zijn lust en vermaak, in niet anders te doen dan zonde; hij heeft voor God niet anders over. Nu, zolang hij vermaak neemt in de zonde en genoeg vindt in deze, kan hij niet dan onafscheidelijk daaraan vasthouden. O, het is hem zó zoet en het is hem alleen zoet! Want zolang is de ziel dood in zonden; *die zijn wellusten volgt, is levend gestorven*, 1 Tim. 5:6 en zolang ze dood is in zonden, is het onmogelijk dat ze van zonden kan scheiden; niet meer dan een dood man de band des doods kan ontkomen. Derhalve volgt hieruit onmiskenbaar dat de Heere eerst gal en alsem op deze tepels moet strijken, eer de ziel met zuigen zal ophouden en daarvan gespeend worden. De Heere moet eerst de zonde bitter maken, eer zij zich daarvan zal laten aftrekken; eerst moet ze de last der zonde voelen eer zij stil zal zijn en rust begeren. En weet dit, dat zoals het vermaak in de zonde, een zondaar zeer zoet is, evenzo de droefheid over de zonde zeer bitter moet wezen, eer de ziel daarvan zal scheiden.

Het is waar, ik erken, iemand kan soms zonder droefheid van zijn zonden scheiden. De onreine geest kan voor een tijd uitvaren, eer hij gegrepen, gebonden en door Christus' macht gedood wordt, maar zo'n soort van scheiding is maar het reinigen van het buitenste des bekera; het is onveilig en ongezonder en het einde van zo'n christen zal ellendig zijn. Dat iemand op het horen van zijn zonden zou zeggen: *ik zal het niet meer doen*, zonder enig gevoel van droefheid daarover te hebben, dit zou door Paulus niet goedgekeurd zijn. Hij had geen droefheid gezien in de zorgeloze Korinthiërs, toen zij die overspeler duldden; maar hun droefheid bracht hun bekering teweeg, 2 Kor. 7:10. Wat zeg ik, de Heere versmaadt zulk hoerachtig mondwissen; en daarom, wanneer dezelfde apostel hen bestraft, omdat ze zich niet afscheiden van die zondaar en tegelijk van de zonde, vat hij het in één woord samen: *gij hebt geen leed gedragen, opdat hij uit het midden van u weggedaan werd*, 1 Kor. 5:2 ... omdat dan eerst de zonde recht streng door de ziel behandeld wordt, wanneer droefheid en schaamte, smart en gevoel daarvan, dit werk ter hand neemt.

Niet alleen is het de zonde tegen God, maar als de Heere Jezus Zijn uitverkorenen in hun zondige staat aantreft, zijn zij zelfs door de zonde *vijanden Gods*. Hierom is het, dat zij nooit hun wapenen zullen neerleggen, tenzij ze zelf terdege gewond zijn. De Heere moet hun hart, gemoed en geweten kwetsen, eer zij die zullen wegwerpen. Indien er dan geen afstand noch scheiding van zonde is, maar de zonde zó sterk en de zondaar zó snood als tevoren, heeft Christus dan wel het einde van zijn werk, die gekomen is om Zijn uitverkorenen van zonden zalig te maken? Ofschoon u voorwendt genegenheid tot Christus te hebben en overtuigd te zijn, ja noem vrij wat u kunt, wat bent u beter zó u in uw zonden blijft? Toen de apostel al de ellende des mensen wilde opsommen, deed hij het in deze woorden: *gij zijt nog in uw zonden*, 1 Kor. 15:17. Zó zeg ik ook: *wees overtuigd*; ... maar gij zijt nog in uw zonden. Gij zijt Christus genegen en hangt Hem aan, ... maar gij zijt nog in uw zonden. Die zijn zonden bekent en laat, zal alleen barmhartigheid verkrijgen, Spr. 28:13.

U zult zeggen: *kan de zoetheid van Christus in het Evangelie en gevoel van genade geen scheiding maken van de zonde, zonder dat er enige verbrijzeling is?*

Ik antwoord:

1. Gevoel van genade en Christus' zoetheid, meen ik, moet voornamelijk dienen om de ziel tot Christus te trekken: *Ik heb u getrokken met goedertierenheid*, Jer. 31:3, maar verbrijzeling of gevoel van zonde, dient bijzonder in de hand van Christus, om de ziel van zonden af te wenden. Afkeer van zonden is onderscheiden van en gaat in orde vóór onze bekering tot God.
2. Gevoel van de zoetheid van Gods genade in Christus houdt de zonde buiten, maar ze houdt de zonde ten eerste niet uit.
3. Christus kan niet werkelijk zoet zijn, tenzij de zonde eerst bitter gemaakt is; daar mag een algemeen begrip van Christus' uitnemendheid wezen en Hij mag ter waarde komen van dertig zilverlingen; dat wil zeggen, er mag enige achting voor Zijn genade en hoop op Zijn goedertierenheid zijn, hetgeen droefheid kan veroorzaken. Maar ik durf niet zeggen, dat dit gezond en doorwrocht werk is, dan ná de droefheid. Christus is een tong der geleerden gegeven, om een woord ter rechter tijd te spreken; maar tegen wie? Er wordt bijgevoegd: *met de vermoeiden*, Jesaja 50:4. Zij zijn de mensen die de genade zullen waarderen en wie ze ook alleen te pas komt. Die de bitterheid van zonde en toorn gevoeld hebben, valt het al zeer zwaar Christus dierbaar te stellen en Zijn zoetheid te smaken; hoe zullen zij het dan doen, die hiervan niets weten? Zoetheid vóór het gevoel van zonde is evenals hartsterkingen vóór het zuiveren van een vuile maag, die wel gewoonlijk de zenuwen versterken, maar de mens niet herstellen.

2^e reden.

Omdat zonder gevoel van ellende, niemand zich bekommeren zal om Christus te mogen hebben; noch gevoelen dat hij Christus nodig heeft. Een mens mag zijn gebrek aan Christus zien, door de kracht van overtuiging, maar hij zal nooit de noodzakelijkheid van Christus gevoelen, dan door *de Geest der verbrijzeling*. *De gezonden hebben de Medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn*, Matth. 9:12. Een gezonde zal geen noodzaak van een dokter zien, maar een zieke zal gevoelen hoezeer hij hem nodig heeft, zal hem hoogachten en om hem zenden. Door *gezonden* moet u zulken niet verstaan, die waarlijk geen Christus nodig hebben, want wat zondaar is er of hij heeft Hem nodig, maar hen die geen behoefte aan Hem gevoelen. Zoals ook met *zieken* niet bedoeld kunnen worden degenen die zondig en ellendig zijn, want dan moest Christus komen om dadelijk alle mensen zalig te maken; maar alleen zij, die zichzelf zó gevoelen als een zieke, die zijn ziekte voelt. Deze alleen gevoelen gemis en noodzakelijkheid van Christus. Deze alleen zullen tot Christus komen, zich over Hem verheugen en voor hun herstelling door Hem, werkelijk dankbaar zijn. Hieruit ontstaat die grote zonde der wereld, het Evangelie te verachten en niet bewogen te zijn over die blijde tijding, omdat men niet geraakt is over zijn zonden en ellenden. Maar enigszins over het Evangelie bewogen te zijn, komt hiervan dat men tevoren niet ten volle over zijn ellenden is aangedaan geweest. Vandaar is het, dat wanneer de Heere Zijn volk tot zich riep, zij echter niet wilden komen, *want zij waren Heeren* en konden het zonder Hem wel stellen, Jer. 2:31. Waarom kwamen die genodigden niet tot het avondmaal? Zij hadden landen, ossen en vrouwen, die zij moesten verzorgen, maar de noodzakelijkheid dat zij moesten komen, gevoelden zij niet. Alleen de armen, kreupelen, lammen en blinden gevoelden het, Lukas 14. Die doorbrenger, Lukas 15:17, liet zich niet gelegen aan zijn vader, noch aan zijns vaders huis, voor hij voelde

dat hij verging van honger. Het is waar, de genade van het Evangelie trekt de mens tot Christus; maar dit is zeer opmerkelijk, dat het Evangelie geen genade toezegt, dan in die zin dat ze zondaars zijn en mensen, die in de uiterste ellende steken. Het Evangelie zegt niet dat Christus gekomen is *om zalig te maken*, maar om *zondaars zalig te maken* en Zijn volk zalig te maken van hun zonden. Het zegt niet, dat God *de mens* rechtvaardigt; maar dat Hij *de goddelozen* rechtvaardigt; noch dat Christus stierf voor ons, maar voor krachtelozen, voor zondaren, voor vijanden, Rom. 5:6, 8, 10. Dit waar zijnde, kan iemand zich dan wel inbeelden, dat dit nieuws zoet zal wezen, tenzij de mens de oneindige ellende der zonde en haar vruchten gevoelt? Zal de mens niet zeggen of denken: *is dat zo'n zaak? Laten wij zondaars en vijanden wezen, toch hebben wij geen nood!* Voordat Christus komt, bestaat het leven des mensen in zijn zonde, Kol. 3:7. Neem nu, dat iemand aan een gezelschap van mensen zou vertonen de grote gunst die hun vorst hen toedroeg, dat hij zo'n genadig vorst is, maar dat hij hen hun hele levenslust zal benemen. Zou dit een blijde tijding wezen? Evangelische genade kan niet geroemd, veel minder gevoeld worden, dan uit oorzaken van zonde en ellende; die eerst gevoeld moet worden, vóór de genade zoet kan zijn, 2 Kor. 7:10.

3^e reden.

Christus bezoekt nooit iemand, dan alleen zulken die hun ellende gevoelen. Zegt u: *iemand kan tot Christus komen, zonder dit te hebben*. Ik zeg nog eens, laat dit zijn, want Hij heeft onderscheiden navolgers, toch zal Christus niet tot hem komen, noch zichzelf aan hem geven. *Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering*, Matth. 9:13. Van welke tekst valt op te merken, dat zoals door *rechtvaardigen* niet verstaan worden zulken, die in oprechtheid zodanigen zijn, maar die zichzelf zó oordelen en bevinden; zó worden door *zondaars* niet verstaan, allerlei soort van onboetvaardige en hardnekkige zondaren, maar die zichzelf als zodanig achten en gevoelen en hun klachten daarover uitstorten. God de Vader nu zendt Hem alleen tot zulken; Hij is gezonden niet om te genezen de harden van hart, maar de gebrokenen van hart, Lukas 4:18. Het is waar, Hij is gezonden om de mens, die een hard hart heeft, gebroken van hart te maken; maar Hij is niet gezonden om hen te genezen, vóórdat zij gebroken harten hebben. De Heere verliet de negen en negentig, die geen bekering nodig hadden, om voor altijd te dwalen en tot het een verloren schaap, dat zichzelf zó gevoelde en de noodzakelijkheid van een Behouder kende om te komen en hem op te zoeken. Tot hem vervoegt de Heere Jezus Zich en om hem alleen verliet Hij de negen en negentig. Lukas 15:4-7.

4^e reden.

Dit kan ten laatste blijken door te letten op het einde van de val des mensen in de zonde en de verkondiging van de Wet om de zonde te ontdekken en van het Evangelie ten aanzien van de zonde en ellende. Waarom gedoogde de Heere de val van de mens? Wat was zijn groot doel daarmee? Waarschijnlijk dit, *dat daardoor een weg gemaakt mocht worden tot een groter betoning van Gods genade in Christus*. De slang vergiftigde het ganse menselijk geslacht, opdat het Zaad der vrouw de ere mocht hebben van sommigen te herstellen. Dit was Gods uiterste doeleinde; zijnde het verderf van sommigen, uit zichzelf, hiertoe maar ondergeschikt, Rom. 9:22, 23. Gewis, Adam kon een hoger trap van gunst gekregen hebben, indien hij was staande gebleven en God had zijn genade geopenbaard door hem, hoewel veranderlijk, te bewaren van vallen. Maar de Heere zag, dat de genade hierdoor niet genoegzaam bevorderd zou worden tot de hoogste waardigheid en gedoogde daarom dat hij dadelijk viel en wel in een diepte van uiterste ellende. Overweeg nu, dat de val van de

mens in zichzelf geen middel kan zijn van verheerlijkende genade, maar veeleer al de heerlijkheid Gods verdonkert; hoe zal de Heere dan hierdoor Zijn doeleinde bereiken? Werkelijk, zó als de Heere daardoor de mens zijn ellende doet zien en gevoelen, zó zal de genade daarop aangeboden, omhelsd en verheerlijkt worden. Daartoe gaf de Heere zijn Wet, om de zonde aan de dag te brengen en boven mate zondig te maken; Hij zond de dood om de zonde, opdat dit doel bereikt zou worden, Gal. 3:22. Derhalve, gevoel van zonde, dood en ellende middel zijnde, moet dus het andere als het Doel voorgaan. Daarom, zoals de genade gezien kan worden door overtuiging van ellende, zó kan de zoetheid daarvan alleen gevoeld worden door de ellende te gevoelen in de verbrijzeling.

III. Maar u zult zeggen, *wat is deze verbrijzeling en waarin bestaat deze?*

Dit is de derde bijzonderheid, die nog geopend moet worden. In 't algemeen bestaat deze hierin, dat de ziel aangedaan en gevoelig gemaakt is over de zonde; maar in 't bijzonder is verbrijzeling niet anders dan een prikkeling des harten of een verwonding der ziel, met zodanige vreze en droefenis over de zonde en ellende en het gaan naar haar eeuwige rampzaligheid. Zodat ze bestaat in drie dingen.

- Ten eerste, vreze.
- Ten tweede, droefheid.
- Ten derde, afscheiding van zonde.

1. Wanneer de Heere Jezus komt om Zijn uitverkorenen vrij te stellen, gaat het aldus toe: zoals de Satan hen hield in hun ellende, door hun ogen hiervoor te sluiten en hun hart voor derzelver gevoel te verharderen, zó snijdt de Heere Jezus Satans zelen eerst door overtuiging af, en breekt afzonderlijk het overige door verbrijzeling. Hij doet zó de ziel haar ellende gevoelen en daarover bewogen zijn. En zoals de ziel ongevoelig is, voordat Hij komt, zó maakt Hij de ganse ziel gevoelig wanneer Hij komt. Daarom vervult Hij het geweten met vreze en het hart met droefheid en klachten, zodat nu de wil der zonde gebroken wordt, die voordat deze vreze en droefenis haar aangrepen, verhard was. Laat mij toe, dat ik u dit wat meer bijzonder opene, opdat u de waarheid van hetgeen wij u nu voordragen, mag smaken en onderzoeken.

Ik zeg: de Heere Christus brengt in dit werk van verbrijzeling in het hart van een zorgeloos zondaar een wonderbare schrik en vreze voor Gods grimmig ongenoegen en voor de dood, de hel en de straf der zonde. O geliefden! zie heden op de meeste mensen, dit is al de ellende die op hen ligt: zij vrezen de toekomenden toorn niet; zij vrezen noch dood, noch verdoemenis, zelfs dan niet wanneer zij horen en weten, dat deze hun deel is. *Maar hun harten zijn vol om kwaad te doen*, Pred. 8:11.

De Heere Christus brengt hun daarom deze vreze toe, waarmee het net is als toen de Heere kwam om de Kanaänieten te overwinnen, Exod. 23:27, 28. Hij zond Zijn horzelen voor hun aangezicht; wat ziet op een zekere bevreesdheid, die hun hart ten dage des strijds deed bezwijken, waardoor zij ten onder geraakten. Alzo zendt de Heere Christus, wanneer Hij een arm zondaar overwint, die Hem lang weerstaan heeft en in zijn eigen verderf wilde verder gaan, zo'n vreze in de ziel, dat ze ineenkrimpt als ze denkt aan haar vreselijke staat en daarom heimelijk uitroept: *Heere, wat zal er van mij worden, indien ik in deze staat sterf?* Paulus sidderde en beefde; hij was verbaasd over zijn zonde en godloosheid; en toen begon hij te schreeuwen, Hand. 9:6. De stokbewaarder was zeer wreed tegen Paulus, maar toen de Heere Jezus kwam om hem uit deze staat te verlossen, zag men hem sidderen en beven, Hand. 16:30, 31. Zó bevreesd zijnde, wilde hij iets doen, om van het gevaar waarin hij zich nu zag, verlost te zijn. Wanneer een mens het gevaar en voor de deur staande uitnemende grote

gevaren ziet, dan vreest hij ze natuurlijk. Eér Christus komt, mag de ziel haar ellende zien, maar zij begrijpt ze niet dan van ver, zij hoopt ze te ontkomen en hierom vreest zij deze niet, Psalm 10:5. Maar als de Heere Jezus nader komt, stelt Hij een mens zijn gevaar, de dood, de toorn en de eeuwigheid voor ogen en de mens. En zoals hij nu is, heeft hij geen hoop van die te ontvlieden en daarom vreest hij. Ziende de ellende zó uitnemend groot, heeft hij ongewone, hoewel dikwerf verborgen angsten. Zoals mensen die als zij de dood voor ogen zien, beginnen ontroerd te worden en te kermen als het te laat is. De Heere Jezus handelt met Zijn uitverkorenen zeer genadig, hen nabij de dood en de eeuwigheid brengende eer zij er toe naderen, terwijl het nog heden genaamd wordt. De arme stokbewaarder dacht zichzelf te doden, toen hij zó bevreesd werd. Nu, zovelen als er onder deze hand van Christus geraken, hebben dezelfde gedachten, omdat zij geen hoop zien. Maar deze mate is niet in allen; maar wel deze: *jaagt hun vreze aan, laat hun weten dat zij mensen zijn*, Psalm 9:21. Voordat deze vreze komt, zijn de mensen boven God en menen zij dat ze het tegen Hem zullen kunnen uithouden. De Heere zendt hun derhalve deze vreze, om hen bekend te maken, dat zij maar mensen zijn en dat zij niet boven God zijn. Ja, dat het tevergeefs is de verzenen tegen de prikkels te slaan en zó verder te gaan, zoals zij gedaan hebben. Zij mogen dan zó trots, zó groot en zó moedig wezen als zij willen. God toont hen dat Hij hun terging niet langer verdragen zal, indien zij volharden willen met alzo te doen. *De geest der dienstbaarheid* doet de mens vrezen, eer hij *de Geest der aanneming* ontvangt, Rom. 8:15. Deze vreze is derhalve zodanig als de wedergeborenen na het ontvangen van de Geest der aanneming nooit hebben. Deze vervolgt dan de ziel met de bedreigingen des Woords, hem dood en verderf in die staat verkondigende. Bijvoorbeeld, er staat Johannes 3:18: *Die niet gelooft, is alreeds veroordeeld*. Gij gelooft niet, zegt iemands geweten, terwijl de Geest daarnevens getuigt. *Daarom zijt gij veroordeeld*, zegt het geweten.

De Geest der dienstbaarheid nu, is het getuigenis van Gods Geest, getuigende zowel van hetgeen voorgaat, als hetgeen volgt. Nu, deze Geest van *dienstbaarheid* heeft werkelijk geen wedergeboren mens ná deze tijd. Maar de vreze die hij naderhand heeft, ontstaat uit een ander beginsel van verdorvenheid van het geweten en boosheid des Satans; of door een tegenwoordige verlating des Geestes, Die van hem geweken is. Maar ze ontstaat niet uit enig stellig getuigenis van de Geest, iemand overredend dat hij nog niet is wedergeboren. Er is derhalve wel op te merken, dat deze vreze het werk van de Geest van de Heere Jezus is, waaruit dan volgt:

- Dat deze vreze niet enkel natuurlijk is, zoals die bij Rom. 2:15, ontstaande uit het natuurlijk geweten alleen, dat slechts van zonde beschuldigt, maar nooit tot de uitwerking komt. Maar deze is bovennatuurlijk, een pijl in het geweten geschoten door de arm des Geestes, zó verschrikkelijk, dat geen overdenking van dood en eeuwigheid zo'n vreze kan voortbrengen; ze werkt in de mens een waar besef.
- Hieruit volgt, dat het een kenbare vreze is, want des Geestes werk is altijd klaar, eer hij ervan afscheidt, Ef. 5:33. Het is geen blinde, verwarde vreze, niet een achterdocht, noch een droevige gissing, waardoor menigeen verschrikt, zeer ontsteld en verbaasd wordt, zoals iemand die droomt en meent, dat hij in de hel is, - en toch niet kan zeggen, hoedanig dat kwaad is hetgeen hij vreest; - maar het is een kenbare vreze, waardoor men onderscheiden weet en ziet, dat men ellendig is en hoedanig die ellende is.
- Hieruit volgt, dat het een sterke vreze is, omdat de almachtige hand des Geestes deze aandrijft en de ziel doet beven. Het is geen zwakke vreze, die de mens kan afschudden, of door een losse hoop, door bezigheden en door slaap kan genezen.

Zoals sommige winden, die de bomen wel schudden, maar nooit neervellen; maar deze vreeze werpt de hoogste ceder omver, verbaast het hart en beneemt de hardnekkigste en vermetelste zondaar al zijn moed en dapperheid. Want de Geest toont, dat het grootste kwaad gelegen is in de afscheiding van God. Hierom is er geen kwaad in de wereld zó verschrikkelijk als dit. *Ach, ik was liever nooit geboren, zegt de ziel, dan dat ik dit zou dragen.* Hierom verwerpt ze alle andere gedachten en kan niet gerust wezen. Hierom is het, dat deze vreeze een mens doet vlieden en naar een betere staat doet omzien. Iemand die Lot gelijk is, vertraagt in zijn zonde, maar deze vreeze is als de engel, die hem met geweld uit Sodom dreef. De Heere zegt tot hem: *Vlied om uws levens wil, opdat gij met de wereld niet verloren gaat, want uw zonden zijn tot de hemel opgeklommen; gij moet sterven voor de dag ten einde is! Wat zal er dan van u worden?* Ach zondige, rampzalige mens, mocht de Heere niet rechtvaardig zó doen? Zijn uw zonden niet zó groot en veel geworden, dat ze een ondragelijke last zijn voor de ziele Gods, om ze langer te kunnen verdragen?

Hierbij komt verder, als een ziel na zó'n, benauwde vrees, zondig en zorgeloos wordt, dat de Geest haar aandrijft met meer oorzaak van vreeze. Nu begint de ziel te denken:

"Heeft de Heere je wel ooit uitverkoren? Christus stortte Zijn bloed om Zijn volk zalig te maken van hun zonden; u leeft nog in uw zonden: stortte Hij ooit Zijn bloed voor je? Je hebt gezondigd tegen het geweten, nadat je verlicht bent geweest en bent weer afgefallen, heb je dan ook die onvergeeflijke zonde gedaan? Je hebt menige gunstige tijd gehad om God te zoeken, maar je hebt je tijd verdroomd en verkwist; is de dag der genade nu niet voorbij? Het is waar, de Heere is nog lankmoedig en goedertieren en laat je door de algemene genade leven; maar is dit alles niet om je verdoemenis te vergroten tegen die grote en verschrikkelijke dag des Heeren, die op handen is? Zijn er geen beteren in de hel dan jij bent, die nooit dergelijke zonden bedreven?"

Zo vervolgt hen de Geest met sterke vreeze, totdat de hoogmoedige mens in het stof voor God neervalt. Nu is de ziel onder de vreeze en niet bóven deze; zij kan deze boeien niet ontworstelen, nóch door de allertroostrijkste leer die zij hoort, nóch door bijzondere toepassing daarvan, al was het de meest begenadigde leraar in de wereld, voordat de Heere zegt, zoals in Klaagl. 3:57: *Vrees niet.* De Heere alleen kan deze sterke winden en woedende wateren doen stil zijn, waarin geen ander groep der ziel, die door stormen dus op en neer geslingerd wordt, gehoord wordt, dan: *Och, ik verga!* De Heere alleen, die hierdoor in Zijn uitverkorenen de weg baant voor *de Geest der aanneming*, zet hen aan om te zoeken, indien er enig hoop is. Dus, het is eigenlijk geen wanhopig vrezen, toch zoals ik zeg, een sterke vreeze, niet volstrekt, maar met mate in allen. Als ons de tijding van een gering kwaad gebracht wordt, doet het ons weinig vrezen; maar als wij het kwaad beseffen, als groot en ook nabij te wezen, dán maakt het naderen zelfs het hart vervaard. Wanneer een huis in brand staat, of een machtig leger het land binnentrekt en de stad nadert, vrezen de kinderen die de grootheid van het kwaad niet weten hetzelfde niet, maar mensen die het gevaar kennen, zijn vol vreeze. De toorn des Heeren, dat vuur, die legers van eeuwige weeën, zijn grote oordelen; moge de blinde wereld niet veel vrezen, maar al de uitverkorenen, wier gemoed overtuigd is, om de grootheid daarvan te zien, kunnen niet anders dan vrezen en met sterke en gedurige vreeze bevangen zijn. Nu, dit is het geen lafheid, maar het is hun plicht die eeuwige Gloed te vrezen.

De ziel verwondert zich ook in deze toestand over de zorgeloosheid van de wereld, beeft voor de schrik des Heeren die haar nadert en tracht gewoonlijk al haar arme

vrienden te doen ontwaken. *Ik achtte mijzelf gelukkig en was zó gerust als u bent, zegt ze, maar de Heere heeft mij mijn jammer laten zien, zodat ik noodzakelijk moet vrezen. O, ziet toch ook toe!*

Dus werkt de Heere deze vreze bij sommigen in een groter, bij anderen in een kleiner mate. Bezie toch of de Heere aldus uw hart met deze vreze geraakt heeft! Och zorgeloze tijden! Wat zal God met ons doen? Velen van u hebben de stem van de brullende leeuw gehoord en toch beeft gij niet. De Heere heeft u de dood en het eeuwig wee om de minste zonde voorzegd; gelooft u het en vreest u niet? O, hoe zijt gij dan van God verlaten! Velen lijken op oude matrozen, zij lachen met het noodweer en zetten hun aangezichten als weerhanen tegen alle winden; ten laatste veroordeeld zijnde, kan men het niet voorkomen, men zal het dan dragen zo goed als men kan, in hoop van het zo wèl te zullen doen als anderen. Och, hoe ver zijn zulken van het Koninkrijk Gods, indien de Heere hen niet bewerkt noch hun hart met vreze terneerslaat!

2. Droefheid en rouw te hebben over de zonde is de tweede zaak, waarin de verbrijzeling bestaat. En let wel, zoals de vreze de ziel van haar gerustheid afrukt, door het toekomstige kwaad voor haar te openen; zó roeit de droefheid uit het tegenwoordige vermaak en genot in de zonde, in groter mate nog dan de vreze doet. Doordat de Heere de ziel geslagen en de pijlen van vreze in haar geschoten heeft, wordt zij geheel verlegen en bekommerd, denkende bij zichzelf: wat kan vrouw en kinderen, huis en land, vreemden en vrienden, gezondheid en rust mij helpen, daar ik intussen veroordeeld ben om te sterven; en dat voor eeuwig. Ik zal verworpen zijn en nooit het aangezicht Gods zien, de schuld en macht van de zonde zal op mijn hart blijven liggen. Hierover treurt de ziel; dag en nacht wenst zij alleen te gaan en te schreien; daar belijdt ze haar zonde voor God en al de dagen van de ijdelheid. Ook de zonden van onwetendheid: *och, wat heb ik gedaan?* Zij zoekt naar genade, maar krijgt niet één vriendelijk gezicht, niets dan wolken van gramschap vertonen zich. Dan denkt zij: indien deze toorn, de vrucht van mijn zonde, zó groot is, och wat zijn dan mijn zonden, die de oorzaak zijn van deze toorn! Toen de Engel de zonde van de Israëlieten door een verbond te maken met de Kanaänieten, aangetoond had en hun gezegd, *dat zij doornen zouden zijn in hun zijden, zaten zij neer, hieven hun stemmen op en weenden*, Richt. 2:3, 4. Zó is het met een verslagen zondaar. Bezie eens van nabij die voortreffelijke Schriftplaats, Jesaja 61:3, dat de Heere Christus gezonden is, om de treurigen te beschikken sieraad voor as en vreugdeolie voor treurigheid.

Merk hier deze vier dingen op, tot verklaring van dit treuren en deze droefheid.

- (1) Het is een treuren dat vóór de geestelijke vreugde gaat; hierom wordt er niet gezegd, ik zal de Geest van de blijdschap geven, om treurigheid te verwekken, hoewel de Heere zo handelt na de bekering, maar dit gaat in orde vóór. Evenals Efraïm die, ziende welk een ongewend beest hij was, ongewoon om Gods juk te dragen, op zijn heup sloeg en berouw had, Jer. 31:19. Het is Gods handelwijze, nadat Zijn volk gezondigd heeft, hun hart te bedroeven en dan treuren in blijdschap te veranderen; veelmeer zullen zij in het eerste begin van Gods werk in de ziel, treuren, klachten uitstorten en op de heup slaan. Wanneer God de ziel om de zonde wondt, zal zij smart hebben en ook bloeden, eer God zal genezen.
- (2) Het is een grote treurigheid, want zij wordt genoemd *een Geest van de treurigheid*, Jesaja 61:1, 2, 3. Zoals een sluimergeest, een diepe sluimering is. Wanneer de arme Joden bekeerd zullen worden, zullen hun grote zonden van vervloeking en de Heere des Levens gekruisigd te hebben, hun worden

voorgesteld, zoals het hun ging, Hand. 2:36. Te dezer oorzaak zal er een grote rouwklage zijn en zij zullen begeren alleen te gaan in het hemelijke, ieder bijzonder om hun klachten te vermenigvuldigen, voordat de Heere de fontein der genade opent, Zach. 12:12 en 13:1. Het is geen zomerwolk, noch een April-stortregen, die haast over is, maar *een groot rouwklagen*. En met reden, want

- a. Voordat deze weeklagende geest komt, neemt 's mensen hart groot vermaak in zijn zonde. Ze is hem zijn God, zijn leven, ja ze is hem zoeter dan Christus en al de vreugde des hemels. Daarom moet er grote droefheid zijn en de zonde moet hem uitnemend bitter gemaakt worden. Iemand die naar zijn lust zeer hongerig en dorstig is, moet zulke spijs en drank geheel bitter worden, of anders zal hij er zich mee willen voeden. Salomo had groot vermaak in vrouwen; maar wat zegt hij toen de Heere hem vernederd had? Ik heb een vrouw bitterder gevonden dan de dood, Pred. 7:26. Hoort dit, ontuchtigen en die in wellust leeft, de Heere zal uw zoete beten bitterder maken dan de dood, indien Hij u wil behouden.
- b. Omdat de grootste ellenden de voorwerpen van deze droefheid zijn, namelijk zonde en dood. Het is waar, iemand mag om geringe ellenden eerder wenen, maar wanneer de Geest de grootste ellende aandringt, is zijn droefheid veel groter. *Mijn ongerechtigheden zijn mij als een zware last te zwaar geworden*, zegt David, Psalm 38:5. Vanwaar dit, daar menigeen deze kan dragen zonder te bezwijken? Het is waar, maar in de uitverkorenen zet de Geest het werk voort en belaadt de ziel er mee. Een verslagen Geest wie zal die oprichten? Spr. 18:4. De grootste ellenden liggen op het allertederste deel van een tedere ziel en zij worden aangedrongen door de almachtige hand van Christus' Geest. De menigte van de zonden, meer dan de haren des hoofds, Psalm. 32:3, 4 en 40:13, komt nu in de gedachten. Zij bedenkt het langdurig volharden in deze en de aangeboren zonden.
Zodra, denkt de ziel, *begon ik te leven, of ik begon te zondigen*. Mijn zonden tegen beter weten in vallen mij ook zeer zwaar; ik heb bestraffingen, waarschuwingen en voornemens daartegen gehad, toch ben ik verdergegaan, Jer. 31:19. De macht van de zonde bedroeft haar ook; *als de goddeloze heerst, zucht het volk*, Spr. 29:2, zó ook de ziel, als zij de zonde voelt heersen. *Ik kan ze niet ten onder brengen*, denkt ze, *ja, de Heere Zelf wil het niet, zodat ik vrees, de Heere heeft mij daaraan overgegeven*. De aanwas van de zonde, die zij gevoelt, doet haar ook zuchten. Ik word erger en erger, denkt de ziel, de vloed komt te sterk op, dan dat ik ze kan buiten houden. De grootheid van de zonde doet haar treuren; was er ooit zo'n, zondaar dan ik? En ten laatste, het gevoel van verdoemenis om de zonde ligt op haar. *Dit is de vrucht van uw kwade wegen*, zegt de Geest. De ziel geeft de zonde nu geen vrije doortocht, Zoals het water door een molen, maar opgestopt zijnde door overtuiging en vreze van haar kwaad, zwelt ze zeer hoog op en vervult het hart met droefheid en rouw, dikwijls tot overstelpens toe, zie Jer. 3:25.
- c. Het is een groot rouwklagen omdat Christus niet zeer zoet kan wezen, tenzij ook deze treurigheid onder de ellende zeer groot is. Een gesneden vinger heeft men gaarne genezen, maar een dodelijke wond veel liever. Een weinig droefheid zal Christus wel zoet maken, maar grote droefheid onder gevoel van dodelijke wonden boven mate; en zonder dit heeft Christus zijn behoorlijke

eer niet. Hij moet niet alleen zoet, maar uitnemend zoet en dierbaar wezen, Matth. 10:37.

- d. Vermits het zo'n droefheid is, die niet dan door Hem, Die de ziel gewond heeft, kan genezen worden. Laat iemand de grootste uitwendige kwellingen hebben, men kan door uitwendige zaken deze genezen, indien ze niet vanzelf uitslijten; ziekten en schulden kunnen door medicijnen of geld verholpen worden; maar deze wond kan, noch zal ooit genezen worden dan door de hand die verwondde. De ziel kan dan ook geen vermaak nemen in spijs, in drank, in slaap, in vrienden, in vreugde of in enig tijdverdrijf, zolang als deze wond, deze droefheid duurt, Hoséa 6: 1, 2. Want als hen iets anders kan genezen is het niet de rechte wond en droefheid, die de Heere in Zijn uitverkorenen verwekt. Een overspelig hart kan zich tevreden stellen met andere boelen; Kain kan zijn droefheid met landbouw verzetten. Ja, ik zal meer zeggen, deze gewonde ziel kan zichzelf niet troosten met enige beloften, voordat de Heere komt. David had een belofte van vergeving van Nathan, toch roept hij uit tot de Heere: *Doe mij vreugde en blijdschap horen, dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt*, Psalm 51:10. Deed de Heere hem de stem van de blijdschap niet horen door Nathan? Ja uitwendig, maar de Heere Die zijn beenderen gebroken had, moest het hem inwendig doen horen. Ja, wanneer de Heere Zelf komt om te troosten, heeft Hij veel werk om het hun te doen horen, zoals de Israëlieten, die naar Mozes niet hoorden wegens hun harde dienstbaarheid. Zo ook, tenware de Heere onwederstandelijk troost, zij zouden blijven liggen doodbloeden en nooit leven. Het moet derhalve wel een grote droefheid zijn, die de gehele wereld, mensen of engelen niet kunnen wegnemen.
- e. U kunt hierin bevestigd worden, indien u overweegt de velerlei wegen, die de Heere houdt, om een grote treurigheid voort te brengen, wanneer de ziel de droefheid wil ontwijken. Soms doet Hij het door grote verdrukkingen: *Manasse moest onder de doornen gevangen en in boeien geworpen worden*, 2 Kron. 33:11, 12.
- Soms door vreemde verzoeken en helse godslasteringen; vandaar dikwijls die vragen: is er een God? Is de Schrift zijn Woord? Waarom zou de Heere zó wreed zijn, dat Hij enigen van Zijn schepselen verwerpen zou, om die zolang te pijnigen? enz.
 - Soms door langdurige verduistering van het licht van Gods aanschijn. De gebeden blijven onbeantwoord en dagelijks zijn er nieuwe aanklachten.
 - Soms meent ze te horen en te gevoelen een heimelijk getuigenis van God, dat Hij nooit gedachten des vredes over haar had gehad heeft en dat dit voornemen onveranderlijk blijft.
 - Soms vraagt ze: kan God zulke grote zonden vergeven? Kan het bestaan met zijn eer, zoveel beledigingen te verdragen?
 - Soms gevoelt zij het hart zó geheel verstokt en versteend, dat zij meent dat de Heere het onder deze plaag verzegeld heeft tot het oordeel van de groten dag.
 - Soms bestuurt de Heere het zo, dat haar zwaarmoedigheid een geschikte dienstknecht wordt, om dit werk van droefheid te bevorderen.
 - Aldus bezoekt de Heere menig hardnekking zondaar, die het juk niet wil dragen noch de last gevoelen. Nu verandert de Heere de schoonheid van de hoogmoedigste in as en doet de heerlijkheid van alle vlees verwelken.
 - Ja, soms zult u zien dat de Heere, hoewel Hij niet voorkomt als een Leeuw om te verscheuren, toch door verborgen pijnen en kwijnen de onzinnige gerustheid

des mensen uitdrijft als een mot, Psalm 31:10, 11, zodat zijn rouw al vermeerderd is, eer Hij van hem afluist.

Ik wil niet zeggen, dat allen even gelijke mate van droefheid hebben; maar niettemin, daar is in allen een grote droefheid. Ieder kind wordt verlost door enige weëen en die lang in de geboorte staan, zullen ze langer en geweldigere gevoelen.

Ik stel ook geen noodzakelijkheid van tranen, of dat men zijn klachten met veel misbaar zal uiten. De diepste droefheid geven het minste gedruis. Indien iemand tranen kan over hebben voor enig uitwendig verlies en gene voor de zonde, het is zeer bedenkelijk, of hij wel ooit werkelijk bedroefd was over zijn zonden. Aan de andere zijde, gelijk de grootste blijdschap niet altijd uitgedrukt wordt door lachen, zó worden de grootste droefheid niet altijd uitgedrukt door het storten van tranen. Welke mate deze grote droefheid moet hebben, zullen wij hierna horen.

3e. Het is een gestadige treurigheid, want zó wordt het in Jesaja 61 genoemd *een benauwde geest*. Evenals die vrouw in het Evangelie, die een zwakke geest had en vele jaren krom gebogen was geweest; Hanna, gestadig in onrust, wordt genoemd *een vrouw bedroefd van geest*, 1 Sam. 1:10-15. Zoals de geest van de hoererijen en van hoogmoed een gedurige gestalte is, hoewel daden soms stilstaan, toch de geest blijft; zó is de geest van de treurigheid zo'n droefheid dat, hoewel de uitwerkingen soms verhinderd worden, toch de geest en de bron blijft. Huichelaars zullen wel treuren ander de zonde en ellende; maar wat is het? Zij laten het hoofd hangen, als een bieze voor een dag, als 't kwaad weer is, Jesaja 58:5. Och, hoe velen hebben een pijnlijke en nijpende droefheid en spoedig kunnen zij zichzelf weer verlichten! Deze weners gaan in het einde verloren. Ik sta toe dat de ware droefheid en treurigheid des geestes afgebroken kan worden, maar zij keert weer en verlaat de ziel nooit voordat de Heere van de hemel neerziet, Klaagl. 3:41, 49, 50. De oorzaak blijft, te weten de schuld en kracht van de zonde en daarom blijft ook deze uitwerking.

Het is een droefheid die de weg baant tot blijdschap. Want zó wordt hier gezegd, dat de Heere sieraad zal geven voor as. Vandaar is het geen wanhopige, helse droefheid, maar zij gaat gewoonlijk gepaard met het gevoel van enige genade, ten minste in het algemeen en met enige hoop. Niet die, welke in het bijzonder beheld het Voorwerp van de hoop, hetgeen geschiedt in de roeping, maar dat de Heere een weg kan uitvinden tot behoud, Jona 3:9, Hand. 2:37. Welke hoop met gevoel van genade, zolang verwacht, zó veelszins bewarende van hel en dood, het hart niet verhardt, zoals in de verworpenen. Maar zij dient om het te meer te breken en met groter droefheid te bezwaren. Zo werkt de Geest deze droefheid in al Zijn uitverkorenen. Ik weet wel dat ze in een groter mate en uit andere beginselen is, nadat de ziel is overgezet in Christus; toch is deze droefheid dáár in haar wezen, zoals in de gegeven redenen aangetoond is. Indien Christus u haat, zult u eens wenen, maar niet vóór het te laat is; als Hij u lief heeft, moet u nu rouwbedrijven. Hoe groot en veel zijn uw zonden? Hoe zwaar is uw oordeel? De Heere alleen weet hoe vreselijk uw verdoemenis zal wezen! U hebt het dikwijls gehoord, maar hoe weinig is toch uw hart droevig en bekommerd over deze dingen! De zonde is uw vermaak, niet uw droefheid; u vlucht van de droefheid als van een verzoeking des Satans, die komt om u te kwellen en tot wanhoop te vervoeren. Davids ogen vloeiden als een rivier van water, omdat anderen Gods wet verbraken. Jeremia wenste een hutje, waar hij mocht wenen; maar u niet, u kan niet één traan storten, noch wensen dat u een hart had om uw eigen zonden te beklagen. Maar och, weet dit, wanneer de Heere Christus komt, Hij uw ziel zal

bedroeven, wanneer Hij uw oude wonden zal zuiveren. Hij zal u door de Geest van de overtuiging pijn aandoen en door de Geest van de verbrijzeling sterk doen bloeden.

III. Van de zonde te scheiden is de derde zaak waarin de verbrijzeling bestaat. Zulk een vreze en droefheid over de zonde, in een zondige staat, die alleen de ziel van de zonde scheidt, is de ware verbrijzeling, zonder welke de Heere Christus niet verkregen kan worden. De ziel is door vreze en droefheid gekwetst en gewond, maar door deze handeling des Geestes wordt ze afgehouden, - niet van de aanwezigheid - maar van de toenemende macht van de zonde; van de wil tot de zonde, niet van de zonde in de wil, welke door *de Geest der heiligheid* gedood wordt, nadat de ziel is overgeplant in Christus. Want verbrijzeling, droefheid en verslagenheid des harten over de zonde, noem het hoe u wilt, staat tegen de hardheid des harten, welke in ieder zondaar is, zolang als Christus hem verlaat. Nu, in hardheid zoals in een steen, is niet alleen ongevoeligheid, maar ook vastheid van al de delen, waardoor harde dingen weerstand bieden aan hetgeen daartegen geworpen wordt. Zó is in de verbrijzeling niet alleen gevoel van het kwaad van de zonde en des doods door vreze en droefheid, maar iets dat een scheiding maakt in de nauwe vereniging tussen de zonde en de ziel. Hierom is het, dat de Heere al het vasten, vernederen, bidden en vrezes versmaadt, tenzij het deze stempel heeft en met deze vrucht vergezeld gaat, Jesaja 58:5. De Heere werpt hun de drek van hun vasten en geween in hun aangezichten, omdat ze de banden van de godloosheid niet verbreken. Te wenen over de zonden en ellenden en echter te blijven in uw zonden, is tot op deze dag het werk van gerechtigheid over de verdoemden in de hel en over al de duivelen, die met hun zwarte boeien gepijnigd en gekluisterd worden en geenszins het werk van genade van Christus, in de dag Zijner kracht. *Die zijn zonden bekent zal barmhartigheid verkrijgen*, dit is een waarheid; maar bedenk de mening van die belijdenis in de volgende woorden en laat, die zal barmhartigheid verkrijgen, Spr. 28:13. Waarom strijkt de moeder gal en alsem op haar borsten, dan opdat het kind door de bitterheid daarvan te proeven gespeend zou worden en zijn zin en begeerte daarvan af zou trekken? Wat is het doel van de vreze en droefheid, dan om hierdoor de ziel van zonden af te wenden? Dit is een zaak van veel gewicht en groot gebruik, waardig onze innigste overdenking. Want naardat de eerste wond en bewerking des Geestes is, zó zijn al haar nawerkingen in de ziel, zowel van geloof als van heiligheid; is dit goed dan is het geloof goed en de heiligheid goed; zó dit onvolkomen en niet rechtschapen is, dan is al wat er na komt geen goed werk. Hier ligt de grootste zwaarigheid, om te weten welke mate van scheiding van zonde de Geest hier werkt; want nadat wij in Christus zijn, is de zonde gedood.

De vraag is dan, hoe men met het hart daarvan af kan scheiden, voordat men volkomen gelooft, welke mate er nodig is? Dit is nu de vierde en laatste bijzonderheid, die wij moeten beantwoorden.

IV. Ten vierde. *Welke de mate van verbrijzeling is, die de Heere werkt in de uitverkorenen?*

Zoveel verbrijzeling of gevoel van zonden is nodig, als dient tot verkrijging van het doel. Nu, wat is daarvan het doel? Geen ander, dan dat de ziel verootmoedigd zijnde, mag gaan tot Christus door het geloof, om haar zonden weg te nemen. Het *finis Proximus* of eerste einde van de verbrijzeling is de verootmoediging, opdat de ziel van zonden zó afgeschrikt zou worden, dat zij die daarom zou laten varen; het *finis remotus* of laatste einde is dit, dat zij aldus verootmoedigd, tot Christus mocht gaan om de zonden weg te nemen. Want geliefden, de verdoemenis van de wereld ligt niet zozeer in zondig te zijn onder de schuld en macht van de zonden, dan wel in onwillig

te zijn, dat de Heere Jezus die zou wegnemen. Dit, zeg ik, is de grootste hinderpaal van de zaligheid, Joh. 3:19 en Joh. 5:40. *O Jeruzalem, zult gij nog niet rein worden?* Jer. 13: 27. Dit was hun kwaad; zij waren niet alleen besmet, maar zij wilden niet rein gemaakt wezen. De Heere Jezus rolt deze steen van het graf weg en werpt die berg omver. En omdat de ziel eerst moet geloven in Christus, eer zij die genade van Hem kan ontvangen, moet ze tot Christus komen, om de zonde te vergeven, eer de Heere het zal doen; alzo, dat er zóveel losmaking van zonden vereist wordt als de ziel doet naderen en zóveel vreze en droefheid, als de ziel van zonden afkerig maakt en zóveel afkeer van zonden, als de ziel gewillig - of ten minste niet onwillig - maakt, dat de Heere Jezus die zal wegnemen. Want al wie tot Christus komt, of wel wilde dat Christus tot hem zal komen, om al zijn zonden te vergeven, heeft, - wat hij ook anders denkt - enige voorgaande afkeer en afscheiding van zonden.

Ach, zegt een arm zondaar, als de Heere Jezus zijn hart geraakt heeft en hij zijn schulden en verschrikkingen gevoelt en de geweldige kracht van de verdorvenheid, indien de Heere Jezus deze ellenden van mij wilde nemen, hoewel ik het niet kan en de middelen het niet kunnen, welk een grote rijkdom van genade zou dat zijn! De Heere doorwondt het hart niet, opdat de ziel zichzelf eerst zou helen; maar opdat ze dit zou zoeken, of haar nood gevoelende, begerig en verlangende zou zijn naar die Medicijnmeester, de Heere Jezus, om te komen en het verwonde hart te genezen. Het is een grote fout van vele christenen, die, óf omdat hun wonden van weinig belang zijn, niet begeren genezen te worden, óf als zij het begeren, deze eerst trachten te genezen, eer zij ermee naar de Geneesmeester lopen. Eerst willen zij zichzelf heilig maken en hun juwelen aandoen en dan in Christus geloven. Vandaar zijn die klachten: "Zou ik wel uit mogen zien naar Christus? Hoe zou Hij met mij te doen willen hebben die zo'n onheilig, ondeugend, hard, blind en geheel godloos hart heb? Was ik nederiger en heiliger, dan zou ik tot Hem gaan en denken, dat Hij ook tot mij zou komen."

Ach, om 's Heeren wil, onteer de genade van Christus niet! Het is waar, u kunt tot Christus niet komen, voor u belast, vernederd en afgescheiden bent van uw zonden; u kunt in deze olijfboom niet geënt wezen, tenzij u gesnoeid en afgehouden bent van uw oude wortel. Gedenk toch voor altijd, dat geen meerder droefheid van zonden, geen meerder scheiding van zonden nodig is tot uw vereniging met Christus, dan zoveel als u gewillig maakt, - of liever niet onwillig, - dat de Heere deze vergeve. En weet dit, dat als u een groter mate van vernedering zoekt dan deze, voorafgaande aan uw vereniging met Christus, u des te meer hoogmoed daarin vertoont. Doordat u liever in uzelf wilt gaan om heilig en nederig te worden, opdat u Christus waardig zou worden, dan uit uzelf gaan, naar de Heere Jezus, om uw zonden weg te nemen. Met één woord, u die oordeelt, dat Christus u niet kan beminnen, tenzij ge uzelf optooit, en u eerst dit bij uzelf moet doen, ... welke hoogmoed is dit! U hebt geheel onredelijke gedachten van Christus. Derhalve, wanneer de Heere Zijn volk onderricht,

hoe zij na grove zonden zich tot Hem zullen bekeren, wijst Hij hun deze weg aan, opdat ze niet zullen omzwerven, om zelf hun ongerechtigheid weg te nemen, - noch ook stil en gerust in hun zonden te leven, totdat de Heere Zelf het deed! - maar gebiedt hun tot Hem te komen en te zeggen: *Neem weg alle ongerechtigheden, Hoséa 14:2, 3. Efraïm beklagde zich, Jer. 31:18; maar hoe? Zegt hij, dat hij al zijn zonden uitgerooid voelde? Nee, maar hij begeerde dat de Heere hem wilde bekeren en dan, zegt hij, zal ik bekeerd zijn. Alsof hij wilde zeggen: Heere, ik zal niet van dit boze, vijandige hart bekeerd worden, ja zelfs zoveel niet doen, dat ik mij naar U toe wend om het mij af te*

nemen, tenzij u mij bekeert en dan zal ik recht bekeerd zijn. Wat zegt de boetvaardige Kerk, Hoséa 6:1, 2? *Komt, zegt ze, laat ons wederkeren tot den Heere.*

Hen mocht tegengeworpen en gezegd worden: *ach, de Heere is onze vijand, Hij heeft ons geslagen en verscheurd en wij zijn nog niet genezen, maar liggen als doden en verslagenen; zullen zulke dode geesten leven?*

Let eens op hetgeen er volgt: *o ja, Hij heeft ons geslagen; daarom, laat ons tot Hem gaan, opdat Hij ons geneze en na twee dagen zal Hij ons weer levend maken.*

De Heere eist niet meer van ons, dan zó tot Hem te komen. Het is waar, nadat u een christen in Christus bent geworden moet u nog naar meerder gevoel van zonden trachten, om tot Hem al nader en nader te komen. Maar weet nochtans, dat eer u tot Christus komt, de Heere niet anders eist dan dit. En zoals hij niet anders eist dan dit, zó is het Zijn Eigen Geest en niet onze kracht, die dit ook moet werken. Dit is het dat Hij werken wil en vordert van al degenen, die Hij voorneemt zalig te maken. Indien u tot Christus niet wilt komen, opdat Hij uw zonden wegneme, u zult voorzeker in uw zonden verderven. Indien de Heere zó uw droefheid werkt, dat u niets liever zou zien, dan dat Hij uw zonden wegnam, u zult ongetwijfeld van deze verlost worden, Joh. 5:40.

Indien u begeert te weten, *welke mate van gewilligheid* vereist wordt, om door Christus van zonden bevrijd te worden, u zult het horen, wanneer wij de vierde bijzonderheid ontvouwen in de leer des geloofs.

Indien u verder vraagt: ***Hoe de Geest deze vrijmaking van zonden in het werk van verbrijzeling uitvoert?***

Mijn antwoord is, dat de Geest van Christus dit werkt door een tweevoudige daad.

- Ten eerste. Zedelijk.
- Ten tweede. Krachtdadig.

Zoals in de bekering van de ziel door het geloof tot God, de Geest niet alleen een zedelijk Werkmeester is, bewegende maar ook als bovennatuurlijk Werkmeester, krachtdadig het hart bewerkende om te geloven, door een Goddelijke en onmiddellijke daad; zó ook door de ziel af te keren van zonden, beweegt de Geest het hart zeker met vreze en droefheid. Maar dit kan nooit de zonde wegnemen. Zoals wij zien in Kaïn en Judas, welker geest zeer bewogen en verslagen was en toch lagen ze in hun zonden. Waarom de Geest Zijn Eigen hand krachtdadig of onmiddellijk ontbloomt en Zijn Eigen arm ons heil aanbrengt door een verdere verborgen onmiddellijke werking, de ijzeren nek brekende en de ijzeren zenuwen van de zonden aan stukken snijdend en maakt zó deze ontbinding of scheiding. Het dunkt u een lichte zaak te wezen, gewillig te zijn dat Christus u van al uw zonden zou verlossen; maar ik zeg, dat de almachtige arm des Heeren, die Jeremia onderwees in een geringer zaak, Jer. 8:11, u hier alleen kan onderwijzen. Beide deze daden gaan altijd samen, naar de mate tevoren vermeld; het laatste kan niet zijn zonder het eerste en het eerste is tevergeefs zonder het laatste.

Vraag. *Maar hoe beweegt de Geest zedelijk het hart over het kwaad in de zonde en keert Hij het krachtig van de zonde af?*

Antwoord.

- (1) Hij beweegt de ziel daarover als het grootste kwaad. De zonde versta ik hier niet, als aangemerkt zonder de dood, want de ziel is in die toestand nog zó geestelijk niet, dat de zonde zonder aanmerking van dood en toorn, als daaraan vast zijnde, bewogen zou worden, maar zonde en dood tezamen, de zonde gewapend met toorn en de zonde werkende de dood, prangt het hart als het grootste kwaad en zuivert zó die etter tot de grond toe uit, om de ziel tot de genezing geschikt te maken.

Immers, indien de Geest een mens de zonde werkelijk doet gevoelen, dan gevoelt de ziel deze zoals ze echt is. Het is niet het zeggen en van het gevaar van de zonde wat te praten, dat haar ontrust, maar de Geest, Die de dingen tot hun werkelijkheid brengt, belast er de ziel in de dadelijkheid mee, en leert de zonde kennen zoals ze werkelijk is. En omdat dit het grootste kwaad is, daarom heeft ze van de zonde zo'n gevoel. Geloof het, nooit gevoelde u de zonde zoals ze inderdaad is, indien u ze zó niet hebt gevoeld.

- (2) Anders zal niemand Christus ooit waarderen als het grootste goed, zonder wat niemand Hem zal genieten, Matth. 10:37.
- (3) Anders zal een mens leven en volharden in zijn zonden. Indien de zonde Pilatus een groter kwaad geweest was dan het verlies van des keizers vriendschap, hij zou Christus nooit gekruisigd hebben. Indien de zonde Jehu gruwelijker ware geweest dan het verlies van het koninkrijk, hij had die twee kalveren nooit opgericht. Indien de zonde in de ogen van de mensen erger was dan armoe, schande en droefheid, menig belijder zou nooit Christus en een goed geweten hebben laten varen, om een weinig gewin, voordeel of eer. Geliefden, het is een grote vloek en toorn des Heeren, waaronder bijna alle mensen liggen, dat het grootste kwaad het minst van alles gevoeld wordt en over het minste het meeste van allen wordt geklaagd. Wat is de dood, die maar alleen uw ziel van uw lichaam scheidt, vergeleken bij de zonde, die God, -bovenal te prijzen in der eeuwigheid! - scheidt van uw ziel? Hierom wil de Heere Jezus deze vloek afwenden van degenen, die Hij wil zalig maken, Hand. 3:26.

Maar u zult zeggen: *Wat is dat kwaad, dat de ziel dán in de zonde ziet, wat het hart als het grootste kwaad zó gevoelig daarover maakt?*

Dit is hier de laatste zwaarigheid. Er wordt bijzonder een drievoudig kwaad gezien in de zonde.

- (1) Het kwaad van verkeerdheid en belediging tegen God.
- (2) Het kwaad van knaging en benauwdheid.
- (3) Het kwaad van afscheiding van de ziel van God.

Het tweede kan ook de verworpenen beroeren, Zoals Saul en Judas, die zeer benauwd werden, toen zij de angst van hun geweten gevoelden over de zonde.

Het eerste is alleen in degenen, die dadelijk gerechtvaardigd, geroepen en geheiligd zijn; die hun zonden betreuren, voor zoveel ze tegen God, die hun een verzoend God is, begaan zijn en voor zoveel ze zijn tegen het leven Gods, dat in hen zijn aanvang genomen heeft; hierom zuchten zij er over als uit een lichaam des doods.

Het derde gevoelen de uitverkorenen in de eerste aanval, die de Geest in het werk stelt. De angst van de zonde drukt hen inderdaad zeer hard, maar dit nog veel meer. *Christus is gekomen, om te zoeken wat verloren was*, Lukas 15:7. Het schaap is verloren, wanneer het van de kudde afdwaalt, zijn eigenaar ontlopen is en de weg niet weet om weer te keren, tenzij de herder het vindt en naar huis draagt, zodat de ziel recht en eigenlijk verloren is. Zijzelf gevoelt, dat ze afgedwaald en van God afgeweken is, niet wetende hoe tot Hem weer te keren, tenzij de Heere komt, haar op Zijn schouders neemt en haar op zijn armen draagt, Jesaja 33:6.

Dit valt haar zeer hard, namelijk, dat ze God verlaten heeft en van alle gemeenschap en vereniging met Hem uitgesloten is. In Joh. 16:6 staat, *dat de Geest van zonde overtuigt*. Hoe? *Omdat zij niet in Mij geloven*, dat is: "Zij zullen zien en gevoelen, dat zij geheel van Mij vervreemd zijn. Zij zullen van Mijn heerlijkheid en rijkdom van genade horen en dat al degenen, die Mij bezitten, zulks genieten en nóg genieten

zullen. Maar zij zullen wenen, omdat ze geen deel hebben in deze dingen; zij zullen wenen, omdat ze zonder Mij leven en zolang zonder Mij geleefd hebben."

Ik weet wel, dat er nog meer andere bedenkingen over het kwaad van de zonde te pas komen, Maar dit is het voornaamste kanaal waarin al de andere riviertjes zich ontlasten. Vandaar is het dat de ziel onder deze nederlaag alleen is in een staat van zoeken, toch doet zij niets op; zij zoekt God en Christus, immers gevoelt zij een gemis en een verlies van Beide door de zonde. Want het einde van al de vreze, verschrikkingen en droefheid die de uitverkorenen bevangen, is om hen tot God en in de gemeenschap met Hem, Die de enige Toevlucht des mensen is, terug te brengen. Nu, indien een ziel tot dit doel niet geschikt en herschapen werd, haar tegenwoordige scheiding van God vanwege de zonden, en al haar ellende niet zou gevoelen, dan zou ze nooit tot Hem trachten terug te keren, als tot haar grootste Goed, noch immer tot Zijn schoot begeren weer te komen.

Want merk eens op, zoals de zonde de ziel kwetst, zó ook zoekt de ziel een geneesmiddel er voor; is de wond maar veroorzaakt door een knaging over de zonde, heet wordt gestild door het geweten in die benauwdheid te stillen. Maar is de wond in het hart veroorzaakt door scheiding van God, niets dan vereniging en gemeenschap met God zal het genezen en weer kunnen troosten. Nu, de Heere Christus, Zijn hand op de ziel gelegd hebbende, om haar eerst terug te brengen tot zichzelf en zó tot de Vader, als gesteld zijnde om al de verdrevenen Israëls te vergaderen, doet hen gevoelen, dat ze verdrevenen zijn en geworpen van Gods gezegend aangezicht en tegenwoordigheid, opdat zij ten laatste naar hun tehuisreis zouden wensen, Hebr. 7:25, Jesaja 56:8. Verworpenen, die tot dit einde niet herschapen worden, hebben dit gevoel van de zonde, dit middel tot hun terugkeer niet. Hierom is het, dat de zielen dergenen die God zalig maakt, nooit gerust zijn, voordat zij tot God komen en gemeenschap met Hem hebben. Maar zij treuren om hun afzijn van Hem en het verbergen van Zijn aangezicht, totdat de Heere Zich weer laat zien. Daar anders iedereen, hoewel nog zó gekweld, vergenoegd neerzit met enige kleinigheden, die maar dienen om hem gerust te stellen, eer de Heere tot hem terugkeert en hij in zijn ruste ingaat, in de onuitsprekelijke gemeenschap met God.

Laat mij nu hiervan enige toepassing maken, eer ik voortga om het volgende deel van de vernedering te verhandelen.

Eerste gebruik.

Dit kan ons een grote misvatting aantonen van twee soorten mensen.

1. Ten eerste hen die menen, dat het niet noodzakelijk is zijn ellende te gevoelen vóór de toepassing van het geneesmiddel, of van onze vereniging met Christus; *omdat*, zeggen zij, *waar gevoel is, dáár is leven, daar alle gevoel uit leven ontstaat en waar leven is, daar is Christus reeds*. Hierom is het, dat zij in deze dagen niet eerst de Wet willen gepredikt hebben, maar het Evangelie; het andere schermt in het wilde.

Ik antwoord, dat wat mij aangaat, deze leer, van onze ellende te zien en te gevoelen vóór het geneesmiddel, zó algemeen omhelsd is door alle rechtzinnige Godgeleerden, die zowel hier als elders zijn voorgekomen en dat het tegenstrijdig gevoelen zozeer aanloopt tegen de heilige Schrift en de gewone ondervinding van de heiligen, daar het prediken van het ander zó overvloedig verzegeld is door Gods Eigen weg en rijke zegen over de arbeid Zijner dienstknechten, die Hem hierin getrouw zijn geweest; ... dat, - ware het niet met het oog op enige zwakken en misleiden, - ik het niet in twijfel zou durven trekken, omdat de Heere Zelf zó uitdrukkelijk zegt: *dat Hij niet gekomen is, om te roepen rechtvaardigen, maar integendeel alleen om te genezende zieken, die*

hun ziekte kennen en gevoelen, bijzonder door de Wet, Rom. 3:20. Als u dan zou menen, dat er geestelijk leven is, waar maar enig gevoel is? Dan zeg ik, dat de duivelen en verdoemden in de hel veel geestelijk leven hebben, want zij gevoelen hun ellende ontegenzeggelijk.

Wat aangaat het Evangelie te prediken vóór de Wet, om onze ellende aan te tonen; ... het is waar, dat op het Evangelie te zien het voorname doel is, toch moet u de middelen gebruiken, eer u het einde kunt bereiken, door het verkondigen van de Wet en des zondaars rampzalige staat vanwege het verachten van het Evangelie. Het doel en de middelen zijn altijd goede vrienden geweest en u mag beide wel samen paren, ja u kunt ze zonder gevaar niet scheiden. Ik heb opgemerkt, dat de apostelen altijd deze manier gehouden hebben. Paulus toonde eerst aan Joden en Heidenen, dat ze onder de zonde waren, zie de drie eerste hoofdstukken aan de Romeinen, eer hij hen de leer van de rechtvaardigmaking door het geloof in Christus opent. Ook heb ik waargenomen, dat er nooit zo'n helder en naakt vertoog van des mensen ellende gedaan is, als door Christus en Zijn apostelen, die de klaarste openbaringen van het geneesmiddel meebrachten. Ik lees in Mozes, noch in één van de Profeten zulke volkomen en duidelijke uitdrukkingen van onze ellende niet als in het Nieuwe Testament. Zoals van *een worm die nooit sterft; een vuur dat nooit wordt uitgeblust; de toekomstige toorn,* enz. Gewis, zij hielden dit dan niet voor een achterdeur, maar het geloof was de deur om tot Christus te komen en dit de weg tot het geloof.

Te zeggen, dat een mens eerst Christus en het leven kan hebben, eer hij enige geestelijke ellende gevoelt, is te zeggen, dat een mens eerst Christus en het leven kan hebben, eer hij enige geestelijke ellende gevoelt. Dat is hetzelfde te zeggen, dat een christen eerst genezen moet zijn, opdat hij ziek mag worden; geheeld, om gekwetst te worden. *De Geest van de aanneming* ontvangen te hebben, eer hij die ontvangen heeft, om te ontvangen *de Geest van de dienstbaarheid* wederom tot vreze.

Indien de bedienaars van het Evangelie het geneesmiddel willen prediken vóór zij de ellende hebben aangewezen, ... wee dan deze eeuw, welke verstoken zal zijn van die zegeningen, waarin de voorgaande roemden en daarvoor de Heere dankten!

Merk eens op, of degenen die het gebruik van de Wet miskennen om ons tot Christus te leiden, niet bijtijds er toe zullen vervallen, dat zij tegenstanders worden van sommige hoofddelen van het Evangelie. Want het is rechtvaardig bij de Heere, hoewel het een zwaar oordeel is, toe te laten, dat zulke mensen het Evangelie verdonkeren, die met hun oordeel dit gebruik van de Wet versmaden. U moet het geneesmiddel preken, dat is waar; maar u moet eerst preken het wee en de ellende van de mensen; of liever, die zó ondereen mengen, dat het hart van de toehoorders door beide, op het diepst geraakt moge worden. Maar éérst door hun ellende. Het bewijst een grote vermindering van de Geest van genade, als een christens leven alleen bewaard wordt door uitgekozen hartsterkingen; ik bedoel kentekenen buiten Christus. Ja ook de uitgelezenste bewijzen, maar dat men het oude en gewone voedsel des lands niet meer zou willen. Ik zeg, de grootste wonde van de christenen is gebrek aan diepe vernedering en verslagenheden. En als u het nu niet gelooft, het kan zijn dat honger, pestilentie en zwaard u deze leer zal onderwijzen, wanneer de Heere zal maken dat deze dingen u, die niet geraakt wilt worden, noch intijds over uw zonden in het hart geraakt wilt worden, in het hart en de zinnen zullen binnengaan!

Worden wij gekweld met teveel gewonde consciënties in deze dagen, dat wij zó arbeiden om nieuwe gronden van vrede te leggen? Wat is ieder mens van natuur dan een soort oneindig kwaad! Al de zonden die aarde en hel vervullen, zijn in eens ieders hart, want de zonde is in de mens zonder einde. En is het u niet onverdragelijk dat u

terneergeslagen wordt? Voor iemand, die niet vernederd is, is niets zó onwaardig als Christus en kunt u Hem zó licht hoogachten en smaken zonder enig onderwerpen?

2. Ten andere. Hen, die oordelen dat het wel noodzakelijk is zijn ellende te gevoelen door het werk van de Wet, vóór Christus kan ontvangen worden, maar die echter menen, dat zo'n gevoel van ellende als waarvan ik gesproken heb, niet nodig is; maar dat het de verworpenen zowel als de uitverkorenen eigen is en bijgevolg, dat in het gevoel van zonde zo'n bijzonder werk des Geestes niet is, zodanig dat de ziel zich van zonden afscheidt, eer ze komt tot Christus. Maar dat dit geschiedt, nadat de ziel door het geloof reeds in Christus overgegaan is, namelijk, in de heiligmaking, zijnde eerst gerechtvaardigd door het geloof.

Dit is het oordeel van vele heilige en geleerde mannen. Daarom, zolang er geen verschil is in het beoefenen van deze leer, zal het ons niet verontrusten. Laat alleen ingezien worden, of hetgeen door ons gezegd is, niet de waarheid in Christus is en indien zij het is, laat ons haar niet verwerpen. De Joodse meesters hebben heden ten dage dikwijls een spreuk in hun geschriften: *Non est lege unica Literaula a qua non magni suspensi sunt moutes: Daar is niet één letter, waaraan geen ganse bergen van gewicht hangen.* Dit is veel meer waarachtig dan iedere waarheid; en als ik mij niet vergis, hangt er veel af van het recht verstand van deze punten:

- Dat er dan moet zijn enig gevoel van ellende, vóór het toe-eigenen van het geneesmiddel.
- Dat deze verbrijzeling, of dit gevoel van zonde is gewrocht door de Geest van Christus, niet door de kracht des mensen, om zichzelf daardoor te bereiden tot verdere genade.
- Dat déze verschrikkingen en droefheden in de uitverkorenen, in kracht verschillen van die, welke vallen in de verworpenen, daar deze de ziel afleiden van Christus, de andere niet. In deze dan zijn wij het alleszins eens. De vraag is alleen, of er in de uitverkorenen, vóór hun vereniging met Christus, die verdere bewerking is, te weten: de ziel af te scheiden van zonden, gevoegd bij verschrikkingen en droefenissen, welke niet zouden wezen in de verworpenen? Met één woord, of er niet een bizonden werk des Geestes is, in de ziel van zonden af te wenden, ten minste ten opzichte van haar natuur, vóórdat de ziel door 't geloof tot Christus terugkeert.

Tot bevestiging geef ik deze onderscheiden bedenkingen:

1. Dat er is *gratia actualis*, of dadelijke (daadwerkelijke) genade, zowel als *habitualis*, of hebbelijke genade (de genadestaat). De geleerde Ferrius, maakt een zeker onderscheid tussen deze. Daarenboven, te denken dat de kracht van de zonde niet weggenomen kan worden, dan door een habituele of heiligende genade, is ongezond; want de *dadelijke* genade moet het doen. De Geest mag de zonde uitroeien middellijk, door habituele genade, toch kan Hij het ook doen onmiddellijk, door een almachtige daad, die genoemd wordt een dadelijk werkende, of bewegende genade.

Christus kan en moet eerst de sterke binden en hem uitwerpen door deze werkende of dadelijke genade, eer Hij woont in het huis van 's mensen hart, door habituele en heiligmakende genade. Des hoveniers snoeimes moet eensklaps een stukje van een boom afsnijden en daardoor al zijn kracht om voort te groeien benemen, eer het vermogen heeft om enige vrucht voort te brengen; wat alleen geschieden kan door het op een anderen stam te enten. Nieuwe schepping, die in de eerste bekering is, kan wel zijn zonder hebbelijke genade, die maar in vruchten bestaat.

2. Ik vraag u: of de mens, sedert de val een onderwerp is, onmiddellijk vatbaar voor de heiligende of habituele genade? En of een onwedergeboren mens in een goede gestalte is, om zulke genade te ontvangen? Zoals de lucht onmiddellijk het licht ontvangt, zodat de duisternis door het licht verdreven wordt dat alzo de hebbelijkheden van de genade, de hebbelijkheden en macht van de zonde kunnen uitdrijven, wat sommigen zeggen? Ik meen, dat de stelling geheel vals is en in sommige hoofdpunten het Arminianerij zeer nabij komt.

Adam, in zijn zuivere hoedanigheden en eenvoudig aangemerkt als een levende ziel, was zo'n onderwerp, zijnde als een wit papier, onmiddellijk bekwaam om de indruk van Gods Beeld te behouden. Maar door zijn val, is de zonde als een grote smart op zijn ziel gedaald, waardoor de mens niet alleen genade ontbreekt, zoals de duistere lucht het licht, maar hij weerstaat ook de genade, Joh. 14:17. Hierom moet deze tegenstand eerst weggenomen worden, eer de Heere Zijn Beeld weer invoert. Te zeggen, dat een mens uit zichzelf zich tot de genade kan schikken, was in Aquina's tijd Pelagianerij.

Enige hoedanigheid is toch nodig, zegt Ferrius, niet tot de dadelijke genade, of die in de mens gewrocht wordt *per modum actus*, zoals hij zegt; maar tot het ontvangen van de habituele of heiligende genade, die in de ziel is *per modum formae*, geen ingevoerde vorm, maar *materiam dispositam*, als in een stof bekwaam gemaakt en voorbereid; of in zo'n vat, dat zonder toedoen daarvoor vatbaar is.

Er is in de mens een dubbele tegenstand tegen de genade.

- a. Tegen een heilige gestalte van de genade, door de oorspronkelijke verdorvenheid, welke staat tegen oorspronkelijke en vernieuwde heiligheid; of tegen deze heilige gestalte.
- b. Tegen de God van de genade zelf, wanneer Hij ze werkt, Job. 21:14. Ezech. 24:13. Het eerste wordt weggenomen, door de Geest van de Heiligmaking, na het geloof. Het tweede wordt weggenomen niet alleen de zondedaad, zoals het door verschrikkingen ook kan zijn in de verworpenen, Psalm 66:3, maar enigermate in de inwendige wortel en gesteldheid, dat alleen geschiedt in de uitverkorenen. Er wordt daar, zoals gezegd is, op die tijd geen meerder afscheiding van zonden vereist, dan zoveel als de ziel tot de Heere kan doen komen opdat Hij ze weg komt nemen; of ten minste, dat men niet onwillig is, noch de Heere weerstaat, wanneer Hij komt om het Zelf te doen, Jesaja 57.

3. Ten derde. Vraagt u, of het werk van vereniging met Christus onze gemeenschap met Christus voorafgaat? Ik meen, dat het onloochenbaar is, dat vereniging moet gaan vóór gemeenschap en dat vereniging met Christus een werk is van de genade, alzo bijzonder eigen aan de uitverkorenen, zowel als de gemeenschap met Hem. Nu, rechtvaardigmaking en heiligmaking zijn twee delen van onze gemeenschap met Hem en volgen op onze vereniging, Rom. 5:1. Onze vereniging moet derhalve voorafgaan. Deze is tweeledig, of liever, twee dingen worden er van onze zijde noodzakelijk toe vereist:

- Afhouwing van de wilde olijfboom, de ouden Adam.
- Inenting in de goede olijfboom, de tweeden Adam, Jezus Christus.

Het eerste moet gaan vóór het tweede; want waar een volkomen tegenstand is, kan geen volmaakte vereniging zijn. Een mens, toenemende op deze oude wortel van de natuur, biedt niet anders dan een volkomen tegenweer, Rom. 8:7; daarom moet die

tegenstand eerst weggenomen worden, voordat de Heere de ziel tot Christus trekt en door het geloof Christus inent. Met één woord, ik zie niet hoe een mens God en Christus geheel weerstaan kan en toch terzelfder tijd met Hem verenigd zijn. Derhalve, het éne, ten minste ten opzichte van de natuur, gaat vóór het andere. Laat dan eens een levend mens zijn vereniging met Christus tonen en tegelijk zijn vereniging met zijn wellusten, zó hij kan. Velen van u willen in Christus geloven en u wilt ook nog uw hoeren, uw bekers, uw wellusten, uw hoogmoed en de wereld volgen en al de middelen, die u hiervan willen aftrekken, nog tegenstaan. Maar ik zeg u, u zult eens bevinden hoe jammerlijk u hierin bedrogen wordt. U kunt God niet dienen en de Mammon, Lukas 16:12. *Hoe kunt gij geloven*, zegt Christus, Joh. 5:44, *die eer van anderen zoekt?* Indien u Christus kunt hebben en ook eerzuchtig zijn, neem Hem; maar hoe kunt u geloven, voordat de Heere dit afgebroken heeft?

4. Ten vierde. Of de roeping, die evenzeer eigen is aan de uitverkorenen als de heiligmaking, niet gaat vóór de rechtvaardigmaking en heiligmaking, Rom. 8:30. En of er ook niet twee dingen zijn in eenzelfde krachtadige roeping? Namelijk:

- Het goed waartoe de ziel het eerst geroepen wordt, te weten Jezus Christus.
- Het kwaad waarvan de ziel het eerst afgeroepen wordt, namelijk de zonde en de wereld?

Dat nu de ziel krachtadig geroepen wordt, meen ik duidelijk te zijn en derhalve ook dat ze dadelijk en in de eerste plaats *bekeerd wordt van de duisternis tot het licht en van de macht des satans tot God*, eerst van de duisternis en dan tot het licht; eerst van de macht des satans en dan tot God; zoals blijkt uit des apostels Paulus' eigen woorden, Hand. 26:18, waar hij met orde terneer stelt de wonderbare werken van Christus' genade door zijn bediening. Het eerste werk is, *hen te bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht des satans tot God*, welke de twee delen van de roeping zijn. *Opdat zij vergeving van de zonden mogen ontvangen*, in rechtvaardigmaking, de roeping een middel zijnde tot dit einde en een erfenis in heerlijkmaking, onder hen die gerechtvaardigd zijnde, ook geheiligd zijn door het geloof in zijn Naam. De apostel zegt niet, dat hij gezonden was, *om de mensen te bekeren tot het licht en tot God en alzo van de duisternis en van de macht des Satans*, - hoewel dit in zekeren zin ook waar is, - *maar om hen te bekeren van de duisternis en de satan en alzo tot het licht en tot God in Christus*. Want hoe is het mogelijk bekeerd te wezen tot Christus en dan nog de zonde en de satan te dienen? Sluit het niet een strijdigheid in, zich te wenden tot de zonde, hetgeen altijd is van Christus zich af te keren en toch tegelijk bekeerd te wezen tot Christus? Alle Godgeleerden bevestigen in het algemeen, dat in de werkingen des geloofs de Heere de ziel gewillig maakt, om Christus te hebben, Psalm 110:2, 3. Maar zij stellen ook vast, dat Hij ze van onwillig zó gewillig maakt; en daarom volgt daaruit, dat de Heere eerst die onwilligheid moet wegnemen, eer zij gewillig kan zijn, daar het onmogelijk is tegelijk gewillig en onwillig te wezen.

5. Ten vijfde. Of de oorzaak van al dat nagebootste geld en die huichelarij in deze belijdenis-eeuw, zijn begin niet heeft in deze wortel, namelijk, van niet eerst deze diepe wond te hebben, maar alleen enige onrust over de zonde, zonder afkeer daarvan en harde slagen, zonder verlossing van zonden? Is niet dit de dood van de meeste, zó niet van alle goddeloze mensen, die er leven? Hoevelen zijn er die Christus aankleven en echter vijanden blijken te zijn van het kruis van Christus en die daarna heimelijk of ergerlijk van Christus afvallen? Wat is er de reden van? Zeker, als de Heere hen van hun zonden had afgesneden, zij waren nooit in de eeuwige dienstbaarheid van de

zonden weer teruggevallen; maar daar verliet hen de Geest Gods; en de Heere had zoveel liefde voor hen niet over. Merk eens op, waarom de doornachtige en steenachtige hoorders, Matth. 13:20-22 ten ondergingen in hun opkomst van schijn geloof en heiligmaking. Was het gebrek in het zaad? Nee werkelijk, maar alleen in de grond. De een was gebrakt maar niet wèl genoeg, de wortelen van de doornen verstikten het. De begeerlijkheden en zorgvuldigheden van de wereld waren niet eerst uitgeroeid en daarom verdierven ze de grond.

Ik besluit dan met dat woord van Jeremia, hoofdstuk 4:3, 4: *Braakt ulieden een braakland*, doet de Heere aanzoek dat Hij het voor u breke, *en zaait niet onder de doornen*; wacht u voor zodanige gebrokenheid, die niet de doornen van bedekte zondige hardnekkigheid uit zou roeien, opdat de grimmigheid des Heeren niet uitvare als een vuur en brande dat niemand het blussen kan. Onthals Johannes de Dooper niet, die u graag moogt horen en vele dingen kunt doen, als hij maar uw Herodias niet aanraakt en daar een scheiding gaat maken; maar gedoog, dat bij komt in de geest en de kracht van Elia, ja van Christus Jezus, om uw bergen te slechten en uw wegen op te maken en, uw kromme en oneffen wegen tot gebaande paden, opdat u de heerlijkheid van de Heere Jezus moogt zien, zonder welke Hij voor eeuwig van uw ogen verborgen zal zijn.

Roept, getrouwe dienstknechten des Heeren: *Alle vlees is als gras en al de heerlijkheid des mensen, van de zonde en van de wereld, is als een bloem des velds*, opdat de Heere Jezus Zich altijd even zoet, nieuw en kostelijk voordoe in de ogen van de heiligen.

Het bewijs van deze waarheid in het algemeen, levert de gezegende en geleerde Mr. Pemple, op een andere wijze. Want begrijpende, dat het de algemene leer van alle rechtzinnige Godgeleerden is, dat het dadelijk geloof nooit in de ziel gewrocht is, voordat door de bovennatuurlijke verlichting des gemoeds ook de wil ten dele vrij gemaakt is van haar natuurlijke verkeerdheid, (God, dezulken van onwillig, gewillig makende) besluit hij, "dat dit geschiedt door *de Geest van de heiligmaking* en een bovennatuurlijke hoedanigheid van heiligheid, zijnde al de krachten van de ziel op eenmaal ingestort. Zodat de Geest ons vervolgens eerst heiligt en leven in ons geeft; dan werkt Hij droefheid en walging om en over de zonden en zó komen wij dadelijk tot geloven."

En de tegenwerping voorziende, die men hiertegen zou inbrengen, dat op deze wijze de christenen geheiligd zijn eer zij gerechtvaardigd zijn, antwoordt hij: *ja, verhelderder wijze zijn wij daarna gerechtvaardigd*.

Anderen, die hem navolgen, antwoorden nog ronder en zeggen, *dat wij geheiligd zijn, eer wij werkelijk en dadelijk gerechtvaardigd zijn*. En hierin verschillen zij van hem.

Als hier nu tegengeworpen wordt, dat onze roeping gaat vóór onze rechtvaardigmaking, de heiligmaking een deel zijnde van onze navolgende heerlijkmaking, Rom. 8:30, bevestigen anderen, die in hun voetstappen treden, dat de roeping hetzelfde is als de heiligmaking en niet begrepen is in de heerlijkmaking.

Anderen, het kwaad van deze dwaling begrijpende, namelijk, de heiligmaking te stellen vóór onze rechtvaardigmaking, goede vruchten vóór een goede boom, ontkennen daarom enig zaligmakend werk, hetzij van roeping, hetzij van heiligmaking, vóór de rechtvaardigmaking. En hierom overgaande tot een ander uiterste, stellen zij eens christens rechtvaardigmaking vóór zijn geloof in de roeping, of vóór zijn heiligheid in zijn heiligmaking. Zodat, naar dit laatste gevoelen, een christen niet gerechtvaardigd wordt door het geloof, hetgeen Paulus' taal was, maar veel liever, zoals hij verstandelijk zegt, *gelovig wordt door zijn rechtvaardigmaking*.

Eer ik er toe kom, om de waarheid in deze geestelijke verborgenheden op te helderen, laat dit alleen gedacht worden, dat de heiligmaking, die Mr. *Pempe ons geestelijk leven* noemt, tweezins genomen moet worden. Breed óf eng.

- *Breed*, vóór enige ontwaking van het geweten, of werkingen van de Geest des levens; en zó is het waar, dat wij door deze werkingen zijn levend gemaakt en in een ruime zin eerst geheiligd.
- Eng, voor die dadelijkheid van het leven van de heiligheid, welke staat tegen het lichaam des doods in ons; en dat wij in deze zin niet eerst geheiligd zijn, vóór wij gerechtvaardigd zijn, zal ik aanstonds tonen.

Laat mij alleen een aanvang maken, met u eerst aan te tonen de dwaling van het laatste gevoelen.

1. Dat een Christen niet eerst gerechtvaardigd is vóór het geloof en de roeping, kan dus blijken: De ganse Schrift spreekt geheel anders, als zij zegt: *Wij zijn door het geloof gerechtvaardigd en daarom niet vóór het geloof*. dat is te zeggen, dat de mening van een zodanige gevoelen, dat wij alleen gerechtvaardigd zijn declaratief door 't geloof en naar ons begrip en gevoel, in het hof van het geweten, een loutere versiering is. Want onze rechtvaardigmaking staat tegen de staat van onrechtvaardigheid en veroordeling, die vóórgaat; welke staat van veroordeling niet alleen is declaratief en in het hof van het geweten, *maar reëel en in het hof des Hemels*; want zó zegt de Schrift uitdrukkelijk, Joh. 3:18, Die niet gelooft is alreeds veroordeeld en vers. 36, de toorn Gods blijft op hem. En Gal. 3:22: *De Schrift*, wat de uitspraak is in Gods hof, *heeft ze allen onder de zonde besloten*. Hieruit vloeit een tweede bewijsreden.
2. Indien een mens gerechtvaardigd is vóór het geloof, dan is een dadelijk-ongelovige van de veroordeling niet onderworpen; maar dit zou uitdrukkelijk de letter van de tekst tegengesproken zijn: *Die niet gelooft is alreeds veroordeeld*, Joh. 3:18 *en de toorn Gods blijft op hem*. Die van de verdoemenis niet onderworpen zijn, zijn zij die door het geloof in Christus zijn, Rom. 8:1, niet buiten Christus door ongelooft, Rom. 11:20. Daar is *werkelijk een verdiende rechtvaardigmaking door Christus' dood* en een krachtdadige of voorbeeldende *rechtvaardigmaking in Christus' opstanding*, als in ons Hoofd en Borg. Maar deze beiden waren niet alleen vóór ons geloof, maar zelfs vóór ons aanwezig. Maar daarom te zeggen, *dat wij dadelijk vóór het geloof gerechtvaardigd zijn, omdat onze rechtvaardigmaking verdiend was, eer wij het geloof hadden*, geeft ons rechtmatige reden, om te bevestigen, dat wij dadelijk geheiligd zijn, terwijl wij zijn in de ongeheiligde staat van de natuur, Ef. 2: 2, omdat ook onze heiligmaking verdiend was, eer wij enig wezen in Hem hadden.

Wij moeten gewis goede bomen gemaakt worden door het geloof in Christus' gerechtigheid, eer wij enige goede vruchten van heiligheid kunnen voortbrengen. God maakt ons geen goede bomen, zonder door het geloof in Christus te zijn, niet meer dan wij kwade bomen zijn door Adams schuld, zonder ons eerste wezen in hem, ons op de hals gehaald te hebben, Joh. 15:3, 4, 5. God geeft ons eerst zijn Zoon, aangeboden in het Evangelie en ontvangen door het geloof en dan alle andere dingen met Hem. Hij rechtvaardigt ons niet, zonder ons zijn Zoon te geven; maar Hem ons eerst gegeven hebbende, geeft Hij ons dit ook.

Dat de heiligmaking niet gaat vóór de rechtvaardigmaking, kan aldus blijken:

- (1) Indien de schuld van Adams zonde gaat vóór onze oorspronkelijke besmetting, Rom. 5:12, zó gaat het toerekenen van Christus' gerechtigheid vóór onze vernieuwde heiligmaking.
- (2) De heiligmaking te stellen vóór de rechtvaardigmaking is des apostels praktijk recht tegengesproken, die ons voorbeeld is, *welke eerst tracht gevonden te worden in Christus*, Fil. 3:9, in het werk van vereniging, *niet hebbende zijn eigen gerechtigheid* in het werk van rechtvaardigmaking, wat in orde volgt, teneinde hij *Hem dan mocht kennen in de kracht van zijn dood en opstanding*, in heiligmaking; hier komt nu de heiligmaking, *of hij mocht komen tot de wederopstanding van de doden*, in heerlijkmaking, het laatste van allen.
- (3) Dit is lijnrecht tegen des apostels leer, die de rechtvaardigmaking tot een oorzaak van de heiligmaking stelt en daarom noodwendig moet voorgaan, Rom. 5. Zoals de zonde gaat vóór de geestelijke en eeuwige dood, zó gaat de rechtvaardigheid vóór het geestelijk leven in de heiligmaking en het eeuwige leven in de heerlijkheid. De Heere draagt Christus in het Evangelie eerst voor als onze verzoening, Rom. 3:24 en dan volgt, van de zonde gestorven en Gode levende in heiligmaking, Hoofdstuk 6:10. Godzaligheid is het einde van onze dadelijke verzoening, Kol. 1:21, 22.
- (4) Als de heiligmaking gaat vóór de rechtvaardigmaking door het geloof, dan gaat eens christens gemeenschap met Christus, voor zijn vereniging met Hem door het geloof. Edoch, onze vereniging is de grondslag van gemeenschap en het is onmogelijk dat er gemeenschap zou wezen zonder enige voorafgaande vereniging, i Kor. 1:30. *Christus is geworden rechtvaardigheid en heiligmaking*; voor wie? Lees het begin van het vers en u zult zien dat het alleen voor diegenen is, die in Christus zijn, wat is door het geloof.

Dat niemand hier zegge, zoals sommigen doen, dat wij vereniging met Christus hebben, eerst door de Geest, zonder het geloof, in orde het geloof voorafgaande. Tot verstand hiervan, laat ons een weinig overwegen onze vereniging met Christus. Onze vereniging met Christus is niet door de *Wezenlijke* tegenwoordigheid des Geestes, want die is bij ieder mens, zoals de Godheid overal is, in welke wij leven en ons bewegen. Dit is de goddelozen mens eigen; ja, het snoodste schepsel in de wereld. Hieruit volgt dan, dat onze gemeenschap geschiedt door een *daad* des Geestes, die eigen is aan de uitverkorenen, die alleen gemeenschap met Christus zullen hebben, werkende een dadelijke verandering inde ziel; want van een dadelijke en niet van een betrekkelijke vereniging spreek ik nu. Dit werk kan niet zijn het eerste werk van de *Geest van de dienstbaarheid*, want het zelve is evenzeer in de verworpenen. Derhalve zijn het dan zodanige werkingen, die wezenlijk zijn in de natuur van de vereniging. Merkt nu op: zoals de ontbinding de scheiding is van verscheiden zaken, de een van de andere, zó is vereniging de samenbinding of samenvoeging van deze, die tevoren gescheiden waren. Hierom kan de daad des Geestes niet anders zijn, dan het terugbrengen van de ziel tot Christus, of het samenvoegen van de ziel met Christus en in Christus; deze weer tot Hem te leiden; daar zij tevoren lag als een geraamte in de vallei, afgescheiden van Hem. *Die de Heere aanhangt is één Geest met Hem*, 1 Kor. 6:17. De Geest brengt ons derhalve tot de Heere Christus en zó zijn wij in Hem. Nu, het komen van de ziel tot Christus, wat is het anders dan het geloof? Joh. 6:35. Onze vereniging is dan door het geloof en niet zonder hetzelve; want door hetzelve zijn wij, die eens door de zonde van Hem vervreemd waren en bijzonder door ongeloof, Hebr. 3:12, nu tot Hem gekomen. Niet slechts zoals het ijzer tot de zeilsteen (magneet), maar, wat het allernauwste is, in Hem, als ranken in de wijnstok en worden zó *één met*

Hem, Joh. 6:37. Vandaar die uitdrukking in de Schrift, te geloven in Christus. Ik zeg dit niet, alsof wij verenigd waren met Christus, zonder de Geest aan Zijn kant; want de samenvloeiing van onderscheiden dingen moet weerszijds zijn, zó ze vast zal wezen. Ik wijs alleen aan, dat wij vóór het geloof door de Geest met Christus niet verenigd zijn, maar door het geloof, gewrocht door de Geest, waardoor wij van onze kant ons eerst met Hem verenigen en Hij wordt dan op een geheel wonderlijke wijze, door de Persoon des Geestes, verenigd met ons, van Zijn kant. De Geest doet verscheiden werkingen in de ziel. Als Hij ons beweegt tot goede werkingen, is *Hij de Geest van de gehoorzaamheid*. Als Hij dadelijke genade instort, is Hij *de Geest van de heiligmaking*. Als Hij ons gedurig helpt en geleidt tot ons einde en genadiglijk getuigt, is Hij *de Geest van de aanneming*. Als Hij vreze wekt voor dood en hel, is Hij *de Geest van de dienstbaarheid*. Maar als Hij ons drijft van de zonde tot Christus, is Hij *de Geest van vereniging*. En daarom, zich vereniging in te beelden, voor en zonder het geloof door de Geest, is werkelijk maar een geest, een schim, welke, wanneer u hem meent te voelen, niet met al zal zijn, zijnde zonder vlees, benen en zenuwen. Als onze trouwvereniging met Christus, *toestemming des geloofs* moet hebben van onze kant, gewrocht door de Geest, daar anders de Heere Jezus ons tevergeefs ten huwelijk gevraagd zou hebben, zó moet nu de Geest, van Christus' kant, ons geloof onderscheppen en in ons wonen, die anders haast van Hem zouden afhoereren, 1 Petrus 1:5. Efése 3:17.

Dat de roeping in alles niet één is met de heiligmaking, kan aldus blijken:

- (1) De roeping is vóór de rechtvaardigmaking, Rom. 8:30; maar heiligmaking is niet vóór de rechtvaardigmaking, zoals wij aangetoond hebben en daarom zijn zij niet aan elkander gelijk.
- (2) De heiligmaking is het einde van de roeping, 1 Thess. 4:7. En daarom is ze hiermee hetzelfde niet.
- (3) Het geloof is het voornaamste in de roeping; en hetgeen ons het eerst daarin voorkomt, is Gods stem: het tweede, ons antwoord op die stem, of ons komen op dat roepen, Jer. 3:22.

Nu het geloof op de eerste wijze genomen, is geen deel van de heiligmaking, omdat dat het middel en instrument is van onze rechtvaardigmaking en heiligmaking, Hand. 26:78. Onze harten worden gezegd, *gereinigd te worden door het geloof*, Hand. 15:9, niet ons leven alleen in de werken van de heiligheid en reinheid, maar onze harten, in de habituele gestalte daarvan. *Ik leef door het geloof des Zoons Gods*, zegt Paulus. Door het geloof gaan wij over van de dood tot het leven, Joh. 5:24, alzo is het geen deel van ons geestelijk leven. *Gij wilt tot Mij niet komen*, wat het geloof is, *opdat gij het leven hebt*, Joh. 5:40 en 6:50, 51. Het geloof is dan het instrumentele middel des levens en derhalve geen deel van ons leven. Als het geloof komt door het gehoor en het gehoor daarom geen deel van het geloof is, zó komt de rechtvaardigmaking door het geloof en is daarom geen deel van de heiligmaking. Ons ganse leven, zowel van de rechtvaardigmaking als van de heiligmaking, is verborgen in Christus ons Hoofd. Dit leven zal volgens Gods grote doel niet verkregen worden, tenzij dan dat wij door Christus daarvan in bezit komen, Hebr. 7:25, Anders zou Christus en de genade zoveel niet onteerd worden, Rom. 4:16, Het is uit het geloof, opdat het zij genade. Heiligmaking is derhalve de genade, die door het geloof toegeëigend wordt, het geloof de genade toeëigenende; door tot Christus daarom te komen, verkrijgen wij deze en daarom hebben wij deze niet wanneer wij eerst komen.

Ik ben moeilijk met zó breedvoerig te zijn in minder praktikale zaken. Toch heb ik het niet onnut geoordeeld, maar zeer troostrijk voor een arm reiziger, niet alleen om het einde van zijn reis te weten en in het algemeen de weg daartoe, maar ook de onderscheiden steden, die hij met orde moet doortrekken. Daar is veel wijsheid van God te bespeuren, niet alleen in Zijn werk, maar in de manier en orde van Zijn werking. Het gebrek aan kennis hiervan doet veel christenen in deze dagen schandelijk vallen in spoorloze opvattingen in hun mening, de onmiddellijke oorzaak van veel dwalingen in de praktijk.

De tegenwerpingen, die tegen het gezegde worden opgeworpen, zijn in hoofdzaak beantwoord. Het voorname doel, zeer geliefden, in het voorstellen van deze dingen is, dat u uw vereniging op het nauwst zou betrachten. Och, zie toe, dat u hier niet mist; indien gij u met Christus inlaat en in Christus gelooft en toch niet van uw zonden wordt afgetrokken, namelijk, van die boze geest om Christus te weerstaan, bent u ten enenmale en eeuwig verloren. Dit is het oordeel van de wereld, niet dat de mensen de duisternis geheel beminnen en het licht haten, *maar dat zij de duisternis liever hebben dan het licht*; niet dat de onreine geest niet uitgevaren is, maar dat hij zó niet uitgeworpen is, dat hij nooit zou weerkeren; dit is de ellende van ieder mens, ja van de beste van de mensen die Christus belijden en toch werkelijk zonder Christus zijn; nooit waren zij door al hun gebeden, tranen, vrezes en droefenissen gescheiden van hun zonden en hierom komen zij nooit werkelijk tot Christus, ja daarom sterven zij in hun zonden.

Kwel mij dan niet meer met te vragen, *of een christen in deze staat, is in een staat van gelukzaligheid of van ellende?*

Ik antwoord, hij is voorbereidend gelukzalig; hij begint nu over te gaan van de dood tot het leven, hoewel hij nog niet geheel overgegaan is.

Noch ook, *of er enig zaligmakend werk is vóór de vereniging?*

Ik antwoord, nee; want hetgeen gezegd is, is een noodzakelijk gedeelte tot het bewerken van onze vereniging. Zoals het afhouden van de tak uit zijn oude stam, dient tot de inenting van de nieuwe. Werkelijk, zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Ik zeg ook niet dat dit werk behagelijk is; dat is, dat het God bevredigt, want dat is Christus' volkomen gerechtigheid alleen eigen, door het geloof aangenomen zijnde; toch voor zoveel het een werk van Zijn Eigen Geest is in ons, behaagt het Hem, zoals het volgende werk van heiligmaking, hoewel het Hem echter niet verzoent.

Ik zie ook niet, hoe deze leer enigszins strijdt tegen de vrije aanbidding van de genade en tegen Christus, want deze vordert geen meerder scheiding van zonden dan die haar drijft tot Christus; ja, hetgeen minder is, het maakt door de kracht van Christus' Geest, dat ze geen weerstand doen, maar zich houden aan Christus, dat Hij tot hen kome en hen trekke. Gij kunt uzelf niet bekeren, noch verbeteren; "*Bekeert u dan,*" zegt Petrus, *opdat uw zonden mogen uitgewist worden*, Hand 3:19. Met deze aanbidding werkt de Geest. Zeker, hij die Christus werkelijk kan aannemen, zonder dat gevoel van ellende, dat hem van zijn zonden scheidt, zoals ik u aangetoond heb, laat hem geloven, niettegenstaande al hetgeen gezegd is en de God des Hemels zal van vrede tot Hem spreken; zijn geloof zal mij niet ontrusten en als hij vast gaat, het zal hem ten genen dage niet bedriegen.

Tweede gebruik. Tot klachten over van de mensen hardheid van hart in deze tijden.

Er wordt gezegd, *dat de Heere Jezus bedroefd was, ziende de verharding van het hart des volks*, Markus 3:5. Maar zijn sommigen niet zó ver hier van verwijderd, ja, dat zij vermaak nemen in hun zonden; het is suiker onder hun tong, zó zoet als de slaap, ja als hun leven. u neemt hun leven weg, wanneer u hen wilt trekken uit hun zonden. Hoewel zij de sabbat geschonden, het gebed verzuimd, het Woord veracht, de heiligen gehaat en bespot hebben, tegen hun ouders hardnekkig zijn geweest, gevloekt en gezworen hebben, - waarom Petrus, uitgaande, zó bitter weende, - hoewel zij dartel en wellustig zijn, - hetgeen Davids beenderen verbrijzelde, - hoewel schuldig aan meer zonden, dan er stofjes zijn onder de zon of sterren aan de hemel, hoewel hun zonden karmozijn zijn en ze de hemel met hun geroep vervullen en de gehele aarde met hun last, ... toch rouwklagen zij niet. Nooit deden zij het één geheel uur, ja zij kunnen het niet doen, omdat zij het niet willen.

Indien u vermoeid en beladen waart, waar zijn uw onuitsprekelijke zuchtingen? Indien u verbrijzeld en gewond zijt, waar zijn uw droevige klachten? Indien ziek, waar is uw vragen naar een Medicijnmeester? Indien droevig, waar zijn uw tranen bij dag en bij nacht, 's morgens en 's avonds, alleen met uzelf en in gezelschap met anderen? Och, hoe groot is de toorn van God, daar heden ten dage zó veel duizenden verhard worden! Vanwaar komt het, dat Christus niet hoog gewaardeerd wordt, dan door hun ongevoeligheid? Zeg eens de reden, waarom het gezegend Evangelie des vredes en al de zoete beloften des levens klein geacht worden, dan hierom? En arme schepselen! Wat doet gif anders dan dat u uw zonden hiermee verzwaart en maakt dat degenen die klein zijn, zeer groot worden in de ogen Gods, waardoor u toorn vergadert als een schat, in de dag des toorns, Rom. 2:2, 3, 4, 5.

Deze hardheid is het, die de scherpte van Gods ordonnantiën verstompt, waarom de arme dienaren Gods treurig neerzitten in hun binnenkamers, ziende al Gods zaad verloren op onvruchtbare steenrotsen. Ach, dit is de staat van menig mens; en wat het verschrikkelijkst is, het middel dat het hart gevoelig moest maken, maakt het trotser en ongevoeliger. Tyrus, Sidon en Sodom zijn beter geschikt om te wenen dan Chorazin en Kapernaüm, die lange tijd vernederende middelen genoten hebben. Ja hoe velen zijn uitgelaten in klachten en overmatig in belijdenis, maar worden daarna door hun eigen vernederingen ongevoeliger? Leefden wij ooit in een onboetvaardiger, zorgelozer eeuw? Wij zullen zelden iemand ontmoeten, die over zijn zonden verbroken is! En hoe weinigen zijn er ook afgebroken van hun zonden! Hierom zult u menige hoge ceder, die reeds onder de bekeerden in het naamboek was aangetekend, - zijnde eens zeer vernederd en daarna vertroost, - na menige jaren wachten, in gevaarlijker zonden voor een tweede opkomst zien vallen. De een wordt een gierigaard, de ander een dronkaard, deze hovaardig, die een scheurmaker, gene een verdorde halm, een letterknecht, vol eigenzinnige gevoelens en beladen met schandelijke begeerlijkheden. Wee u, die nu niet treurt, want gij zult treuren. Meent u dat Christus ooit uw tranen zal afdrogen, daar u er nooit één stortte? Meent u in vreugde te maaien, die nooit met deze stortregens zaaide? Zeker, God zal Zijn Woord waarmaken: *Die zijn nek verhardt, zal schielijk verbroken worden*, Spreuk. 29:1. Hoort dit, geruste, versteende zondaren; als ooit Gods hand eens schielijk tegen u uitgestrekt wordt, door uw staat omver te werpen, uw kinderen, de vrouw van uw schoot, de man van uw vermaak te ontrukken, uw naam te bezoedelen, met schulden en verlies, u te benauwen met scherp en bitter of met langdurige ziekten, ... weet dan dat dit alles u overkomt om uw hard hart. Maar ach, u treurt er niet over.

Ouders, kinderen, dienstboden, u hebt dodelijke tekenen bij u; begeert van de Heere, dat Hij voor u uw hart breke, legt u onder Gods hamer; wees niet boven het Woord, gedooft dat de Heere datgene wegdoe, wat Hem het meeste smart, te weten uw steenachtig hart, omdat het u het minst bedroeft. Denkt veel aan uw rampzalige staat, neemt de bittere pil, denkt aan de dood en de verrotting in het graf, denkt dat velen nu om hun zonden in de hel zijn en dat Christus moest sterven, of gij moet sterven om uw minste zonde. Denkt hoe verdraagzaam en lankmoedig de Heere omtrent u geweest is en hoe lang Hij gezucht heeft onder uw last, zodat het zijn kan, dat al wilde Hij, Hij toch die last niet langer zou kunnen verdragen. Peinst over deze dingen, opdat uw hart ten laatste rouw hebbe, eer het te laat is.

Maar hoe droevig is de staat van velen onzer, die treuren om alle kwaad, behalve om het grootste, de zonde, de dood en de toorn, die op hen ligt!

Derde Gebruik, van vermaning.

Tracht naar deze Geest van verbrijzeling en naar dit gevoel van ellende. Hoe kunt u in Christus geloven, die uw ellende, van buiten Hem te zijn, niet gevoelt? Een verbroken Christus kan u geen goed doen zonder een verbroken hart. Klaagt en kermt, zondaren, verandert uw lachen in geweën, beeft als u denkt aan die toorn, welke brandt tot in de onderste hel, waaronder de eeuwige Zoon van God druppelen bloed zweette. Grote zonden, waaraan u weet schuldig te zijn, maken grote hardheid des harten en worden daarom zelden vergeven of ten ondergebracht, zonder grote verdrukking des geestes; zij hebben de Heere lang belast, zij moeten u ook beladen. Kleine zonden worden gewoonlijk verkleind en licht geteld en daarom acht de Heere ze groot en de ziel moet het bezuren, eer Hij deze wil voorbijgaan. Eén keer ontrust te wezen zal het niet doen; tracht het daartoe te brengen, dat uw ziel van zonden afgescheiden wordt, of anders zal ze een scheiding maken tussen uw ziel en God. Ik weet dat het niet in uw vermogen is uw eigen hart te verbreken, zomin als de steenrotsen te doen bloeden; gedenkt toch, dat Hij die geboden heeft: *bereidt de weg des Heeren, maakt recht een baan voor onze God*, ook beloofd heeft, *dat alle bergen en heuvelen zullen vernederd worden en wat krom is recht en wat hobbelachtig is tot een vallei gemaakt zal worden*, Jesaja 40:3, 4. Hij alleen kan het voor u doen; en wil het doen voor sommige; en het kan zijn, dat Hij het ook voor u zal willen doen. Hij, die Manasse en Paulus het hart verbrak na hun bloedvergieten en godslasteringen, hoewel zij dit nooit begeerd hadden, kan veel meer het uw verbreken, daar u begerig zijt, dat Hij het doe voor u.

Vele vreesachtigen waren nooit genoeg verootmoedigd en beladen. Indien het zó is, vaar dan voort te vrezén, vrees dat de steen op de grond ligt. Niet opdat u moedeloos zou worden en uw ziel van Christus wegdrijven, maar opdat u een groter noodzakelijkheid van Zijn genade zou gevoelen om uw hart te vermurwen en uw ongevoeligheid weg te nemen. De Heere beveelt u te dien einde, een braakland te braken, opdat gij, door dit te beginnen, uw onmacht zou gevoelen en tot Hem komen om geholpen te worden. Alles zal u meer en meer verhardén, totdat de Heere komt om u uw steenachtig hart met Zijn Eigen hand te ontrukken. Al Gods vriendelijkheid zal u te vermeteler maken om te zondigen en al Gods oordelen te vuriger en te hardnekkiger in de zonden, tenzij de Heere het u belet. Evenals Farao's hart voor een tijd vermurwd wordt, het zal weer harder worden, indien de Heere het niet wegneemt.

De middelen dan om deze verbrijzeling te bekomen, zijn:

- (1) Het kwaad van uw hard hart te gevoelen. Geen gewisser teken van verwerping dan hardheid, als men daarin volhardt; bijzonder als uw hart week wordt, onder of na weekmakende middelen, zoals het was in Farao.
- (2) Op te zien tot de Heere in al Zijn ordonnantiën en te smeken of Hij het u wil afnemen.

Vierde gebruik tot troost.

U, in welker hart de Heere vreze en droefheid gewrocht heeft, hebt u aangaande uw staat geen grote reden van overvloedige dankbaarheid? De blinde wereld ziet op al de onrust van het geweten, als op een verzoeking van de duivelen tot wanhoop en de rechte weg om uitzinnig te worden. Maar bedenkt wat de Heere voor u, die dit hebt, gedaan heeft. Wat zou het geweest zijn, als de Heere u zonder enig gevoel gelaten had, zoals die in Eféze 4:10 en als de Heere een geest des diepen slaaps over u had uitgestort, Rom. 11 :8? Zou uw staat niet beklagenswaardig geweest zijn? Hebt u dan geen hart, om Zijn onuitsprekelijke goedheid te erkennen, nu Hij u week maakt en uw gehele fundament doet schudden?

Denkt u dat ooit iemand zo'n hard hart had als u? Zegt u dat soms in het verborgen voor de Heere?

Och, welk een rijke genade, u enig gevoel en smart van uw zonden te geven en het gevaar van deze te kennen, hoewel het nog zó weinig is in uw ogen! Sommigen menen dat deze verschrikkingen een oordeel zijn; het zou waar zijn, als ze enkel inbeeldingen waren, of werelds en wanhopig. Maar de apostel zegt, 2 Kor. 7:9: *Ik dank God dat ik u bedroefd heb.* Neem aan dat uw droefheid alleen was over de straf van de zonde, dan nog was het des Heeren goedheid, dat Hij uw hart, dat eerst ging als een beest naar de slachter, vrezende geheel geen gevaar, zó ver gevoelig gemaakt heeft.

Het eigenaardig middel om Gods gunst hoog te achten, is de toorn, zowel als de zonde te gevoelen; en de bijzondere reden, waarom de Heere u uw straf zó zwaar maakt, is opdat uw ziel het kwaad van de zonde zou gevoelen, door te overwegen, indien de vruchten zó bitter zijn, wat dan de oorzaak mag wezen, Jer. 30 :15.

Word derhalve niet verdrietig over uw last, denkende dat de Heere Zijn wraak over u uitstort, terwijl uw kwelling voortduurt. Denk toch, dat dit de hand van de Heere Jezus is en dat Hij bezig is om u te behouden, wanneer Hij komt om enige verbrijzeling in u te werken. Bijzonder een zodanige, waardoor Hij uw hart niet alleen met vreze en droefheid doorsnijdt, maar waardoor Hij u afsnijdt van uw zonden, alleen maar om u te vernederen en naar de Heere Christus te drijven, om van deze bevrijd te worden.

En zó kom ik tot de derde bijzonderheid van de vernedering.

VIERDE HOOFDSTUK

DE DERDE DAAD VAN CHRISTUS' MACHT, IN HET VERLOSSEN EN ZALIGMAKEND VAN ZONDAREN, DE VEROOTMOEDIGING

De Heere Jezus, aldus het hart door verbrijzeling verbroken hebbende, is niet gelijk aan een dwaas bouwmeester, die zijn werk laat varen, eer hij het volkomen voleindigd heeft; maar nadat Hij een arm zondaar verwond heeft, gaat Hij voort om hem ook te vernederen. Want hoewel in een ruime zin, een verwond bedroefd zondaar een vernederd zondaar is, toch in enge zin genomen, is er een groot onderscheid tussen deze; en daarom wordt Hij gezegd *te wonen bij de verbrijzelde en nederige*; te weten, niet alleen bij degenen, die over hun zonden geraakt zijn, maar die er ook over verootmoedigd zijn. Hoewel het zeker is, dat de ziel zelden of nooit krachtdadig verbrijzeld is, of zij is terzelfder tijd ook verootmoedigd. Iemand kan ter dood toe gewond wezen en toch zó hoogmoedig zijn, dat hij zich niet aan die hem slaat, zal willen onderwerpen; zó is het met menig arm zondaar; laat de Heere hem zó zwaar gewond hebben, dat hij geen weerstand meer kan bieden, toch zal hij liever tot zijn plichten vlieden om geholpen te worden, of daar heen kwijnen en onder zijn moedeloosheid wegzinken, dan dat hij zich zou buigen. O geliefden, de mens moet er onder, eer de Heere Christus hem zal willen aannemen. Daarom wordt in Jesaja. 40:5, 6, 7 beloofd, *dat de heerlijkheid des Heeren geopenbaard zal worden*. Maar welk middel zou hiertoe worden gebruikt? *Roep!* Zegt de Heere. Wat zal ik roepen? Zegt hij. De Heere antwoordt: *dat alle vlees is als gras, dat de heerlijkheid daarvan verwelkt en dat het volk dit gras is*. Dat is, dat niet alleen van de mensen zouden veracht zijn, maar dat ook zij zelf gras zijn. Ja, dat ook hun heerlijkheid en voortreffelijkheid verwelkt en verdort. Daarom moeten niet alleen de bergen geslecht worden, maar alle vlees en de heerlijkheid daarvan verdorren, eer de Heere Zich zal openbaren.

Ik zal kort deze vier dingen ontvouwen:

1. Wat deze verootmoediging is.
2. Wat de noodzakelijkheid daarvan is.
3. Welke middelen de Heere gebruikt, om ze te werken.
4. Welke mate daarvan vereist wordt.

1. *Wat is deze verootmoediging?*

Zoals hovaardigheid die zonde is, waardoor een mens zich inbeeldt, wat goeds in zich te hebben, zoekende iets voortreffelijks in zichzelf en zich verheffende boven God; zo is de verootmoediging in deze gestalte, dat werk des Geestes, waardoor de ziel, afgebroken zijnde van eigenwijsheid en zelfvertrouwen in enig goed dat ze heeft of doet, zich onderwerpt en zich neerlegt onder God, om gedaan te worden naar Zijn welbehagen, 1 Petrus 5:6, Lev. 26:41. Gelijk de verbrijzeling de zondaar afsnijdt van het kwaad dat in hem is, zó snijdt de verootmoediging hem af van al zijn hoge inbeelden en zijn zelfvertrouwen op het goede dat in hem is, of hetgeen hij in zich meent te vinden; en zó is de ziel klein voor God.

2. *Welke noodzakelijkheid hierin is.*

- (1) Omdat wanneer de Heere het hart van Zijn uitverkorenen gewond heeft, dit straks hun werk is (als de Heere hun niet door zijn genade voorkomt, wat Hij veeltijds

doet) om te zien wat goeds zij hebben; of als zij weinig of niets vinden, dan zoeken zij er naar in zichzelf, opdat ze hun wonden daarmee zouden helen. Want zij denken, dat zoals hun zonden God zó tot toorn getergd hebben, zij, indien ze zich nu kunnen beteren en die zonden laten, of berouw hebben en bedroefd daarover zijn; zoals ze nu bidden, horen en doen als anderen, zij dan wel hoop kunnen hebben, dat hierdoor hun wond genezen en de Heere met hen verzoend worden zal. Ziende dat er geen vrede is in hun zondige weg, zullen zij zoeken of er niet iets anders is, om in een goede weg gevonden te worden. En zoals Adam, wanneer hij zijn eigen schaamte en naaktheid zag, zich voor God onder het geboomte verstak en zijn naaktheid bedekte met vijgenbladeren, zó tracht de ziel, die onmogelijk haar eigen zonde en onreinheid kunnende aanschouwen, Christus Jezus niet kennende en nog ver zijnde van die te zoeken, haar eigen godloosheid en zondigheid, die ze nu gevoelt, te bedekken met enige van deze vijgenbladeren. Hierom vragen zij, Micha 6:6, 7: *Waarmee zij de Heere zullen tegen komen? Of zij brengen zullen duizenden van rammen en tien duizenden van oliebekken, of de vrucht kaars buiks voor de zonde hunner ziel?* Paulus rekende deze plichten gewin, Fil. 3:7 en schatte die zeer hoog, omdat hij meende, dat God Zelf het deed. Als de Heere de ziel geraakt heeft, dan is het eerste geluid dat zij geeft: *Wat zal ik doen? Doen? Zegt het geweten.* Verlaat uw zonden, doe zoveel goed als deze en genen, stel al uw krachten in het werk, bid, hoor en spreek met anderen. God neemt de goede begeerte aan en eist van niemand meer, dan te doen wat hij kan. Daarop legt de ziel de beide riemen uit, hoewel tegen wind en stroom en werkt en worstelt met haar zonden, op hoop van het eens beter te hebben en hierin rust ze. Merk eens op, evenals de zonde haar grootste kwaad is, zo is het wegdoen van haar zonden en het zoeken om beter te worden, haar zeer zoet; en dit zoet zijnde, rust zij in hetgeen zij heeft en zoekt naar hetgeen haar ontbreekt en zo hoopt zij dat alles eens wel zal worden. Hier staat zij stil; hoewel zij, God weet het, buiten Christus is en op Hem zich niet kan verlaten, al heeft zij duizend malen van Hem gehoord. Vandaar komt het dan, wanneer zij zichzelf in genen dele kunnen ontlasten, dat hun harten wegzinken of twisten met God, dat hij hen niet beter maakt. Maar geliefden, het is wonderlijk te zien, hoe de mensen veeltijds rusten in een weinigje, dat zij hebben en doen.

- (2) Maar terwijl het dus met de ziel staat, is zij ongeschikt voor Christus; want die om zichzelf te behouden, op andere dingen vertrouwt, of zichzelf tot een Zaligmaker stelt; of die rust in zijn plichten zonder een Zaligmaker, kan nooit door Christus behouden worden. In het 9^e hoofdstuk van de Romeinen, vers 32, 33, wordt gezegd, dat, de Joden Christus' gerechtigheid verloren, omdat zij niet zochten door het geloof, maar zij zochten hun zaligheid in hun eigen gerechtigheid. De Heere zegt, dat die man vervloekt is, die vlees tot zijn arm stelt, - zoals alle plichten en betrachtungen des mensen zijn, - als hij er op vertrouwt, Jer. 17:5, 6. Maar de Heere verlaat Zijn uitverkorenen hier niet; die met de wet gehuwd is, kan niet met Christus verenigen, voordat hij eerst gescheiden worde, niet van de plichten zelf, maar van daarop te vertrouwen en daarop te rusten, Rom. 7 :4 en daarom zegt Paulus: *Ik ben door de wet van de Wet gestorven, opdat ik Gode leven zou*, Gal. 2:19. Die op zijn rijkdom vertrouwt, kan in het koninkrijk van de hemelen niet ingaan, zomin als een kemel kan gaan door het oog van een naald, omdat hij te groot is voor zó enge ruimte; en hij die op zijn plichten en vermogen vertrouwt, is te groot om door Christus in te gaan. De Heere moet deze geest afsnijden, doen onderliggen en als een onwaardige voor God doen neerbukken, eer ze Christus in deze staat kan genieten. De Heere moet haar niet alleen afrukken van dit

vertrouwen op de plichten, maar wat meer is, de ziel moet neerbukken onder God, om gedaan te worden naar zijn welbehagen. En de reden hiervan is, dat zo'n ziel onwillig is zich te buigen en niet verootmoedigd is. Zo een weerstaat God niet alleen aan zijn kant, maar de Heere weerstaat ook hem, Jak. 4:6, 7. Hierom blijft menigeeen lang onder verschrikkingen van het geweten liggen, hetzij omdat hij rust in zijn plichten, die hem niet tot stilte konden brengen, of omdat hij zijn vertrouwen op deze niet verwierp, in ootmoed zich voor God neerlegde, om met hem te mogen doen wat Hij wilde, zijnde tot zó lang een voorwerp van Gods tegenstand en niet van zijn genade.

3. Door welke middelen werkt de Heere dit?

In het algemeen door de Geest, die onmiddellijk werkt op de ziel. Maar nadat een christen in Christus is, heeft hij door de kracht des geloofs enige kracht om zichzelf te verootmoedigen; maar nu doet het de Geest van Christus onmiddellijk door Zijn eigen alvermogene hand, anders zou het hovaardige hart nooit buigen. Want eerst zijn wij in Christus geschapen tot goede werken, eer wij goede werken kunnen voortbrengen, Ef. 2:10. Die daden van zelfvertrouwen mogen in alle christenen niet even grote beweging maken, niettemin is in ieder van hen deze gestalte des geestes, van nooit tot Christus te komen, zó zij iets anders tot hun behoud kunnen aangrijpen. Daarom snijdt de Geest dit zondige gedrag in al de uitverkorenen af en houdt die woestheid en hoogmoed des geestes uit, opdat ze zich verlaten zouden op dat fundament, waartoe zij nu bereid worden. Hoewel nu de Geest dit werkt, toch is het niet zonder het Woord; het Woord waardoor Hij voornamelijk werkt, is de wet. *Ik ben door de wet van de Wet gestorven*, te weten enig leven en hulp daarin te zoeken; *opdat ik Gode leven zou*, Gal. 2 :19. Nu, de Wet doet dit door een viervoudige daad.

- (1) Door te ontdekken de heimelijke verdorvenheid van de ziel, in iedere plicht, welke verdorvenheid zij nooit tevoren zag. Eens dacht ze, ik zal verloren gaan om mijn zonden, als ik daarin voortga zonder ze te bekennen en droefheid daarover te hebben. Maar ze dacht ook, dat deze belijdenis, droefheid en ongedurigheid over de zonde, tot haar behoud zou dienen en dat God haar daarom zou aannemen. Maar de wet, terwijl de ziel met ernst worstelt tegen haar zonden, ontdekkende dat in dit alles niets dan zonde is, zelfs verborgen zonde, die zij nooit tevoren zag, dan begint ze aldus te denken: kunnen deze de middelen zijn om mij te behouden, daar ik zó zondig ben, zouden zij niet de eigen oorzaken van verdoemenis voor mij kunnen wezen? Ik weet, dat ik om de minste zonde verloren moet gaan en nu zie ik, dat ik in al hetgeen ik doe, niet anders doen kan dan zonde. Hoe leefde Paulus eertijds zonder de wet? U vindt in Rom. 7:7, dat hij niet wist dat de begeerlijkheid, of die heimelijke trek en eerste opwelling van de ziel tot zonde, zonde was. Hij zag die verborgen smetten niet in al hetgeen hij deed; hierom rustte hij in zijn plichten, zoals iemand die leefde zonder Christus. Maar de Heere liet hem door dit te ontdekken, zien hoe weinig oorzaak hij had om zijn hand op te heffen, wegens enig goed dat hij deed. Zo ook is het hier, wanneer de ziel ziet, dat al haar gerechtigheid is als een wegwerpelijk kleed en besmet met zonden. Die plichten waarop zij tevoren als een rietstaf leunde, doorboren de hand, ja het hart van een arm zondaar. Daarom gevoelt zij weinig reden, om er langer op te rusten, maar ziende de oneindige heiligheid Gods door de bijzondere geestelijkheid van de Wet, begint zij uit te roepen: *hoe kan ik voor Hem bestaan of verschijnen met zulke gedurige besmettingen!*
- (2) Door de oorspronkelijke verdorvenheid te bewegen, gaande te maken en die meer te voorschijn te doen komen dan ooit tevoren. Omdat de ziel mocht denken: al wat

ik doe, is met zonde verontreinigd, toch is mijn hart goed en dan menen dat alles wel was, zó roert de Heere die mesthoop eens en laat haar een meer helse natuur zien, dan tevoren, doordien het heilige en gezegende gebod Gods, die natuur te erger, te wederspanniger en te afkeriger maakt van God. *Wanneer het gebod gekomen is., is de zonde weer levend geworden,* zegt Paulus, Rom. 7:9, 10, 11 *en hetgeen ten leven was, hetzelfde werd hem ten dode bevonden, de zonde oorzaak genomen hebbende door het gebod;* en hierdoor stierf Paulus aan al zijn zelfvertrouwen. 't Was een van Luthers eerste stellingen, toen hij zich kantte tegen des Pausen aflaten, *dat lex et voluntas sant duo adversarii sine gratia irreconciliabiles;* want de wet en 's mensen wil elkander ontmoetende, de een heilig, de ander verdorven, veroorzaakt een harde tegenstand, wanneer de ziel onder een levende bewerking van de Wet is. Met deze roering van de Wet heeft de Heere dit doel met Zijn uitverkorenen, hun te doen gevoelen welke snode harten zij hebben, aangezien hetgeen in zichzelf een goed middel is, hen door 's mensen verdorvenheid gruwelijker maakt in hun eigen gevoelen, dan ooit tevoren. Vandaar die droeve klachten van een ziel onder de vernederende hand van Christus: ik ben nu erger, dan ik ooit was en ik word nog alle dagen erger en erger. Ik heb alles verloren wat ik eens had; eertijds heb ik kunnen bidden en God zoeken met vermaak en nooit beter, dan wanneer de een plicht gedaan was om de andere te beginnen, maar nu ben ik erger. Al die vreugde en zoetheid in Hem te zoeken en heilig te wandelen, is weg. Toen kon ik treuren over de zonden, maar nu sleep ik een hard hart met mij om, zodat ik zelfs geen hart heb, tot iets dat goed is, noch een traan kan storten om het grootste kwaad. Ik beken, het is zo, u mag naar uw gevoelen erger en erger worden, het is u goed dat u het gevoelt, opdat de Heere daardoor uw hovaardig hart zou doen dalen en u doen onderliggen. Het is des Heeren heerlijke wijsheid, al uw bloemen te doen verwelken, die u buiten Christus verkwikten, opdat u zou gevoelen hoezeer u Hem nodig hebt. Daarom zeg ik, de Heere neemt al die gescheurde planken weg, waarop de ziel eens dreef en rustte, teneinde zij in *een heilige wanhoop* aan enige hulp uit iets goeds, dat zij heeft, zou wegzinken. Al wat op een zandgrond gebouwd is, werpt de Heere omver en dan klaagt de ziel over onrust.

- (3) Met de ziel te belasten, te bezwaren en te vermoeien door haar eigen betrachtingen, totdat zij zich niet kan bewegen. Want dit is in ieder mens van nature, hoewel hij ziet dat al hetgeen hij heeft en doet, zondig is, - zondig is zijn hart en zondig zijn natuur, - hij evenwel niet uit zichzelf wil gaan. Want hij hoopt, hoewel hij voor het tegenwoordige zó kwaad is, dat zijn hart in het toekomstige wel beter zal worden en hij zich beter gedragen zal dan nu. Hierom zoekt en werkt hij en spant zijn krachten in om zichzelf weer op te richten en door zijn plichten van al zijn onrust genezen te worden. De wet nu, welke bediening is te gebieden, maar niet om sterkte te geven, terwijl de Geest, die sterkte geven moest, zich onttrekt als wetende dat de ziel zonder Christus daarin rust, maakt de ziel die gevoelt dat ze alleen ten vure werkt en ter verdwijning en even ellendig en zondig blijft als tevoren, hieronder zeer vermoeid en zij zit als afgemat neer. Niet alleen over haar zonden, maar ook over haar werk; en zij roept uit: nu zie ik welk een gruwelijk en rampzalig monster ik ben; ik kan niets voor God, noch voor mijzelf doen; te zondigen en mijn eigen verderf te bevorderen, daartoe ben ik bekwaam; al wat ik ben deugt niet en al wat ik doe deugt niet; nu zie ik, dat ik werkelijk ellendig, arm, blind en naakt ben. En dit is er het gevolg van geliefden, de diepste vernederingen des geestes worden hier bespeurd. Want wanneer de Heere de ziel over haar zonde aantast, dan hoopt zij, dat ze met de zonden te laten

en het beter te maken, veel winnen zal; maar ziende dat hier geen hoop is om de breuk tussen God en zichzelf te genezen, dan bezwijkt zij werkelijk. Dit acht ik de ware mening te zijn van Matth. 11:28: *Gij die vermoeid zijt*, dat is, die uzelf in uw eigen weg afslooft en rust voor uw ziel zoekt door uw eigen werken en zure arbeid, - zoals het woord $\text{B}4\text{e} < \text{d}$, H betekent - en u daarin vermoeit en toch beladen blijft met zonden, terwijl u daaronder gebukt gaat, geen rust vindende in al wat u doet; ... *Kom tot Mij*, zegt Christus en dan zult u rust vinden voor uw ziel. De Joden, zoekende hun eigengerechtigheid op te richten, ik zeg, zoekende, of zij die door enig middel oprichten konden, misten de gerechtigheid van Christus. De Heere wil dan Zijn uitverkorenen bekendmaken, dat zij tevergeefs hier rust zullen zoeken; daarom vermoeit Hij hen.

- (4) Door de billijkheid en gerechtigheid van God in de wet op te helderen, indien de Heere Zich zijner niet ontfermen zou, noch hem vergeven of enig aanzien en gunst voor hem zou over hebben. Want dit is de gestalte van een ieders hart; ingeval hij geen rust kan vinden in zijn plichten en betrachtungen, zoals hij verwacht, maar zijn zonden en zwakheid ziet en dat dood en verdoemenis hem omstrengeld heeft, zoals Jona het wier. Nu, dan zinkt zijn hart en voert strijd; ja, door kleinhartigheid verwijderd hij zich van Christus en wordt heimelijk vreesachtig, dat er geen genade voor hem zal wezen, daar hij nu denkt dat het eeuwig voornemen hem zal uitsluiten. Want als er gedachten des vredes over hem waren, meent hij, zou hij reeds vrede gevonden hebben, daar hij zó ernstig en dikwijls de Heere gezocht, zoveel gedaan en zijn zondige wegen verlaten heeft, volgens de bevelen die door Hemzelf gegeven zijn. Hierom zult u het een zekere waarheid bevinden, dat de ziel door neerdrukkende flauwhartig makende droefheid over de zonde zóver van God weer afraakt, als zij ooit was in de staat van zorgeloosheid door de gemakkelikheden van de zonden, Klaagl. 1:16. Daarom denkt zij soms, het is tevergeefs langer te zoeken. Zij laat de plichten na; hoewel het geweten haar daartoe dwingt, laat zij die alweer zakken. Want haar voet is niet bevestigd op de rotssteen Christus, maar op de zwakheid van de wateren van haar eigen vermogen en betrachtungen. Wat zal de ziel dan in deze staat doen, om tot God te komen? Zij weet het niet, zij kan het niet weten; van Hem te vlieden durft zij niet en dat zal zij ook niet. De Geest derhalve, door te ontdekken hoe billijk en rechtvaardig het van den Heere zou wezen, dat Hij nooit meer naar haar omzag, omdat zij gezondigd heeft en nog zó zondig is, maakt dat zij hierdoor in het stof voor de Heere neervalt, als niets anders waardig zijnde dan schande en verderf. Zó kust zij de roede en keert de Heere de andere wang toe, zelfs om die te slaan, erkennende, dat als de Heere genade wil tonen, dat het een wonder zal zijn. Indien niet dat de Heere toch rechtvaardig is en daarom heeft zij geen reden om tegen Hem te twisten, als Hij enige bijzondere genade weigert aan wie Hij niet één brokje brood schuldig is. En nu is de ziel werkelijk verootmoedigd, omdat zij zich er aan onderwerpt door God behandeld te worden, naardat het Hem behaagt.

De Kerk in haar vernedering, Klaagl. 3:22, zijnde in 't begin van het hoofdstuk, met gal en alsem gedrenkt, valt ten laatste neer en bekent *dat het de goedertierenheden des Heeren zijn, dat zij niet vernield is*; en vers 29, *steekt zij haar mond in het stof en zegt, misschien is er verwachting. Wat klaagt een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonden*, vers 39. U oordeelt, dat de Heere u ongelijk doet en wat het beste is, onthoudt. Ja dat Hij Zijn Eigen heerlijkheid niet gadeslaat, indien Hij u geen vrede en vergeving, genade en barmhartigheid schenkt, ja aan uw uitersten eis voldoet; en hieruit meent u oorzaak van ongenoegen te hebben en u laat de moed zakken.

Nee, nee, de Heere wil die bergen slechten, de hoge gedachten omverwerpen, u voor Zijn voeten neerleggen en u doen erkennen, dat het oneindige goedheid is, het leven nog te hebben en niet vernield te zijn. Dat er maar enige hoop of mogelijkheid van genade is en nog buiten de onderste kuil te zijn; dat, al ware het dat Hij Zich uwer nooit ontfermde, Hij u niet verongelijkt, maar deed hetgeen billijk en recht was en dat het betamelijk is, dat uw zondige, driftige wil voor zijn heilige, rechtvaardige en goede wil zou buigen, liever dan dat die gebogen en gekromd zou worden naar de uwe. Geloof het, broeders, indien wij ons zelf oordelen, zo zullen wij van de Heere niet geoordeeld worden, 1 Kor. 11:32. Hoe kunt u genade hebben, die u zelf wilt verheffen tot Gods soevereine troon, om daar het bewind te hebben en die er niet onder bukken wilt, om onder zijn regering te wezen? Bent u het waardig? Heeft de Heere u nodig? Hebt u Hem niet grotelijks getergd? Was er ooit iemand die erger tegen Hem handelde dan u? O geliefden, wees hierover verslagen en leert van de Kerk, Micha 7:6: *Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd.* Het was de meest gezegende werking des Geestes in Aäron, Lev. 10:3, toen hij Gods hand tegen zich zag in het doden zijner zonen: *Aäron zweeg stil.* Zó ook, indien de Heere u zou afwijzen, u uitdelgen, nooit welgevallen nemen in zo'n vuil, tot niets deugend vat, ongeschikt voor Hem tot enig gebruik; houd u stil, twist niet, zwijg voor Hem en zeg, zoals er staat, 2 Kron. 12:6: *De Heere is rechtvaardig, maar ik ben goddeloos; Hij doe met mij zoals het goed is in zijn ogen.* En dus doodt de Heere Jezus de ziel door de wet aan de wet, totdat zij gemaakt is, om zich aan te stellen als was of als leem in de hand des pottbakkers, om haar een vat te maken, tot zodanig gebruik als Hem behaagt. En zó scheidt zij van haar eerste man, te weten de zonde en de wet, opdat zij met Jezus Christus getrouwd worde, zoals de apostel. zó voortreffelijk spreekt in Rom. 7. Met één woord, wanneer de Heere Christus de ziel heeft doen gevoelen, niet alleen haar onvermogen, om zichzelf te helpen, zoals Paulus zegt, Gal. 2:20: Niet ik, maar ook haar eigen onwaardigheid, dat de Heere haar zou helpen, zó roept zij uit met Jakob, Gen. 32:10: *Zie, ik ben te gering en onwaardig.* Op deze tijd is ze *vas capax*, een vat bekwaam, hoewel onwaardig, voor de genade, Jak. 4:6.

4. Ten vierde. De laatste vraag is nog over: *Welke mate van vernedering hier nodig is.* Merk op, zoals er zoveel overtuiging nodig is, dat ze verbrijzeling werkt en zoveel verbrijzeling dat ze verootmoediging voortbrengt; evenveel verootmoediging is er nodig, als het geloof kan wekken, dat een ziel uit zichzelf drijft naar Christus. Want zoals het voornaamste einde van de overtuiging is de verbrijzeling en dat van de verbrijzeling de verootmoediging, zo is het eerste einde van de verootmoediging het geloof, of het komen tot Christus, waarvan wij straks spreken zullen.

Vandaar is het, dat de Heere de vermoeiden roept om tot Hem te komen, Matth. 11:28. Zoveel verootmoediging is er nodig, dat u doet komen om rust te zoeken in Christus en niet meer. Als iemand kan komen, zonder aldus belast en vermoeid te zijn, laat hem vrijelijk komen en drinken van het water des levens; maar een hoogmoedig hart, dat zichzelf tot een Zaligmaker wil zijn, wil niet tot de Heere Jezus komen, opdat Hij zijn Zaligmaker zij. Zolang iemand zijn eigen geneesheer kan wezen, zal hij niet zenden om een ander. Nee, laat mij een trap lager komen; indien de ziel niet komen kan tot Christus, (want wie voelt zichzelf niet onmachtig, wanneer de Heere Jezus trekt?) en ook niet gewaar wordt, dat de Heere Jezus haar trekt en dwingt om te komen; indien toch de ziel zó diep vernederd is, dat ze de Heere niet weerstaat, door met en tegen Hem te twisten en zich de minste zoete blik onwaardig acht en waardig alle

afwijzing, gewis, de Heere zal haar ontmoeten. En dit is maar hetgeen vereist en zeker gevorderd wordt, want zó spreekt de ganse Schrift: *Den nederigen geeft Hij genade*, Jak. 4:6. *Ik woon bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is*, Jesaja 57:15. De arme verdrukte zal niet voor altijd vergeten worden, Psalm 9:13, 19. *Wanneer het onbesneden hart gebogen wordt, dat het aan de straf zijner ongerechtigheid een welgevallen heeft, dan wil de Heere gedenken aan Zijn verbond*, Lev. 26:41, 43.

Of begrijp het eens op deze manier; er kan geen vereniging met Christus wezen, terwijl er een kracht van tegenstand en aankanting is tegen Christus; daarom volgt het vanzelf, - want ik spreek nu niet ten aanzien van de tijd, - dat de Heere Christus eerst movere prohibens, *deze tegenstand* moet wegnemen, eer Hij Zich kan en mag verenigen. Ik bedoel geen tegenstand van de genade, maar zoals gezegd is, van de Heere van de genade en van de middelen waardoor Hij deze werkt.

Nu, er is daar een dubbele tegenstand of een tweezijdige tegenweer, zoals een mes met twee sneden.

- Een tegenstaan van de Heere door een heimelijke onwilligheid, dat de Heere de genade zou werken. Dit neemt de Heere weg in de verbrijzeling; en geen meerder verslagenheid over de zonde en van de zonde, dan die, is daartoe nodig.
- Een tegenstaan van de Heere door wegzinkende kleinmoedigheid en heimelijk met Hem te twisten, wanneer een ziel zich inbeeldt, dat Hij de genade niet wil werken noch bevestigen. Dit neemt de Heere weg in de verootmoediging en hier is niet anders voor nodig, dan het wegnemen van haar kracht, teweegbrengende dat de ziel uit gevoel van haar eigen snoodheid en onwaardigheid, niet twist met de Heere, of op een duivelse wijze boos en onlijdzaam tegen Hem wordt, indien Hij haar Zijn hulp, genade en ondersteuning voor altijd wilde onttrekken. Indien de ziel zó neerligt en de mond in het stof steekt, zal de Heere haar niet verstoten in eeuwigheid, Klaagl. 3: 29-31.

Welk een overdenking van onuitsprekelijk nut en vertroosting is dit voor ieder arm, gering nietig mens, die zichzelf onmachtig gevoelt om te geloven en die de Heere Zijn bijstand om te geloven weigert. Ik heb altijd gezien, dat menig uitverkoren vat, niet eerder vertroost kon worden en pas vertroost bleef, nadat hij dit begrepen had. Nooit wisten zij wat hun schaadde, voor zij dit bemerkten hadden. Maar dit weggenomen zijnde, hebben zij straks hun kwaal genezen gevoeld. Spreek een christen, die u in zijn bangheid wilt vertroosten, van Gods genade en goedertierenheid en de rijkdom van beide, u doet hem maar te meer smart aan, dat hij, daar deze zó groot is, geen deel daaraan heeft en naar zijn oordeel nooit zal hebben. Want - hij meent - dit is de eigenlijke weg van genezing niet. Zeg hem liever als hij vol van deze klachten is, dat hij zó is als hij zegt, snood en zondig en daarom waardig nooit door God aangenomen te worden, dat hij wel reden heeft om zich te verwonderen, dat hem het leven nog gegund wordt en dat hij nog aan deze kant van de hel is. Keer zó al wat zij zeggen tot verootmoediging en zelfveroordeling en u zult werkelijk zien, - indien de Heere het goede met hen voorheeft, - dat Hij hun hierdoor het goede zal toebrengen. En u zult zien dat de zwakste christen, die tot Christus niet komen kan, vóór of na bemerken zal, dat er reden is om neer te vallen, stil te zwijgen en niet te twisten, al zou de Heere nooit tot hem komen. En dat dit nodig is, kan aldus blijken:

- Anders zou de Heere de rijkdom van Zijn genade niet bevorderen. Het uitbreiden van de genade kan niet wel geschieden, zonder verootmoediging en verkleining

van het scheepsel. De Heere behoudt niet alleen, maar roept ook de dingen die niet zijn, opdat geen vlees zou roemen voor Hem, 1 Kor. 1:28, 29.

- Indien deze niet naar het welgevallen van de Heere, maar van het scheepsel uitgedeeld werd, dan zou de Heere geen Heer en Uitdeler zijn van zijn eigen genade, maar een zondig scheepsel, dat zich tegen de Heere stelt. Indien een vreemdeling in ons huis kwam en hebben wilde wat hem ontbrak en als men het hem niet gaf, zich misnoegd en ontevreden aanstelde tegen de eigenaar van het huis, wat zou u zeggen? Ga heen, brutale bedelaar! Meent u heer te wezen van hetgeen het mijne is? Trekt ge uw mes om mij te steken, als ik uw zin niet doe en u niet geef hetgeen u eist? Nee, u moet weten, dat ik met het mijne doen wil, wat ik goed vind; u moet eerst voor mijn drempel in het stof neerliggen, eer ik u iets geef.

Zó is het met de Heere; *het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods*. Het is Zijn bijzondere Naam: *Ik zal genadig zijn, diens Ik zal genadig zijn*. Daarom, indien u mij niet geloven wilt, geloof toch des Heeren eed, Jesaja 45:23: *Mij zullen alle knieën buigen*. Wilt u Hem dan overheersen? Wilt u ongemakkelijk, stuurs, moedeloos, gemelijk en wrevelig zijn, indien de Heere niet afdaalt tot uw begeerten? Nee, nee, ge moet en zult voor Zijn drempel liggen! Ja, Hij zal u de nek op het blok doen leggen, als een die niet anders verdient, dan dat hij afgeslagen wordt! En deze vallei verhoogd zijnde, zó zal alle vlees de heerlijkheid des Heeren zien, Jesaja. 40:5.

Dus is de vernedering op de gemelde wijze noodzakelijk. Niet dat ik een volgende verootmoediging, nadat een christen in Christus is, ontstaande uit het gevoel van Gods gunst in Christus, ontken. Een verootmoediging, die een christen van een evangelische geest niet beschaamd zou maken over zichzelf; toch durf ik deze niet uitsluiten, welke voorgaat en gewrocht wordt door *de Geest der kracht*, en die dadelijk de ziel aan Christus onderwerpt, om door Hem verhoogd te worden, 1 Petrus 5:6. Het is waar, alle dingen die tot het leven en tot de Godzaligheid behoren, worden door het geloof ontvangen, 2 Petrus 1 :3, toch is het geloof zelf een zaligmakend werk, wat niet door een ander voorafgaand geloof ontvangen wordt. Het geloof is derhalve aan te merken, niet alleen als in ons geteeld, maar zoals het in zijn voorttelling is in de overtuiging en verootmoediging van ieder zondaar.

1^e gebruik, tot onderwijs

Zie hieruit wat de grote hinderpaal is tussen de barmhartigheid Gods en de ziel van menig mens. Als het niet is enige zonde en hardheid des harten, waardoor hij onbekommerd is om door Christus verlost te worden, dan is het hoogmoed des geestes, ontstaande uit enig goed dat hij heeft, waardoor hij geen gemis gevoelt van Christus, hoop hebbende dat zijn eigen plichten hem behouden zullen. Of anders is hij boven Christus en niet onder Hem, als een die gewillig is om door Hem geleid te worden.

Hierom houdt de Heere dit als de gebaande weg van Zijn genade. In Lev. 26:40-42, staat er eerst: *indien zij hun zonden bekennen*; dan: *zich verootmoedigen*, wat ik weet dat de Heere beide moet werken; *dan zal Hij gedenken aan Zijn verbond*. Een vat, eer het ten gebruike geschikt is, moet eerst door het vuur gaan. De aarde en het schuim moet daarvan afgescheiden worden; dan moet het hol open worden gemaakt, waardoor het tot een *vas capax*, tot een vat gemaakt wordt bekwaam om te ontvangen, hetgeen daarin gestort zal worden. Ach broeders, de Heere heeft sommige vaten van de heerlijkheid met voorkennis toebereid en tot de heerlijkheid bekwaam gemaakt, Rom.

9:21, 22, 23. Indien de Heere u niet scheidt van de zonde in de verbrijzeling en u ontledigt van uzelf in de verootmoediging, u kunt noch Christus noch de genade ontvangen, noch deze behouden. En als u Christus door het geloof mist, blijven uw wonden open.

Hoe velen zijn er in de tegenwoordige tijd, die daar zij eertijds ruw en godloos waren, nu door verschrikkingen en uitwendige bezoeken hun zonden verlaten hebben, die zeggen dat zij ervan walgen en voornemens zijn nooit tot de voorgaande ongebondenheid terug te keren. Oordelende, dat zij al zeer goed zijn of vrij wat goeds hebben, missen zij Christus en blijven in de gal van de bitterheid, midden in het kwaad. Het zou veler geluk zijn, indien zij niet oordeelden van zichzelf dat zij iets goeds hadden; want dit houden zij voor hun Christus. Gij, die onder kostelijke middelen leeft en veel vreze gehad hebt, ach, u kunt verloren gaan en ten laatste bedrogen uitkomen.

Maar, zeg eens, waarom vreest u? Ik weet wel dat u antwoorden zult: *ach, verborgen en onbekende zonden zullen mijn verderf wezen*. Het is waar, u doet er goed aan dat u een godvruchtige argwaan daarover hebt; maar weet ook, dat het niet alleen deze of gene zonde is, maar ook dit of dat goed, wat u meent te hebben, waarin u zonder Christus rust en waarop ge u verheft boven Christus, dat dit ook gemakkelijk uw verderf kan wezen. Want iemand, die in zijn eigen gerechtigheid rust, verbergt niet alleen zijn zonden, maar het sterkt hem ook in sommige zonden, waardoor hij verloren gaat. Te vertrouwen in zijn eigen gerechtigheid en onrecht te doen, wordt tezamen genomen, Ezech. 33:13.

Ik loop, aldus sprekende, niet in het spoor van dat godloos gebroed van de Familisten die alle inwonende genade ontkennen als bekwame bewijzen van eens christens gehoorzaamheid en heiligmaking in heilige plichten. Ik wil ook niet zeggen, dat een christen godloos alle plichten zal verwerpen, omdat hij zichzelf daardoor niet kan behouden. Neef, nee, de Heere zal op zekere dag, naar zulke kinderen van de duisternis met lantaarnen zoeken en zodanige dwaze maagden, die nóch olie in haar vaten, nóch licht in haar lampen hebben, buiten sluiten. Ik spreek alleen van dat goed en die gerechtigheid, waarin men rust zonder Christus en die de mens verheffen boven Christus. Wat inderdaad en waarheid, geen wáre gerechtigheid is, maar alleen een schaduw daarvan. Zoals Beza wel opmerkt uit Rom. 9:31, 32, de reden waarom Israël, die de wet van de rechtvaardigheid zocht, daartoe niet gekomen is, was, omdat zij die niet zochten uit het geloof, maar als uit de werken van de Wet: *het waren geen vruchten van oprechte gehoorzaamheid naar de wet, maar als werken van de Wet*. Dit zegt de apostel, *is de steen des aanstoots in Sion*, vers 33. Christus wil dat alle vlees voor Hem het zeil zal strijken, naakt uitgeschud en tot niet zal worden, eer men ooit in Hem kan worden opgebouwd. Deze nu stoten er zich aan, zij moeten Hem iets brengen, zij willen niet verdorren, niet ledig en nietig wezen, opdat Hij hun Alles zou worden. Inderdaad, let op uzelf en u zult bevinden, als er weinig verootmoediging is, zal er weinig van Christus wezen, indien veel, veel kennis van Christus; indien ongestadig, onzekere genieting van Christus; indien valse verootmoediging, alsdan ingebeelde genietingen van Christus. Weet, dat u niet kunt verloren gaan, als u hierin niet te kort schiet, maar hierin missende, moet u verderven.

2^e gebruik tot vermaan

Ik vermaan u dan, dat ge u in het stof voor de Heere neerlegt en u onder Hem buigt. Ja, smee de Heere dat Hij u op zijn wiel zet en uw hart naar Zijn wil vormt. Waarom wilt u rusten in enig goed dat u hebt? Denk toch dat uw vader een Syriër was, nabij zijn verderf en gij zelf was als een soort oneindig, een eindeloos kwaad. Al het goed

dat u doet, ... is het niet een beroerde vliet, uit een nog verdorvener springader? Ja, neem aan, dat de Geest enig goed in u werkt, wordt het niet bezoedeld door uw eigen onrein hart? Wat zeg ik, al waren enige daden volmaakt, gedenk toch dat de Heere de engelen die gezondigd hebben, niet gespaard heeft; tegenwoordige volmaaktheid kan de gerechtigheid niet voldoen voor voorgaande onreinheden. Verhef uw stem dan en zeg: *o Heere, nu zie ik dat niet alleen mijn zonden gruwelijk zijn, maar dat ikzelf en al mijn gerechtigheid voor u een walging moet wezen.* En hoewel de Heere nog van ver staat, niet van vrede spreekt, geen gebed hoort, toch omdat u zó verdorven zijt, leg u neer onder Hem, opdat, als Hij dat wil, Hij u zowel mag vertrappen en daardoor Zichzelf verhogen, als u opheffen en verheerlijken. Word niet zorgeloos hetzij de Heere u helpt of niet, maar houd u door nederigheid stil, ingeval Hij u zou weigeren.

Om de volgende reden:

1. Neem aan, u bent niet alleen ellendig maar zondig. *De Heere*, zegt gij, *neemt het niet weg.* Denk toch, dat met God te twisten, omdat Hij zijn hand onttrekt, ook een zonde is, Klaagl. 3:39. Wilt u zonde tot zonde doen?
2. Waarom zijt u gerust en stil als God u een uitwendige zegen weigert? Is het niet omdat de Heere het zó wil? Nu, zoals wij zeggen van een die de zonde als zonde haat, dat hij alle zonden haat, zó zal een die alleszins stil is in Gods welbehagen, om zijn welbehagen daarin, om dezelfde reden eindelijk wensen, in iedere zaak gebogen te zijn. Neem dan aan, dat het des Heeren welbehagen is u Zijn gunst te onthouden, dan moet u er wel om bidden, maar met onderwerping aan de goede wil des Heeren. Zeggend: *de wil des Heeren is goed, maar de mijne is kwaad.* Anders kunt ge u in geen zaken stil houden, als u niet in alle dingen een nederig onderwerp zijt voor Zijn wil.
3. De grootste hoogmoed van een mens vertoont zich hieronder; want al was het dat de Heere u brood en water onttrok en niet één kleed liet behouden, denkt u dat u zou mogen murmureren? O nee! Zou het geen hovaardigheid wezen, indien het hart zich niet wilde neerleggen en zeggen: *Heere, ik ben waardig, dat mij het brood van mijn mond genomen wordt en mijn klederen van mijn rug?* Indien het dan hoogmoed is te murmureren, ingeval de Heere u zulke geringe zaken onthoudt, het afschrapsel van dit leven, ... ziet u niet dat het een veel groter hoogmoed is, met Hem te twisten en tegen Hem op te staan, als Hij u iets groters onttrekt in de dingen van het andere leven? Is Hij gehouden u het grootste te geven, daar Hij u het minste niet schuldig is? Indien een bedelaar aan uw deur morde, als u hem brood, of een glas drinken weigerde, zou u hem niet voor een brutale bedelaar aanzien? Maar als u het hem gaf en hij was nog even slecht tevreden, omdat u hem geen duizend ponden gegeven had of alles van u zou geven, als hij er u om vraagde, zou u niet zeggen: nooit is mij zo'n brutaliteit overkomen?

De Heere geeft u het leven, gezegend zij zijn Naam! maar u eist schatten van genade en goedertierenheid, duizenden ponden, Christus Zelf en al wat Hij waard is en de Heere schijnt het u te weigeren. Daarover mort u, wordt gemelijk en misnoegd, u staat tegen God op, niet regelrecht, maar bedekt en van ter zijde; mag nu de Heere ook niet wel zeggen: *zag men ooit zo'n stoutheid en onbeleefdheid?* Daarom, zoals Christus van Zichzelf spreekt, Joh. 12:24, 25. *Het tarwegraan brengt geen vrucht voort, tenzij het sterft; zó zult u nooit leven met Christus, tenzij u sterft en in uzelf verloren gaat; tenzij u gezaaid wordt en onder de kluiten van uw eigen ellendigheid ligt, zal het geloof nooit in zo'n ziel uitspruiten.* Als uit een brandwond de brand eerst moet uitgetrokken worden voor het tot genezing komt,

zó moet deze onlijdzame geest, die de ziel kwelt, eerst weggenomen wezen, eer de Heere u zal willen helen.

4. Bedenk de aanstaande tijden; ik geloof dat de Heere haast komt, om alle natiën te wannen en alle harten, alle gewetens en alle staten, hoedanig zij ook zijn, te doen beven. Om u af te rukken, af te scheuren van uw beste zegeningen, vrede en overvloed, zowel uitwendig als inwendig. Want het is noodzakelijk; onze eeuw is trots, zat en weelderig. Niemand is geacht op de markt, als zijn haarlokken en nieuwe dracht hem bij de wereld niet aanbeveelt. Denk toch, dat wanneer God u alles ontrukkt, u gebrek kunt krijgen in deze plicht te oefenen. Het kan zijn dat er een tijd komt, waarin u niets zult hebben om uw hart mee te versterken en dat u in geen andere dan in deze weg uw rust zult kunnen vinden. Ik weet wel, dat verzekering van Gods liefde u gerust kan stellen, maar wat zal het zijn, als de Heere al uw fondamente doet beven en u van uw vastheden berooft? Wat wilt u dan doen? En daarom, zoals Zefanja de kwade dag voorzegt en zijn toehoorders verkondigt: *zoekt zachtmoedigheid, gij zachtmoedigen des lands*, hfdst. 2:3, zó zeg ik tot u: *zoek zachtmoedigheid; want u zult ze weinig genoeg vinden*. Kom af van uw troon en wees de voetbank en drempel van Christus Jezus, eer de dag van de duisternis u overvalt. Verdraag dat u een uitvaagsel, een afschrapsel en een smaad van de wereld bent.

Maar zult u zeggen: *hoe zal ik deze ootmoed en onderwerping uitdrukking geven?*

Ik antwoord:

Wees hoogst dankbaar voor het minste dat de Heere u geeft, Klaagl. 3:22, 23. Houd u klein en oordeel u zelf niet met al waardig als de Heere het u weigert en u zult werkelijk eerlang bevinden, dat de Heere Jezus van vrede tot u spreekt. En Hij u, die nu met gemak aan Zijn voeten stil kunt neerliggen, rust geeft in Zijn schoot.

Om u enigszins behulpzaam hierin te zijn, zó gedenk:

1. Wiens eigendom u bent, namelijk des Heeren; gij leem en Hij uw Pottenbakker en daarom mag Hij met u doen wat Hij wil, Rom.9:20.
2. Denk wat u zijt, namelijk een onrein vat, een soort van oneindig eindeloos kwaad zoals ik tevoren meermalen gezegd heb. Zie de schilderij van uw eigen gruwel in de verdoemden in de hel, die vol van alle boosheid zijn en al wat gruwelijk is in eeuwigheid uitbraken, Job 15:14-16.
3. Denk wat u geweest zijt en hoe lang u oorlog gevoerd hebt tegen Christus met al uw kracht en vermogen en met uw ganse hart. Waarom zou de Heere u dan verkiezen boven anderen? Jer. 3:5. Vraag uw geweten, of er ooit zo'n boosdoener geweest is sedert de wereld bestaan heeft, als u zijt.
4. Denk wat u wezen wilt, onbekwaam als ten gebruike van Jezus Christus, nergens dienstig toe, dan om Zijn heilige Naam te bezoedelen, als u er mee te doen hebt. Waarom zou de Heere zo'n verdord blad opnemen? Jesaja 64:6; en over die doodsbeenderen ademen?
5. Denk hoe goed des Heeren wil is, zelfs dan wanneer Hij de uw tegenstaat. Hij zal met al Zijn wegeringen om u te onthouden hetgeen u gaarne had, oneindige glorie behalen en daarbij winnen, hoewel u verliest uw vrede en gerustheid, zijnde hetgeen uw dwaze zondige wil van Zijn hand begeert, Joh. 12:27, 28. Mag dit zijn, geprezen zij Zijn Naam! Laat God leven, maar laat de mens sterven en omkomen, opdat Hij door de verdorven mens verhoogd worde.
6. Denk welk een zoete rust u door deze onderwerping aan de Heere hebben zult. Niets is des mensen verdriet dan zijn wil; een hardnekkige wil, zijnde als een jukdragende vaars, dat doorknaagt en verbittert de ziel: *Leert van Mij dat Ik*

zachtmoedig ben, zegt onze Zaligmaker, door Mijn juk op u te nemen en dan zult u rust vinden. Voor een hart dat recht vernederd is, zou de hel geen hel zijn. Nu vindt ge u eens verruimd en u bent blij; dán zit u weer in het duister en de moed ontzinkt u. Soms hebt u hoop op genade en dan bent u stil. Soms verliest u uw hoop en de zee wordt beroerd. Als de Heere het naar uw zin maakt, bent u weltevreden; maar bij de minste tegenspoed is uw fontein droog en een kleine zaak ontstelt u. Och! wees gering en klein. in uw eigen ogen en zulke vlagen van vrede en onrust zullen zeker ophouden en de dagen uwer treurigheid zullen dan een einde nemen.

3° gebruik. Van dankbaarheid, voor allen die de Heere werkelijk verootmoedigd heeft.

De tijd is er geweest, toen de Heere u eerst overtuigde, dat u zolang u enigen raad wist en rust vond in uw plichten, u nooit onder Christus' voeten wilde liggen. De Heere kon u over deze steen des aanstoets hebben laten struikelen en in deze doornen doen verwarren; maar u ziet, dat Hij u behouden wilde, zelfs toen u door Hem niet behouden wilde wezen. Let bijzonder op twee wegen van Gods handelingen met u, waarin u gewoonlijk meer stof vindt, om Gods goedheid jegens u te erkennen

1. Dat de Heere u alle gevoel van enig goed onttrokken heeft, wat u eens meende te hebben; en dat de Heere het kwaad van uw hart meer heeft geopenbaard, dan u ooit gedacht had dat er in was. Ja zoveel kwaad, dat u oordeelt geen weerga te hebben; waarbij u nog het hart en de kracht ontbreekt, om u op te wekken tot het bedenken, het begeren, het willen en het doen van enig goed. Dank de Heere hiervoor, want dit is Gods weg om u ootmoedig, ledig en arm te maken. De Heere zag, hoewel het zijn kan, dat u het niet zag, dat u rustte in het goed, dat u gevoelde en daarop uzelf verhief, of naar verhoging trachtte. Daarom heeft de Heere deze zwakke krukken gebroken, u uit doen hongeren, tot niet gebracht en gemaakt als een dorre wildernis. Al het kwaad, dat de Heere hiermee beoogt is om u te verootmoedigen. Hoewel deze verlatingen voor het tegenwoordige bitter zijn, is het maar om er u eindelijk het goede door toe te brengen, Deut. 9:19. Broeders, de apostel hield bij de Corinthiërs sterk aan en begeerde, dat ze overwegen zouden, hoedanig hun roeping was, *dat zij niet vele edelen, niet vele wijzen, niet vele machtigen waren;* maar dat God riep hetgeen niet was, *opdat geen vlees zou roemen voor Hem*, 1 Kor. 1:26, 28, 29. *De Heere, zegt Mozes, liet u hongeren, dat ging vooraf en toen spijsde Hij u, opdat Hij u verzocht en u verootmoedigde; gedenkt hier aan,* zegt Hij, Deut. 8 :2, 3. *Zó zeg ik tot u: gedenk deze weldaad, dat als de Heere u het ergst van allen maakt, niet in waarheid, maar in uw eigen ogen, dat dan de Heere dit heerlijke werk met u aanvangt.*
2. Dat de Heere het zien en gevoelen van Zijn bijzondere liefde van u geweerd heeft, misschien ook wel voor een lange tijd. Niemand moet zich erover verwonderen, hoe de Heere Zijn liefde, zó zeer en zó lang verbergt van degenen, voor wie Hij ze over heeft. De grote reden hiervan is, dat er in velen een begerig hart naar Zijn liefde is en zij zouden gerust wezen als zij daarvan verzekerd waren. Maar menende, dat ze Zijn liefde nooit zullen deelachtig worden, kunnen zij zich met Gods wil niet tevreden stellen, maar meesterachtig staan zij daartegen op, bieden strijd en tegenweer en zijn er onverootmoedigd onder. Derhalve, de Heere voorhebbende, Zijn gunst alleen te besteden aan een ootmoedig zondaar, wil daarom Zijn aangezicht voor hen verbergen, tot zij neervallende, bekennen, niets anders waard te zijn dan de uiterste ellende en onwaardig de allerminste genade. Het volk Gods, Klaagl. 1:16, weende, omdat de Trooster die hun ziel verkwikken

zoude, ver van hen was. Wat was het doel dat God hiermee voorhad? Zie het vervolg in vers 18: *De Heere is rechtvaardig*, hier is de Kerk vernederd, *want ik ben zijn mond weerspanning geweest*; of, zoals Zanchius het heeft: *ik heb Zijn mond bitter gemaakt*; zodat de Heere geen vrede, maar bittere dingen tegen mij spreekt. De oorzaak is in mijzelf, alzo dat al ware het, dat Hij mij nooit vertroostte, noch één goed woord tot mij sprak, Hij niettemin rechtvaardig is, maar ik ben des te goddelozer. U zult dit waar bevinden, dat, evenals de Heere vernedert, opdat Hij zou verhogen, Hij ook nooit weigert te verhogen, door Zijn aangezicht te verbergen, of het is om te vernedering. Zou u niet dankbaar wezen, als dit het kwaadste is wat de Heere beoogt? Hoe bent u dan zó kleinmoedig, als ge u aldus gesteld vindt? Zeg niet: *nooit handelde de Heere met iemand, zoals Hij met mij doet*. En neem aan, het was zo. De reden zal dan zijn, omdat de Heere zag, dat nooit iemand zo'n verheven hart had dan u. Evenwel wees toch dankbaar, dat niettegenstaande dit, Hij u van uw lijden zal verlossen.

Zoveel aangaande de verootmoediging.

Ik kom nu tot het vierde en laatste, wat is het geloof.

VIJFDE HOOFDSTUK

DE VIERDE DAAD VAN CHRISTUS' MACHT IN HET VERLOSSEN EN ZALIGMAKEN VAN ZONDAREN IS HET WERK DES GELOOFS

Wanneer de Heere Zijn uitverkorenen alzo gewond en verootmoedigd heeft en verslagen voor Zijn voeten neergelegd, zijn zij even onmachtig om te geloven, als zij waren om zich te verootmoedigen; waarom de Heere hen opneemt in Zijn armen om door het geloof te leunen en te rusten in de schoot van haar Beminde. Nadat Jozef tegen zijn broeders scherp gesproken en daardoor het bloed huns broeders in gedachten gebracht en hen alzo vernederd had, kon hij zich niet langer bedwingen, maar moest zichzelf aan hen openbaren en zeggen: *Ik ben Jozef, die u godloos verkocht, toch vreest niet. Zó gedraagt onze Zaligmaker Zich jegens Zijn uitverkorenen, wanneer Hij ze terneerslaat; alsdan is het de rechte tijd voor Hem om de eer van zijn genade te verbreiden; Hij kan Zichzelf niet langer inhouden; maar hebbende het deksel van de zonden gescheurd en het voorhangsel van de Wet weggenomen van hun hart, zien zij de Heere met ongedekten aangezicht en het einde van datgene wat te niet gedaan is, 2 Kor. 3:18.*

Het verhandelen van dit gewichtig werk heeft grotelijks zijn zwaarigheid. Daar is niets dat zo'n kracht heeft, als het geloof in een waar christen, want hij leeft er door. Toch wordt het zeer weinig gekend, evenals een kind niet weet, dat het door de navelstreng voornamelijk leeft in de baarmoeder. Ik zal derhalve, vermijdende een uitvoerige uitbreiding, voorzichtig de natuur des geloofs openen, in de volgende korte beschrijving daarvan:

Het geloof is dat genadige werk des Geestes, waardoor een verootmoedigd zondaar Christus aanneemt, of waardoor de ganse ziel uit zichzelf, op Christus' stem in Zijn Woord, uitgaat naar Christus om Christus en al Zijn weldaden.

Geef mij vrijheid, om enige algemene bedenkingen voorop te stellen, eer ik deze grote zaak open.

Het geloof is een vervulling van de krachtdadige roeping, beginnende met Gods roeping en eindigende met deze te beantwoorden, volgens dezelfde roeping.

- De Heere komt een arm ootmoedig zondaar vóór met zijn roeping. Hetzij, dat hij zich verlegen vindt om te komen, of niet machtig is, of niet durft te komen en dan maakt de ziel zich op om te komen. Hierom zijn de geroepenen en die geloven, allen één, Rom. 9:24, 33. Menig verbrijzeld zondaar zal naar Christus rondtasten door een gerucht dat hij van Hem gehoord heeft, eer de dag en uur van Gods heerlijke en genadige roeping daar is. Dat nu iemand Christus aanneemt en tot Hem komt, eer hij geroepen wordt, is vermetelheid; Hem af te slaan, wanneer Hij roept, is weerspanning; te komen en aan te nemen als men geroepen is, is eigenlijk en in de rechte zin het geloof wat de Schrift *de gehoorzaamheid des geloofs* noemt, Rom. 1:5. Zó wordt Christus volkomen en vrijwillig geschonken van Gods kant, wanneer men werkelijk en vrijwillig tot Hem komt en Hem aanneemt van onze kant.
- Dit aannemen van Christus, of komen tot Hem, is in wezen hetzelfde, hoewel de woorden verschillen. De Heilige Geest is gewoon, dezelfde zaak met verscheiden woorden uit te drukken, opdat onze zwakheid des te beter verstaan zou, wat Hij zeggen wil. Hierom is het dat geloven wordt genoemd: *komen tot Christus,*

Christus te ontvangen, op de Heere zich te wentelen, Hem te vertrouwen, Hem aan te hangen, enz; en in de Schrift één en dezelfde zaak te kennen geeft. Derhalve is het geen wonder, indien de Godgeleerden velerlei beschrijvingen van het geloof geven met onderscheiden woorden, welke wel overwogen zijnde, maar één en dezelfde zaak uitdrukken. En naar ik het bevat, komen zij in de gemelde beschrijving allen overéén.

Maar sommigen, weet ik, zijn hier het spoor bijster, die ik kort zal aantekenen en zo verder gaan tot hetgeen wij voorhebben.

Eerst. De Papisten, met enige anderen die van een verdorven oordeel zijn, of ten minste die onder ons een slechte bevassing daarvan hebben; die het geloof niet anders beschrijven, dan het slechts is *een bovennatuurlijk toestemmen van de Goddelijke waarheid*, wegens een Goddelijk getuigenis: bijvoorbeeld, dat men deze waarheid toestemt dat Christus gekomen is, dat Hij de Zoon van God is, dat Hij gestorven is en weer opgestaan; dat Hij de Zaligmaker van de wereld is, enz. Om dit te bevestigen, brengen zij bij: Matth. 16:16, 1 Joh. 4:3.

Dient tot antwoord: het wordt toegestaan, dat deze toestemming in het geloof is, daar het geloof altijd betrekking heeft tot enig getuigenis; want de mens heeft door zijn val alle kennis van Goddelijke en bovennatuurlijke waarheden verloren. Hierom openbaart God deze in Zijn woord en het geloof ziet ze en stemt ze toe, omdat God die gesproken heeft. De dingen te zien en te kennen door gezicht, is de dingen in zichzelf te zien, van nabij en onmiddellijk; maar de dingen te zien door het geloof, is deze te zien door en in een getuigenis dat daarvan gegeven wordt, Joh. 20:20. *Zalig is hij, die niet gezien heeft*, te weten Christus onmiddellijk, *maar gelooft*, namelijk zijn getuigenis en Hem in hetzelve. Deze toestemming is dan in het geloof, want zullen wij Christus geloven, dan moeten wij in Hem geloven. Maar dit bevat niet in zich de hele natuur des geloofs, ik meen dan dat geloof waarvan wij nu spreken, namelijk voor zoveel het verenigd is met Christus en waardoor Hij in ons woont. Want:

- (1) Deze beschrijving plaatst het geloof alleen in het verstand, daar het ook is in de wil, zoals de woorden vertrouwen, wentelen, enz. insluiten.
- (2) Deze toestemming is slechts algemeen, zonder bijzondere toe-eigening, die altijd in het ware geloof is, Gal. 2:80.
- (3) Het is een geloof dat ook de duivelen kunnen hebben, Jak. 2:19 en de verworpenen, 2 Petrus 2:20, 21. Hebr. 10:26; daar is een moedwillig verwerpen van de bekende waarheid.
- (4) Het is der Papisten doelwit, het geloof hiermee te verachten, wanneer zij het beschrijven als hetgeen daarvan een deel is, met uitsluiting van het voornaamste. Die spreuken van te geloven dat Christus in het vlees gekomen is en dat Hij is de Zone Gods, Joh. 4:3, Matth. 16:16, alsof dit het enige Voorwerp des geloofs was, zijn dus niet te verstaan alsof ze uitsluiten de andere daden des geloofs, welke de Schrift in andere plaatsen helder neerstelt, maar die ook insluiten en vaststellen, dat deze daaronder begrepen zijn. Want zoals wij het geloof nu in onze tijd beschrijven als een steunen op Christus tot zaligheid en hiermee niet uitsluiten ons geloof dat Hij is de Messias, maar hetzelve insluiten en vaststellen, aangezien zulks nu, daar de waarheid van het Evangelie zozeer opgehelderd is, niet in twijfel getrokken wordt; zó beschreven zij het geloof in die tijd, als een bijzondere daad, namelijk te geloven, dat Hij was de Zone Gods, Die in het vlees gekomen is; aangezien dat toen de voornaamste zaak was, waaraan men twijfelde. Indien de Heere ons geloof niet door andere daden in de Schrift voorgesteld had, wij zouden in zulke uitdrukkingen van het Woord, in deze dagen niet van streek veranderen,

want hun geloof toen, is voorbeeldig voor ons geloof nu. Maar doordat het Woord hetzelfde volkomener in meer bijzondere werkingen vertoont, daarom volgen wij op dat spoor. Immers het is openbaar, dat zoals de Joden geloofden in een Messias die komen zou, zó ook geloofden en verwachtten zij, dat Hij hun alle heil zou toebrengen, Joh. 4:25: *Wanneer Hij komt zal Hij ons alle dingen leren*. Derhalve bepaalden zij hun geloof niet naar die historische daad, dat er een Messias komen zou, of dat de Messias was, maar zij verwachtten en zagen uit, om alle goeds van Hem te ontvangen. En daarom verklaart de apostel dit zeggen, namelijk van te geloven, dat Christus gestorven en opgewekt is en daardoor zalig te worden, zeggende Rom. 10:9: *Indien gij met uw hart deze waarheid gelooft, zó zult gij zalig worden*. Nu, met het hart te geloven, gelijk het de toestemming niet uitsluit, zó sluit het noodzakelijk de werkingen van de wil en de genegenheden in, wanneer men op Hem steunt en vertrouwt. Daarom zei Christus tot Petrus toen hij die belijdenis deed, Matth. 16:18: *Gij zijt Petrus*, dat is een steen rustende op de rotssteen, zoals het sommige goede uitleggers verhelderen. Daarom sloot Petrus' geloof deze bijzondere daden van Christus aan te hangen niet uit, maar stelde ze vast en sloot ze in.

Ten tweede. Sommigen vervallen tot een ander uiterste en stellen het geloof in: *overreed te zijn en vast te houden, dat Christus voor mij in 't bijzonder gestorven is, of dat Hij de mijne is*. Wat hen zó doet denken is de algemene verlossing door de dood van Christus; zij kennen geen andere grond noch fundament voor het geloof, dan deze stelling, *Christus is voor mij gestorven*; zij maken zó een algemene verlossing. Dit doet de Arminianen zó roemen in hun: *Quod unus quisque tenetur credere*, etc. Maar:

- (1) Dit is een valse grond; want Christus is voor allen niet gestorven, omdat Hij niet voor allen gebeden heeft, Joh. 17:2.
- (2) Dit is een zandgrond en een zwak fundament, wat wanneer een christen daarop rust, schudden en beven zal, als de ziel zal denken: Christus is voor mij gestorven, toch niet meer voor mij dan voor Judas, of duizenden verworpenen die nu in de hel zijn. Werkelijk, na het geloof, is een christen verplicht, een vertrouwen te hebben als Paulus, Gal. 2:20; 1 Kor. 15:1, 2.

Die waarde mannen onder ons, die het geloof beschreven hebben als *verzekerdheid*, zou ik denken, dat niet zó zeer beoogd hebben, om een beschrijving te geven van wat het geloof is in zichzelf, waardoor Christus in ons woont; maar van welken trap en uitbreiding het in ons zijn kan en wezen moet. Zij schrijven het derhalve naar zijn uitnemendste daad in volle verzekerdheid; want spreek met hen over deze beschrijving en vraag hun, of er met het geloof geen twijfel vermengd is? Ja, zeggen zij, de twijfelingen kunnen soms niet ver van wanhoop wezen. Maar, zeggen zij, dan houdt dat op. De Papisten prezen de twijfelingen, ontkenden de verzekerdheid en stelden het geloof in een algemene toestemming. Onze voorstanders, die met hen te strijden hadden, beweerden dat het was een bijzondere toeëigening en niet slechts een algemene toestemming en wel met een volkomen overredende verzekerdheid, welke de uitnemendste daad des geloofs is, geenszins deszelfs andere mindere daden uitsluit, welke daar zij voorafgaan, ook van de ziel deel aan Christus kunnen geven zonder deze. Hoewel het echter ook zeker is, dat er geen waar geloof is, of het heeft enige verzekerdheid, waarvan in het vervolg meer.

Laat mij nu komen tot de verklaring van de gegeven beschrijving, waarin te letten is op deze vijf dingen:

1. De werkende oorzaak van het geloof: het is een werk des Geestes.
2. Het onderwerp, of de stof, waarin het zijn zetel heeft, namelijk de ziel van een ootmoedig zondaar.
3. De vorm of daad, namelijk het komen van de ganse ziel tot Christus.
4. Het einde daarvan: Christus en al zijn weldaden.
5. Deszelfs voorname grond: Christus' stem in Zijn woord.

Eerst. De werkende oorzaak des geloofs.

Het geloof is een genadewerk van Christus' Geest, daarom is de Geest de werkende oorzaak of de voorname Werkmeester van het geloof. De Geest gelooft niet, maar doet geloven. Hij is niet *Principium quod*, het Beginsel dat gelooft, maar: *principium quo*, het Beginsel door Wie wij geloven. De zielen van alle uitverkorenen, bijzonder nadat zij verootmoedigd zijn, zijn onder alle andere dingen geheel onmachtig te geloven. Ja, zoals vóór de verbrijzeling en verootmoediging de Satan de ziel het meest gevangen hield door haar zonden en begerlijkheden, zó versterken zich al de machten van de duisternis en houden de ziel geweldig onder door ongeloof nadat de Heere deze touwen verbrand en de boeien verbroken heeft. Wat spreekt u van genade? Zegt de ziel; het is de genade die ik gedurig tegengestaan en wanhopig veracht heb; waarom beweegt u mij te geloven? Ach, ik kan niet!

Het is zo, al wat u zegt is de waarheid, kon ik slechts geloven; maar ik zie Christus niet, ik kan niet tot Hem komen. Ik zoek Hem in de middelen, maar daar verlaat Hij mij en ik ben jammerlijk van God verstoten. De ziel heeft nu niet meer zoveel bedeksels voor haar zonden dan tevoren en zij heeft wolken van tegenwerpingen tegen het geloof. Derhalve grijpt de Geest de ziel van de uitverkorenen aan en voert ze tot Christus; daarom wordt Hij genaamd de Geest des Geloofs, 2 Kor. 4:13. Hij doet dat door een almachtige en onweerstandelijke kracht, Jesaja 54: 3: *Wie heeft onze Prediking geloofd en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard?* Wat de ziel nu zal moeten geloven. *Dwingt ze in te komen*, zegt de heer van het Avondmaal, Lukas 14:23.

Dit willen de Arminianen niet geloven. *Want, zeggen zij, het verschil is niet, of wij door genade machtig gemaakt worden om te geloven, maar of het op deze wijze en door dit middel, namelijk onweerstandelijk geschiedt?*

Om dit stuk te verhelderen, overweegt deze redenen:

- (1) Waaruit rijst onze roeping en het komen tot Christus, dan alleen uit Gods onbeweeglijk en onveranderlijk voornemen? Zo moet dan, óf de Heere Zijn voornemen veranderen, óf de ziel tot het geloven overwinnen en het hart machtig worden.
- (2) Is niet Christus wegens Zijn ambt en belofte aan de Vader verplicht, om al Zijn verloren en verstrooide schapen toe te brengen, opdat Hij en Zijn Vader in deze verheerlijkt worden? Joh. 10:16, *Ik heb nog andere schapen, die Ik ook moet toebrengen en zij zullen Mijn stem horen.* U die klaagt, dat u niet geloven kunt, ja, dat u geen hart hebt om te geloven, o de Heere moet u inhalen en u zult des Bruidegoms stem met blijdschap horen.
- (3) Wordt het werk des geloofs niet gewrocht door een geschapen kracht? Ef. 1:19 en 2:20; Jesaja 57:18, 19. *Ik schep de vrucht der lippen; vrede, vrede, dengen die nabij en dergenen, die ver zijn.* En is een geschapen stem niet onweerstandelijk, hoewel ze niets heeft waarop ze werkt? Hoewel u dan geen bekwaamheid, noch hart, noch hoofd, noch kracht hebt om te geloven, zal de Heere toch de vrucht van de lippen, van Gods gezanten scheppen; *vrede, vrede.*

- (4) Laat de Heere niet zo'n oneindige en alles overtreffende zoetheid van genade invloeien, wanneer Hij de ziel, die in het uiterste gebrek aan deze genade verkeert, tot het geloof bewerkt, zodat ze niet anders kan, of zij moet komen en daaraan vasthangen? *Mijn ziel dorst naar U*, zegt David, Psalm 73: 2, 3, 4, *want Uw goedertierenheid is beter dan het leven*. Is het een mens niet onmogelijk, dat hij zijn leven niet zou beminnen? Hoeveel te meer hetgeen beter is dan het leven, het licht is zó sterk, dat de ziel niet anders kan, dan de genade zien en zich daarover verwonderen. En dit is zo aangenaam, dat zij moet smaken en aannemen hetgeen God zó vrijelijk aanbiedt. Daarom kon de Kanaänese vrouw, Matth. 15:22-28, van Christus niet afgetrokken worden, hoewel Christus haar beval heen te gaan; maar zij maakte al de tegenwerpingen tegen haar, tot bewijsredenen voor haar, zoals het geloof gewoonlijk doet onder dit werk des Geestes. *De geweldenaars nemen het Koninkrijk van de hemelen in, door geweld*. De Geest legt hun een noodzakelijkheid op en bemachtigt hen onweerstandelijk; dit is er de oorzaak van. Is dit niet een zaak van grote vertroosting voor allen die zichzelf geheel onmachtig gevoelen, om te geloven?

Gij meent: *de Heere zou mij wel vrede en verzoening, leven en genade geven, dan ik kon geloven!* Och, denk dat de Heere op Zich genomen heeft, zowel om in de Zijnen te werken de voorwaarden van het Verbond, als deszelfs goederen toe te brengen, Jer. 31:33-34. Hij heeft dit alles voor anderen gedaan, door een kracht die niet weerstaan kan worden. Ziet op Jezus, de Werkmeester en Voleinder uws geloofs, Hebr. 12:2. Hij kwam uit de schoot Zijns Vaders, niet alleen om het leven te geven door Zijn dood, maar om al de Zijnen bekwaam te maken om door het geloof te eten en zich met Hem te verenigen, opdat zij nooit zouden sterven, Joh. 6:50. Ditzelfde kan Hij ook in u werken. Het kon ook wezen, dat Hij het niet deed. Toch is het een onuitsprekelijke troost te denken, dat indien de Heere het aan u overgelaten had om te geloven, u zeker nooit geloofd zou hebben; maar nu het werk in Christus' hand gesteld is, is hetgeen u onmogelijk is, Hem mogelijk, ja licht. Hij kan u omhelzen, wanneer u Hem zou loslaten. O, hoe zoet is het te denken, wanneer het lichaam ziek is, de ziel verlaten, ongelofelijke dingen worden voorgesteld om te geloven en een voor uw zwakheid en onmogelijk werk wordt aangedrongen, op straffe van Gods grote en onuitsprekelijke toorn! Ik zeg, dan te denken, het is niet in mij, maar in des Heeren eigen hand en het is Zijn ambt, Zijn heerlijkheid, het geloof te werken en barmhartigheid te bewijzen dengenegen, die niet alleen onder de zonde, maar ook onder het ongeloof besloten zijn, zoals de apostel Paulus spreekt, Rom. 11:32. De reden, waarom de Heere u uw onmacht om te geloven doet gevoelen en dit gebrek in u laat blijven, is zeker niet om ons te doen zondigen en ons zelf te helpen, maar opdat wij vervulling van ons gebrek zouden trachten te bekomen en volharden in de eisen en te zoeken. Meent u, dat de Heere zijn tijd om het geloof te werken, niet zal waarnemen, als u begeert dat Hij het door zijn eigen hand moge scheppen en u tot zich trekken? *Die gelooft, zegt de apostel, zal niet beschaamd worden*. Waarom? *Want de Heere is rijk*, zegt hij, *over allen die Hem aanroepen*, Rom. 10:11, 12. Indien u geen hart hebt, dat gesloten is om het te eisen, het hart van de Heere die macht heeft, is niet voor u gesloten om het te werken.

Ondertussen wees ten hoogste dankbaar, allen wier hart de Heere overgetrokken en gewonnen heeft. Hij kwam tot Zijn Eigen volk, de Joden en wilde hen bijeen vergaderen, maar zij wilden niet. Daarom verstootte Hij hen en liet hun huis, woest. Och, hoe dikwijls heeft de Heere u willen vergaderen en u wilde niet! Toch heeft Hij u

niet verstoten, maar Hij roept, of u wilt of niet. De Heere heeft menigeen, op zijn eerste woorden weigerende, straks verlaten, (schudt het stof van uw voeten, Matth. 10:14) zonder meer nodigingen om de genade aan te nemen; maar over u, die niet alleen geweigerd, maar zelfs de Zoon van God gekruisigd hebt, zijn Zijn ingewanden dikwijls al tezamen ontstoken geweest, wanneer Hij gereed stond om u over te geven. Toen u in het wilde liep in de wegen die ter dood leiden en nooit aan Hem dacht, noch naar Hem begeerde, dwong Hij u om in te komen. Hij heeft u zo'n uiterste noodzakelijkheid van Hem doen gevoelen en zichzelf zó beminnelijk voorgesteld, dat u door Zijn liefde overwonnen, uitriep: *Heere! met genade hebt u mij overmocht en ik ben niet machtig langer weerstand te bieden.* Ja, wat nog wonderlijker is, toen Hij u getrokken had en u van Hem was afgeweken; toen gij uzelf en Hem weer had verloren en wellicht misnoegen tegen Hem had opgevat, is Hij u voorgegaan naar Galiléa en heeft u bijeenverzameld, toen u als water op de aarde lag uitgestort. Wat is hiervan de oorzaak, dan alleen dit, dat het werk des geloofs van Hem afhangt zowel om het te beginnen, als om het te voleindigen? Hij moet al Zijn verloren schapen inbrengen en daarom heeft Hij een onweerstandelijke kracht van Zijn Geest over uw hart uitgezonden, die u gevangen achter Hem heenvoert.

Tegenwerping. *Ik vrees dat mijn geloof veeleer vermetelheid is en een werk van mijn eigen kracht, dan een geloof dat gewrocht is door de kracht des Geestes; hoe zal ik dit onderscheiden?*

Antwoord.

1. Als u begrepen bent in Gods Verbond en als er enige belofte dadelijk de uw is, is het geen vermetelheid, door het geloof datgene in bezit te nemen, wat uw eigendom is. Begeert u Christus ernstig en zou u de Heere geen rust willen geven, voordat Hij u rust geeft in Hem? Daar staat dan: *die wil, neme van het water des levens, om niet*, Openb. 22:17. Dorst u naar Christus, leest Jesaja 55:1, 2, 3 en Joh. 7:37. *Als iemand dorst, die kome en drinke.* Als Christus hun geloof zag, Matth. 9:1, 2, wat zei Hij toen? *Zoon, wees goeds moeds, uw zonden zijn u vergeven.* De woorden betekenen, wees onversaagd, het is geen hoogmoed vergeving van de zonden te geloven, daar u tot Mij komt, niet om slechts uw lichaam genezen te hebben, maar meest om vergeving van zonden te verkrijgen. Het is een grote zonde in vele vromen, die wanneer zij dorsten, geloven en komen tot Christus en zo onder de belofte van de genade zijn, evenwel nog denken het is vermetelheid te geloven en bezit te nemen van die schatten, die in Christus zijn, verwachtende dat de Heere hen eerst gelovig zal maken en dan willen zij geloven, daar het geloof nu moest omhelzen en zich dronken maken in de volheid van Christus. Zal het voor stoutheid gerekend worden, dat iemand zijn eigen brood eet, zijn eigen drank drinkt en zijn klederen aandoet? De belofte maakt Christus en al zijn weldaden de uwe. Derhalve is het geen overmoed, dat u uzelf deze toeëigent.
2. Neem aan, dat ge u zelf niet in de belofte ingesloten vindt en geen andere reden ziet om te geloven, dan dat u des Heeren bevel en nodiging hebt om te geloven; gelooft gij in geweten en gehoorzaamheid, volgens dit bevel en Gods nodiging en smeking in het Evangelie, omdat u God niet durft te onteren, door Zijn genade te weigeren? Dan moet u dus bekennen dat dit geen vermetelheid is, tenzij gehoorzaamheid vermetelheid is; ja de allerbeste gehoorzaamheid, welke is de *gehoorzaamheid des geloofs*, Joh. 6:40. Want wat was de grond, waarop die drie duizend, Hand. 2:38, 41, geloofden? Petrus zegt: *Bekeert u, opdat u vergeving van de zonden moogt ontvangen;* en wat volgt er? *Die dan zijn woord gaarne aannamen, werden gedoopt.* Ach, dat woord: *bekeert u, komt tot God en verandert*

u, was hun zo'n zoet woord en daarom namen zij het aan. *Dit was geen overmoed, noch in Petrus, door hen tot bekering te vermanen, noch in hen, door de Heere op Zijn eerste woord aan te nemen*, zoals de Godvruchtige Beza zegt. Ik weet wel, dat er een onderwerping aan het Evangelie is enkel ontstaande uit een slaafse vrees en vleselijke hoop, Psalm 18:45 en 66:3, welke in moedwillige verworpenen kan vallen; maar er is een onderwerping, ontstaande uit het gevoel van de zoetheid en alles overtreffende goedheid van Gods roeping en belofte, Psalm 110:2, 3. Een meisje, door de woorden van haar beminde overwonnen, scheidt een welgevallen in zijn persoon; daarom zijn z'n woorden geheel aangenaam en doen haar denken: hoe kan het zijn, dat zó een als ik ben, door zo'n man geliefd wordt? Dat zij nu haar toestemming daarop geeft, is geen onbeschaamdheid, maar het is haar plicht. Zó is het hier; wanneer de Heere dierbaar is en Zijn woorden: *o neem Mij aan! Och, kom tot Mij!* ten hoogste bevallig zijn en de ziel uit gehoorzaamheid zich blijmoedig aan de Heere overgeeft en Hem aanneemt, dan begaat zij geen meerder onbeschaamdheid, dan zij doet wanneer ze de Sabbat heiligt, bidt, of het Woord hoort, omdat des Heeren bevelen hier zó beminnelijk zijn.

3. Indien bekering het geloof vergezelt, is het geen vermetelheid te geloven. Velen hebben kennis van de zonde; hierom geloven zij in Christus en stellen hun vertrouwen op Hem; en daar hebt u het einde van hun geloof. Maar welke belijdenis, welke droefheid over de zonde, welke meerdere liefde tot Christus volgt op dit geloof? Werkelijk geen; ja, hun geloof is de oorzaak waarom zij er geen hebben; want zij denken: *indien ik vertrouw dat Christus mijn zonden zal vergeven, zal Hij het ook doen!* Daar hebt u het einde van hun werk. Werkelijk, dit stekelig, dit doornachtig geloof, dat Christus aangrijpt en door berouwloosheid en versmading Christus maar kwetst en beschadigt, is enkel waan, welke ten genen dage verbrand en verdaan zal worden door het vuur van Gods ijver. Foei, dat geloof, wat slechts dient om de mens te bewaren van gepijnigd te worden vóór zijn tijd. Uw zonden moesten uw droefheid wezen, maar uw geloof stilt u. Maar indien het geloof vergezeld gaat met bekering, berouw over de zonde, meerder achting voor Gods genade in Christus, zodat niets uw hart meer breekt, dan de gedachte van Christus' onveranderlijke liefde tot zo'n booswicht, en deze liefde maakt, dat u Hem meerder en vuriger liefhebt, zult u niet minder wensen dat uw liefde mag toenemen, als ge uw zonden ziet aanwassen. De stroom van uw gedachten leidt u dan daarheen, hoe u voor Hem zult leven, Die voor u stierf. Dit was Maria's geloof, die aan Christus' voeten zat, deze met haar tranen nat makende, Hem veel liefhebbende, omdat haar veel vergeven was. Welke, hoewel zij door Simon voor een vermetele vrouw geacht werd, terwijl Christus zelf naar Zijn gedachten leed, door te gedogen dat zij zó nabij Hem kwam, toch door de Heere Zelf haar daarin vrijgesproken en gerechtvaardigd wordt voor God en de mensen.

Menig arm gelovige denkt: *indien ik geloven zou, ik zou maar vermetel wezen en een spinnenweb van geloof spinnen uit mijn eigen ingewanden*. Nee, u zult zien, dat dit niet te willen geloven, het werk van bekering, van de boetvaardigheid, van de liefde en van alle blijmoedige gehoorzaamheid, belet. Daarentegen, indien zij geloofden, het zou met hen wezen, zoals dikwijls hun wens is: *Och wist ik, dat de Heere de mijne was en dat mij mijn zonden vergeven waren; och hoe zou ik Hem dan zegenen en liefhebben en mij over Hem verwonderen! Hoe zou dit mijn hart voor Hem breken!* enz.

Laat nu, zeg ik, de gehele wereld oordelen, of datgene wat u meent hoogmoed en overmoed te zijn, echter weerspanningheid is, nademaal het u erger maakt en de Geest van de genade in u hinderlijk is. Waar is dat geloof, wat die gezegende

fontein van droefheid, liefde, dankzegging en nederigheid laat vloeien? Wat kan het anders zijn dan zulk een zaligmakend geloof, wat gewrocht is door de Geest, naardien het de Geest te overvloediger doet stromen over een dor en onvruchtbaar hart?

2. Ten andere. **Het onderwerp van het geloof.**

Dit is de tweede zaak in de beschrijving des geloofs. De ziel van een verootmoedigd zondaar is het onderwerp, of de stof van het geloof; niet de stof waardoor het geloof gewrocht wordt, want daar is niets in de mens waaruit de Geest het zou voortbrengen, maar de plaats waar het geloof zijn zetel heeft. Het is ook de gestalte des geloofs, niet de grond ervan; want die is buiten de mens in de Heere Jezus, die daarom *onze Hoop* genaamd wordt, zowel als *onze Sterkte*. De ziel, die het hart genoemd wordt, Rom. 10:9, vergeleken met Matth. 6:21, is dan het onderwerp van het geloof. Want wij kunnen in dit leven niet tot Christus gaan of komen met onze lichamen; wij zijn hier uitwonende van de Heere, 2 Kor. 5:6. Maar de ziel kan tot Hem gaan en het hart kan bij Hem wezen. Zoals het oog duizend mijlen kan overzien en de gedaante en beeltenissen van de dingen, die het daarin bemerkt, begrijpen; zó kan de ziel door het geloof verlicht, Christus van ver zien. Het kan naar de Heere des levens verlangen, op Hem rusten en een keuze doen, waardoor zij een levendige indruk ontvangt van Christus' heerlijkheid, 2 Kor. 3:18.

Indien Christus op aarde tegenwoordig was, kon de ziel alleen, niet het lichaam, Hem werkelijk genieten; Christus komt tot Zijn uitverkorenen alleen door zijn Geest en daarom is onze geest alleen bekwaam om Hem te ontvangen en zich met Hem te verenigen. Duizenden horen Christus uitwendig, die inwendig doof zijn voor al Gods roepingen; hun geesten smaken niet, zien niet, gevoelen niet. Het is dus de ziel die het onderwerp van het geloof is en laat ik zeggen, een ootmoedige, ledige ziel; want een verzadigde, hovaardige, onverbrijzelde geest kan, ja wil Christus niet ontvangen, zoals wij aangetoond hebben. Daarom wordt de dienstknecht, Lukas 14, belast, dat hij armen, kreupelen, blinden en lammen zou doen inkomen, die dan ook geen uitvluchten maakten, zoals de anderen. Voor degenen, die dodelijk gestoken waren door de vurige slangen, werd de koperen slang verhoogd, om daarop te zien en genezen te worden, Joh. 3:14. En daarom luidt de belofte niet: Indien iemand wijsheid heeft, *dat hij ze begere*, maar *indien iemand wijsheid ontbreekt*, Jak: 1:5. Zo ook, indien iemand licht, leven, vrede, vergeving en Christus en Zijn Geest zelf ontbreekt, dat hij er om bidde en de Heere zal ze hem geven. Weg met uw geld! Als u tot deze wateren komt om te kopen, neem dan vrijelijk. *Als iemand wijs wil zijn, die worde dwaas*, zegt de apostel en ledig niet. Een ziel in een verloren, hulpeloze en hopeloze staat is het onderwerp van het geloof. Zulken alleen gevoelen hun gebrek van Christus, zijn verblijd met de aanbidding van Christus en daarom kunnen en willen zulken alleen Christus ontvangen en tot Hem komen door het geloof. En inderdaad, hadden wij maar harten, de opmerking hiervan zou een grond van grote troost en vertrouwen zijn voor al het volk Gods, welker zielen tot Jezus Christus komen. Want hetgeen in Thomas was, Joh. 21, is van nature in alle mensen. Indien wij Christus zien konden met onze ogen en tasten met onze handen en Hem, zoals Maria deed, omhelzen met onze armen, zodat wij Hemzelf konden horen spreken, dan zouden wij kunnen geloven. Zoals degenen, die zeiden: *Indien Hij wil afkomen van het kruis....* Zó zeggen wij: indien Hij zó van de hemel tot ons wil afkomen, dan zullen wij geloven; maar als wij dit missen, vrezen wij dat wij ten laatste bedrogen mochten worden, want het gevoel ontbreekt ons en wij kunnen Hem niet vasthouden met onze ogen en

handen, als het Voorwerp van ons geloof. Maar ach! bedenk dit eens, wij zijn deelgenoten van Christus' leven gemaakt en door Hem alleen is ons de zaligheid. Het is zeker door het geloof, Hand. 10:43. Nu dit geloof is niet, dat wij Hem aanschouwen met onze ogen, naderende tot Hem met onze lichamen, maar het is tot Hem te komen met onze ziel. De ziel is de zetel van het geloof. Dit kunt u doen, al was het dat u Hem nooit zag. *In Denwelken gij u, hoewel hem niet ziende, toch gelovende, u verheugt*, Petrus 1:8. Dit komen van de ziel tot Christus maakt een vaster vereniging tussen u en Hem, dan of u lichamelijk tegenwoordig bij Hem was in de hemel; want er zijn er velen geweest, die Hem aangeraakt en verdrongen hebben, die nooit werkelijk met Hem verenigd waren, noch kracht van Hem ontvingen. Indien onze ziel met Christus in de derde hemel was, wie van ons zou dan twifelen aan zijn deel met Hem? Toch zeg ik, *als uw ziel uit de zonde en het eigen-ik uitgaat naar Jezus Christus en daar rust, komt u Hem nader, dan of uw ziel onder Zijn vleugelen was in de hoogste hemelen!* Wanneer de arme zeeman op een gevaarlijke kust vervalt en niet kan afsteken naar de diepte, om zijn schip vast te leggen en hij dan nog zijn anker maar op twintig of veertig vademen diepte kan uitwerpen en het wil dan houden, dan is hij gerust in het grootste onweer. Wanneer wij ginds en weer geslingerd worden en met ons lichaam niet tot Christus kunnen komen, maar toch onze zielen kunnen komen en het geloof, ons anker, Hem kan bereiken en ons aan Hem vasthechten, behoorde dit onze harten uitnemend te vertroosten, Hebr. 4:16, 18, 2o.

Tegenwerping. *Hoe en waar zou mijn ziel tot Christus komen, Die nu ver van mij is?*
 Antwoord. Christus komt tot u in Zijn woord en in het Verbond van de genade, daar is Zijn Geest, Zijn waarheid, goedertierenheid, liefde en trouw. Dit ontvangende, ontvangt u Hem; dit omhelzende, omhelst u Hem. U weet, dat onder de mensen grote kapitalen overgedragen en belegd worden met brieven en vastigheden. Toen die bij Hand 2:41, het woord ontvingen, ontvingen zij Christus. In Joh. 15:7, zegt Hij: indien Mijn woorden in u blijven, dat is: *Indien ik in u blijf door Mijn woorden, zult gij vrucht dragen.* Laat uw oog door het Woord tot de Personen doordringen; houd niet alleen de belofte voor waarachtig, maar acht met Sara Hem getrouw, Die het beloofd heeft. Laat dan vrij, uw hart zich wentelen in die genade en waarheid, geopenbaard in dit Woord, leunende op de borst van deze Beminde. Alzo is de ziel door de wagens en vleugelen van het Woord bezitter van Christus in hetzelfde, opgeheven tot het kruis van Christus, als stervende, Gal. 3:1 en vandaar tot Zijn heerlijkheid in Zijn koninkrijk, Hebr. 10:11, 12. Als iemand ons een grote som geld bij geschrift overmaakt, geloven wij het alsof hij tegenwoordig was en hiermee vertrouwen wij niet alleen dat de brieven goed zijn, maar ook dat de man waarachtig is en genegenheid tot ons heeft, waardoor ons hart naar hem trekt, hoewel hij ver van ons is. Aldus varen wij op tot Christus in een wolk des geloofs. Zoals het was met Jakob, die hoewel hij bezwaarlijk kon geloven, toch zodra hij overreed was dat Jozef leefde, in zijn geest straks levendig werd en reeds bij hem was eer zijn lichaam daar was, zó is het met het geloof. De ziel gaat tot Christus, voordat onze lichamen en zielen tezamen onmiddellijk gemeenschap met Hem zullen hebben.

3. Ten derde. **De vorm of daad van het geloof.**

Dit is de derde zaak in de beschrijving, het komen van de ganse ziel uit zichzelf tot Christus, waarin het leven en het wezen van het geloof bestaat en hetzelfde onderscheidt van elke andere genade des Geestes. Hoewel de eerste daad des geloofs mij verenigt met Christus, verzekert ze toch niet dat Hij de mijne is, maar ze bestaat in

een komen tot Hem met verzekering en hierdoor wordt Hij de mijne. *Komt tot de wateren en koopt beide wijn en melk*, dat is, maakt deze nu de uwe, Jesaja 55:1, 2. De vermoeiden en beladenen zullen geen rust hebben, tenzij dat zij er om tot Christus komen, Matth. 11:28. Het geloof doet niets *tot* het leven; want dat is de wet van het werkverbond; het ontvangt alleen Hem, die daarvoor alles gedaan heeft; het komt uit alles wat het heeft of doet tot Christus, om het leven te verkrijgen. Zoals Abraham die zijn dienstknechten achterliet, toen hij tot God, opklom op de berg.

Of, begrijp het eens op deze wijze: Adam, hebbende een beginsel en oorsprong van leven in zich, had hetzelfde in zijn eigen handen en moest daardoor leven, uit zichzelf en van zichzelf; hij had derhalve geen gebrek noch gebruik van het geloof. Hij leefde door het Verbond der werken, die de apostel regelrecht stelt tegenover de wet des geloofs. Maar Adam, nu gevallen zijnde, heeft zijn leven verloren en werd niet slechts, zoals die man, die tussen Jeruzalem en Jericho onder de moordenaars verviel, uitgeschud, gewond en *half gedood*, maar hij stierf geheel, Ef. 2:1, alzo, dat het onmogelijk is, dat iemand die het leven zoekt in zichzelf, zou kunnen leven. Want was er een wet geweest, die het leven kon geven, zó zou onze gerechtigheid uit deze zijn, Gal. 3:21. Hieruit volgt dan: indien iemand het leven wil hebben, moet hij uit zichzelf uitgaan tot een ander, namelijk, om het te verkrijgen van de Heere des levens, Joh. 5:4 en Joh. 6:27, 28, 29.

Nu, let wel ditzelfde komen, deze eigen beweging van de ziel tot Christus, (een genade, die Adam niet had, noch kracht om te leven), is geloof, de Geest van Christus beweegt en trekt de ziel; zij wordt daardoor gaande gemaakt en komt tot Christus, Joh. 6:63, 65. De ziel heeft door de zonde zich van God afgewend en Hem de nek toegekeerd; het wederkeren of komen van de ziel, niet tot de plichten van de heiligheid, want dat is eigenlijk gehoorzaamheid maar tot God in Christus, is recht en wezenlijk het geloof. Al het kwaad is in de mens zelf en uit hem zelf; al des mensen goed is in Christus en uit Christus. De zielen van al Gods uitverkorenen, deze dingen ziende, verloothen en staan af van zichzelf, waarin en waaruit al hun kwaad is en komen tot Christus, in Wie en door Wie al hun goed is. Deze beweging van de ziel, midden door deze uiterste, door die grote en oneindige tussenruimte, die er is tussen een zondig monster en een gezegende Zaligmaker, is geloof; want door het geloof voornamelijk, gaan wij over van de dood tot het leven, Joh. 5:24. De ziel van een arm, gewond en verootmoedigd zondaar kent soms Christus niet en dan roept ze uit, als die mensen in Hand. 2:37: *Wat zal ik doen? Waar zal ik gaan?* Soms durft ze niet, soms kan ze niet; ze heeft geen hart om zich op te wekken of te komen, daarom ziet zij op naar omhoog en verlangt vast en verzoekt van de Heere, dat Hij haar wil trekken, zoals de arme Efraïm, Jer. 31:18: *Ach, bekeer mij Heere, dan zal ik bekeerd zijn.* Dit is de laagste en minste trap des geloofs. Maar op andere tijden, als de ziel treurt om het missen van de Heere, openbaart zich de Heere aan haar met grote klaarheid, heerlijkheid en zoetheid van genade en vrede, waarop de ziel moet toetreden, Hem aangrijpen en uitroepen Rabbouni en zeggen: *O Heere! Uw welbehagen is het dat zo'n klomp aarde, die zó onwaardig is, verwaardigd wordt, dat hem de rijkdommen van de genade worden aangeboden, om hem te gebieden, ja te bidden om te komen en te nemen! Heere, zie ik kom.* Dit is geloof. Wilt u er bewijs van hebben?

Overweeg dan deze bijzonderheden:

1. Deze Schriftplaats, Joh. 6:35. *Ik ben het brood des levens, die tot Mij komt zal nooit honger en die in Mij gelooft zal nooit meer dorsten.* Waarin u ziet, dat tot Christus te komen en in Christus te geloven hetzelfde is. Zo ook Joh. 7:37 En op

de laatste grote dag des feestes stond Jezus en riep: *zo iemand dorst, die come en drinke*. Nu, in het volgende vers verklaart onze Zaligmaker dit komen: *want die in Mij gelooft, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien*. Zo tot Christus te komen, dat men zich dronken maakt in zijn volheid, is in Christus te geloven. dit zegt de apostel in Hebr. 11:6. *Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen*; en dan verklaart hij, wat hij door het geloof verstaat, dat het is een komen tot God, op een dubbel getuigenis, eerst *gelovende dat Hij is*, daarna, *dat Hij is een beloner dergenen, die Hem zoeken*; of, wat hetzelfde is, *die tot Hem komen*. Evenzo Joh. 1:12: *Zovelen Hem aangenomen hebben*, wat hetzelfde is met komen, *heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden*; namelijk die in Zijn naam geloven. Waaruit waar te nemen is, dat de Schrift ons leven en onze gerechtigheid niet toepast op ons geloven van Christus, maar op ons geloven op Christus en in Christus. Het is een spreekwijze die een hemelse taal eigen is en derhalve niet gevonden wordt bij enig menselijk schrijver, omdat niet het enkel geloven van een getuigenis ons behouden kan, tenzij wij het zó geloven, dat wij geloven in Christus; wat niet zijn kan, dan door tot Hem te komen en door als het ware in en uit Hem te zijn, waardoor onze vereniging haar volkomenheid bekomt.

2. Datgene, waarop de Heere leven, genade en zaligheid belooft, kunnen niet de werken zijn, maar het geloof; Gal. 3:21, 22. Hebr. 11:6. Nu door het gehele Oude en Nieuwe Testament, belooft de Heere het leven en de zaligheid aan hen *die komen, of aan degenen die zich bekeren*, Jer. 3:12. Exod. 33:10. Joël 2:12, 13. Hebr. 7:25. Joh. 5:40.
3. Indien ongeloof niet anders is dan een scheiding van God, kan het geloof niet anders zijn dan een komen tot God; zie de natuur van het ongeloof: Hebr. 3:12 en 10:38; Joh. 6:64-69; Joh. 12:37-40.
4. Des Heeren grote oogmerk is, al Zijn uitverkorenen onder Christus' vleugelen te vergaderen, Matth. 23:37. Ef. 1:9, 10. Daarom roept Hij door de stem des Evangelies, opdat zij zich daaronder zullen begeven. Het komen onder deze kan niet anders dan geloof wezen, zijnde de eigen gehoorzaamheid aan het Evangelie, zoals de werken zijn onder de stem van de Wet. Dus zeg ik nogmaals, het komen van de ziel tot Christus, het is geloof.

Maar u zult zeggen: *kwamen er niet velen tot Christus, die nooit door Hem behouden zijn geworden?*

Ik zeg ja; velen kwamen tot Hem met hun lichamelijke tegenwoordigheid, die toch van Hem uitgesloten waren, Joh. 6:36.

Maar komen ook niet velen met hun ziel tot Christus en zijn niet veler mensen harten bewogen over Christus, die toch van Hem uitgesloten zijn? Roepen niet velen: *Heere! Heere!* Zijn velen niet verlicht en smaken zij niet de hemelse gaven en vallen toch af? Ik beken, het is geheel waarachtig; maar daarom is in de beschrijving van het geloof gezegd, dat het is het komen van de ganse ziel tot Christus. Nooit kwam iemand tot Christus en ontving Hem met zijn ganse ziel en met zijn hart, of hij trok vrucht en zegen uit Hem.

Het geloof is dan niet alleen het komen van de ziel, maar het komen van de ganse ziel tot Jezus Christus; en hierin kunt u bevestigd worden op deze gronden:

- (1) De Schrift eist dit uitdrukkelijk; zie Spr. 3:5. *Vertrouw op de Heere met uw ganse hart*. Hand 8:37. *Indien gij met uw ganse hart gelooft, zo zult gij zalig worden*. Joël 2:12, 13. *Bekeert u tot de Heere met uw ganse hart*. Jer. 29:13. *En gij zult Mij vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart*. Het is als wanneer

wij een grote gift te besteden hebben en een arm man, die wij het toedenken, vragen of hij het aannemen wil of niet? Ja, zegt hij, met mijn ganse hart. Zó is het hier: de Heere vraagt dengene, wien hij voorheeft zijn Zoon te schenken en zegt tot hem: *u hebt nu zolang geleefd zonder Hem en Hem zó kwalijk bejegend, wilt u Hem nu nog hebben en zou u Hem wel aannemen?* Ja Heere! zegt de zondaar, met mijn ganse hart! Dit is alles wat de Heere vordert. En eist Hij niet meer van mij, dan maar te komen? *Heere! deze stem is geheel liefelijk; ik kom met mijn gehele hart, ik kom.*

- (2) Omdat Christus het gehele hart waard is; alles moet verkocht worden om deze akker, deze Schat te bekomen, Matth. 10:37. Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig. Een vuile lust, een snode hoer had uw gehele hart wel en meent u dat de Heere het gedeelte wil hebben? Is een hart niet al te klein voor Hem? Zijn niet duizend zielen te weinig om, Hem te ontvangen en aan te kleven?
- (3) Zonder dit is uw komen maar geveinsd. *Zij bekeren zich niet tot Mij met hun ganse hart, maar valselyk, spreekt de Heere, Jer. 3:10.* Christus en zijn eigen begeerlijkheid aan te hangen; Christus en een hovaardig hart te hebben, kan niet bestaan met een ongeveinsd geloof. In tijd van vrede tot uw wellusten te gaan en in tijd van nood tot Christus te vlieden, is een verdoemelijke huichelarij. Als uw geweten u ontrust, dan zal Christus u stillen; en wanneer uw ongeregelde wil en begeerten u kwellen, gaat u bij de wereld uw rust zoeken; en zó zijn uw harten verdeeld en u komt niet gans en geheel, om in Christus rust te vinden. Geloof het, dit is zo'n geloof waardoor gij, zoals Saul aan Samuëls mantel, u mag vasthouden aan Hem, maar de Heere zal Zich nooit aan u houden. Zet een ent in de stam: indien zij maar los daarin staat, zal zij haast verdorren. Hier ligt de grote oorzaak van veler christenen dorheid en dat er in deze boze tijden zoveel afvalligen zijn. *Die tot Christus kwamen, Joh. 6, volgden Hem voor een tijd na, maar vielen daarna af, vers 66.* Wat was er de reden van? Zij waren geërgerd aan Christus en ze wisten zij niet, hoe zij van Hem zouden afkomen. Maar wat zegt Petrus? *Heere! tot wien zouden wij gaan? vers 68.* Indien u de pijpen van een volle fontein, om het water te leiden, maar één voet, of één duim te kort legt, is er geen aftrek van water. Och geliefden, wat is de reden dat veler geloof hun geen goed doet, geen geest, geen leven, vrucht, vrede en kracht uit de Heere Jezus trekt? Is het omdat Christus uitgedroogd is en onwillig om mee te delen? Nee, nee, het lek is in hun geloof. Die pijp is maar halverwege naar Hem toegelegd, één voet komen zij tot Hem te kort. Hun ziel komt, maar hun ganse ziel komt niet tot Hem. Hierom is het dat zij Christus nooit bereiken; zij liggen niet in Christus en daarom ontvangen zij niet van Christus. Christus is dierbaar, hier komt hun ziel, maar niet uitverkoren dierbaar, de dierbaarheid zelf, naar de kracht van het woord, 1 Petrus 2:7, hier komt de ganse ziel niet; zij hangen Christus aan en rusten op Hem, hier komt hun ziel, maar zij verlaten zich niet op Christus alleen, dus komt hun ganse ziel niet, Psalm 62:5.
- (4) Heeft de ganse ziel door ongeloof zich van God afgescheiden, dan moet ook de ganse ziel zich bekeren en tot God komen.
- (5) Indien het gebrek hieraan, de grote oorzaak is, waarom de mensen van God verstoten worden, zó moet de ganse ziel tot Hem weerkeren; nu, dit is de oorzaak, waarom vele mensen onder de middelen door God verstoten worden. *Israël heeft Mijner niet gewild, dat is, wilde met Mij alleen niet tevreden zijn en geen recht genoeg in Mij nemen, zoals het Hebreeuwse woord betekent, Psalm 81:12, 13.* De Heere was hun niet goed genoeg, maar hun hart wendde zich naar andere dingen en daarom gaf de Heere hen over aan het goeddunken hunner harten, dat

zij wandelden in hun eigen raadslagen. De vrouw, die de leidsman harer jeugd verlaat en haar hart evenzeer stelt op andere mannen dan op haar eigen, is een overspeelster; hierom alleen zal men haar een scheidbrief geven.

- (6) Omdat, zoals het Evangelie Christus eerst aan het verstand ontdekt en Hem dan aan de wil aanbiedt; zó ziet het geloof, wat met het Evangelie overeenstemt, eerst Christus, daar het verstand, het éne deel van de ziel uitgaat, dan ontvangt het Christus blijmoedig, daar het andere deel, de wil, uitgaat. Het Evangelie komt tot al de uitverkorenen eerst met grote klaarheid en bewijs van zijn vastigheid, 1 Thess. 9:1, waaraan het verstand toestemming en geloof geeft; daarna in grote genade en goedheid, die alle schoonheid en zoetheid te boven gaat, Klaagl. 3:25. Waardoor de wil overgetrokken wordt; en zó komt de ganse ziel tot Christus. Want het Evangelie is niet alleen waarachtig, maar voor al de uitverkorenen een blijde tijding, bijzonder als zij in ootmoed voor Gods voeten neerliggen. *In welken ook gij zijt*, zegt de apostel, Ef. 1:13, *nadat gij het woord van de waarheid gehoord hebt*. Daar hebt u het voorwerp van het verstand, namelijk het Evangelie uwer zaligheid; daar is Zijn goedheid, het voorwerp van de wil - en 1 Tim. 1:15 -, zodat de ganse ziel in het werk des geloofs tot Christus overgetrokken wordt.

Die verstaat hoe liberum arbitrium, *de vrije wil*, zijn kan in twee vermogens, heeft zich niet te verwonderen, indien ook één en dezelfde genade haar zetel heeft in de krachten van verstand en wil beide. Geen genade kan volkomen geplaatst zijn in verscheiden vermogens, maar wel in graden en trappen. Het werk des geloofs is niet volkomen, als het verstand slechts geopend is om te zien en zich te verwonderen over de verborgenheid van de genade in het Evangelie. Maar wanneer de wil vastkleeft en blijft hangen aan dat oneindig en alles overtreffend goed, waarvan het nu gezicht heeft, dan en niet eer, is het volmaakt, Joh. 6: 40. En dit is de reden, waarom het zaligmakend geloof, zoals het genoemd wordt, niet slechts het oog slaat op een bloot getuigenis en toestemming geeft op hetzelfde, zoals het oppervlakkig geloof doet, want in het Evangelie wordt niet alleen de Goddelijke waarheid aan het gemoed voorgesteld om haar toe te stemmen; maar daar wordt een oneindig en eeuwig goed aan het hart en de wil des mensen aangeboden om het te omhelzen. Daarom is het niet genoeg voor een christen God te geloven of Christus te geloven, maar hij moet ook in Hem geloven, of anders kan hij niet behouden worden; zijnde het Voorwerp van het een verum, of *waarheid*; en het voorwerp van het andere bonum, of *goed*.

Dat dan een arm verloren zondaar, eeuwig verloren in zijn eigen ogen, niet wetende wat te doen, dan neer te vallen en voor Gods voeten te blijven liggen als een die niet anders dan de hel waardig is, daarop wèl acht neme. Wat werkt de Heere nu? De Heere Christus brengt eerst in de ziel door Zijn Evangelie een nieuw licht; zij ziet de Heere Jezus daar bloedende voor haar ogen en voorgesteld als een verzoening voor allen die geloven en voor allen die tot Hem komen. De ziel ziet deze verborgenheid, deze zó geheel rijke genade en vrije barmhartigheid en denkt: *gelukkig zijn zij die deel hebben aan deze! Maar zou de Heere wel zien op zo'n niet als ik ben? Kunnen zulke oneindige schatten mijn deel worden?*

Daarom roept de Heere, beveelt haar straks te komen en in het bezit daarvan te treden. "Werkelijk, uw zonden zijn zeer groot, zegt de Heere. Denk toch, dat een bloeddorstige Manasse en een vervolgende Paulus vergeving verwierven; ja, denk dat Mijn genade vrij is, ter wille waarvan ik u nodig. Ik bid u in te komen; uw gebreken zijn inderdaad zeer veel, denk toch dat u daarom des te meer noodzakelijkheid en reden hebt om te komen en dat Ik het ben, die u ledig en arm gemaakt heb, opdat u komen zou. Het is waar, Ik heb een eeuwig voornemen om duizenden van de genade

uit te sluiten; toch is ook Mijn voornemen om nooit iemand uit te werpen die ze van Mij begeert; dit is onveranderlijk. Nooit heb Ik het nog gedaan en als u komt, Ik zal het ook u niet doen. Het is ook zeker, dat velen vermetel te werk gaan, toch is het geen vermetelheid, maar het is uw plicht Mijn grote gebod te gehoorzamen en het is de grootste zonde die u ooit deed of doen kon, nu hetzelfde te verwerpen en deze genade te weigeren. Kom dan, arm, vermoeid, verloren, verdorven schepsel!"

Daarop wil het hart komen en rusten en zich bewinden in deze ingewanden en daar verblijf houden. Zó komt de ganse ziel; en dit zeg ik nog eens, *is geloof*.

Het is hier evenals met de zeilsteen (magneet). Wie zou denken dat er het ijzer door aangetrokken kan worden? Toch gaat er een heimelijke kracht uit van de steen, waardoor het aangetrokken wordt en zó komt het nader en is er mee verenigd. Wie zou ook denken, dat zo'n ijzeren, aards en log hart tot Christus getrokken zou worden? Toch laat de Heere een heimelijke kracht van waarheid en zoetheid van Zichzelf uitgaan, welke de ziel tot Christus trekt en zó komt ze tot Hem.

Mag de overdenking hiervan niet wel dienen tot grote vertroosting voor degene, wien verzekerdheid ontbreekt en daarom meent geen geloof te hebben? Denk toch, indien u tot Christus komt, zoals die arme Kanaänese vrouw, dat u niet zonder geloof bent. Zij was niet verzekerd dat zij door Christus geholpen zou worden; ja Christus zegt haar, in haar aangezicht, dat Hij het kinderbrood, zulken honden niet wilde voorwerpen; toch kwam zij tot Hem. en zag op de vrije genade, hield Hem vast en, wilde niet weggaan. u zult zeggen: was dit geloof? Ja, onze Zaligmaker zelf erkent het voor engelen en mensen: *o hoe groot is uw geloof!* Matth. 15:28. Dezelfde taal voer ik tot u allen, arme schepselen, die door de Heere vernederd en in uw eigen ogen zó veracht gemaakt bent als honden, die het brood van de kinderen onwaardig zijn. Ja, u houdt de genade in het oog en verlaat u op deze met uw ganse hart, wat in Christus schatting het dierbaar geloof is.

Tegenwerping. *Maar hoe kan ik weten, of de ganse ziel tot Christus komt?*

Ik antwoord: Wanneer het oog van de ziel Christus zó ziet en het hart Hem zó omhelst en op Hem steunt dat het in Christus rust, als in zijn Deel en algenoegzaam Goed. Velen rusten wel op Christus, die niet rusten in Christus, dat is, die niet ten volle met Hem voldaan zijn. Daarom gaan hun zielen van Christus naar andere dingen, om hun rust te volmaken en zó zijn hun harten verdeeld tussen Christus en andere dingen. *Laat ons dan vrezén, zegt de apostel, Hebr. 4: 1, dat niet te eniger tijd, de belofte van in zijn rust in te gaan, nagelaten zijnde, iemand van u schijne achtergebleven te zijn; want zegt hij, wij die geloofd hebben, gaan in de rust, vers. 3. Zó zeg ik tot u, onder alle bedriegerijen vrees deze: wanneer u tot Christus komt en op Christus u verlaat tot verkrijging van het leven en de zaligheid, u niet rusten zou in Christus. Ik zeg u, zei Christus tot degenen die tot Hem kwamen en Zijn gedurige navolgers waren: tenzij dat gij het vlees des Zoons des Mensen eet en Zijn bloed drinkt, gij hebt geen leven in uzelf, Joh. 6:52. Wat is dit eten en drinken? Inderdaad, alleen te smaken en te proeven is niet eigenlijk te eten en te drinken; uw spijs eens in de mond te nemen, zal u niet verzadigen. Derhalve zal het ook uw levenskrachten niet versterken. Christus te eten en te drinken, is Hem te ontvangen, opdat de ziel zich verzadige en volkomen genoeg aan Hem hebbe. Het is uw begeerte, uw honger en dorst in Hem te stillen, totdat uw ziel zegt, zoals Jakob zeide: 't Is genoeg, Jozef leeft; Heere! ik heb genoeg, nu ik deze liefde, deze genade van Christus tot mijn deel heb. Dan rust u eerst in Christus. Want indien een man dit of dat grote goed geniet en daar ontbreekt nog het een of ander aan, dan is het niet mogelijk, dat hij er zijn gehele hart op zetten zou. Bijvoorbeeld, iemand*

die voedsel genoeg, maar aan klederen gebrek heeft, zijn brood kan hem niet dekken en zijn ganse hart zal niet op zijn voedsel gezet wezen, maar op hetgeen hem ook dekken kan. Maar integendeel, als er een uitnemend goed is, waarin hij het alles bij elkaar vindt, niets uitgezonderd dat eraan zou ontbreken, het is zeker dat de ziel naar dat goed zich zou uitstrekken. Zo ook is het hier; wanneer de ziel zó komt tot Christus, om alle goed in Hem te vinden en ze het ook vindt, zodat Hij alleen de zinkende ziel nu onderschraagt, werkelijk, dan is de ganse ziel gekomen. Daar zij, eer ze kwam, allerlei gebrek en kwaad buiten Hem gevoelde, vindt zij nu alle volheid in Hem; en waarnaar zou de ziel zich uitstrekken, dan naar zo'n Goed? Daar de Heere roept, dat de ziel komen zal en alles *om niet* nemen; alles nemen of niets nemen, zó komt ze hierop en drinkt, zoals gezien wordt, Joh. 7:37 zich daar verzadigende en uitroepende: *Heere! nu beger ik niets meer, ik heb genoeg.*

Ach sirs, welk geloof er heden onder de mensen is, kan ik niet zeggen; maar dit weet ik, dat Davids geloof, 2 Sam. 23:5 en Petrus' geloof, Joh. 6:68 en Paulus' geloof zó was, Fil. 3:8, 9. Gal. 6:14. Wanneer de ziel dus rust op de Rotssteen Christus, de Poorten van de hel mogen haar neerwerpen, maar zij zullen haar nooit overwinnen. Die de gehele wereld met de voet schopt en alles kwijt raakt om deze parel, al zijn verlies wordt hem hiermee overvloedig vergoed. Zulk een heeft Christus tot zijn eigen deel en hij zal nooit weer van Hem beroofd worden. De Heere geeft nooit Zijn uitverkorenen enige rust, voor zij die in Christus gevonden hebben. De ziel dan in de rust ingegaan zijnde, wordt hier geheel overgetrokken. Dit is de grote reden waarom velen, vermaard in hun tijd en onder hun geslacht om hun geloof, dat in de ogen van anderen uitstak, toch verrot zijn in het hart en afvallig geworden: de een is gierig, een ander eerzuchtig, dartel, bedriegelijk, twistgierig, opgeblazen, los. Wat is de reden hiervan? Het is waar, zij rustten op Christus, maar nooit rustten zij in Christus en daarom kwam hun hele ziel nooit tot Hem.

Na enige tijd van belijdenis werd Christus hun dor en gewoon, hoewel zij zich eerst over Hem verwonderden en Hij hun geheel zoet was. Hierom scheidden zij van Hem, als van een ledige droge put in de zomertijd, waarin zij niets vonden om zich te verkwikken. Maar de Heere Jezus gedraagt Zich jegens allen die getrouw zijn, zoals Elkana deed jegens Hanna, hoewel zij soms veel kwellingen en moeilijkheden had wegens het gemis van kinderen, toch omdat hij haar hartelijk beminde, stelde hij haar hiermee tevreden: *ben ik u niet beter dan tien zonen? Zó ook; zijn zij ontsteld over iets oneffens, uit gebrek aan deze en gene dingen, toch omdat Christus hen liefheeft, zó brengt Hij hen weer tot hun rust, zeggende: Ben Ik u niet beter dan alle vrienden, alle schepselen, alle bekwaamheden en geestelijke geschapen uitnemendheden?* Hierdoor vinden zij in Hem weer rust voor hun zielen.

Tegenwerping. *Maar is er wel een gelovige wiens hart zó verknocht is aan Christus, of het wandelt ook wel de ijdelheden na? Vinden zij zo'n rust in Hem, dat zij geen ongerustheid gewaarworden? Is er niet een onwedergeboren deel en nog veel ongeloof over? Is iemands geloof volmaakt, zodat de gehele ziel moet komen, of dat er anders geen waar geloof is?*

Antwoord. Het is waar, er is in een Godzalig mens een wedergeboren en een onwedergeboren deel, maar niet een hart en nog een hart, het merkteken van een goddeloze, maar de Schriftuurlijke spreekwijze. Er is onrust in de harten van de heiligen, nadat zij reeds in Christus zijn. Ja Salomo zelfs, kan wel in zijn boomgaarden en lusthoven, onder al zijn kennis en wijsheid naar Christus zoeken, om rust te bekomen. Echter is er een groot onderscheid tussen deze, die in de heiligen is,

voortkomende uit het onwedergeboren deel en die in de goddelozen is, ontstaande uit een hart en nog een hart, of een dubbel hart; en dit onderscheid wordt voornamelijk gezien in deze twee dingen.

- (1) Een dubbelhartig man, of hij die een dubbel hart heeft, voert geen dagelijkse strijd tegen dat hart, wat hem terughoudt van alleen te rusten in Christus; want Christus stilt zijn geweten én de wereld troost zijn hart. Christus geeft hem enige rust en omdat dit niet zó volkomen is, loopt zijn hart om meer te hebben, tot het schepsel en tot zijn wellusten; zó heeft zijn hart tussen die beiden rust en hij is er mee tevreden, omdat hij gevoelt hetgeen waarnaar hij zoekt. Daarom moet hij Christus hebben of anders zou zijn geweten niet stil wezen en hij moet ook zijn wellusten, zijn gemak en deze wereld hebben, of anders zou zijn hart ongerust zijn. Maar mag hij beide hebben, dan is hij vergenoegd, Micha 3:11: *Hun priesters leren om loon*, daar vergenoegt zich de wereld, *nog steunen zij op de Heere*, omdat zij hieruit ook troost hebben. Hoe is nu hun gedrag? Voeren zij krijg tegen deze gruwelijke gestalte? Nee, nee, maar zij zegenen zichzelf daarin, zeggende, het kwaad zal tot ons niet genaken. Maar een arm gelovige, wiens hart oprecht is, heeft weliswaar hunkering des harten naar andere ijdelheden en veel onrust des geestes; toch het wedergeboren deel strijdt daartegen, als tegen Gods vijanden en de verstoorders van de vrede van Christus' koninkrijk. David bekent in Psalm 42:3 *dat zijn tranen zijn spijszaken waren dag en nacht en dat zijn hart zeer was neergebogen*; toch, wat doet hij? Eerst bestraft hij zichzelf: *Wat buigt gij u neer, o mijn ziel?* Daarna maakt hij een weeklacht voor de Heere daarover, vers 5, 6: *o, God mijn ziel buigt zich neder*. Evenzo in Psalm 73:2; Asafs ogen waren zó verblind door de heerlijkheid van deze wereld en de godlozen in deze, dat hij God bijna verlaten zou hebben. Evenwel, een korte tijd daarna ging hij in Gods heiligdom; toen walgde hij van zichzelf over zulke beestachtige en zotte gedachten en verbond zich weer aan God, zeggende; *Wien heb ik nevens U in de hemel of op aarde?* (vers 25).
- (2) Al het omzwerven van het hart van de oprechten en hun ontsteltenis des geestes daardoor, doet hen wederkeren tot hun rust en geeft hun in het einde een voller genieting daarvan. David was voor een tijd een vogel buiten zijn nest; wanneer hij dan overwoog, dat de Heere zijn ogen van tranen en zijn ziel van de hel bewaard had, keert hij de zaak om en zegt: *mijn ziel, keer weer tot uw rust*, Psalm 116:7. In 25:13, wordt gezegd: *zijn ziel zal in stilte wonen*, of, zoals het woord betekent: *zal vernachten in het goede*. Een kommerlijk werk vol moeilijkheid, deze of die sterke begeerlijkheid of droevige verzoeking, verlating of verdrukking heeft de ziel voor een tijd van de Heere te ondergaan, zó lang is zij in beroering en bezwaardheid des geestes, 1 Petrus 1:6. Toch wanneer dit dagelijks werk over is, wanneer de zonde onderworpen is en de verzoeking hem verootmoedigd heeft, dan zal de ziel van een gelovige vernachten in het goede, hij zal, es nachts een gemakkelijk bed en een zachte peluw hebben om op te rusten. Wanneer hebben de gelovigen een zoeter rust in Christus' schoot, dan na de grootste onrust en de langdurigste verduisteringen van Gods goedertieren aangezicht? Wanneer houden hun zielen zich dichter bij de Heere, dan wanneer zij op het punt staan om de Heere te verlaten en de Heere haar? Het vuur trekt immers hoger op, wanneer hetgeen het onderdrukte, maakt dat het ten laatste in een groter vlam uitbreekt. Petrus valt af van Christus, toch is hij Petra; een steen op het nauwste samengevoegd met Christus boven al de andere apostelen, omdat zijn val groter zijnde, zijn geloof zich altijd daarna, te dichter bij Christus hield. Salomo's hart kleefde werkelijk nooit zó onafscheidelijk aan de Heere dan na zijn val, waarin hij door eigen

ondervinding bevond en gevoelde de nietigheid en ijdelheid van die dingen, waarvan hij zich tevoren inbeeldde, dat er iets in te vinden was. Maar iemand die een dubbel hart heeft, komt tot geen rust, maar hoe langer hij leeft, hoe onverschilliger hem Christus' waarheid en de beloften worden. Het zijn maar verdorde bloemen, welker schoonheid en lieflijkheid hem voor een tijd wel wat beweegt, maar die verwelken eer de zon gedaald is. Daarom, hoe langer hij leeft, hoe minder aangenaamheid hij in deze dingen vindt en derhalve ook minder genoeg. De Heere Jezus en al Zijn bevelen worden hem dorder en magerder dingen, zodat hoewel hij zich in het eerst mag verheugen, zoals Johannes' toehoorders in dit helder en brandend licht, toch is het maar voor een tijd. Eindelijk openbaart hij zichzelf, niet door een vernieuwde wederkering tot zijn rust, maar door een vermoeide verlating daarvan. De raaf keerde nooit weer in de ark, omdat die leven kon op de verwoeste aarddelen; maar de duif, geen rust daar vindende, keerde weer.

4. Ten vierde. **Het doeleinde van het geloof.**

Dit is de vierde bijzonderheid in de beschrijving vermeld. De ganse ziel komt tot Christus, om Christus en al zijn weldaden en dit is het doel van het geloof of van eens gelovigen komst tot Christus. Het doeleinde van het geloof wordt soms uitgedrukt door een algemeen woord: *leven* Joh. 5:50. Maar u moet denken, dat hierdoor allereerst verstaan wordt de Heere des levens en alzo al de zegeningen des levens.

De valsheid en geveinsdheid van Christus' navolgers bleek hieruit, Joh. 6:26. *Gij zoekt Mij*, zei Christus, *om den brode*; dat was hun doel, zoals velen Christus alzo zoeken in deze dagen. Zijn zij in uitwendige ellenden, zij lopen Hem aan om uitwendige genade, om koren in tijd van honger, om gezondheid in tijd van ziekte, om vrede op zekere voorwaarden in tijd van oorlog. Zijn zij in enige inwendige benauwdheid, zó zoeken zij Christus om troost en rust te bekomen, zoals vele zieke patiënten de geneesmeester begeren, niet om zich met hem in een huwelijk te verbinden, maar alleen om van zijn medicijnen te hebben en genezen te worden. Maar wat zegt onze Zaligmaker tot deze mensen? vers 27: *Arbeid niet om de spijs die vergaat*; wat moest dan het einde van hun arbeid wezen? *Om de spijs die daar blijft tot in het eeuwige leven*. Wat is die spijs? Zie de 33ste, 35ste en 48ste verzen, daar zegt Hij: *Ik ben het brood des levens*: zoekt derhalve Mij en komt tot Mij. En zoals niemand leven kan bij het brood, tenzij hij zich eerst met het brood voedt, zó kan niemand leven en weldadigheid van Christus hebben, die niet eerst komt tot Christus, om Christus Zelf.

Of begrijpt het eens anders: *God in Christus, is het volmaakte Voorwerp van het geloof onder een tweevoudige benaming*.

- Eerst, als algenoegzaam, door voor ons te zijn al wat ons ontbreekt.
- Ten andere, als uitwerkende, door alles aan ons mee te delen en alles voor ons te doen.

In het eerste opzicht is Hij de El-Schaddaï in Zijn belofte; in het tweede is Hij de Jehovah, Exod. 6:2, 3 door Zijn algenoegzame belofte goed te maken. Hierom komt het geloof tot Hem met een dubbel doel.

Als Een Die Zichzelf wil geven en alles daartoe zijn. Én als Die al Zijn zegeningen en ook Zijn weldaden wil meedelen en zó alles daar voor doen. Want de Heere belooft in het Verbond van de genade niet alleen een nieuw hart en vergeving van de zonden met de andere geestelijke weldaden, maar ook zichzelf: *Ik zal hun God zijn en zij zullen*

Mijn volk zijn. Zo komt het geloof eerst om datgene te hebben, wat de Heere voornamelijk belooft, namelijk God Zelf en dan om al die hemelse en heerlijke goederen. En daarom, als iemand Christus begeert, zonder Zijn weldaden en geen werk ervan maakt, dat deze ons toegebracht worden, zoals de Familisten heden ten dage doen, die alle inklevende genade vernietigen en sommigen van hen, ook alle bevelen, omdat Christus hun alles is. Of, als iemand komt om de weldaden van Christus zonder Christus Zelf te hebben, zoals er velen onder ons doen, die zich nooit gelukkig in Hem rekenen, dan alleen na sommige gaven die zij van Hem ontvangen. Geen van deze komen met een eenvoudig oog, noch houden een recht einde in hun verenigen met Christus. U moet eerst om Christus Zelf komen en dan om al Zijn weldaden.

Om uw hart in deze waarheid te versterken, overweegt deze dingen

1. Wat drijft iemand tot Christus? Is het gevoel van gebrek niet de voorname zaak? Nu, wat zijn eens christens gebreken, wanneer de Heere hem verootmoedigd heeft? Zijn ze niet eerst het gebrek aan Christus en daarna aan al de weldaden van Christus, namelijk gerechtigheid, vrede, vergeving, genade en heerlijkheid, Joh. 16:9? Indien dan de zielen van al de uitverkorenen, gebrek aan beide gevoelen, komt dan het geloof tot Christus niet om beide? Joh. 9.:10 *Indien gij gave Gods kendet, dat is de waarde van Hem en uw gebrek aan Hem; u zou van Hem begeerd hebben en Hij zou u het water des levens geven.*
2. Wat biedt de Heere in het Evangelie aan? Is het niet eerst Christus Zelf en dan al de weldaden van Christus? Jesaja 9:5, 6. *Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven.* Wat moest dan de ziel in het ontvangen van Christus door het geloof beogen, dan dat zij de Zoon zelf mag hebben en zó al zijn weldaden met Hem.
3. Kan iemand het eeuwige leven hebben, die niet alleen de weldaden die van de Zoon afvloeien mist, maar die de Zoon Zelf mist? Immers bevestigt de apostel het uitdrukkelijk, 1 Joh. 5: 12, *Die de Zoon heeft, heeft het leven, die de Zoon niet heeft, heeft het teven niet.* Het geloof moet dan tot Christus zelf komen, zoals in een huwelijk een vrouw bewilligt de man te nemen en tegelijk te hebben alle andere goederen, die hij bezit.
4. De gelukzaligheid van al de heiligen bestaat in twee dingen: eerst, *in vereniging met Christus*; ten andere, *in gemeenschap met Christus*. Het geloof grijpt derhalve eerst Christus aan om vaste en zekere vereniging met Hem te, hebben, want onze vereniging is niet met enige van de weldaden, die tot ons van Christus afvloeien. Wij worden niet verenigd met vergeving van de zonden, vrede van het geweten, heiligheid enz., maar met de Persoon van de Zoon Gods Zelf en dan komt het tot de gemeenschap met al Zijn weldaden, alleen ontstaande uit de vereniging. Paulus, in Fil. 8:9, 10, acht alle dingen schade en drek te zijn en begeerde eerst in Hem gevonden te worden, om zó Zijn gerechtigheid te hebben in rechtvaardigmaking en de kracht van zijn dood en opstanding te gevoelen in heiligmaking. Met één woord: het geloof koopt eerst de Parel Zelf en dan zoekt het daardoor verrijkt te worden; het vindt de schat van de genade, van de heerlijkheid, des vredes, van de barmhartigheid, van de ontferming en van de verzoening in Christus. En dan koopt het de akker zelf, om ook de Schat te hebben, Matth. 13:44. Des Heeren Jezus' grote begeerte is, dat al de Zijnen bij Hem mogen wezen, om Zijn heerlijkheid te aanschouwen, Joh. 17:24. En het geloof wenst Hem eerst te hebben, voor eeuwig met Hem te zijn en zó deel te hebben aan de heerlijkheid. Des Heeren grote oogmerk is, eerst de heiligen in Christus te volmaken, Kol. 2:10: *Gij zijt volmaakt in Hem* en dan hen aan Christus gelijk te maken, door hun Zijn leven, genade,

vrede en heerlijkheid mee te delen, Kol. 3:3, 4; 1 Joh. 3:1, 2. Het geloof vindt dan eerst vrede in Hem en dan zoekt het 't leven in Hem. Het komt eerst om Christus en dan om al de weldaden van Christus.

Och, dat deze waarheid wel overwogen werd, wat al verrot nagebootst geloof zou zij in de wereld ontdekken! Sommigen, die vrede en troost zoeken, steunende op de beloften, zonder eerst te zoeken de persoon van Christus Zelf te hebben, in Wie alleen de beloften ja en amen zijn. Anderen, de weldaden van Christus verachtende, bijzonder de genade, de heiligheid en het leven, omdat *Christus*, zeggen zij, *hun alles in allen is*. Vraag hun welke genade en verandering des harten hebt u? enz.

Praatjes! Zeggen ze. Wat spreekt u van bekering, geloof en heiligheid? Zij hebben Christus en dat is genoeg; zij hebben het *wezen*, wat zouden zij nu doen met schaduwen van bevelen, bedieningen, of sacramenten? Zij hebben alle genade in Christus, waarom zouden zij zien of zij enige genade of blijken daarvan in zichzelf hadden? Zij hebben een levend, heilig Hoofd; *Christus' lichaam*, zeggen zij, *is maar een geraamte en dood lijk en dorre beenderen*.

Zijn dit uw gedachten?

Verwacht dan dat God u haast uit zijn ogen zal wegdoen. Voorzeker, u die aan de weldaden van Christus, geen gebrek hebt en die veracht, zult nooit part noch deel aan Hem hebben in de grote dag van de afrekening. Christus is een Zaligmaker, om de mensen zalig te maken van hun zonden, niet om de mensen zalig te maken *met* hun zonden. Christus is Koning en Priester van Zijn gemeente, heilig en afgescheiden van de zondaren, Hebr. 7:26. En indien u enig deel aan Hem hebt, dan heeft Hij u ook koningen en priesters gemaakt Gode en Zijn Vader en u niet gelaten in uw onreinheid, maar u daarvan gewassen in zijn eigen bloed, Openb. 1:5, 6. De wet Gods was geschreven in het hart van Christus, Psalm 40:9, vergeleken met Hebr. 10:5, 6, 7 en indien Hij u ooit aanneemt in het Verbond van de genade, zal Hij zijn wet ook in uw harten inschrijven, Hebr. 8:10

Dat alle misleide Familisten hierover beven, die door Christus en de vrije genade te verhogen, deze hemelse goederen, welke van Hem tot alle uitverkorenen afdalen, verkleinen en verminderen. Dat ook alle anderen rouw bedrijven, die met zoveel kommer naar Christus weldaden, naar vrede van het geweten, heiligheid des harten en des levens, beloften om hen te verzekeren van de eeuwige heerlijkheid gezocht hebben en niet eerst hebben gevraagd, om de Persoon van de Heere Jezus Zelf te omhelzen.

Och komt, komt dan tot de Heere Jezus om Christus Zelf en om al Zijn weldaden; ik zeg om *al* Zijn weldaden. Dit is hetgeen de apostel met gebogen knieën bidt voor de Efeziërs, Ef. 3:14, 18, 19, opdat zij *mochten*, niet een weinig slechts maar, *ten volle begrijpen de hoogte, de diepte, de lengte, de breedte van de liefde van Christus om zó vervuld te worden tot al de volheid Gods*. Dit is het waarom onze Zaligmaker zó hartelijk roept, Joh. 7:37: *Zo iemand dorst die kome tot Mij en drinke*; niet die neme een teugje of een klein proefje, zoals de verworpenen en afvalligen doen, Hebr. 6:4, 5, maar die drinken en worden dronken, zie Hoogl. 5:1. En let wel, op dezelfde voorwaarden biedt de Heere genade en barmhartigheid aan. De apostel zegt niet, die een weinigje ontvangen, maar die *overvloed* van genade ontvangen, zullen in het leven heersen door Jezus Christus, Rom. 5:17. *Doet uw mond wijd open en Ik zal hem vervullen*, Psalm 81:11.

En het is geheel zeker, dat het volgende een groot onderscheid is, tussen het geloof van de uitverkorenen en dat van de verworpenen en als ik mij niet vergis, het voornaamste: de uitverkorenen verenigen zich met Christus, tot dat einde, waartoe de Vader Hem aanbiedt, wat is de Zoon te bezitten en al Zijn goederen; daarom komen armen en nietigen om alles te hebben.

De verworpenen komen niet om alles, maar om zoveel en niet meer, als hen te pas kan komen. In ellende begeren zij Christus om hen te verlossen, maar wat geven zij om geestelijke weldadigheden? Wanneer het geweten hen pijnigt, of nadat hun ziel in vuile lusten en zonden gevallen is, komen zij tot Christus om vergeving en vertroosting te hebben; maar welke zorg hebben zij voor de heiligheid en een nieuwe natuur? Zij wilden wel dat Christus hen van sommige zonden wilde verlossen, maar zij maken er geen werk van om van alle zonden verlost te worden. Zij kunnen niet komen tot Christus, om al de machten van de duisternis volkomen onderworpen te zien; om hun eigen zonden, zichzelf, hun inbeeldingen en eigen wil gevangen te laten leiden door deze grote Overwinnaar, teneinde Christus en al Zijn gezag, genade, vrede, leven en heerlijkheid voor eeuwig in en door hen verheven worden. Het was Augustinus' klacht over velen zijner toehoorders in zijn tijd, *Christum assequi*, dat *Christus te hebben* hun lief was; maar *sequi Christum*, *Christus te volgen* viel hun te zwaar. Met Christus' Persoon te verenigen is velen aangenaam; maar met Zijn wil te verenigen en tot Hem te komen opdat Hij hun een hart geve, om onder die wil te liggen, ... die weldaad begeren zij niet. De gehele Christus te hebben oordelen zij ondienstig en nodeloos; maar iets van Christus te hebben is hun dierbaar.

Geliefden! om des Heeren Jezus' wil, wacht u voor deze bedriegerij! Als wij iets gekocht hadden, dat ons zeer duur kwam te staan en men wilde ons een gedeelte daarvan onthouden, wij zouden niet toelaten dat het verminderd werd, maar wij zouden het allemaal willen hebben, omdat het zoveel gekost heeft. Vergeving van de zonden, vrede met God, de aanneming tot kinderen, de Geest van de genade, de rijkdommen van de barmhartigheid, zijn voor u gekocht voor een dure en grote prijs, het dierbaar bloed van Christus. Indien dan de rechtvaardigheid Gods u iets zou onthouden, of uw eigen geloof u zegt: *deze zaken te genieten zijn te groot en te veel voor zo'n onwaardig schepsel*, ... onttrek toch de Heere niets. Zeg wel dat u goddeloos bent, maar dat toch Christus' bloed, wat niet enige, maar ál deze weldaden kocht, zeer dierbaar is. En daarom neem ze alle voor u als uw eeuwig deel en dankt de Heere die u deze raad gaf, zoals David deed in Psalm 16: 7. Terwijl u in vrede bent, kan het wezen dat u zó'n grote zaligheid verzuimt; maar de tijd van verdrukking en benauwdheid kan komen, waarin u gebrek aan die allen zult gevoelen, zelfs aan die verborgen diepten des rijkdoms, welke boven uw bereik en verstand zijn. Daarom, vergader zoals de bijen uw honig in de zomertijd en zamel met Jozef in de tijd des overvloeds in, waarin de grote schatten van de genade geopend en voor uw voeten uitgestort worden tegen de naderende tijden van honger en de jaren van geestelijke verlatenheid en benauwdheid, waarin u zou denken: kan het bestaan met de ere Gods, zo'n arm en zondig schepsel te behouden als ik ben? Welk ijzeren hart wordt niet getrokken door deze liefde, daar de Heere u nodigt om alles te bezitten of niets? Die wellustige in de hel wenste maar één droppeltje, om zijn tong te verkoelen en zie gehele diepten en zeeën van genade worden geopend voor u om te komen en deel daaraan te nemen. Indien de Heere Jezus u aangeboden werd tot vergeving van sommige zonden, maar niet van alle; óf tot vergeving van alle zonden, maar niet om ook uw natuur te genezen; óf om enige afkering te genezen, maar niet elke; om uw geestelijke gebreken te vervullen, maar niet uw uitwendige, voor zover het beste voor

u is; om uw uitwendige te vervullen, maar niet uw inwendige en geestelijke; of indien Hij u aanbood goed te doen in dit leven, maar niet in de dood, of ná de dood, ... u mocht weigeren te komen. Maar daar alles aangeboden wordt, al die genade, die geen oog zag, om ontferming met u te hebben; al die liefde waarmee Abraham, David, Paulus, enz. omhelsd zijn geworden; dan nóg te weigeren om te komen en die te bezitten, ... hoe kunt u de gestrengste wraak van een ijverig God ontgaan, daar u zó grote zaligheid verzuimt. Ach Heere, in wat uiterste benauwdheid en bitterheid zult u ten genen dage wezen, wanneer het verachten van deze genade, brandende op uw geweten, u drukken zal met deze gedachten: *nu lig ik hier onder alle ellende, daar ik al Gods genade, al de heerlijkheid van Christus mocht gehad hebben; maar ongelukkige die ik ben, ik wilde niet.*

Mij dunkt, als uw eigen welzijn, dat uzelf hierdoor bekomt, u niet trekken kan, toch moest deze zó geheel grote heerlijkheid, die de Heere hierdoor zal hebben, u dringen om al deze genade aan te nemen. Want als u een weinigje genade ontvangt en een weinigje goedertierenheid gelooft, maakt u dit soms zeer dankbaar, is het zó niet? En de hoop van maar meer te zullen verkrijgen, maakt uw hart uitgelaten in een heilige roem en lof van Christus: *Wie is een God gelijk Gij!* Maar als u dan alles indronk en alles ontving, wat God u vrijelijk aanbiedt, zou er de Heere niet zeer door verheerlijkt worden? Zou ge uzelf wel kunnen onthouden van uit te roepen: *o Heere! laat nu Uw dienstknecht gaan in vrede, want mijn ogen hebben gezien en mijn ziel heeft nu het bezit van Uw zaligheid?* Zou u niet bergen en zeeën, aarde en hemelen, heiligen en engelen bijeenroepen, om in heerlijke lofzegging uit te breken en deze God te prijzen?

1. Tegenwerping. *Maar wat staat mij te doen om te komen, die zó ledig, zó arm, zó vol ellenden, gebreken en zonden ben? Nooit was iemand zó ellendig, blind en naakt als ik!*

Ik antwoord: als het geloof tot Christus komt om van Hem alles te hebben en te halen, wees dan nooit moedeloos, omdat u niets hebt om tot Hem te gaan; maar laten alle uw gebreken en ellenden, bewijzen en beweegredenen zijn om tot Hem te komen. Omdat u arm en naakt bent, ja, omdat u het niet weet en daarover niet geraakt bent, daarom komt en koopt ogenzalf, goud en witte klederen, Openb. 3:17, 18. *Heere! vergeef mijn zonden*, zegt David, *want die zijn groot*, Psalm 25:11. *Weest mij genadig, want mijn leven is verteerd van droefenis en mijn jaren van zuchten*, Psalm 31:11. *Laat uw weldadigheid en uw trouw mij geduriglijk behoeden, want kwaden tot zonder getal hebben mij omgeven*. Psalm 40:12, 13. *Komt, laat ons weerkeren tot de Heere, want Hij heeft ons verscheurd*, Hoséa 6:1. *Ik ben een hond, daarom laat mij de kruimkens hebben*, zei de Kanaänese vrouw. Dit is wel lijnrecht tegen verstand en rede en doordat wij zó geheel arm, nietig en onwaardig zijn, kunnen wij niet geloven dat de Heere ons zó aanzien zou.

Maar geliefden, u denkt weinig, welk onrecht gij uzelf en de Heere Jezus hiermee aandoet; want hierdoor wordt nóch Christus veel verhoogd, nóch het schepsel verootmoedigd. Indien het beide in het geloof tezamen komt, maakt het de werkingen van het geloof zeer kostbaar. Want terwijl u op iets staat en iets in uzelf hebben wilt om tot Christus te brengen, zó verhoogt u hiermee uzelf. Integendeel, wanneer u met geen ander gevoelen komt dan van gebrek en ellende en Christus in het oog krijgt, die u zal verwelkomen, ... och! dit is niet alleen genade, maar verrukkende goedertierenheid. Indien u met gevoel van iets, tot Christus zou komen, om Zijn liefde tot u te zien, u mocht roemen in de hoogte, in de lengte en in de breedte van de genade, maar niet in haar diepte, voordat u ziet, dat ze haar hand tot u uitstrekt, waar u

gevallen ligt. In zo'n lage en arme staat, als de nietigheid, ledigheid en de ellende zélf is.

Daarom, kom niet alleen tot Christus om de goederen van het Verbond, maar ook om de voorwaarde daarvan, zelfs als u gebrek aan geloof gevoelt, zoals Hiskia deed, Jesaja 38:14: *Heere! ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg*, 1 Kon. 8:57, 58. Neem niet op u, om enig deel van het Verbond of enige plicht die van u gevorderd wordt uit uzelf te vervullen, maar kom leeg tot Christus en zeg met David: *Heere! ik zal de weg uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben*, Psalm 119:31, 32. *Behoud ons in het leven, zó zullen wij Uw naam aanroepen*, Psalm 80:19. Wees sterk in de Heere en in de sterkte Zijner kracht, maar niet in uw eigen.

2. Tegenwerping. *Maar ik kom om alles en ben er niets beter door, maar blijf nog zó arm en ellendig als ik ooit was.*

Antwoord. Indien de Heere u arm en laag houdt, toch laten dezelfde beweegredenen, die u deden komen, u ook doen aanhouden; het kan zijn, dat de Heere ziet dat u zat en hoogmoedig zou worden, indien Hij u een weinig gaf en daarom houdt u nederig. Beter ootmoedig, dan verzadigd en hovaardig. *Laat ons wederkeren tot de Heere, want Hij heeft ons verscheurd, gewond en geslagen*, Hoséa 6:1.

Maar u moogt tegenwerpen:

3. Tegenwerping. Wij komen wel, maar vinden geen hulp noch genezing.

Antwoord. Het kan zijn: toch wordt er gezegd: *ná twee dagen zal Hij ons levend maken, ten derden dage zullen wij voor zijn aangezicht leven en wij zullen Hem kennen, wij zullen vervolgen Hem te kennen*, Hoséa 6:2. *Zijn uitgangen zijn bereid als de dageraad*; het mag nacht wezen voor een tijd, maar de Zon der gerechtigheid zal bij trappen en met heerlijkheid over uw ziel doorbreken.

Werkelijk, Sirs, als ik de vloek Gods opmerk over vele christenen, die op hun goede hoedanigheden, gaven, vrede, vertroosting, bekwaamheden en plichten opgeblazen worden, moet ik aanbidden de rijkdom van des Heeren genade over een handje vol arme gelovigen, niet alleen in hen ledig te maken, maar in hen al hun leven zodanig te houden. Daarom kom tot de Heere, arme, ledige, nietige, vervloekte, na het gevoel van uw gebrek aan alle dingen, om alles en ontvang dan met blijdschap, toch met vrijmoedigheid en heilig vertrouwen, niet alleen vergeving van sommige zonden, maar van alle. Omhels in uw schoot niet enige weinige beloften, maar alle.

Het is een grote gewetensvraag, wanneer men vraagt: *wanneer mag een christen zonder vermetelheid een belofte aangrijpen, als tot hem gesproken en aan hem in 't bijzonder gedaan?*

De regel is zeer zoet, daarenboven zeker, wanneer men zegt: *dan wanneer hij de ganse Schrift aanneemt en die omhelst als tot hem gesproken, dan mag hij enige bijzondere eigenlijke beloften vrijmoedig aangrijpen*. Mijn uitlegging is: wanneer een christen God vasthoudt en met Hem worstelt om de vervulling van al de beloften des Nieuwen Testaments; wanneer hij al de geboden voorstelt, als zijn regel, kompas en leidsman om naar te wandelen; wanneer hij al de bedreigingen op zich toepast, om hem te nader tot Christus te drijven, die er het Einde van is; hieraan, - wat geen huichelaar doen kan en de heiligen alleen doen moesten, - kan hij weten wanneer de Heere in het bijzonder tot hem spreekt.

Ga dan, zeg ik nog eens, tot de Heere om alles en in het gevoel van uw eigen ledigheid, wees hiermee overvloedig vertroost, dat hoewel u geen vervulling door Christus vindt, u toch tot de Heere Christus daarom komt. Het is een gewisse regel, dat u niet voor altijd zult missen dat goede, waarom u de Heere Christus tot vervulling

aanloopt, noch altijd overheerst zult worden door die zonde, waarmee u tot Christus komt, met verzoek dat Hij ze wil wegnemen. Alleenlijk, verzeker u dan dat u tot Christus komt om alles, anders komt u niet oprecht. Kom eerst om Christus Zelf en dan zoals ik zei, om al Zijn weldaden.

Om te besluiten: dit is de rechte en kortste weg, om door het geloof te leven, waarop Gods dienstknechten zó sterk aandringen; want eigenlijk door het geloof te leven, is te leven door belofte onder het missen van de zaak, of het is de zaak in de belofte te omvatten, Hebr. 11:1. Nu, de beloften zijn de uitverkorenen niet onmiddellijk gegeven zonder Christus, maar eerst wordt Christus hun geschonken, dat is, aangeboden in het Evangelie en ontvangen door het geloof en dan ook met Hem alle dingen. Daarom zegt de Schrift, Jesaja 55:1, 2, 3, 4: *Komt tot de wateren en drinkt;* en dan: *Ik zal een eeuwig verbond met u maken, wat al de beloften in zich vervat, en u geven de gewisse weldadigheden Davids.* De apostel bewijst de zaak uitdrukkelijk en zegt: daar een Testament is, vervattende evangelische beloftenissen, daar moet eerst zijn de dood des Testamentmakers, Hebr. 9:15, 16, tot Wie wij eerst komen moeten door het geloof, voor wij recht kunnen hebben op enige belofte, Hebr. 7:22, 25 en 10:16, 17, 18, 22. *Gerechvaardigd zijnde door het geloof, hebben wij vrede met God; ja toegang tot God, ja wij staan in Hem en roemen in de hoop van de heerlijkheid,* Rom. 5:1, 2, 3, 4, hetgeen alles op het eerste volgt.

Hoe een christen door het geloof leeft.

Vraag. *Hoe zal dan een christen door het geloof leven?*

Neem eerst Christus aan en kom tot Hem tot het gemelde einde en dan moogt ge u verzekeren dat alle andere dingen u zullen gegeven worden. Bijvoorbeeld: ontbreken u enige tijdelijke zegeningen, als betaling van schulden, dagelijks brood, levensmiddelen voor uw huisgezin, een aangename levensgezellin, enz. Zoek in de Schrift naar een belofte van deze zaken en laat uw geloof aldus werken: indien God mij Christus geschonken heeft, de grootste weldaad, dan zal Hij mij gewis al deze mindere zaken niet onthouden, voor zover dat goed voor mij zal wezen. De Heere heeft mij Christus gegeven en daarom zal ik geen gebrek hebben. *De Heere is mijn Herder, zegt David,* Psalm 23:1. En wat volgt er? *Mij zal niets ontbreken.* Dezelfde reden is er in alle andere dingen; ben ik in vrede voor vijanden, indien de Heere mij Christus

gegeven heeft om mij van de hel te bevrijden, Hij zal mij veel meer voor deze lichamelijke vijanden bewaren. Er is een belofte, Jesaja 7:7, dat de Syriërs niet overmogen zouden tegen Juda. Zij twijfelden hieraan. Hoe tracht de Heere hen te verzekeren? Alleen door beloften, vers 14: *Zie, een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren en gij zult Zijn Naam Immanuël heten.* Dit schijnt een vreemde reden. Maar u kunt die reden wel zien, indien u de zaak overweegt. Evenzo, Jesaja 9:3, 5, 6. *De staf desgenen die dreef, zal verbroken worden.* Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven. Door het geloof zijn de heirlegers van de vreemden op de vlucht gedreven, de muren van Jericho gevallen en wonderen in de wereld uitgericht, Hebr. 11. En waarop zagen zij in dit hun geloof? Zie vers 39, 40; *zij hadden het oog op de toekomstige beloften en het betere dat God over hen voorzien had.* Namelijk, de Heere Jezus Christus; Die wij nu zien met ongedekten aangezicht. Daarom besluit hij, Hebr. 12:1, 2, 3: *Dewijl wij dan zo groot een wolk der getuigen hebben, die leefden en stierven door het geloof, laat ons zien op de overste Leidsman en Voleinder van het onze.* De profeet Habakuk verzekert in Hoofdstuk 2:4, *dat de rechtvaardige door het*

geloof zal leven. Welk geloof is dat? Ga te rade met de tekst en u zult zien, dat het was in de belofte van verlossing van de tirannie van de Chaldeeën. Toch past de apostel het toe op het geloof in Christus' gerechtigheid en dat met recht, omdat, indien hun geloof in de eerste plaats geen betrekking gehad had op Christus, zij nooit door de belofte van verlost te worden van de Chaldeeën, verlossing hadden kunnen verwachten; maar nu mochten zij die vrijmoedig te gemoed zien.

5. De voorname grond van het geloof; de ROEPING

Het laatste in de beschrijving des geloofs is, dat de ziel aldus komt op de stem van Christus in zijn woord en dit is het fundament van hun komen. Een zondaar, vernederd en verbrijzeld over zijn zonden, kan de Heere niet voorkomen, met zelf tot Christus te naderen; daarom voorkomt de Heere hem door Zijn genadige roeping en nodiging. *Die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen*, Rom. 8:30. Het overzetten uit de duisternis in Gods wonderbaar licht geschiedt door geroepen te worden. De ziel is verloren in de diepte. De Heere Jezus, die gekomen is om te behouden dat verloren was en haalt haar op in de roeping. Heiligmaking is een herstelling van ons naar het beeld Gods, dat wij eens hadden in Adam. Zoals de verdorvenheid is de mismaking van dat beeld; zó is de roeping een opeising van de ziel tot Christus. Deze stem hoorde Adam nooit; het was ook niet nodig, dat hij geroepen werd om tot Christus te komen; daarom was hij aanstonds geheiligd, zodra hij geschapen was. Maar wij hebben nodig tot Christus geroepen te worden, voor wil door Christus geheiligd kunnen worden. Wij hebben deze roeping nodig om ons tot Christus te doen komen en ons in Christus over te zetten; hoeveel te meer, voor wij enige heiligheid van Christus kunnen ontvangen.

De grond van ons komen door het geloof is Gods roeping, 2 Thess. 2:13, 14. *Verkoren tot de zaligheid, in heiligmaking des Geestes*, het verste einde van de roeping en geloof van de waarheid, het naaste einde daarvan, waartoe Hij u geroepen heeft, hetgeen hiervan de grond is.

De verklaring van de roeping is een stuk vol geestelijke zwarigheden, maar van bijzondere nuttigheid en troost, voor degenen die oprecht en geroepen zijn. Ik zal verscheidene dingen overslaan en alleen die zaken verhelderen, welke hier tot ons voornemen dienen, in deze drie bijzonderheden:

1. Zal ik u aantonen wat deze roeping is; of de natuur ervan.
2. De noodzakelijkheid van de roeping.
3. Hoe deze een grond van het komen is; en hoedanige grond voor het geloof.

1. Tot nader verstand, zal ik **de aard van deze roeping** u ontvouwen in verscheiden voorstellingen of bewijsredenen.

1. Onze roeping geschiedt altijd door een woord of stem, hetzij inwendig of uitwendig, of beide; gewoon of buitengewoon, door de dienst van een mens of door onmiddellijke gezichten en inblazingen van God. Maar wij spreken nu niet van een buitengewone roeping door dromen, gezichten en onmiddellijke inblazingen, zoals bij Abraham en anderen, eer de Schrift beschreven en bekend was; noch van een buitengewone roeping door de dadelijke stem van Christus, zoals in Paulus en enige andere apostelen; want deze houdt op, Hebr. 1:1. Tenware dan dat zulks onder een volk geschiedde, waar het aan gewone middelen ontbrak; en ook aan uitverkoren kinderen enz., wier roeping door meer dan gewone

middelen moet geschieden, doordat hun zodanige middelen ontbreken; wij spreken thans van een gewone roeping door de bediening van mensen.

2. Deze stem, door een gewone tehuisroeping van al de uitverkorenen tot Christus, geschiedt niet door de stem van de Wet, want het eigenaardig einde daarvan, is om de zonde en de dood te openbaren en een zondaar terneer te werpen, maar door de stem des Evangelies, brengende een blijde tijding, geschreven door de apostelen en gepredikt aan de wereld. *Hij, Die u geroepen heeft door ons Evangelie*, 2 Thess. 2: 14 *Deze dingen zijn geschreven, opdat gij zoudt geloven*, Joh. 20:31. Door de dwaasheid van de prediking maakt de Heere zalig degenen die geloven. 1 Kor. 1:21, 26. Versta hier, op de eerste of tweede herhaling door een levende stem of door gedrukte predikatiën, onder het gehoor, of na een diepe overdenking van de gehoorde zaken. De Geest vergezelt werkelijk inwendig de stem des Evangelies, toch wordt er niemand geroepen door een onmiddellijke inspraak des Geestes zonder het Evangelie, of door een dadelijke getuigenis van de Geest, de vrije genade uitademende, zonder het woord, Ef. 1:12, 13. Derhalve dat een christen onmiddellijk geroepen zou worden zonder de Schrift en de Schrift hem alleen gegeven zou zijn om Gods dadelijke belofte te bevestigen, zoals een Vorst zijn handschrift geeft om zijn woord aan iemand tevoren gegeven, te doen stand houden, - wat Valdesso hebben wil, - zulks is een valse en gevaarlijke verzekering.

3. Deze stem van het Evangelie is de stem Gods in Christus, of de stem van Jezus Christus, hoewel die bediend wordt door mensen, zwakke werktuigen voor dit grote werk, die wel in Christus plaats gezonden en gesteld zijn, maar de stem is van Christus; het is *des Heeren* roeping, Rom. 1:6. Het is waar, sommige gezanten van Christus riepen de Romeinen door het Evangelie, toch zegt Paulus, zij waren geroepen *door Christus Jezus*. De doden horen Zijn stem, ontwaken en leven; en wanneer de tijd van de roeping daar is, luisteren zij naar deze. Hierom wordt de Heere Christus voorgesteld als Iemand, Die van de hemel spreekt en het geschreven woord op Zijn lippen neemt, waarmee Hij door de oren het hart doorgriefft, door alle misbaar van vrees, droefheid en tegenwerpingen tegen het geloof heen, zodat gehoord kan worden, dat het Zijn stem is. Daarop nu raken de ingewanden van Christus over een ootmoedig zondaar, die als bebloed voor Zijn voeten neerligt, aan het rommelen. Derhalve kan Hij zich niet langer onthouden; Hij spreekt hem toe en roept; en maakt dat de ziel Zijn stem verstaat. Zodat deze roeping geen algemeen werk is, want de Heere Jezus Zelf spreekt nu, Wiens stem zó heerlijk is.

4. Het wezen van deze roeping, of de zaak waartoe de Heere roept, is *tot Hem te komen*. Er is ook een algemene roeping van mensen, of zoals anderen spreken, een bijzondere roeping; sommigen zijn meesters, anderen zijn dienstknechten, 1 Kor. 7: 20, 21. De een heeft zijn bediening in de Kerk, de ander in de Staat, zoals Aäron, Hebr. 5:4; en de roeping in deze is, zich wèl te kwijten van dat werk waartoe zij geroepen zijn. Er is nog een verder doeleinde, waarop deze roeping betrekking heeft, wat is tot de heiligheid en ook tot de heerlijkheid, 1 Thess. 4:7, 2 Thess. 2: 14 en Fil. 3: 14. Maar wij spreken nu van een bijzondere roeping, waarvan het eerste einde is, tot Christus te komen.
De ziel heeft lange jaren geleefd zonder Hem. De Heere Jezus ontbiedt die verloren zoon naar huis om tot Hem te komen. De ziel bevindt zich vermoeid en zeer beladen en de Heere Jezus kon haar lichtelijk rust geven zonder dat zij tot

Hem kwam. Maar het is Zijn wil, dat ze tot Hem er om moet komen Matth. 11:28, Jer. 3:7, 22. *En Ik zeide, nadat zij zulks alles gedaan hadden, bekeert u tot Mij; keert weer, gij afkerige kinderen en Ik zal uw afkeringen genezen*, Hoofdstuk 4:1. *Zo gij u bekeren zult, bekeert u tot Mij*. Deze stem: *bekeert u tot Mij*, is een van de zoetste woorden, die Christus kan spreken of die een mens kan horen; woorden vol majesteit, genade, vrede en ontferming. Een arm zondaar denkt: *zou de Heere ooit zulke beledigingen aan de kant zetten als ik Hem aangedaan heb, zo'n natuur genezen, zo'n slang in zijn boezem nemen, iets voor mij doen? Als er maar één in de wereld verlaten zou worden, moest ik het niet wezen?*

Zo komt de Heere en roept hem toe: *kom tot Mij en Ik zal uw afkeringen genezen en Mijn toorn op u niet doen vallen*, Jer. 3:12, 13. *Hoewel gij met vele boelen geboeleerd hebt, keer toch weder tot Mij, spreekt de Heere*, Hoofdstuk 3: 1. *Hoewel u Mijn Geest weerstaan hebt, Mijn genade geweigerd en met uw ongerechtigheden Mij vermoeid hebt, kom toch tot Mij en dit zal Mij stillen. Ik eis niets anders van u, dan dat u maar tot Mij komt*. Jesaja 55:1,2. Want Gods roeping is uit vrije genade, Gal. 1:6; daarom vordert Hij niets anders, dan maar te komen en des Heeren volheid te bezitten, Lukas 14:17. 1 Kor. 1:9.

AANBIEDING DER GENADE

5. Dit roepen om te komen is, in de grond der zaak hetzelfde met de aanbieding van Christus, welke bestaat in drie dingen:
 - a. In een bevel om Christus te ontvangen, als die nog gewillig is om zich daartoe weg te geven. Zoals wij elkander iets aanbiedende, een gebod daarbij voegen, om het aan te nemen, 1 Joh. 4:33. En dit verbindt het geweten om te geloven, wanneer ge u zou willen verantwoorden wegens het verachten van deze rijke genade in de grote rekendag.
 - b. In een overreding en nodiging, om te komen en te ontvangen hetgeen aangeboden wordt, 2 Kor. 5:19, 20. Want in zodanige aanbieding, waarin de persoon onwillig is om te ontvangen en waarin wij ten uiterste begerig zijn om te geven, gebruiken wij beweegredenen; zó handelt ook Christus met ons.
 - c. In een belofte; iets aan te bieden, zonder een belofte van het te behouden, indien wij het ontvangen, is een bespottelijke aanbieding. Hierom zult u in de Schrift bij Gods aanbieding dikwijls een belofte gevoegd vinden, welke de grond van het geloof is.

6. Deze *roeping of aanbieding* heeft drie bijzondere hoedanigheden:
 - a. Ze is inwendig zowel als uitwendig; want de Heere roept er wel duizenden uitwendig, die toch nooit komen, wijl hun een inwendige roeping om te komen, die inwendig zachtsuizende stille stem van Gods Geest ontbreekt. Daarom wordt er gezegd: *Een iegelijk die het, niet van de mensen alleen, maar van de Vader gehoord ex geleerd heeft, die komt tot Mij*, Joh. 6:45. De Heere staat niet alleen aan de buitendeur en roept om open te doen, maar de Heere Jezus komt in en nadert het hart van een arm zondaar en maakt Zich aan hem bekend, Hoséa 2:13. Hij doet Zijn genade en goedertierenheid, aan het hart van Zijn uitverkorenen, heerlijk en beminnelijk voorkomen. *Zie toch*, zegt de Heere Jezus, *dat Ik duizenden en duizenden in de wereld verlaten heb en nog groter oorzaak gehad heb om u te verlaten; maar zie, Ik ben tot u gekomen, o kom nu tot Mij!* Matth. 11:28.
 - b. Het is een bijzondere roeping; want daar is een algemene roeping en aanbieding van de genade aan een ieder. Nu, hoewel dit een middel is om deze bijzonder te

maken, toch de Geest van Christus, die gewoon is algemeenheden toe te passen aan bijzonderheden op een bijzondere wijze, maakt de roeping bijzonder, zodat de ziel ziet, dat de Heere haar in het bijzonder meent en haar persoonlijk uitzondert om te geloven. Anders zal de ziel van een uitverkorene niet veel bewogen zijn over de roeping Gods, zolang zij denkt, dat de Heere haar niet meer genade aanbiedt dan aan een verworping. Derhalve maakt de Geest van Christus de roeping bijzonder, Jesaja 43:1. *Ik heb u bij uw naam geroepen.* Joh. 10. *Hij roept zijn schapen bij name.* Niet dat de Heere iemand bij zijn doopnaam roept, zoals wij zeggen, of zoals hij op een buitengewone wijze riep: *Samuël, Samuël.* Óf: *Saul, Saul;* maar de zin is: zoals de Heere van voor alle eeuwen, hun namen in het Boek des levens opschreef en hen in het bijzonder beminde, dat zó de roeping, - de eerste opening van de verkiezing, - haar aanbieding bijzonder maakt en zó uitdrukkelijk, als ware het bij name. Want de ziel gevoelt op die tijd zo'n bijzondere roering des Geestes in zich, als zij nooit gevoeld heeft en dan ook, omdat zó naar haar bijzondere staat gesproken wordt en haar bijzondere tegenwerpingen zó worden beantwoord en de hatelijkheid van haar zonde in de genade te verachten, zó bijzonder wordt toegepast, alsof God, de enige Onderzoeker van de harten, alleen tot hen sprak. En zó durft ze niet anders denken en geloven, dan dat de Heere haar persoonlijk bedoelt.

- c. Ze is krachtig, zowel als inwendig en bijzonder, Lukas 14:23: *Dwingt hen in te komen!* Christus' andere schapen zullen zijn stem horen en die moet Hij ook inbrengen, Joh. 10:16, want iedere inwendige roeping is niet krachtdadig. Onze Zaligmaker spreekt Matth. 22:11, 12, 13, 14, van een mens die kwam zonder bruiloftskleed; waarom Hij zegt: *Velen zijn geroepen, maar weinig uitverkoren.* Maar ik spreek nu van een roeping naar Gods voornemen, Rom. 8:28, die daarom de ziel nooit verlaat, voordat ze dadelijke bezitting en rust heeft in Christus. Deze roeping geschiedt tot een verbrijzeld weekhartig zondaar en hierom is ze krachtig, Matth. 9:12, 13, 2 Kron. 30:10, 11. Het is een roeping, zoals er was in de schepping, Rom. 4:17. En hierom moet de ziel komen, zij kan niet anders; en gekomen zijnde, kan ze Hem niet verlaten; Zoals Petrus zeide, Heere, tot wien zouden wij gaan? Derhalve, hoewel zij nog zó veel tegenwerpingen heeft in het komen tot Christus en nog zó veel zwakheid en harteloosheid om zich met Christus te verenigen, toch Hij brengt ze thuis en daar bewaart Hij ze; en nu dankt zij God oneindig, dat de Heere haar ooit een oog gaf om te zien en een hart om te komen en te zoeken naar Jezus Christus.
Zoveel van de aard dezer roeping.

2. Nu volgt ten andere, **de noodzakelijkheid van de roeping**, welke blijkt in deze drie bijzonderheden:

1. Niemand zou komen, tenzij hij eerst geroepen werd. Zoals het is in de roeping tot een gewone bediening, zo is het veel meer in onze roeping tot bijzondere genade. De apostel zegt, Hebr. 5:9. *Niemand neemt zichzelf deze eer aan, maar die van God geroepen wordt.* Zó ook, wat heeft iemand met Christus te doen en zichzelf een zone Gods te maken en daardoor een erfgenaam van de heerlijkheid, dan die van God geroepen is? Wat hebben wij eens anders goed te nemen, tenzij wij daartoe geroepen worden? Wat hebben wij de rijkdommen van de genade en des vredes ons toe te eigenen, als men ons daartoe niet roept? Christus ongeroepen aan te nemen, is vermetelheid, maar niet wanneer u daartoe geroepen wordt.
2. Omdat niemand zou willen komen zonder des Heeren roeping, Matth. 20:6, 7. Waarom staat u de ganse dag ledig? Het antwoord was, niemand heeft ons

gehuurd of tot arbeiden geroepen. Als er alleen een uitwendige roeping is de mensen zullen echter daarom niet inkomen, Matth. 23:37. Derhalve moet er een krachtadige roeping zijn, om de mensen in te brengen, Jesaja 55:5. Laat er een wettisch gebod zijn, neem de sabbat te heiligen, de waarheid te spreken, men bevindt dat zij niets tegen de gehoorzaamheid daarvan in te brengen hebben; maar dring bij hen aan om te geloven en toon hun Gods roeping er toe, zij zullen meer vreze en aankanting hiertegen laten blijken, dan zij haren op hun hoofd hebben, omdat de ziel zich hiermee niet verenigen kan.

3. Niemand zou kunnen komen, tenzij hij geroepen werd, Joh. 6: 44. *Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader hem trekke.* Hoe trekt de Vader iemand, dan door deze roeping? Indien de Heere niet kwam en Zich horen liet en Zijn roeping tot de allerheugelijkste tijding en de zoetste boodschap maakte, die ooit tot hen kwam, zij zouden zeggen: *ik heb er geen hart toe, ik kan niet, ik heb geen kracht;* want wij zijn onder de ongehoorzaamheid besloten, Rom. 11:32. De Heere Jezus moet dan Zijn schaap op Zijn schouderen naar huis brengen, of anders zou het in de wildernis van Zijn eigen afwijkingen neerliggen. Maar wanneer de Heere krachtadig spreekt, kan de ziel niet anders of zij moet komen.

3. Hoe deze roeping een grond van het geloof is en welke grond van het geloof zij is.

Tot antwoord hier op:

1. De roeping aangemerkt zonder de beloften, houd ik voor de grond, waarop het geloof rust, want dat is Gods vrije genade in de belofte; maar de grond waardoor het geloof rust, of waarom het geloof rust, is de belofte zelf.
2. Het hart ziet de volheid en de overvloedige rijkdom van de genade, en dit moedigt de ziel zeer aan om te denken: *indien ik tot de Heere kom, zal Hij mij niet een droppeltje weigeren*, Psalm 130:7, 8. De verloren zoon kwam weer, omdat er brood genoeg was in zijns vaders huis, hoewel hij niet verzekerd was, dat hij er iets van zou hebben.
3. De dierbaarheid en zoetheid van de genade maakt dat de ziel er zó sterk naar verlangt, Psalm 36:8, 9 en dat ze van het genieten van de andere dingen weinig werk maakt. Maar wanneer dan nog de Heere op dit alles, een bijzonder bevel zendt en een bijzondere boodschap, ter zake dienende en haar roept om in te komen, haar woord te geven en de genade aan te nemen als haar eigen en dat om geen andere reden, dan omdat zij een gebod en roeping daartoe heeft, dan eindigt hierin alle twijfel, alle vreze, alle moedeloosheid en de ziel antwoordt, Zoals die bij Jer. 3:22, *Zie wij komen, Gij zijt de Heere onze God.* Neem eens aan, er was iemand die gebrek aan brood had en hem werd vrijwillig brood tot behoud van zijn leven aangeboden; hij neemt het aan. U vraagt hem: *waarom doet u zulks? U bent een slecht persoon, van geen verdienste en die er nooit een uur voor gewerkt hebt.* Hij antwoordt u: "het is waar, ik ben het onwaardig; toch dewijl het mij, om mijn leven te bewaren, aangeboden wordt, neem ik het blijmoedig aan. De man doet mij geen volstreekte toezegging, dat dit brood het mijne is en dat het mij zal voeden; maar hij zegt mij, indien ik het ontvang, het zal zeker het mijne worden om mij te voeden. Nu, op die grond neem ik het aan". Evenzo is het in het geloof.

Vraag een verslagen zondaar: *waarom gelooft u? Waarom neemt u Christus aan als uw eigen? Heeft de Heere zó ronduit gezegd, dat Hij de uw is?*

"Nee, zegt de ziel; maar de Heere biedt Zichzelf mij vrijwillig aan, die zonder Hem verloren ben en zegt, als ik Hem aanneem, Hij eeuwig de mijne zal zijn om

mij het leven te geven. Derhalve omhels ik Hem dankbaar". Dit is de grond des geloofs.

De Schrift vertoont dit in een levendige gelijkenis van een groot avondmaal, waartoe een gehele menigte genodigd was. Wat was de grond van hun komen daartoe? *Zie, alle dingen zijn gereed, indien gij komt en eet; het is voor u niet indien u niet komt; maar komende op Mijn roeping en nodiging, zullen alle dingen de uw wezen*, Lukas 14:17. En hierom werden degenen die niet kwamen, uitgesloten en de anderen met een welkom ontvangen.

De rechtvaardigmaking vóór het geloof?

Ik weet wel, dat dit voor sommigen een verschil is van enige zwaarigheid; namelijk, *of een volkomen getuigenis van dadelijke gunst en rechtvaardigmaking niet de eerste grond des geloofs is?*

Antwoord. Die het geloof stellen als een volstreckte verzekerdheid van Gods gunst, moeten uit noodzakelijkheid deze verzekering verdedigen en dan zullen deze dingen daaruit volgen:

(1) Dat een christen moet gerechtvaardigd zijn, vóór hij gelooft; want de oorzaak van het geloof moet vóór het geloof gaan. Deze stelling: *u bent gerechtvaardigd en verzoend*, is volgens deze verzekering de oorzaak van het geloof; want geen stelling kan gezegd worden daarom waar te wezen, omdat wij overreed zijn, dat ze waar is; maar ze moet eerst waar wezen, eer ik ervan overreed kan zijn. De wand is niet wit, omdat mijn ogen dat zien, maar zij moet eerst wit wezen en dan zie ik het zo. Nu, dadelijke rechtvaardigmaking te stellen vóór het geloof, is rechtstreeks tegen de gehele loop van de Schrift. *Wij hebben in Christus Jezus geloofd, opdat wij zouden gerechtvaardigd worden*, Gal. 2:16 en niet, wij zijn gerechtvaardigd, opdat wij geloven zouden. *Door het geloof zijn wij van de dood overgegaan in het leven*, Joh. 5:24. Toen de Heere Jezus hun geloof zag, zei Hij: *zijt goedsmoeds, uw zonden zijn u vergeven*, Matth. 9:2. Het Woord zegt: *die niet gelooft, is alreeds veroordeeld*, Joh. 3:18. Daar staat dan niet: *wie niet gelooft, die is alreeds vrijgesproken*; want dan zou des Geestes getuigenis recht tegen het Woord aangaan. *Gerechtvaardigd te zijn door het geloof en gerechtvaardigd te zijn door Christus' gerechtigheid, is één*, naar de Schriftuurlijke zin en mening, Gal. 2:16, 17. En daarom mogen wij zowel zeggen, dat wij gerechtvaardigd zijn *voor en zonder Christus*, als vóór en zonder het geloof. En inderdaad deze leer gerechtvaardigd te zijn door het geloof en door dit middel te verkrijgen vergeving van de zonden, bevestigt de apostel Petrus, te zijn de leer van al de profeten, Hand. 10:43: *Deze geven getuigenis al de Profeten, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving van de zonden ontvangen zal*; niet dat zij vergeving van de zonden hadden, eer zij geloofden.

Ik ken niet één protestants schrijver, die onze rechtvaardigmaking vóór en zonder het geloof beweren wil, dan de geleerde Chamier, - welke, niet wetende hoe te ontgaan de stoot van Belarminus' gehoornde bewijsredenen, dat indien het geloof een verzekering is van onze dadelijke rechtvaardigmaking, wij dan eerst gerechtvaardigd zijn, vóór wij geloven, - bevestigt, dat wij vóór het geloof gerechtvaardigd zijn; en wanneer de Schrift zegt, dat wij gerechtvaardigd zijn door het geloof, de reden daarvan niet is, omdat ons geloof efficere justificationem, dat is, *een instrumentele oorzaak is van onze rechtvaardigmaking*, maar omdat het efficitur in justificato, dat is, *een gewrocht is in een gerechtvaardigd persoon*.

Maar indien dat de reden van die tekst is, mogen wij met even zoveel zekerheid zeggen, dat onze rechtvaardigmaking is door liefde, heiligmaking en heilige

gehoorzaamheid als door het geloof, omdat deze ook in een gerechtvaardigd persoon gewrocht worden.

2. Dan kan iemands bediening, noch de leer die door de getrouwe dienaren van Christus uit de Schrift wordt voorgedragen enige grond des geloofs hebben. Want vóórdat het geloof aanwezig is, dan kan geen dienaar van Christus tot iemand zeggen, hetzij in het bijzonder of ook in het algemeen, dat hij alreeds gerechtvaardigd en verzoend is en derhalve hetzelfde gelooft. En te loochenen, dat de leer welke door de dienaars van Christus uit de Schrift geopend wordt, de grond des geloofs is, is uitdrukkelijk regelrecht tegen het getuigenis van de Schrift, tegen het einde van de bediening en van de gezanten van Christus, aan wie de sleutelen van de bediening gegeven zijn, *zodat hetgeen zij binden op aarde, in de hemel gebonden zal zijn; en wat zij ontbinden op aarde, in de hemel ontbonden zal zijn; wiens zonden zij vergeven, die zijn zij vergeven en wiens zonden zij houden, die zijn zij gehouden*, Matth. 16: 19, Joh. 20: 23. Geheel uitnemend is tot dit einde, des apostels redenering, Rom. 10:6, 7, 8. *En zegt niet in uw hart; wie zal in de hemel opklimmen? Of wie zal in de afgrond neerdalen?* Om Christus Zelf vanboven te brengen, om u te zeggen, of u gerechtvaardigd bent en zalig zult worden? *Want nabij u is het Woord*, dat Christus' hart opent vóór het uwe.

Maar welk Woord is dit? Mochten sommigen zeggen. Is het niet maar het inwendige Woord van de Geest alleen?

De apostel antwoordt: *Dat is het Woord dat wij prediken, waaraan u weten kunt, of u leven zult of niet.*

Maar wat is dat Woord, wat Paulus predikte? *Is het een volstrekt getuigenis, dat uw zonden door Christus reeds vergeven zijn en u zulks daarom gelooft?*

Nee, maar indien u van hart gelooft dat God Christus uit de doden opgewekt heeft, zo zult u zalig worden, vers 9, 11, 12. Wat kan er klaarder wezen?

Bezie echter nog deze éne tekst, Joh. 17:20. *Ik bid voor degenen die door hun Woord in Mij geloven zullen.* Wat is de grond of het middel van het geloof in Christus? Er wordt uitdrukkelijk gezegd: *hun Woord*. Waarom niet liever het Woord van Christus, dan het Woord van de apostelen en van hun navolgers door de leer, die zij voorstelden? Is het hun Woord? Werkelijk hetgeen zij voorstelden was het Woord van Christus en hetgeen geopenbaard wordt van hun leer in de Schrift is het Woord van Christus. Toch voor zoveel als zij het ontvouwen, is het hun woord en dit is de grond waardoor al degenen voor wie Christus bidt, in Christus geloven. Ik sta toe, dat dit enkele Woord zonder de Geest niet overreden kan, toch zal de Geest geen grond des geloofs geven zonder het Woord. Maar zoals het door hetzelfde is, zo wil Hij ook op hetzelfde de zielen van al de uitverkorenen bouwen. *Die gebouwd zijt op het fundament van de profeten en apostelen, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen*, Ef. 2:20. *Hoe zullen zij in Hem geloven, van welken zij niet gehoord hebben?* Rom. 10:14.

3. Wanneer dan goddelozen mensen en verworpenen bevolen wordt te geloven, zoals hun gelast wordt, Joh. 3:16, Lukas 14:17, Joh. 6:40, Hebr. 4:2, dan wordt hun bevolen een leugen te geloven, namelijk, dat hun zonden vergeven en zij dadelijk gerechtvaardigd zijn. Want als dit getuigenis de grond van het geloof is, dan ligt er een bevel, wanneer hun gelast wordt te geloven, om hun door dit getuigenis te laten overreden. Maar de zonden van de goddelozen, bijzonder van de verworpenen zijn, noch zullen nooit vergeven worden; daarom kan dit de grond van het geloof niet wezen.

4. Dan gaat de Geest van de aanneming, welke getuigt dat God onze Vader is en dat wij met Hem verzoende kinderen zijn, vóór het geloof. Maar de apostel ontkent dit uitdrukkelijk: *Door het geloof zijt gij kinderen Gods*, Gal. 3:26. *Overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgestort in uw harten, roepende Abba Vader*, Gal. 4:6.

5. Indien zo'n getuigenis de eerste grond des geloofs zou wezen, dan zou niemand geloven, dan die zo'n getuigenis vóór zijn geloof vooraf gehad had. Nu, dit is de Schrift weerspreken, Jesaja 50:10. *Die in de duisternissen wandelt en geen licht ziet, dat hij steune op zijn God*. Toen Jonas uitgesloten was van voor Gods ogen, naar zijn eigen gevoel, moest hij toch het oog weer naar de tempel wenden, Jona 2:4.

6. Dit volstrekte getuigenis, is óf het getuigenis van het Woord, óf van de Geest. Niet van het Woord, zoals aangetoond is; indien het is van de Geest, laat dan overwogen worden, of dat het getuigenis des Geestes kan zijn, wat niet is naar het Woord, ja, recht tegen het Woord. Want het Woord zegt: *niemand is gerechtvaardigd vóór het geloof*; en dat de Geest zou getuigen: *sommigen zijn vóór het geloof gerechtvaardigd*. Indien men zegt, dat de Geest dit niet aan iemand getuigt, vóór en zonder het geloof, maar dat het toch is zonder betrekking op hetzelfde of van iemand zijn geloof aan te tonen, - want die de heiligmaking uitsluiten, van dat die enig blijk zou wezen, verstaan zowel het geloof, als enig ander vernieuwend werk van heiligheid en zó sluiten zij ook dat uit; - dan zeg ik, het getuigenis des Geestes, wat van zichzelf geheel helder is, is een donker en duister getuigenis, naardien het de aankondiging van deze stelling: *u gelovige, bent gerechtvaardigd, opheldert*. Het getuigt aan een mens: *u bent gerechtvaardigd*, maar het klaart het onderwerp daarvan niet op, namelijk: *gelovige*, u bent gerechtvaardigd. Het doet de mens een getuigenis geloven zonder de volkomen mening daarvan te verstaan. Want de Geest aan iemand getuigende: *u bent gerechtvaardigd*, dan is Zijn bedoeling: *u gelovige bent gerechtvaardigd*.

Ik bid God, de Vader der lichten, dat Zijn arme volk in de waarheid van dit stuk geleid mag worden, want u weet weinig, in hoeveel bedriegerijen u kunt vallen omtrent uw geestelijke staat, uit gebrek van hierin bevestigd te wezen.

Mij dunkt, dat wanneer de Satan kwam om het geloof van Christus te krenken in zijn tweede verzoeking, Matth. 4:6, hij Hem een belofte uit de Schrift voorhield, omdat hij zag dat onze Zaligmaker Zich daaraan vasthield, vers 4. Door deze belofte zocht hij Hem in verzoeken te leiden.

Vraagt u hoe dat?

Bezie de tekst en zie of het niet was, door een gedeelte van de zin van de belofte voor Hem te verbergen en in 't bijzonder dat beding, wat van de persoon, aan wie die belofte gedaan was, vereist werd. Want Hij zegt, dat indien Hij Zichzelf van bovenaf neerwierp, niet alleen gezegd, maar ook geschreven was, dat de Heere Zijn engelen van Hem zou bevelen, dat ze Hem op de handen zouden dragen, opdat Hij Zijn voet aan geen steen zou stoten. Als u de tekst inziet waaruit dit wordt bijgebracht, namelijk Psalm 91, luidt de voorwaarde: *in al uw wegen*; welke de duivel voorbedacht zoveel hem mogelijk was, voor onze Zaligmaker verborg. Och! wacht u dan, van enig getuigenis van het Woord of de Geest te ontvangen, zonder de mening ervan, of zonder deze of die hoedanigheden van de persoon te kennen, aan wie het behoort. Anders zal de satan u plotseling afvoeren tot een wereld van bedriegerijen en het Woord Gods, gesteld om u te besturen, zult u door uw kwade toepassingen, bevinden het woord des satans te zijn, om u te misleiden en te veroordelen.

Meen ook niet, dat dit is het geloof te bouwen op de werken; want te geloven dat degenen die in Christus geloven, gerechtvaardigd, verzoend en gezaligd zijn, is het geloof te bouwen op Gods belofte, ja ook op Zijn vrije belofte. *Want, zegt de apostel, daarom is het uit den gelove, opdat het zij naar genade*, Rom. 4:16. Dit is geloof, het doeleinde te verkrijgen door de middelen, niet het einde zonder de middelen van het geloof.

Het is waar, wij kunnen Gods gunst en liefde tot ons, zowel zien in de oorzaak als in de vruchten van de heiligmaking; maar wat is de oorzaak? De verdienende oorzaak is Christus' gerechtigheid en de instrumentele oorzaak van dit toe te eigenen is ons geloof. Zodat wij gerechtvaardigd zijn door het geloof. Dit alzo zijnde, mogen wij in verzekerdheid met Paulus zeggen: *Gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben wij vrede bij God*, Rom. 5:1. Wij kunnen wel onze rechtvaardigmaking door het geloof, noch het werk des geloofs zonder het schijnen van de Geest in onze harten, niet zien. Maar het verschil is niet, of de Geest ons helpt om onze staat van rechtvaardigheid te zien, maar door welke middelen, door welk bewijs uit het Woord wij die zien. Waarvan wij mogen zeggen, dat niet is door een onbepaald getuigenis: *u bent reeds gerechtvaardigd, en daarom geloof!* Maar: *indien u gelooft en tot Christus komt, ziehier, vergeving van de zonden, vrede met God en voorts al de zegeningen van Christus zijn alsdan voor u*. Die God voorheeft u te geven, om nooit weg te nemen, als u die dankbaar ontvangt, hetgeen God u vrijelijk aanbiedt en voor uw voeten neerlegt.

De roeping van Christus is dan de grond waardoor wij eerst geloven. Opdat u te meer hierin bevestigd moogt worden, overweeg slechts de heerlijkheid en uitnemendheid daarvan.

1. Het is een bestendige grond des geloofs. Want indien u tot Christus komt, omdat u deze en die genade en hemelse indrukken van Gods Geest in u gevoelt, dan kunt u jaar en dag van Christus afgescheiden blijven en leven zonder Hem. Want het gevoel van genade en de verzekerdheid van Gods gunst zijn niet altijddurend; maar deze roeping klinkt u altijd in de oren: *kom toch!* Niet alleen omdat u heiligheid in u gevoelt; maar kom, omdat u arm, hongerig, ledig, naakt, verloren, blind, vervloekt, verlaten en vol van zonden bent. Er is niet één ogenblik van de dag van de genade, of de Heere bidt u om Zijn genade te ontvangen, 2 Kor. 6:1, 2, 3. Dit is bij Christus altijd een open deur, een vrije haven, om bij storm in te vallen; een hartbrekend woord: *Och, gij troostelozen en door onweer voortgedrevenen, kom tot Mij en gij zult rust vinden voor uw zielen*.

Velen vragen, *hoe zal ik tot Christus komen, daar ik geen belofte voor mij heb? Wat hebben honden met het brood van de kinderen te doen?*

Het zij zo, toch Gods roeping, Zijn gebod en smeking om in te komen, behoorde u grond genoeg te wezen, waarop u komen wilde. Een bedelaar, wie geen bepaalde onderstand is toegezegd, meent toch goede redenen te hebben en een last om te komen, als een rijke om hem zendt en hem gebiedt aan zijn deur te komen en te wachten.

2. Het is een vaste grond tegen alle vreze, tegen allen twijfel van vermetelheid, tegen alle gevoel van onwaardigheid en de grootheid van het beloofde goed, enz. Want de heiligen hebben veel vreze, waardoor zij niet durven komen. Zij vrezen dat het verwaandheid mocht wezen; zij beschouwen zichzelf als de aller goddeloosten en die niet één vriendelijk woord waard zijn. De weldaden waartoe zij geroepen worden, zijn zó uitnemend groot, dat zij menen het is veel te goed voor hen. Maar geliefden, wanneer de ziel klaar inziet, dat de Heere haar nodigt, beweegt, gebiedt, op haar

wacht, haar aandringt dat ze in zou komen en niets anders eist, dan maar te komen en te kennen, te komen en te drinken, omdat Zijn genade vrij is; o dit doet de ziel bekennen: "Ik ben verzekerd dat het geen verwaandheid is, de stem van Christus te gehoorzamen en hetzij dan dat ik onwaardig ben en dat dit goed uitnemend goed en dierbaar is, toch indien het des Heeren genade is, zo'n arme zondaar te roepen en te willen dat hij hetzelve ontvangt en aanneemt, waarom zou ik het niet liever dankbaar ontvangen, dan door mijn eigen hoofd ongelovig verwerpen? Ik ben er van verzekerd, dat de Heere mij roept aldus te doen". Indien God van de hemel tot u zou spreken en u gebieden tot Zijn Zoon te komen, het zou zo'n vaste grond niet zijn, als de stem Gods uit het orakel van Zijn Woord, in het gezegend Evangelie van Zijn dierbare Zoon.

3. Het is een sterke grond en van grote kracht en werking om de ziel te doen komen. Want u moogt tegenwerpen, *niemand kan noch zal geloven en komen uit zichzelf*; ik beaam het; maar hoe wilt u dat de Geest van Christus u zal bekwaam maken om te komen? Werkelijk het is door deze roeping. Wanneer de Heere zeide: *Keert weder gij afkerige kinderen*, antwoorden zij ras: *Heere, wij komen tot U*, Jer. 3:22. De doden zullen deze stem van de Zone Gods horen en leven, Joh. 5:25. Gij zegt, zoekt Mijn aangezicht; mijn hart antwoordt: *ik zoek Uw aangezicht, o Heere!* Och, ijzeren, steenachtig, diamanten hart; dat zo'n zoete stem als dit woord, *kom*, kunt horen en nog niet overwonnen worden?

Deze roeping geeft van de genade een grote luister, want wat is er vrijer voor de Heere, dan te zeggen: *kom en neem van het water des levens om niet?* Wat is er vrijer voor een rijk man dan van zijn schuldenaar te eisen, zoveel duizenden van hem te ontvangen, om zijn schulden te betalen en hem in het zijne te zetten? Werkelijk sirs, zoals de Heere Zijn genade verheerlijkt door ons het komen te bevelen, zó verheerlijken wij deze wanneer wij komen door de vermogende kracht van deze roeping.

Zoveel aangaande de verklaring van deze roeping; laat mij nu een einde daaraan maken, met een woord van toepassing.

Middelen om tot Christus te komen

1^{ste} gebruik.

Laat dit alle soorten mensen, jongen en ouden, de een met de ander, aan wie het Evangelie gezonden is, bewegen, om zich naar de Heere Jezus te wenden. Want die God roept, behoorden immers te komen; nu de Heere Jezus roept, ten minste uitwendig, allerlei soort mensen, zonder onderscheid, Markus 16:15, 16. Paulus zei tot de stoutmoedige stokbewaarder: *indien gij gelooft, zo zult gij zalig worden*. Zoals de wet tot ieder mens in het bijzonder spreekt: gij zult geen andere goden hebben, zo spreekt ook het Evangelie, Rom. 10:9, opdat ieder mens op zichzelf zou zien, als tot hem in het bijzonder gesproken. En indien er zo'n bijzondere roeping niet was, werkelijk de mens zou niet zondigen door de genade te verwerpen, noch zou de Heere zich hierover vertoornen. Maar hoe groot hun zonde en verdoemenis is, die zo doen, weten wij, Joh. 3:19. En de Heere vergramt zich meer over deze zonde, dan over enige andere, Psalm 2:12, Lukas 14:18, Hebr. 3:10, 11, 19. Met één woord, wie u bent, of de Heere wil hebben, dat u Christus zult aannemen, of dat u Hem verwerpen zult en zó verachten. Indien het laatste, zó wil Hij hebben, dat u zondigt en u daarin verhardt; wat niet bestaan kan, noch met de eer van Gods heiligheid, noch met Zijn rijke genade.

Ik zal derhalve hier nog twee zaken voordragen.

- Eerst zal ik u middelen voorstellen, om u hiertoe bekwaam te maken.
- Ten tweede. Hoe en op welke wijze u komen moet.

1^{ste} middel.

Bedenk Wie het is die u roept. Zijn het mensen en dienaars, meent u? Dan moogt u wel achterblijven; maar nee het is de Heere Jezus Christus Zelf, die u roept door hen. Waarom weigeren vele verslagen zielen te komen? Zij denken, feilbaar en liefvallige mensen roepen hen wel, maar de Heere slaat op hen geen acht. O dwaze overleggingen! Hun bediening is niet een daad van hun liefde en wens naar de zaligheid van allen, maar zij is een daad van Christus' liefde, opperheerschappij en gezag, Matth. 28:78, 19, 20. Wat zij doen is in Christus' opdracht, 2 Kor. 5:19, 20. Indien Christus tegenwoordig was, Hij zou u tot Zich roepen met meerder ingewanden van liefde, dan de meest meedogende leraar doen kan. Ik verzeker u, hen te ontvangen, is Christus te ontvangen en hen te verachten, is Christus te verachten, Joh. 73:20. Daarom, hoewel de apostelen tot de Efiëzers predikten, wordt er toch gezegd, *dat Christus hun predikte*, Gal. 1:9. *Indien iemand een andere leer predikt, dan Christus verkondigd heeft, die zij vervloekt*. Indien zij dan Zijn zin en woorden bekend maken, zie dan op hen alsof de Heere Zelf u riep, opdat de Heere u en al hun dienst omtrent u, niet vloekte. De Joden, die de Heere Jezus kruisigden en Zijn bloed vergoten, werden niet verworpen, voordat het Evangelie der genade door Zijn gezanten hun verkondigd was, tot hen kwam en verworpen werd; toen brak Paulus uit in harde woorden en zeide: *Omdat gij het Woord verstoot, zó verlaten wij u en keren ons tot de heidenen*, Hand. 73: 46.

O geliefden, geloofde u toch dat Christus arme verloren zonen tot Zich riep, die in het woeste gelopen en zoveel tegen Hem gezondigd hebben als zij immer konden. Indien Christus hier ware, zou het u niet aantrekken? Neem aan, Hij was bij u in de kamer, waar u om Hem schreit, of in de kerk, waar u op Hem wacht en Hij verscheen daar zichtbaar voor uw ogen en toonde u Zijn boezem, Zijn hart en bloed en riep u dicht voor Hem en zeide:

"Ik bid en smEEK u, door al die tranen, die ik in de dagen mijns vleses voor u gestort heb, door al die tedere ingewanden, die gerommeld hebben over u, kom tot mij, omhels mij en leg uw vermoeid hoofd op Mijn gezegende boezem; kruisig Mij niet langer door uw zonden, vertrap Mij niet meer door uw ongeloof en ik wil al uw zonden vergeven, hoewel zij zó rood waren als karmozijn. Ik zal uw vervloekte natuur genezen; ik zal u in mijn eigen ingewanden in heerlijkheid bij mij opnemen, waar uw zonden, tranen en droefenissen een einde zullen hebben," enz. Wie zou niet tot Hem komen? Laat iemand een hart hebben als een diamant, zie of het hierop niet smelten en komen zal. Wel, diezelfde roeping wordt door Christus in Zijn bediening alzo werkelijk gedaan als ik daar verhaald heb, hoewel niet zó zichtbaar en onmiddellijk; daarom zie toe, hoe u Hem weigert te horen, die van de hemel spreekt, Hebr. 12: 25.

2^e middel.

Bedenk wie de Heere roept; namelijk u in het bijzonder, wie u ook bent, tot wie het Evangelie van Christus gezonden is. Want als u denkt, dat Christus alleen deze en die roept, die zó en zó diep vernederd zijn en niet u in het bijzonder, zult u nooit willen komen. Maar wij hebben dit aangetoond, dat de Heere in het algemeen een ieder roept en bijgevolg ieder in het bijzonder. De overdenking hiervan kan u doen komen. De mensen vrezen moord en dieverij te bedrijven, maar u vreest niet voor ongeloof. Toch gebiedt u de apostel hetzelfde te vrezen, want het Evangelie, zegt hij, is zowel ons verkondigd, als degenen die door ongeloof gevallen zijn, Hebr. 4:1, 2. Zeg niet: *Hij*

roept mij werkelijk, maar mij niet meer dan Hij de verworpenen doet. Het is waar, in de uitwendige roeping is het zo; maar op dezelfde grond moogt u denken, dat de Heere niet wil noch eist, dat u de sabbat zult heiligen, of Zijn Naam eren, omdat dit even eigen is aan de verworpenen zowel als aan u. Zeg ook niet, *ik kan niet komen*, want niet meer kunt u ook de regelen van de wet van de zeden waarnemen, toch merkt u deze aan, als betrekking hebbende op u. Omdat u ze niet kunt nakomen, zó smeekt u de Heere dat Hij u kracht wil geven; en zó moest gij, omdat u niet komen kunt, opzien tot de Heere, of Hij u wilde trekken. En inderdaad, de grote reden waarom de Heere u niet trekt, is veeltijds omdat u niet ernstig overweegt, dat Hij u in waarheid en uit genegenheid roept. Zeg ook niet: *ik ben een dorre boom, de Heere wil mij niet aanzien, omdat mijn staat erger is, dan waarvan ik ooit gehoord of gelezen heb.* Denk wat de Heere tot zulken spreekt, Jesaja 65:2, 3, 4, 6. Zie niet op uw dood en onvruchtbaar hart, maar geef God de eer, zoals Abraham deed, Rom. 4:19, 20 en ontvang Zijn genade dankbaarder, dan iemand doen zou, omdat u de ellendigste van allen bent.

- Jonge mensen! Hoor dit, hoewel u de bloem van uw jaren in ijdelheid, onzinnigheid en onreine begeerlijkheden verkwist hebt, toch roept de Heere u om in te komen.
- Oude mensen! Grijs in godloosheid, u wil de Heere nog huren, hoewel het de laatste ure van de dag uws levens is en Hij roept u om in te komen, eer de strengste wraak van een lang getergd God over u uitbreekt.
- Gij, die Gods gezanten veracht, de Heere Jezus opnieuw gekruist en uw handen in Zijn bloed geverfd hebt, die de heiligen gehaat en bespot en met het woord van de genade smadelijk hebt gehandeld, ... hoort wat de Wijsheid zegt, Spr. 1:22, 23. Gij spotters keert u tot Mijn bestraffing.
- U die onkundig bent van Christus, die jaren na elkander niet naar Hem hebt omgezien, die gestadig Hem in zijn aangezicht getergd hebt, ... denk toch, hoe de Heere u roept, Jesaja 65:1, 2, 3. U, juist u bent het, die de Heere roept. Wilt u niet komen?

3^e middel.

Denk waarom de Heere u roept; is het omdat Hij nodig heeft dat u Hem eert? Weet, dat Hij gegaan kon zijn tot anderen, die Zijn Evangelie een beter welkom bereid zouden hebben, dan het van u gehad heeft. Hij kon tot de koningen gegaan zijn en van dat gouden metaal zichzelf vaten van de ere hebben gemaakt, liever dan van zulk slecht leem, als waarvan u gemaakt bent. Hij kon in uw ondergang zichzelf hebben verheerlijkt, zoals Hij in honderdduizenden andere mensen doet en niets bij u verloren hebben. Hij kon gezegend geweest zijn in de schoot Zijns Vaders zonder u. Of is het omdat u iets voor Hem hebt gedaan? Ach! U hebt slechts de gedaante van de godsdienst gehad, u hebt zoveel boosheid tegen Hem gedaan als u kond, Jer. 3:5. U hebt Hem vermoed met uw ongerechtigheden en Hem als doen dienen met uw zonden en Zijn hart werkelijk onderworpen gemaakt door uw ongehoorde onboetvaardigheid, Jesaja 43:24. De enige reden die Hem bewogen heeft om u te roepen, is geweest om Zich uwer te ontfermen, u ziende lopen naar het onuitblusselijk vuur zonder beletsel of verhindering en omdat gij gevallen zijt door uw ongerechtigheden, 2 Kon. 17: 73, 74 en Hoséa 74: 2. En zal dit u niet naar Hem toebrengen?

4^e middel.

Bedenk tot wat einde de Heere u roept. Is het niet om te komen en bezitting te nemen van al de genade van Christus? Gal. 7: 6, ja van al de heerlijkheid van Christus? 2 Thess. 2:12, ja van de gemeenschap met Christus zelf? 1 Kor. 7:9. Kan ik meer zeggen? Kunt u meer begeren? Indien de Heere tot iemand van ons zeide: *kom in de hof, waak en bid daar met Mij, lijd en wees bedroefd met Mij*; wie van ons zou zich zo'n eer niet onwaardig achten? Maar dat de Heere zegt: *kom en ga in mijn rust; het land, het koninkrijk van de genade en van de heerlijkheid is voor u, trek op en bezit hetzelfde*. Ach! waar zijn onze harten, als deze roeping ons niet trekken kan! Indien de Heere in de dag des oordeels zeggen zou, wanneer de hemelen en de aarde in lichtelaaie vlammen zullen staan en de Heere Zich zal zetten op de troon Zijner heerlijkheid, tot verwondering van al Zijn heiligen en engelen: *Komt gij gezegenden en beërft het koninkrijk dat u bereid is*, zou u op die stem niet blijmoedig komen?

O geliefden! de Heere Jezus is nu op de troon Zijner heerlijkheid in de hemel en zie, van daar roept Hij u tot een beter goed dan dat koninkrijk is. Hij roept u, om bezit te nemen van Hem en al Zijn dierbare weldaden, die Hij u bereid heeft, hoewel u in uzelf vervloekt bent. Ja, Hij wil dat u het doen zult. Is het niet de prijs van de heerlijkheid Zijner genade? Ef. 1:4. Is dit zijn einde? Als u dan niet komen wilt om uw eigen bestwil, toch om Zijntwil, om Zijner genade wil. Kom toch!

5^e middel.

Denk hoe lang de Heere u geroepen heeft; hoe dikwerf Hij u heeft willen bijeenvergaderen. Hij heeft zó lang staan wachten, dat zijn haarlokken nat geworden zijn van de dauw, Hoogl. 5: 2. Misschien vreest gij, dat daar het zó lang geduurd heeft, de tijd nu voorbij is. Ach nee, want waar de Heere roept door Zijn Woord en Geest, is het nog de aangename tijd, 2 Kor. 6: 2. Ik beken met u, daar is een tijd waarin de Heere niet gevonden wil wezen; maar terwijl de Heere nog nabij u is, door zijn bediening en door Zijn Geest, overtuigende, roerende, opwekkende en kloppende aan uw hart, dan is de tijd nog niet voorbij. De zon is niet gedaald, zolang de stralen nog schijnen, Jesaja 55: 6. Deze gedachten die u beschroomd maken om tot Christus te naderen, terwijl nog het geluid van Zijn stem gehoord wordt, kunnen niet zijn van Christus, maar van de satan, wiens voornaamste werk het is, zulke struikelblokken in onze weg naar Hem te leggen.

6^e middel.

Bedenk de grootheid van uw zonden, in uw niet komen tot Hem.

- (1) Dit is de zonde die veroordeelt; want geen zonde zou u veroordelen, als u tot Hem kwam, Joh. 3: 17, 18. U zou Hem behagen en door uw komen tot Hem, als het ware een vergoeding doen voor al de beledigingen die u Hem aangedaan hebt, Hebr. 11:5, 6, 7.
- (2) Dit vergroot alle andere zonden. *Indien ik tot hen niet gesproken had*, zei Christus, *zo hadden zij geen zonde*, te weten bij vergelijk, *maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde*, Joh. 15:22. Kan de zonde van de duivelen zó groot wezen als de uwe, daar nooit een Zaligmaker tot hen gezonden is? Toch is er voor u Iemand gezonden en uit de hemel gekomen, u toeroepende van de hemel. En evenwel veracht u Hem.
- (3) Dit tergt de Heere tot de onverzoenlijkste en onuitbluslijkste toorn, Hebr. 3:11. *Ik heb in mijn toorn gezworen, dat zij in mijn rust niet zullen ingaan*. Na de zonde tegen de wet zwoer de Heere niet dat de mens zou sterven, want dat geeft een onveranderlijk voornemen te kennen; maar laat Christus veracht worden, de Heere zweert alsdan in zijn toorn tegen zulken: *Die zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem*

geen behagen, Hebr. 10: 38. Na de zonde tegen de wet, nam de Heere vermaak om Zijn genade te verheerlijken aan de gevallen mens; maar als ge u onttrekt van de genade van Christus in het Evangelie, de Heere zal geen behagen in u nemen.

- (4) Het wekt de gestrengste en ondraaglijkste toorn op. *Ziet dat gij Dien Die spreekt niet verwerpt; want indien zij niet ontvloten, die degenen verwierpen, welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, hoe zullen wij ontvlieden, zo wij ons van Dien afkeren, Die van de hemelen is*, Hebr. 12: 25. Wacht u dan, van Hem Die spreekt te verwerpen! Het woord verwerpen of verachten, betekent in het oorspronkelijke, iets te verwerpen om reden, of niet enigen schijn; ieder mens heeft enigen schijn van reden tegen het niet geloven. De een meent, de tijd is voorbij; de ander denkt, hij is uitgesloten door een voorgaand besluit van verkiezing. Deze oordeelt, hij is niet vernederd noch heilig genoeg, die wederom verschoont zich met zijn herbergen en hoerhuizen voor te wenden, of zijn gelegenheid en koopmanschap, Matth. 22:5. Anderen menen, zij kunnen het wel stellen zonder Christus, enz. Och, wacht u, want de ondraaglijkste toorn Gods is uw deel, de diepste poel van de duisternis is uw plaats in de hel om deze. *Ziet, gij verachters, verwondert u en verdwijnt, want Ik werk een werk in uw dagen, zegt de Heere, een werk wat u niet zult geloven, als het u iemand verhaalt*, Hand. 13: 41.

Ik bid u, wat voor een werk is dit?

Gewis een werk van toorn en wraak.

Hoedanig is het?

U zult het niet geloven, indien het u iemand verhaalt.

Maar wat is het dat zij niet zouden willen geloven?

Werkelijk, de Heere zwijgt hier en zegt er niets van, alsof het zó groot en verschrikkelijk ware, dat de heerlijke Heere Zelf niet machtig is om het uit te drukken en zeker ik nog minder. Och, wees dan niet erger dan die adderengebroidsels, welke tot Johannes kwamen omdat sommigen hen hadden aangewezen te vlieden van de toekomstigen toorn, Matth. 3:7 Maar kom tot een Zaligmaker, opdat u voor eeuwig met Hem gezegend moogt wezen.

Maar u zult zeggen: hoe zullen wij tot Hem komen?

Antwoord.

1. Kom rouwklagende en een walging hebbende aan uzelf over uw lang volharden in Hem te verwerpen, Jer. 31: 19, Ezech. 6:9. Beschrei al uw zonden, maar meest deze, dat u Hem veracht en niet gezocht hebt, Zijn bloed vergoten en Zijn ingewanden verscheurd hebt. Kunt u niet komen, kom toch en maak een weeklage voor Hem, over uw ongeloof en onmacht om te komen.
2. Kom in dat vertrouwen, dat degenen die tot Hem komen, nooit door Hem voor het hoofd gestoten zullen worden en dat u gekomen zijnde, nooit zult verworpen worden, Joh. 6: 37, Hebr. 10:22.
3. Kom blijmoedig en gewillig, Zijn genade roemende, maar uzelf verachtende, Hand. 2:39 en 23:47. *Zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging, zij zullen ingaan in des Konings paleis*. Psalm 45:16. Ontvang Gods genade niet als een gewone zaak, maar dankbaar en met uw gehele hart. Want het einde, waartoe de Heere aan iemand Christus geeft, is de roem van Zijn genade. Indien de Heere dit einde krijgt, begeert Hij niets meer. Maar waarom zou Hij, wanneer Hij zijn einde heeft?
4. Kom niet en smaak slechts, maar kom en drink, Joh. 7: 37. Waarom zou ge u doodhonger en in uw ongerechtigheden verkwijnen? Afvalligen worden en die onvergeeflijke zonde bedrijven, als u Hem maar alleen smaakt, zoals degenen

deden bij Hebr. 6: 4, 5? *Maar drink en wordt dronken, o geliefde des Heeren*, Hoogl. 5:1. Kunt u uw ziel niet verzadigen met hetgeen u gevoelt, dat u reeds ontvangen hebt van Hem, voldoe dan uw ziel met hetgeen u in Hem vinden kunt, Jesaja 45:24. Neem bezit van al de genade, heerlijkheid, vrede en beloften van de Heere Jezus; laat niet een klauw achter en verkwikt en vertroost uzelf daarin, eeuwig en altijd.

5. Kom zó tot Hem, dat u uw vrijmoedigheid behoudt en uw smaak en blijdschap in Hem bewaart, Hebr. 4: 14, 16. Laat het Woord, waardoor u geroepen bent, u altijd zoet en dierbaar wezen, zoals David zegt, Psalm 119:53: *Uw geboden zal ik niet vergeten, want door deze hebt u mij levend gemaakt*. Laat de Heere Jezus u altijd nieuw zijn, Hebr. 3: 6 en als een uitgestorte balsem. Wacht u, dat het bloed waardoor u geheiligd bent, u niet een gewone zaak wordt, de beloften verdorde bloemen en de predikatiën van Christus en Zijn genade, tenzij daar nieuwigheden bij komen, als een dodelijke drank. Want dit is de grote zonde van deze eeuw, de oude waarheden van de genade van Christus en de eenvoudigheid des Evangelies zijn als water in der menschen schoenen. De leraars moeten wat nieuws verkondigen en het allerzuiverste uittreksel maken van de Schrift en het kan geschieden, dat zij er soms eer bloed uitdrukken dan melk, of anders is hun leer bij meer dan al te velen, als almanakken zonder dagtekeningen, of als nieuws dat zij reeds voor zeven jaren gehoord hebben en reeds tevoren wisten. O, de toorn Gods komt over deze God-zatte, Christus-zatte en Evangelie-zatte eeuw! Enige weinige arme gelovigen uitgezonderd, wier zielen ledig, arm en hongerig gehouden worden door gedurige verzoeken en verdrukkingen. En zij zijn inderdaad onder alles wélgetroost, zó het maar iets van Christus is!

Werkelijk ik vrees dat er zo'n ongelukkige nacht aanbreekt van geestelijke en van uitwendige verlating, maar meest harde verdrukkingen van honger, oorlog, sterfte en dood van Gods lieve dienstknechten; dat de Heere de harten van alle gemeenten, huisgezinnen en christenen, welke in die dagen behouden zullen worden, vervullen zal met zodanige verbrijzelingen, schudding en benauwdheid des geestes, als er nauwelijks groter geweest zijn in de bootste dagen van onze voorvaderen. En dat dit zal duren, tot het overblijfsel dat ontkomen is, zeggen zal: *Gezegend is Hij, die daar komt in de Naam des Heeren!* Gezegend zij het aangezicht en de voeten van die gezant, die tot ons komen zal in de Naam van Christus en ons zeggen, dat er een Zaligmaker is voor zondaren en dat Hij ons roept om te komen.

Alzo heb ik deze Goddelijke waarheid afgehandeld, namelijk, dat de Heere Jezus ten dage Zijner macht ons trekt uit onze ellendige zondige staat, door zoveel overtuiging, dat de verbrijzeling daardoor uitgewrocht wordt; en door zoveel verbrijzeling, dat zij voor de verootmoediging plaats maakt; en door zoveel verootmoediging, als ons door het geloof tot Christus doet komen.

TWEEDE HOOFDDEEL

WAARIN AANGETOOND WORDT, DAT EEN ZONDAAR GELOVENDE IN CHRISTUS, OP DEZELFDE TIJD OVERGEZET WORDT IN DE ALLER GEZEGENDSTE EN GELUKZALIGSTE STAAT, Johannes 5:24

De vraag, wat is die gelukzalige staat, waarvan zij deelgenoten gemaakt worden?

Ik antwoord: dit vertoont zich voornamelijk in deze zes voorrechten of weldaden.

1. Rechtvaardigmaking: al hun zonden zijn vergeven.
2. Verzoening: Vrede met God.
3. Aanneming: zij zijn kinderen Gods gemaakt.
4. Heiligmaking: het beeld Gods wordt weer in hen hersteld.
5. Toegang in al hun gebeden tot God.
6. Heerlijkmaking in het koninkrijk des hemels, in eeuwige gemeenschap met God.

1. DE RECHTVAARDIGMAKING

Dit is de eerste weldaad, welke dadelijk volgt op onze vereniging met Christus door het geloof. Zoals wij kinderen zijn van Adam en takken van die stam door natuurlijke geboorte en tegelijk over ons halen de schuld van zijn zonde en alzo een oorspronkelijke besmetting; zó zijn wij zodra geen takken van de tweede Adam, door roeping en alzo verenigd, met Christus door het geloof, of wij hebben terstond de toerekening van Zijn gerechtigheid tot onze rechtvaardigmaking. Waarna wij ontvangen, wat uit de aard der zaak volg, - niet naar de orde des tijds, - de heiligmaking. Daar is geen waarheid nodiger te weten dan deze, naardien het de voorname zaak is in het Evangelie, Rom. 1:17. De wet wijst wel aan, hoe een mens rechtvaardig kan zijn en leven, maar zij heeft niet het minste woord, hoe een zondaar rechtvaardig kan zijn en niet sterven; dit is eigen aan de openbaring van het Evangelie. Laat mij u dan een proeve geven van haar natuur.

Onze rechtvaardigmaking wordt gewrocht door een dubbele daad.

1. Aan Gods des Vaders kant, die door een genadig vonnis de zondaar ontslaat en vrijspreekt en hem als een rechtvaardige aanneemt.
2. Aan de kant van God de Zoon, Die dit gestreken vonnis door Zijn voldoening verwerft, toerekent en toeigent.

De Vader gedraagt zich als de voornamelijk beledigde Persoon en heeft de opperste kracht om te vergeven. Echter, in gerechtigheid kan Hij niet ontslaan, noch een onrechtvaardig mens naar waarheid rechtvaardig rekenen, tenzij de Zoon voor hem intreedt en voldoet, om wiens wil Hij. vergeeft, zoals de apostel uitdrukkelijk zegt, Eféze 4, aan het einde. Zodat onze rechtvaardigmaking geheel is buiten onszelf en wij ons daarin enkel lijdelijk houden.

Rechtvaardigmaking is niet ons inwendig rechtvaardig te maken, zoals de Papisten dromen, maar het is een spreekwijze in de rechten gebruikelijk en wordt gesteld tegenover de veroordeling, Rom. 8:33. Nu, zoals de veroordeling het vonnis des rechters is, verwijzende een mens ter dood om zijn misdaden en zonden, zó is de rechtvaardigmaking het vonnis van God de Vader, die een mens van de schuld en straf van de zonden vrijspreekt, om de gerechtigheid van Christus' wille.

Opdat u mij te beter verstaan zou, neem er deze beschrijving van: ***Rechtvaardigmaking is het genadig vonnis van God de Vader, waardoor om de voldoening van Christus, door het geloof omhelsd en aan de gelovigen toegerekend, Hij hen, vrijspreekt van de schuld en verdoemenis van alle zonden en hen als volmaakte rechtvaardigen tot het eeuwige leven aanneemt.***

Laat ons de bijzonderheden hiervan kort in verscheiden vragen ontvouwen.

1^{ste} vraag. Wat is het in het algemeen gezegd, *te rechtvaardigen?*

Antwoord: Het is een vonnis van vrijspraak te vellen; het is een zondaar rechtvaardig te verklaren; het is Gods vergeving en kwijtschelding van zonden. Dit blijkt uit de gemelde tegenstelling, staande tegenover de veroordeling, zoals een rechter iemand vergeeft, als hij zegt dat hij leven zal. Of, de een mens verklaart ook de andere te vergeven, wanneer hij hem belofte of handschrift van ontslag geeft; alzo dat, - merk dit op in het voorbijgaan, - onze rechtvaardigmaking niet is Gods eeuwig voornemen om te vergeven, maar het is Gods verklaard vonnis. Een zondaar is naar zijn voornemen gerechtvaardigd in de verkiezing, maar niet dadelijk voor dat het vonnis over hem gegaan en verkondigd is. De zwaarigheid is hier alleen, waar dit vonnis uitgesproken wordt.

Tot beantwoording hiervan, is op te letten, dat er tweeërlei hof is, waar dit geschiedt.

- (1) Openbaar in het hof des hemels, of in de hofrollen van de wereld, maar er is geen ander hof des hemels, waar God spreekt, dan dit.
- (2) Heimelijk in het hof van het geweten. Door het eerste worden wij werkelijk gerechtvaardigd, bij het wegnemen van de schuld van het geweten. Van het eerste wordt uitdrukkelijk gewaagd, Hand. 10:43 en Rom. 1:17. Het is de oorzaak en het fundament van het tweede; het tweede heeft zijn oorsprong in het eerste, anders is de vrede van het geweten maar een loutere bedriegerij. Het eerste is soms lang voor het tweede, Psalm 88:15, zoals het vonnis van de veroordeling in het Woord soms lang tevoren is, eer iemand dat vonnis in zijn eigen geweten gevoelt. Het tweede komt in sommige christenen een lange tijd daarna. Het eerste is bestendig en onveranderlijk; het tweede is zeer veranderlijk. Die heden vrede in zijn geweten heeft, kan die morgen weer verloren hebben. Zodat u, om een getuigenis te hebben van uw rechtvaardigmaking, niet verwachten moet, dat God uit de hemel een dadelijk vonnis zal verkondigen. Maar onderzoek het in het hof van Zijn Woord, het hof des hemels, wat, hoewel wij het soms niet horen, toch weerklinkt en hemel en aarde met zijn geluid vervult, namelijk, dat er geen verdoemenis is voor degenen die geloven; want hiermee verzorgt de Heere genadiglijk de vrede van Zijn volk overvloediger. Zoals wanneer een arm schuldenaar die ontslagen, of een kwaaddoener die gepardonneerd wordt, bidt dat hem een vrijbrief en pardonschrift gegund mag worden ter zijner gerustheid tegen allen die hem beschuldigen, zó is het hier. De Heere ontslaat ons zijn Woord en zó geeft Hij ons vrede, Hebr. 6:11

2^o vraag. *Wie is Hij die rechtvaardigt?*

Antwoord. Het is God de Vader, Rom. 8 :33. *Vader, vergeef het hun,* zegt Christus. Hierom is de Christus onze Voorspraak bij de Vader, 11 Joh. 2:1 . Al de drie Personen waren door de zonde beledigd; maar de grootste belediging was de Vader aangedaan, omdat Zijn Personeel werk voornamelijk bleek in de schepping, van welke rechtheid de mens door zijn zonde is afgefallen.

- De Vader vergeeft eerst door een *Opperste macht*.
- De Zoon des mensen, Christus Jezus, vergeeft door een onmiddellijke bedeling en opdracht van de Vader, Matth. 9:6. Joh . 5:22.

- De apostelen en hun navolgers vergeven bedienenderwijze, Joh. 20:23.
- De Vader vergeeft door vergeving te vergunnen.
- De Zoon door vergeving te verwerven.
- De Bedienaars, waar ook de Geest is, door vergeving te verkondigen en toe te passen. Zodat dit een grote troost is, dat God de Vader, de voornaamste getergde partij, Degene is, welke rechtvaardigt. Hij is het die dit genadig vonnis velt en wie kan dan verdoemen?

3^e vraag. *Waarom rechtvaardigt de Vader aldus?*

Antwoord: Het is enkel zijn genade en het is uit genade. En hierom noem ik het zijn genadevonnis, Rom. 3:24. *Wij worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade.* Wat is Zijn genade? De profeet Jesaja verklaart haar te zijn, niet onze genade, of werken van de genade, hoewel door de genade gewrocht, maar om Zijns Naams wil, Jesaja 43:25. In enig opzicht is het werkelijk bij God recht te vergeven, namelijk ten opzichte van Christus' voldoening, Rom. 3:25. 1 Joh . 4:10 .

De genadestoel en de tafelen van de Wet in de ark, kunnen wel samen bestaan; maar dat Christus gezonden werd, om de gerechtigheid te voldoen en dat voor uw en niet voor eens anders zonden voldaan is geworden, is geheel uit genade alleen. Indien u dan zou denken, dat de Heere u uw zonden vergeeft, omdat u minder zondaar bent geweest dan anderen, of als u denkt, dat de Heere uw zonden niet wil vergeven, omdat u groter zondaar bent dan enig ander, dan zondigt u grotelijks tegen de rijkdom van Gods genade, in dit opzicht.

4^e vraag. *Wat is het middel, waardoor de Vader aldus rechtvaardigt?*

Antwoord. Het is door de voldoening, of om de prijs van de verlossing, Rom. 3:24, 5:10 Ef. 1:7. Want de barmhartigheid wilde vergeven, maar de gerechtigheid kon niet, zonder voldoening voor de gedane belediging. De genoegdoening van Christus bracht dan teweeg, dat genade en barmhartigheid haar volkomen oogwit van vergeving hadden. Alzo dat nóch werken van bekering, die maar glinsterende zonden zijn, Rom. 1:18, nóch werken van genade in ons na de bekering, oorzaken zijn van onze rechtvaardigmaking. Want Abraham, wanneer hij gerechtvaardigd en geheiligd was, had toch niets waarop hij roemen kon, maar geloofde in Hem, die de goddelozen rechtvaardigt, Rom. 4:3. En de apostel Paulus zegt uitdrukkelijk, Gal. 2:16. Zij hebben geloofd, opdat wij zouden gerechtvaardigd worden. Het is *derhalve de prijs van Christus' verlossing* die ons de rechtvaardigmaking verwerft. Maar versta dit wel; want deze prijs kan niet met die algemeenheid aan ieder mens in het bijzonder toegeëigend worden, dat Hij ook alle anderen zou kunnen verlossen, zoals de Papisten willen. Want dan zou Hij ieder gelovige tot een Zaligmaker en Verlosser gerekend worden, maar als de prijs voor die zielen in het bijzonder, aan welke het persoonlijk beoogd en bijzonder toegeëigend wordt. Christus' gerechtigheid is genoegzaam om te rechtvaardigen allen, wie ze toegerekend wordt; maar zij wordt niet verder toegerekend, dan om het einde van de toerekening te bereiken, namelijk, om mij in het bijzonder te rechtvaardigen en te behouden en niet om mij te maken een Hoofd van de gemeente of een algemeen Behouder. Het bewijst dat die mens in een zwakke grond staat, die ontkent de noodzakelijkheid van Christus' voldoening tot onze rechtvaardigmaking, omdat ieder gelovige dan werkelijk een eigen verlosser zou moeten zijn.

Door voldoening versta ik de ganse gehoorzaamheid van Christus, tot de dood toe, zowel dadelijke als lijdende, waardoor wij gerechtvaardigd worden, Hebr. 10:10; Fil.

2:8. Die gerechtigheid van Christus, in Zijn voldoening teweeggebracht, die de Goddelijke wet en gerechtigheid voldoet, Gal. 4:1-4 en die *dadelijk en lijdende* is. Deze is het die ons wordt toegerekend. De eigen reden waarom de wet volmaakte gehoorzaamheid van ons vordert, die wij God niet kunnen toebrengen, is, opdat wij haar zoeken zouden in Christus, die alle gerechtigheid vervulde. Daarom wordt Hij genoemd, *het einde der Wet tot gerechtigheid*, Rom. 10:3, 4. Het is dan vreemd, dat iemand de rechtvaardigmaking door Christus' dadelijke gehoorzaamheid loochenen zou; omdat door de werken van de wet, - zijnde hetgeen waardoor de wet voldaan wordt, - niemand zal gerechtvaardigd worden en die ook tegelijk zeggen, dat wij gerechtvaardigd worden door hetgeen de wet voldoet.

Deze gerechtigheid van Christus is niet die van Zijn Godheid, want waarom behoefde Christus dan iets te doen of te lijden? maar die door zijn mensheid is teweeggebracht. Hierom is ze eindig in zichzelf, hoewel oneindig in waarde, naardien het de gerechtigheid van zo'n Goddelijk Persoon was.

Deze gerechtigheid Gods kan tweezins aangemerkt worden.

- Eerst, absoluut in zichzelf.
 - Ten andere, in betrekking tot en voor ons gedaan.
- (1) Christus' absolute gerechtigheid wordt ons niet toegerekend, namelijk, voor zoveel Hij is de Middelaar en het Hoofd van de gemeente. En als die de Geest ontvangen heeft zonder mate; wat oneindig is, enz. Want hoewel ons deze dingen ten goede toegepast worden, toch worden zij ons niet toegerekend als onze gerechtigheid. Daarom verdwijnt die tegenwerping, dat wij niet gerechtvaardigd kunnen worden door Christus' gerechtigheid, naardien ze van zo'n oneindige volmaaktheid is.
 - (2) De betrekkelijke of mededelende gerechtigheid, welke sommigen noemen *Justitia fide jussorie*, is die, waardoor Christus' gerechtigheid wordt voor ons, door het vervullen van de wet en door Gods beeld te dragen, dat wij eens hadden en nu verloren hebben door de zonde. Waardoor wij in waarheid gezegd worden, door toerekening also gerechtvaardigd te zijn als Christus, omdat hij de wet voor ons volbracht heeft. En hier moet opgemerkt worden, dat de vraag niet is, of al wat Christus deed en gedaan heeft, ons toegerekend wordt als onze gerechtigheid. Men vraagt, of al hetgeen Hij voor ons deed als Borg, in het vervullen van de wet, in wezen toch niet onze gerechtigheid is. Zij denken dat wij niet gerechtvaardigd zijn door Christus' gerechtigheid, omdat wij dan ook gerechtvaardigd zijn door Zijn wonderwerken en predikatiën, waartoe vrouwen in de gewone regel geen bekwaamheden hebben. Doch dit is maar blokken voor de blinden te werpen. Weliswaar deelt Christus Zijn Personele wijsheid en gerechtigheid wel niet mee aan anderen; toch wat schaadt het? Als maar datgene, wat Christus door Zijn wijsheid en gerechtigheid voor anderen doet, ook die ten goede is, voor wie het is gedaan. Want aldus is het in verscheiden gevallen onder de mensen; Christus' wezenlijke gerechtigheid, oneindige wijsheid, volheid des Geestes zonder mate enz., wordt ons niet toegeschreven; toch hebben deze tezamen gehandeld, om datgene voor ons te doen en te lijden, waardoor wij rechtvaardig voor God gerekend worden. Hij zal genoemd worden: *De Heere onze gerechtigheid*, Jer. 23:6. Deze ons toegerekende gerechtigheid rechtvaardigt ons dan, Rom. 5:18. Wij worden gezegd, gemaakt te zijn gerechtigheid Gods in Hem; niet die gerechtigheid Gods, waardoor Hij rechtvaardig is, maar waardoor wij gerechtvaardigd zijn, gesteld tegenover de gerechtigheid des mensen, welke genoemd wordt onze eigen gerechtigheid, Rom. 1:17 en 10:3. Niet de gerechtigheid *van* Hem, waarvan de Papisten dromen, maar gerechtigheid *in* Hem; niet vergeving van de zonden

alleen, maar *gerechtigheid in Christus*. Deze toegerekend zijnde, rechtvaardigt, zoals de zonde toegerekend, veroordeelt.

5^e vraag. *Wie zijn de personen die de Heere rechtvaardigt?*

Antwoord. Degenen die geloven: *Wij zijn gerechtvaardigd door het geloof*, Rom. 5:1. *Door een rechtvaardigheid die uit God is door het geloof*, Fil. 3:9. Het is door het geloof, niet als een werk van genade, maar als een instrument van God tot dit einde besteld. Christus stierf niet, opdat onze zonden dadelijk en *onmiddellijk* vergeven zouden worden, maar middellijk door het geloof, Joh. 3:16 en 17:20. En de Heere heeft met wijsheid dit als het *énige* middel, waardoor de gerechtigheid ons toegepast wordt, verordineerd, omdat dit boven alle andere genade, al de gerechtigheid des mensen in het stuk van rechtvaardigmaking neerwerpt en alle oorzaak van roem beneemt, verheffende de genade en barmhartigheid alleen, Rom. 3:27, 4:5, 6 en 9:30, 31, 32. De oprechte rekent zichzelf godloos in het werk van rechtvaardigmaking; hierom wordt er gezegd, dat Abraham, hoewel Godzalig in zichzelf, toch geloofde in Hem die de goddelozen rechtvaardigt. Hij alleen is rechtvaardig, dien God zegt en verklaart rechtvaardig te zijn.

Het geloof nu, boven alle andere genade, gelooft het Woord en een gelovige zegt: *ik geloof dat ik voor God rechtvaardig ben; niet omdat ik het zó in mijzelf gevoel, maar omdat God zegt dat ik zó in Zijn Zoon ben*. Alzo dat u niet gerechtvaardigd bent eer u gelooft, noch ook wanneer u veel heilige plichten volbracht hebt; maar op het eerste ogenblik van uw vereniging met Christus, wanneer u het zien kunt en door het geloof u over Gods rijke genade kunt verwonderen.

6e Vraag. *Wat is de inhoud van dit vonnis?*

Antwoord. De beschrijving zegt, dat om de voldoening van Christus, op de gezegde wijze toegeëigend, de Vader twee dingen doet.

(1) Hij spreekt hen vrij van alle schuld en verdoemenis van de zonden, zodat Hij in deze zin geen ongerechtigheid ziet in Jakob; kastijdingen mogen zij hebben na de rechtvaardigmaking, maar de vloek, de straf en het verderf is weggenomen; wel kastijdingen om hun zonden uit te roeien, maar geen straffen om hun zielen te verderven. Vandaar die spreuken in de Schrift. *De ongerechtigheden uit te delgen als een nevel; die uit te wissen; die niet meer te gedenken; zó ver weg te doen, als het Oosten is van het Westen*, Psalm 103:12. Want Christus zonde gemaakt zijnde voor Zijn volk en dit hun toegerekend wordende, doet Hij de zonde teniet door één offerande, Hebr. 10:14; hierom zijn ze allen vergeven. Er kan geen rechtspleging tegen een zondaar gehouden worden, wanneer de wet voldaan is en de zondaar vrijgesproken; ja, hierom is de zonde veroordeeld en de zondaar verschoond, Rom. 8:3. Zoals Christus voor ons stierf, zó was Hij voor ons ontslagen en wij in Hem; wij in Hem door verlossing en door Hem in dadelijk geloof en toeëigening.

Of alle zonden, voorleden, tegenwoordige en toekomstige, op het eerste ogenblik van geloof, dadelijk vergeven zijn, wil, noch durf ik niet bepalen. Dit kan veilig gezegd worden, namelijk, dat het vonnis van vergeving van al uw zonden op één ogenblik geschiedt, Rom. 8:1, maar niet het gevoel of de toepassing van vergeving; het dadelijk vonnis van vergeving, maar niet de dadelijke toeëigening van vergeving, voordat zij dadelijk bedreven zijn, Kol. 2:13, Hebr. 9:12 en 10:14, Rom. 3:15.

Er is een *gedurige* vergeving voor zonden uit *zwakheden*, zeggen sommigen. Ik zeg: er is ook een *gedurige* vergeving voor moedwillige en alle soorten van zonden; maar het gevoel van vergeving is er altijd niet.

- (2) Hij neemt ons aan en rekent ons volkomen rechtvaardig, Rom. 4:3. *Het geloof* wordt voor gerechtigheid gerekend; niet *de daad* des geloofs, zoals de Arminianen zeggen, maar het Voorwerp des geloofs, door het geloof omhelsd, Rom. 5:17. De Heere rekent ons door Christus' gerechtigheid, even rechtvaardig, alsof wij de ganse wet gehouden en alle straf voor de verbreking derzelve geleden hadden. *Wie kan beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods, die God gerechtvaardigd heeft?* Zegt de apostel, Rom. 8:33. De satan mag antwoorden: ja ik kan het doen, want de wet zegt, *de ziel die zondigt, die zal sterven*. Maar Christus antwoordt: maar Ik ben voor hem gestorven en heb de uiterste penning aan de gerechtigheid, in allen dele voldaan. Het is waar, mag de satan zeggen, daar is wel voldoening voor de schuld, maar de wet moet ook gehouden worden. De Heere Christus antwoordt: *Ik ben het einde der Wet tot gerechtigheid; Ik ben volmaakt, heilig en rechtvaardig, niet voor Mijzelf, want Ik ben als Een die dient, maar voor deze armen zondaar, die in zichzelf door en door besmet is*. En hierom ontdekt de Heere de zonden, zowel als hij die vergeeft; en hij bekleedt ons met Christus, zowel als hij ons om Christus' wil, de zonden kwijt scheldt. Zoals wij door toerekening van Adams wettische ongerechtigheid, zondaars gerekend worden, zó worden wij door de gerechtigheid van de Tweede Adam door de Wet als rechtvaardigen gerekend ten eeuwige leven, Rom. 5:17, 18.

Dus ziet u de wondervolheid van dit voorrecht. De Heere opene uw ogen om de heerlijkheid daarvan te zien! U die nooit de zware last van de zonden gevoeld hebt en de verschrikkingen van een benauwd geweten, ontstaande uit het gevoel van een vergramd God, kunt dit voorrecht niet hoog waardenen. Maar indien u het gevoeld hebt, roept dan uit met David: *Welgelukzalig is hij wiens overtredingen vergeven, wiens zonden bedekt zijn*. En wederom: *Welgelukzalig is de man, die de Heere de zonden niet toerekent*, Psalm 32:1, 2. De Heere ontferme zich onzer! Hoevelen zijn er in deze dagen, die weten dat er geen rechtvaardigmaking is dan door Christus' gerechtigheid en die er toch geen hoogachting voor hebben.

Laat mij derhalve toe, dat ik u een straal van haar heerlijkheid vertone, in deze bijzonderheden:

1. Dit is die gerechtigheid, waardoor een zondaar rechtvaardig is. De wet wijst aan hoe een mens rechtvaardig kan zijn; maar daar is niet de minste tittel in de wet, die u toont hoe een zondaar rechtvaardig kan worden. Dit kon nooit in de gedachten van de engelen gekomen zijn, hoe dit geschieden kan. Het is recht tegen zin en reden, dat een mens, vervloekt en zondig in zichzelf, op diezelfde tijd gezaligd en rechtvaardig zal zijn in een ander. Te zeggen: *Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mens*, is de stem van een natuurlijk, ontwaakt geweten, niet alleen ten opzichte van God buiten Christus, maar zelfs wanneer God in Christus verschijnt, zoals hij deed aan Petrus. Maar dat *de Heere onze Gerechtigheid* zou worden, wanneer wij moeten erkennen dat er zulke zondaars niet zijn als wij, zulke gevallen, zwaarigheden, noch verlatingen niet als de onze, wie kan dit geloven? Toch is het daarmee zó gelegen. Het bijzonder oogmerk van het vierde hoofdstuk aan de Romeinen is niet om aan te tonen, hoe een rechtvaardige rechtvaardig gemaakt kan worden, maar hoe een zondaar rechtvaardig kan zijn; onze eigen plichten, werken en verbeteringen mogen ons, op hun best genomen, minder zondig maken, maar deze gerechtigheid maakt een zondaar onzondig.

2. Hierdoor is een zondaar rechtvaardig voor Gods rechterstoel. Wie is er die een ontwaakt geweten heeft, die niet siddert, als hij denkt aan de rechterstoel Gods en Zijn strikte rekening! Maar door deze gerechtigheid kunnen wij in het aangezicht van de Rechter zelf met vrijmoedigheid zien. *God is het die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt?* Rom. 8:33, 34. Kan Christus verdoemen? Hij is onze Voorspraak. Kan de zonde verdoemen? Waarom stierf Christus dan en waarom werd Hij zonde gemaakt? Kan de satan verdoemen als God Zelf ons rechtvaardigt? Als de rechter ons ontslaat, wat kan de stokbewaarder doen? Kan de wet verdoemen? Nee, de Heere Christus heeft haar ten volle voor ons betaald. Ach! de prikkelingen die velen hebben, zeggende wat zal ik doen wanneer ik sterf en tot het stof heenga? Zou de Heere in die rekendag ook iets tegen mij hebben, iets daar ik nooit gezicht van had, noch kwijtschelding van ontvangen heb? Och, arme schepselen! Is Christus niet voor God zonder vlekken? Heeft Hij al de rekeningen niet uitgetrokken? Werkelijk, zoals Hij bij God is, zó bent u ook bij Hem, door die gerechtigheid die in Hem is voor u.

3. Hierdoor hebt u volmaakte gerechtigheid en zijt also volmaakt rechtvaardig als Christus, de Rechtvaardige, 1 Joh. 2:1 en 3:1. Al uw eigen gerechtigheid, hoewel zij de vrucht van de Geest van de genade is, is een bevleete en bezoedelde gerechtigheid, geheel onvolmaakt en weinig. Maar door deze was het geloof van David, Petrus en Paulus niet kostelijker dan het uwe, omdat u dezelfde gerechtigheid hebt, die zij hadden, 2 Petrus 1:9. Niet één oprechte ziel, of zij waardeert volmaakte heiligheid, meer dan de hemel zelf. Och gij die hieraan deel hebt, want in deze zin spreek ik nu, neemt het ter hart in de Heere Jezus!

4. Hierdoor hebt u een gedurige gerechtigheid. Waarover klaagt u dagelijks? Is het niet omdat u nieuwe zonden voelt; of dezelfde zonden, die reeds beleden, beweend en ten dele onderdrukt waren, voelt opkomen? Ja, sommige waarvan u naar uw gevoelen oordeelde dat zij geheel ten ondergebracht waren, maar die u weer aanvallen en de springaders in de grond uwer ziel overstromen u, zodat ge uzelf en uw leven moede wordt. Maar denk toch, dat deze gerechtigheid geen bak, maar een geopende Fontein is, om er u in te wassen. Zach. 13:1. Zoals de zonde overvloedig is, zó is de genade in deze gift van de rechtvaardigheid, veel meer overvloedig. De Heere heeft wisselklederen voor u, Zach. 3:1-7, door middel van welke nooit één harde gedachte tegen u, om u uit te werpen, of om wraak op u te nemen uit een nieuwe oorzaak of omvallen in de zonde, in het hart van de Heere zal opkomen.

5. Hierdoor hebt u een eeuwige gerechtigheid, die nooit verloren kan worden. Indien de Heere u zó volmaakt rechtvaardig zou maken, als eens Adam was of de engelen in de hemel zijn en u uw koninklijk gewaad weer aandeed, u was in gevaar van dit te verliezen en naakt uitgeschud te worden. Maar nu is uw gerechtigheid door de Heere in een sterker hand besteld, die haar nooit verliezen zal, Hebr. 6:25, Dan. 9:29.

6. Hierdoor behaagt u Gode en bent Hem liever dan of u haar in uzelf vond. Zeg niet, dit is een arme gerechtigheid, die aldus buiten uzelf in een ander is; want waarom oordeelt gij, dat de gerechtigheid in uzelf het best zou zijn? Is het niet, omdat u meent dat u Gode daardoor behagen zou? En neem aan, het was zo, toch zou uw gerechtigheid, op het best genomen, slechts de gerechtigheid eens mensen zijn; maar deze wordt genoemd, de gerechtigheid Gods, die noodzakelijk Hem behaaglijker moet zijn, dan die in u is, 2 Kor. 5:21. Wat is de gerechtigheid van de engelen bij de gerechtigheid Gods, dan maar een glinsterende worm bij de zon, of een reuk van

Ezau's klederen. De mantel van deze gerechtigheid des Zoons Gods, is van een zoeter geur dan de uw wezen kan, of ooit zijn zal, Ef. 5:1, 2. Er wordt gezegd, dat Abel en Henoeh, enz. door het geloof Gode behaagden; hun personen waren zondig en hun eigen plichten zwak, toch door het geloof in deze gerechtigheid behaagden zij Gode. U denkt, wanneer u wilt bidden: indien er geen zonde, maar niets dan volmaakte heiligheid in mij was, gewis God zou mij horen. Ik zeg: wanneer u dit offer van Christus' gerechtigheid brengt, de Heere heeft dat liever dan al wat u doen kunt; u brengt Hem dan, hetgeen Hem aangenamer is, dan of u Hem de uwe bracht. Want vraagt uw eigen geweten, of het mogelijk is dat u door uw eigengerechtigheid, Gode aangenamer kunt zijn, dan door de gerechtigheid van de Zone Gods, de Heere van de heerlijkheid zelf, die het voor u gedaan en voleindigd heeft.

7. Hierdoor verheerlijkt u God grotelijks. Abraham geloofde en gaf Gode de ere, Rom. 4:20. *In de Heere zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het ganse zaad. Israëls, Jesaja 45:25.*

- a. Want hierdoor verheerlijkt u Hem volmaakt op die tijd, naardien u volhardt te doen al wat de wet vordert, op dat ogenblik wanneer u gelooft. De apostel stelt een vraag voor, Rom. 3:21, *of een christen door het geloof de wet te niet doet?* Nee, zegt hij, maar wij bevestigen de wet. Hoe is dat? Pareüs toont aan dat dit geschiedt op drieërlei wijze en deze is er één van: omdat wij die volmaakte gerechtigheid, welke de wet van ons vordert, in Christus door het geloof volbrengen. Zodat u van af die tijd opvolgt te doen al wat de wet eist. En hieruit, als uit een voorname oorzaak, ontstaat de onmogelijkheid van de afval van ware gelovigen. Degenen die de voldoening door Christus' gehoorzaamheid aan de wet loochenen, daar wij door onze eigen werken en betrachtingen voor God niet gerechtvaardigd kunnen worden, mogen alzo wel Christus' voldoening door lijden loochenen, daar wij door ons eigen lijden niet kunnen gerechtvaardigd worden. Onze gehoorzaamheid aan de wet ten opzichte van het lijden, is alzo werkelijk een werk van wet, als onze gehoorzaamheid ten opzichte van het doen.
- b. Hierdoor verheerlijkt u Gods rechtvaardigheid. Wat de rechtvaardigheid eist, dat gedaan of geleden moest worden, geeft u door het geloof Gode in Christus.
- c. Hierdoor verheerlijkt u de genade en barmhartigheid, Ef. 1:7. Want de genade kan er te overvloediger door worden in u en u kunt er in zegepralen; als die u niet ontgaan kan. Welk een gezegende verborgenheid is dit! Smart het u niet, dat u God niet verheerlijken kunt, daar u tijd en gelegenheid genoeg hebt? Aanschouw de weg, kunt u het niet doen door gehoorzaamheid, doe het door geloof en geef daardoor vergoeding aan al Gods heerlijkheid, die u Hem door uw ongehoorzaamheid ontstolen hebt.

8. Hierdoor hebt u vrede in uw geweten; het is besprengd met Christus' bloed en dat koelt de hitte zijner pijniging, Rom. 5:1. Die kwamen tot de Levitische offeranden en wassingen, voorbeelden van deze offerande van Christus, konden daardoor niet volmaakt worden, noch zijn, zonder het schuldige geweten van de zonden; en geen van uw plichten kunnen het geweten bedriegen, dan voor zoveel zij u leiden tot deze gerechtigheid. Maar die hiertoe komen, hebben geen verschrikkingen van het geweten meer over de zonde, te weten, geen rechtvaardige oorzaak om enige te hebben. Deze regenboog, boven uw hoofd schijnende, is een gewis teken van schoon weer en dat geen zondvloed van toorn u meer overstorten zal. Hierdoor zijn al uw ellenden weggenomen. Wanneer uw zonden vergeven zijn, mag er iets blijven dat naar schande, ziekte en dood lijkt, maar dat is het niet. Er wordt gezegd, Jesaja 33:24, *Geen*

inwoner zal zeggen: ik ben ziek. Waarom? Want het volk dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben; het is geen eigenlijke ziekte, droefheid, of verdrukking. Indien het vergif, de angel en de vloek door vergeving van de zonden weggenomen is, uw ziekte, droefheid en gebrek, ja de dood zelf, is alsdan beter dan gezondheid, blijdschap, overvloed en leven. De dood, de hel en het graf, kunt u hier in overwinning verslonden zien; en op hun nek moogt u treden, 1 Kor. 15:54-57. Indien al uw zonden uitgewist zijn in het bloed van Jezus Christus, kunt u het leven in de dood zien, de hemel in de diepste hel, de heerlijkheid in schande.

Arme gelovigen, u die komt tot de Heere Jezus, dit is uw gelukzaligheid. Wat zult u anders doen dan dit te geloven en u daarin verblijden? Indien de goddelozen, die zichzelf deze gerechtigheid verwaand toepassen, zeggen: *laat ons zondigen opdat de genade te meerder worde* en geen gebruik van de vergeving maken, dan in schulden voort te gaan en door toegeving te zondigen. Waarom zou u aan de andere kant niet zeggen: laat mij geloven en mijn deel in deze gerechtigheid nemen, opdat, zoals mijn zonden overvloedig zijn, zó ook mijn liefde overvloedig moge worden; zoals mijn zonden zeer groot geweest zijn, zó ook de Heere mij zeer goed moge wezen; zoals mijn zonden vermeerderd zijn en stand gehouden hebben, zó ook mijn dankbaarheid, mijn roem in God, mijn triomf over de dood, het graf en de zonde moge toenemen. En zoals u ziet, dat de gerechtigheid in Christus eeuwig de uwe is, u ook daarom een zodanige gerechtigheid van Hem verwacht, als die u zó rechtvaardig kan maken, zoals Hij rechtvaardig is.

Beeft, harden van hart en onboetvaardigen, die nog nooit tot Christus gekomen bent, noch uw gebrek aan Hem gevoelde, noch zijn goed waardeerde; dit is uw deel niet, al uw zonden liggen nog op u en zullen u in die dag, de dag van des Heeren grimmigheid, in het gezicht komen, wanneer Hij als een eeuwige gloed voor uw ogen verschijnen zal en u als kaf en stoppelen schuldig voor Hem zult staan.

2. VERZOENING EN VREDE MET GOD

Dit is de tweede weldaad, die in orde op onze rechtvaardigmaking volgt, alhoewel ze soms in een ruimen zin genomen wordt voor het ganse werk van rechtvaardigmaking, Maar in een enge betekenis genomen, volgt zij daarop. *Gerechtigd zijnde door het geloof, hebben wij vrede met God*, dat is, niet alleen vrede van God in ons geweten, maar vrede met God in onze verzoening met Hem en zijn genegenheid tot ons. *Gerechtigd zijnde, zullen wij behouden worden van de toorn*, dat is, niet alleen van de uitwendige vruchten van toorn, maar van die toorn waaruit deze voortkomen. Christus is eerst Koning van de gerechtigheid en dan Koning des vredes, Hebr. 7:2. Want is de zonde niet de oorzaak van Gods toorn? Moet de zonde dan niet eerst weggenomen worden in onze rechtvaardigmaking, eer Gods gramschap verzacht kan worden in onze verzoening? Alzo, dat zoals in onze rechtvaardigmaking, de Heere ons rechtvaardig rekent, Hij ons in de verzoening als zijn vrienden schat, Hij zelf met ons bevredigd zijnde. Gewis, onze verdienende verzoening is door Christus' dood evenals eens konings zoon, de gunst van zijn vader verwerft voor een kwaaddoener, die nog in zijn oude boeien ligt en het niet weet. Dit gaat vóór onze rechtvaardigmaking, Rom. 5:8. Maar dadelijke en krachtdadige verzoening, waardoor wij tot de genieting en bezitting hiervan komen, is ná onze rechtvaardigmaking, Rom. 3:24, 25. Christus is een Verzoening door het geloof en hier bekomt de kwaaddoener tijding van gunst, als hij die wil aannemen, Ef. 2:15, 17. Hiervan spreek ik nu. God en de mens waren eens vrienden, maar door de zonde is een grote kloof gemaakt. De Heere, het ongelijk alleen dragende, is rechtvaardig in toorn ontstoken, Jesaja 65:2, 3. De mens die alleen het kwaad doet, gaat echter in zijn vijandschap voort en wil niet gesmeekt zijn om Zijn gunst aan te nemen, veelminder om van zijn misdaad berouw te hebben Jer. 8: 4-8. De Heere Jezus heelt derhalve deze breuk door tussen beide partijen Middelaar te zijn. Hij neemt het geschil op en verzoent eerst God met de mens en de mens met God, in Zichzelf, in de verlossing en daarna verzoent Hij God en de mens, door Zichzelf, in, of onmiddellijk ná onze rechtvaardigmaking.

Deze verzoening bestaat voornamelijk in twee dingen.

- (1) In onzen vrede met God, waardoor de Heere alle daden van vijandschap tegen ons aflegt, Rom. 5:1.
- (2) In liefde en gunst van God; ik bedoel hier niet de liefde van Gods welbehagen, want die is in de verkiezing, maar Zijn liefde van lust en vermaak. Want voordat wij gerechtigd zijn, gedraagt de Heere zich tegen ons, die Hem zeer walgelijk zijn, als een vijand en vreemdeling. Maar dan begint Hij ons lief te hebben, Joh. 4:10, 14; Kol 1:21, 22. Een hovenier mag voornemen, een haagappelstruik in een appelboom te veranderen; maar zijn voornemen verandert de natuur daarvan niet, tenzij hij dadelijk daarin geënt wordt. Zó zijn wij van nature kinderen des toorns, Ef. 2:3. Het voornemen van God de Vader, of Zijn liefde van welbehagen maakt ons, geen kinderen van de liefde en zonen des vredes, voordat de Heere ons dadelijk er toe roept en ons in Christus inent. Dan worden wij, zoals Christus het vermaak van God is, in Hem bemind met dezelfde liefde van vermaak, Jesaja 4:2, 3.

Vrede met God en liefde Gods, zijn onderscheiden trappen van onze verzoening. Een vorst kan stil wezen, of ophouden tegen zijn oproerige onderdanen te oorlogen, dat zij toch niet voor hem mogen komen, om als gunstelingen ontvangen te worden. Maar de

Heere doet het beide in onze verzoening met Hem, daar wij vijanden, vreemden, rebellen en doemwaardigen zijn.

Denk toch welk een gezegende staat het is, in vrede met God te zijn! Het was een eernaam, die de Heere aan Abraham gaf, dat hij een vriend Gods was, Jesaja 41:8. Ik ben niet bij machte om uit te drukken, welk een voorrecht dit is, het kan ook beter gevoeld dan gezegd worden. Zoals Mozes zeide, Psalm 90:11: *Wie kent de sterkte Uws toorns?* Zo mag ik zeggen: *wie kent de grootheid van deze gunst en liefde?*

1. Dat God, nadat Hij op u vergramd was, met u bevredigd is geworden, dit is uitnemend heerlijk, Jesaja 12:1, 2. Al heeft de mens zó gezondigd, ... wat is hij, dat de Heere op hem neerziet en hem bezoeken zou? Maar niet alleen slaat Hij Zijn oog op u, maar Hij bemint u, nadat u Hem door uw zonden getergd hebt en na zo'n toorn, die er duizenden verslonden heeft en brandt tot in het onderste van de hel, waaronder zij nu en eeuwig liggen zullen. O, zalig zijn ze die deze gunst vinden!
2. Dat God zó geheel en volkomen met u wilde verzoenen, dat er geen toorn voor u zou overblijven, ... dat is groot! De Heere doet aan Zijn verdrukte kerk, Jesaja 27:1, 2, 3, zeer zoete beloften. Maar zij zouden gezegd hebben, dat zij Zijn haat gevoelden. *U vat het verkeerd*, zegt de Heere, *grimmigheid is bij Mij niet*, vers 4, tegen distelen en doornen en hardnekkige zondaren, die Mij door hun onboetvaardigheid in het hart snijden en prikkelen, laat ik Mijn grimmigheid uit, maar niet tegen u. Buiten Christus is God een verterend vuur, maar in Christus is Hij niet anders dan liefde, 1 Joh. 3:1, 2. En hoewel Hij soms de roede, de bestraffing en kastijding van een Vader gebruikt en hoewel Hij voor een tijd Zijn aangezicht verbergt, uw gebeden verstoot, de beloften uitstelt te vervullen, enz. dit alles toch is uit liefde tot u en u zult het zelf zien en gevoelen in uw laatste einde, Hebr. 12:8, 9. Nooit beminde David Jonathan zó, wiens liefde zó voortreffelijk was, als de Heere u met geheel Zijn hart bemint, nu u in Christus bent door het geloof.
3. Dat de Heere voor eeuwig met u bevredigd is en u nooit om enige zonden of ellenden, waarin u mocht vallen, weer zal verstoten, dat is wonderlijk! De mensen onttrekken hun liefde aan degenen, die ze misbruiken; of indien hun vrienden in tegenspoed zijn, zeggen zij hen vaarwel, maar des Heeren liefde en genegenheid is eeuwigdurend, Jesaja 54:8, 10. *Bergen mogen wijken en heuvelen mogen wankelen, maar des Heeren goedertierenheid zal, noch kan, niet wankelen*. Hij heeft Zijn aangezicht maar voor een klein ogenblik verborgen, toen u leefde in uw zonden en ongeloof. Maar nu wil Hij u met eeuwige barmhartigheid omhelzen; wat meer is, de overvloed van uw zonden is nu de oorzaak van de overvloed Zijner genade, Rom. 5:20. Die eigen gebreken en ellenden zijn de rechte oorzaken van het gerommel Zijner ingewanden, Hebr. 4:15, 16. O, welk een voorrecht is dit! Toonde de Heere wel ooit genade aan de engelen die gezondigd hebben? Wierp één zonde hen niet gans uit Zijn gunst? O, oneindige genade! Dat zoveel duizenden zonden dagelijks tegen deze liefde en vriendelijkheid uit uw hart uitbrekende, ja, tegen de grootste en dierbaarste liefde Gods bedreven, zijn hevigst mishagen niet tegen u ontsteken! De Heere heeft Zijn ganse toorn tegen u en uw zonden, op Zijn Eigen Zoon uitgestort. Nu kan Hij ze niet uitstorten over u, ja al wilde Hij, Hij heeft niet één druppel behouden, om ze over u uit te gieten om één enige zonde.
4. Dat de Heere Zich aldus verzoent met vijanden. Iemand mag zich licht verzoenen met een die hem beledigd heeft, maar met een vijand die naar zijn leven staat,

zoals u met iedere zonde doet, zich zó te verzoenen, dit is wonderlijk; en zó staat toch hier de zaak, Rom. 5:7, 8.

5. Dat de Heere Zich verzoent met vijanden door zo'n wonderlijke weg, als het bloed van Jezus Christus is, Rom. 5:7, 8. Dit is zo'n liefde, waarvan men denken mag, dat de oneindige wijsheid geen groter kon bedacht hebben! Hierdoor prijst Hij Zijn liefde aan en verheft deze, vers 9. Hetwelk, - hoewel het nu in onze dagen voor iets ouds en gewoons gehouden wordt, - toch genoegzaam is, om het hart te breken van verbaasdheid en bewondering! Namelijk te denken, dat de beledigde Partij, die derhalve geen reden had om met ons weer vrede te zoeken, zo'n weg van vrede uitvinden zou als deze is. Wee, de wereld die deze vrede verstoot!
6. Dus verzoend zijnde, mag u te allen tijde met vrijmoedigheid voor God komen en eisen wat u wilt. Het zou mij verwonderen, wat Hij u zou kunnen weigeren, indien Hij u liefheeft, Rom. 5:2; temeer, nu ook alle schepselen vrede met u hebben, Joh. 5:23. Wanneer de veldoverste vrede met u gemaakt heeft, mogen geen van zijn soldaten u kwaad doen. Ja al uw vijanden zullen u goed moeten doen. *O dood, waar is uw prikkel?*

Ik heb mij dikwijls verwonderd, waarom wij, indien Christus alle onze ellenden gedragen en de dood voor ons geleden heeft, nog ellenden moeten gevoelen en de dood smaken? En ik heb nooit mijn eigen hart met een beter antwoord kunnen voldoen, dan hiermee, *dat indien de Heere onze ellenden geheel wegnam, zij ons dan wel geen schade zouden doen, maar ook zouden zij ons geen goed doen;* want hoe zouden ze kunnen, als ze er in het geheel niet waren? Nu, de Heere Jezus heeft zo'n vrede voor ons te weeg gebracht, dat onze vijanden niet alleen ons niet kunnen schaden, maar zij zullen zich daarnaar schikkende, ons goed moeten doen. Al uw noden zullen u maar meer doen bidden; al uw droefenis u meer verootmoedigen; al uw afmakingen zullen u in de genade meer oefenen; al uw geestelijke verlatingen zullen u temeer naar de hemel doen verlangen, om met Christus te wezen. Het is nu uw deel, niet alleen te Paulus, Apollos en de wereld te bezitten, maar de dood zelfs, om u goed te doen, 1 Kor. 3:22. *O Heere, welk een gezegende staat is dit!*

En toch, hoewel er duizenden van horen spreken, die onder het Evangelie des vredes leven, de mensen geven op zó grote zaligheid geen acht. Zij kunnen hun geweten prangen in een rusteloze eergierigheid naar de gunst van de mensen en in het zoeken van wereldse vrede; maar tot heden toe, ofschoon zij geboren vijanden Gods zijn, hebben zij niet één dag en wellicht niet één uur doorgebracht met de Heere achterna te schreeuwen, om Zijn gunst te erlangen. Ook zijn zij er niet over bekommerd geweest, tenware op zekere voorwaarde, om met God verzoend te wezen en nog in hun zonden gerust te blijven en tegen God krijg te voeren.

Hierom is het, dat de Heere binnenkort de vrede van de ganse aarde zal wegnemen en de wereld plagen met oorlog en bloedstorting, zoals er staat, Zach. 11:6. *Ik zal de mensen overleveren, elkeen in de hand zijns naasten en in de hand zijns konings en zij zullen dit land te morzel slaan.* Immers kon en behoorde u, voor dit verstoten van de vrede en de verzoening met God, het Evangelie des vredes aangenomen hebben.

3. DE AANNEMING TOT KINDEREN.

Dit is de derde weldaad, die in orde op onze verzoening volgt, waardoor de Heere ons als zonen rekent en ons de Geest en het voorrecht van kinderen geeft. Want volgens de orde, moeten wij eerst geliefden wezen, eer wij zó geliefd kunnen worden, dat wij als kinderen worden gerekend, 1 Joh. 3:1, 2. Het is wat groots, dat de Heere in plaats van onrechtvaardig ons rechtvaardig schat in onze rechtvaardigmaking; dat de Heere ons hierdoor als vrienden aanmerkt, dit is meerder; maar dat Hij ons als kinderen rekent, dit is een hoger trap en een verder voorrecht; hierom volgt onze aanneming op het geloof, Joh. 1:12, Gal. 3:26 en indien de aanneming volgt, dan gaat veel minder de Geest van de aanneming vóór het geloof. Door Christus' dadelijke gehoorzaamheid, zeggen onze Godgeleerden, hebben wij recht tot het leven. Door aanneming hebben wij een verder recht; het een neemt het ander niet weg. Want iemand kan tot dezelfde zaak recht hebben op verscheiden gronden. Wij weten, dat er tweeërlei soorten kinderen zijn.

1. Sommigen door de *natuur*, geboren uit onze lichamen en zó zijn, wij niet kinderen Gods, maar kinderen des toorns.
2. Sommigen door *aanneming*, zoals zij zijn die uit een ander huisgezin genomen en vrijwillig door ons als onze kinderen gerekend worden; zó was Mozes voor een tijd de zoon van Farao's dochter. Van dit zoonschap door aanneming spreek ik nu, als die van de Heere uit de helse familie gegrepen zijn en tot Zijn kinderen aangenomen. Christus is Gods Zoon door eeuwige generatie, Adam door schepping en alle gelovigen zijn kinderen door aanneming.

De aanneming nu is tweezins.

- (1) *Uitwendig*, waardoor de Heere een volk, door eri uitwendig verbond of bedeling als zijn kinderen opneemt. zó waren al de Joden *Gods eerstgeborenen*, Exod. 4:22 en *hunner was de aanneming*, Rom. 9:4, 5 en hierom werden hun kinderen zowel als zonen aangemerkt, als ze aangemerkt werden als heiligen en heilig, 1 Kor. 7:14 en Ezech. 11:20. Maar velen vallen uit van deze aanneming, zoals de Joden deden.
- (2) *Inwendig*, waardoor de Heere uit eeuwige liefde, sommige bijzondere personen, uit des satans gezelschap uittrekt en door een altijddurende liefde en toegenegenheid rekent onder het getal van de kinderen en ook inderdaad tot kinderen maakt, zowel als Hij hen daartoe roept. Izak was door een bijzondere belofte voor het zaad gerekend, Rom. 9:8 en hiervan spreken wij nu. Deze nu is op tweeërlei wijze.
 - a. Als *begonnen*, 1 Joh. 3:1, 2. *Nu zijn wij kinderen Gods*, jegens wie, hoewel inderdaad kinderen, toch de Heere Zich voor een tijd, om bijzondere redenen, gedraagt als jegens dienstknechten, hen oefenende door veel vreze, Gal. 4: 1, 2, want sommige geesten zullen door de liefde huns Vaders niet te beter, maar wel te erger worden, waarom de Heere hen onder een harde hand houdt. Jegens anderen gedraagt de Heere zich vriendelijker door te maken, dat zij met meer vrijmoedigheid mogen roepen: *Abba Vader*, Rom. 8:15, 16, die licht overwonnen en door de liefde naar Zijn wil overgebogen zullen worden.
 - b. Als *volkomen*, wanneer wij al de voorrechten van de kinderen ontvangen zullen, geen uitgenomen, zoals blijkt uit Rom. 8:23, waar wij gezegd worden de aanneming te verwachten, de verlossing van onze lichamen. Door het eerste zijn wij kinderen, maar het wordt nog niet gezien en wij zijn er niet voor

bekend, 1 Joh. 3:1, 2. Door het tweede zullen wij voor de gehele wereld daarvoor bekend worden.

Wij spreken nu voornamelijk van de begonnen aanneming, waardoor wij kinderen zijn, zowel in Gods schatting, als door het dadelijk ontvangen van de Geest der aanneming tot kind. De manier van deze aanneming geschiedt aldus:

- a. God bemint Jezus Christus met een onuitsprekelijke liefde, als zijn énige Zoon en als onze oudste Broeder.
- b. Hierom is het, dat wanneer wij in Christus, Zijn Zoon zijn, Hij ons bemint met dezelfde liefde, waarmee Hij zijn Zoon bemint.
- c. Hierom rekent de Heere ons als kinderen, Ef. 1:5, 6. Gods liefde is niet jegens ons zoals ze was jegens Adam, die Zijn zoon was door schepping, namelijk, dat ze onmiddellijk uitgestort is over ons; maar in de dadelijke liefde van zijn eigen zoon bemint Hij ons en hierom neemt Hij ons aan en houdt ons voor zijn kinderen.

Och! dat de Heere onze ogen wilde openen, om dit voorrecht te zien. *Ziet*, zegt daarom Johannes, 1 Joh. 3:1, *verwondert er u over, dat kinderen des toorns, kinderen des Allerhoogsten zouden worden*; dat een verschoven bedelaar, een deugniet, een verkwister, een afvallige, een vreemdeling van God, waaraan de Heere niet behoefde te denken, een zoon van de almachtige God genaamd wordt.

1. Bent u zonen, dan acht en waardeert u de Heere als zonen. Indien iemand twintig kinderen heeft, zal hij voor het onnozeste, het zwakste, het ziekste, meer genegenheid tonen, dan voor al zijn goed en dienstboden, tenzij hij een onnatuurlijk vader is. *Zó* zeg ik, dat de minste van u, de armste en zwakste gelovige, meer van God geacht en gewaardeerd wordt, dan al Zijn huissieraden, hemel, aarde en al de heerlijkheid daarvan en al de koningen en groten in de wereld, Jesaja 43:5, 6. Niet, omdat ge u door iets zulks waardig gemaakt hebt, maar alleen omdat Hij u vrijwillig als Zijn kinderen rekent.
2. Bent u zonen, dan zal de Heere gewis zorg voor u dragen, als voor Zijn kinderen. Een Godvruchtig vader heeft een dubbele zorg over zijn kinderen; eerst, over hun tijdelijke, daarna over hun eeuwige staat. In tijd van nood vragen wij spoedig: *wat zullen wij eten, wat zullen wij drinken, hoe zullen wij leven?* Bent u een kind Gods, denk toch: *zou de Heere niet voor mij zorgen, die de raven voedt en de leliën bekleedt!* Ja, werkelijk, Hij zal ook zorgen voor mijn tijdelijke welstand. Het is waar, u kunt geraken in uitwendige ongelegenheden, noden en ellenden; maar vanzelf bevordert de Heere daardoor uw eeuwig best. Hierom tuchtigde God Israël, Deut. 8:5 . Hebr. 12:8. Hij ontnam hun door de hand hunner vijanden al wat zij hadden en liet hen wegvoeren in gevangenschap, in een vreemd land; toch had Hij het beste hiermee voor, Jer. 24:5. Wij oordelen veeltijds, dat de Heere niet voor ons zorgt en *zó* schrijven wij Hem een erger natuur toe, dan die van de wilde beesten is tegenover hun jongen, of van de bloeddorstige mensen omtrent hun kinderen. Maar dit staat vast, nooit onthoudt Hij ons iets van uitwendige zaken, of het is om onze eeuwige gelukzaligheid in Hem te bevorderen en ons goed te doen in ons laatste einde. Wat zeggen de Godzalige ouders? *Er is niet veel aan gelegen, hoe mijn kinderen het hebben na mijn dood, als maar de Heere Zichzelf als hun Deel, aan hen geven wil en als zij maar op hun einde de Heere in heerlijkheid mogen zien.* Verwonder u dan niet, dat de Heere u soms in de engte brengt.

3. Bent u zonen, dan bemint Hij u als zonen, zoals een vader zijn kinderen. Misschien denkt u, *de Heere bemint mij niet*, omdat u Zijn liefde niet steeds gevoelen, noch bemerken kunt. Is uw zoon uw kind niet, omdat hij, terwijl hij jong is, de vader die hem gewon niet kent, of omdat u soms van hem afloopt en niet altijd in uw armen omhelst? Israëel zeide: *de Heere heeft mij verlaten*, Jesaja 49:14. Toch kon een moeder niet teerhartiger jegens haar kind wezen, dan de Heere was jegens hen. U denkt, omdat u zoveel zonden en verdrukkingen hebt, de een op de andere, dat de Heere u niet liefheeft. Oordeel toch rechtvaardig; heeft uw kind geen vader, omdat het lang achtereen ziek is en onder een sober dieet gehouden wordt? O nee, Hij weet wat maaxsel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn. Hij heeft u vrijwillig tot Zijn kind verkoren en hierom bemint Hij u, niettegenstaande al uw zonden, Psalm 89:32-34. Als Hij Efraïm zijn halsstarrigheid ziet bewenen, zowel als zijn ziekte en zwakheid, Jer. 31:30, bekent de Heere dan niet, *dat Efraïm Hem een dierbare zoon was?*
4. Bent u zonen, dan bent u ook erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus, Rom. 8:17. Kinderen door de natuur verkregen zijn niet altijd erfgenamen, maar al deze kinderen door aanneming zijn erfgenamen. Wij zijn erfgenamen met Christus. De Heere, als onze oudste Broeder, regeert onze goederen voor ons, omdat wijzelf het niet kunnen. Wij zijn erfgenamen:
- van het koninkrijk der heerlijkheid, 1 Petrus 1:4, 5.
 - Erfgenamen van deze ganse zichtbare wereld, 1 Kor. 3:22. Niet dat wij de gehele wereld in onze hand hebben, ze zou ons te lastig vallen om te besturen, maar de Heere geeft er ons de inkomsten van, hoewel ze door anderen bezeten wordt.
 - Van de beloften, Hebr. 6:17 en 11:9, waardoor Jehovah zelf onze Erfenis en ons eeuwig Deel wordt. Zoals Christus in de wereld een Erfenaar van alles was, hoewel van ieder vertreden, zó zijn wij ook. Wat kunnen wij meer begeren?
5. Bent u zonen, dan hebt u en zult u eeuwig hebben, *de Geest van aanneming tot kinderen*, Rom. 8:15, 16. En wat voordeel geeft ons dit?
- Hierdoor roepen wij Hem aan. Wij die tevoren niet konden bidden, omdat de schuld onze monden stopte, worden bekwaam om te bidden. Wij roepen *Abba Vader*; en deze Geest getuigt, dat wij kinderen zijn van deze Vader. Er wordt niet gezegd, dat Hij getuigt *aan* onzen geest, maar dat Hij getuigt *met* onze geest, of ons vernieuwd geweten. Namelijk aldus: alle gelovigen, van God geroepen en gerechtvaardigd, zijn kinderen; nu, ik ben zo'n gelovige, daarom ben ik Zijn kind. De Geest dan, geeft zowel getuigenis in hetgeen Hij voorop stelt, als in hetgeen Hij bevestigt; en Hij de klaarste en krachtigste Getuige zijnde, getuigt Hij dezelfde zaak die ons geweten getuigt, maar duidelijker, zekerder, troostrijker en zoeter, verrukkende de ziel met onuitsprekelijke vrede en blijdschap, bijzonder in het besluiten.
Ik weet wel dat er een *kennelijk* getuigenis is, maar eindelijk komt alles hierop uit. Ik zal daarvan ook niets meer zeggen; dit alleen is zeker, dat al de kinderen Gods dit getuigenis hebben, door middel van hun aanneming. Het kan werkelijk zijn, dat zij het soms niet horen; of, als zij het horen, dat zij door het ongelooft, wat ten dele in hen overgebleven is, nog tegenwerpingen gebruiken en het verdacht houden; maar hetgeen u ontbreekt in het getuigenis en de troost daarvan, hebt u in Zijn heiligheid. Daarom wordt de Geest, wanneer Hij verze-

gelt, de *Heilige Geest* genoemd, Ef. 4: 30, 1 Petrus 1:6, 7, 8. En is dit geen groot voorrecht?

- b. Hierdoor wordt u steeds geleid en bestuurd tot uw laatste einde, Rom. 8:14. Want zoals Adam, indien hij was staande gebleven, de Geest Gods, deze zelfde Geest, zou gehad hebben om hem en al zijn nakomelingen te bewaren van te eniger tijd van God af te vallen, zó heeft Christus, voor ons staande blijvende, ons voor God gerechtvaardigd en de onveranderlijke, voortdurende bijstand des Geestes in de aanneming gezonden, welke, - hoewel Hij ons niet altijd verlevendigt, troost en verzekert, - toch ieder ogenblik ons leidt en bestuurt tot het einde van ons leven. Hierom is het, dat dezelfde zonden, die anderen verhardten, ons eindelijk verootmoedigen; dat dezelfde verzoeken, waardoor anderen vallen en verloren gaan, eindelijk dienen om ons te reinigen; dat ons afnemen in de genade ons ten laatste weer doet groeien; dat onze vreze en twijfelingen dienen om ons te bevestigen en dat ons afzwerfen van God voor een tijd, ons eindelijk de wegen en tegenwoordigheid Gods te hoger doet achten, omdat het deze *Geest van aanneming* is, waardoor wij geleid en gedurig onderschraagd worden tot aan ons einde.

O rouwklaagt, die nog geen kinderen, maar slaven des satans en van uw vuile lusten bent! Of, die op zijn best genomen dienstknechten zijt, die maar om loon werkt en uit vrees van gestraft te worden! U zult in Gods huis niet wonen, zoals de zonen zullen doen. Veellicht hebt u de zonen Gods gehaat en bespot; maar de tijd zal komen, dat ge u verwonderen zult over hun heerlijkheid, die u nu nog niet bekend is.

4. DE HEILIGMAKING

Dit is de vierde weldaad, die in orde op onze rechtvaardigmaking, verzoening en aanneming volgt; want hierop, namelijk, dat wij kinderen zijn door aanneming, ontvangen wij in de heiligmaking het beeld van onze hemelse Vader, omdat wij zijn onder de genade. Uit dezen hoofde zijn wij vrijgemaakt van de heersende macht van de zonde, Rom. 6:14, zodat onze heiligmaking op onze rechtvaardigmaking volgt en de aanneming gaat er voor. In de rechtvaardigmaking hebben wij de liefde en gerechtigheid des Zoons; in de verzoening de liefde des Vaders; in de aanneming de liefde van de Vader en de tegenwoordigheid des Geestes, ondersteunende en mede getuigende; in de heiligmaking het beeld van onze Vader door dezelfde Geest. En dit zou ik denken, - met onderwerping - is het zegel des Geestes, waarvan gesproken wordt, Efése 1:13; het zegel verzegelende, is de Geest zelf. Het zegel bestaat eerst in de uitdrukking daarvan, door de aanneming tot kind; ten andere in de indrukking daarvan, in de heiligmaking; en dat hij alleen voor goede munt zal doorgaan, die deze beide heeft. Ik weet wel, de klaarste uitdrukking en het volmaaktste getuigenis des Geestes geschiedt in de heerlijkmaking, nadat God al Zijn werk volbracht heeft. Maar de aanvang is hier in de aanneming en een voller mate daarvan in de heiligmaking. Gods zegel is altijd gedrukt op de beloften, zoals wij ons zegel zetten op brieven en obligaties en niet op blote papieren. Des Heeren beloften van dadelijke rechtvaardigmaking en verzoening, behoren alleen degenen toe, welke geheiligd en geroepen zijn. In de aanneming ontvangen wij de Geest, welke tweezins getuigt, of wij *geheiliden* zijn gerechtvaardigd; en of wij *geroepen* zijn gerechtvaardigd en verzoend. Ik spreek nu niet van *uitwendige* heiligmaking, door een uiterlijke vertoning en belijdenis en algemene verlichting en werking van de Geest in de mens, van welke velen afvallen, Hebr. 10:29, maar die van een inwendige en bijzondere aard is, welke u best begrijpen zult, in deze drie trappen:

1. Het is de vernieuwing van *een mens*, zodat hij daardoor zedelijkerwijs een nieuw mens en een ander mens wordt, Tit. 3:5; 2 Kor. 5:17. Alle dingen zijn nieuw geworden; hij heeft nieuwe gevoelens van de zaken, nieuwe gedachten, nieuwe begeerten, gebeden, dankzeggingen en neigingen. Het verschilt niet van een gehele WEDERGEBOORTE.
2. Het is een vernieuwing van *de gehele mens*, 1 Thess. 5:23. Want zoals ieder deel en kracht van de mens verdorven is door de eerste Adam, zó worden zij weer vernieuwd door de tweede Adam. Niet dat wij in dit leven zó volmaakt vernieuwd worden door Christus, als wij verdorven zijn door Adam, maar evenwel ieder zielsvermogen ten dele, Rom. 16:19. Hieruit ontstaat onze geestelijke strijd en oorlog met de zonde, ja met alle zonden. Nu is dit in zeker zin niet door de heiligmaking, want indien die volkomen was, dan zouden wij niet meer te worstelen noch te strijden hebben, maar door de onvolmaaktheid ervan. En deze vernieuwing ten dele, is toch in al de delen van de gehele mens. En zoals de eerste Adam de zonde voornamelijk en in haar wortel voortplante in de ziel en het hart van de mens en van daar zich verspreidt zoals het zuurdeeg, door het gehele deeg van ons leven, zó deelt de Heere Jezus deze vernieuwing voornamelijk mee aan ons hart en daardoor wordt ons leven weer verbeterd en geholpen. Hierom wordt het genoemd *de inwendige mens*, Rom. 2:29 en 7:22. Ef. 3:16. U ziet niet dan maar een weinigje heiligheid in een christen. Maar ik zeg, als hij van het rechte slag is, is er een soort oneindige, eindeloze heiligheid binnen in hem, waaruit dit

voortkomt. Zoals er in een godloos mens zo'n soort oneindige, eindeloze godloosheid is, waaruit zijn zonde oorsprong neemt. Indien iemand uitwendig heilig is en niet inwendig, van die kan niet met meer recht gezegd worden, dat hij geheiligd is, dan het gezegd kon worden van de witgepleisterde graven van de hoogmoedige Farizeeën. Indien iemand voorgeeft dat zijn hart goed is, hoewel zulks niet gezien wordt in zijn leven, hij spreekt de waarheid niet, als althans de apostel geloofd mag worden, 1 Joh. 1:6. Want heiligmaking is een vernieuwing van de gehele mens van binnen en van buiten; het baat hier niet zijn tanden wit, zijn tong spits en zijn nagelen gekort te hebben. Nee, nee, de Heere maakt alles nieuw waar Hij komt.

3. Het is een vernieuwing *naar het beeld Gods*, of God in Christus. Een onheilige mag op zekere wijze vernieuwd zijn in de gehele mens; zijn uiterlijke wandel kan schoon wezen, zijn verstand verlicht zijn, zijn hart kan de hemelse gaven smaken, enz. Hebr. 6:4, 5. hij mag een gedaante van Godzaligheid hebben, 2 Tim. 3:5, hij mag sterke voornemens binnen in zich hebben tot Godzaligheid, Deut. 5:29; en hierom met die vijf dwaze maagden ontvangen worden in het gezelschap van de wijzen en van haar niet onderscheiden worden, voordat de deur gesloten is; maar nooit is hij in zijn ganse natuur vernieuwd naar het beeld Gods. Dat is, hij kent de dingen niet, noch oordeelt daarover, zoals God doet; hij bemint noch begeert de heiligheid, noch de middelen daartoe, zoals God doet. Hij haat de zonde niet, zoals God die haat. Hij heeft geen vermaak in de ganse wet Gods, zij is niet geschreven in zijn hart; hierom bemint hij ze niet zoals God doet. Hier wordt de draad afgesneden tussen een geheiligde en een ongeheiligde geest. Door heiligmaking wordt een mens vernieuwd naar Gods beeld, eens verloren, maar hier weer hersteld, Ef. 4:24. Wij ontvangen van Christus *genade voor genade*, Joh. 1:16. Zoals het was wederkerig een figuur ontvangt, die in het zegel zelf is, zó worden wij veranderd naar het beeld van Christus, *door Hem in de spiegel des Evangelies, door het geloof te beschouwen*, 2 Kor. 3:18. *Ik heb een vermaak in de wet Gods, naar de inwendige mens*, zegt Paulus, Rom. 7:23. Door dit leven van de heiligmaking leeft een christen Gode, tenminste heeft hij een heilige gesteldheid en genegenheid, om zó te doen; wat het wezen van de heiligmaking is. Hij leeft Gode, *Die ons geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, opdat wij zijn deugden zouden verkondigen*, Gal. 2:20, 1 Petrus 2:9.

Dat dit de ware heiligmaking is, kan aldus blijken: omdat onze heiligmaking gesteld wordt tegenover onze oorspronkelijke verdorvenheid, zoals onze rechtvaardigmaking tegenover onze oorspronkelijke en moedwillige schuld van de zonden. Nu, zoals de oorspronkelijke verdorvenheid het beeld Gods verderft door tegengestelde neigingen tot zonden, zó kan onze heiligmaking niet anders wezen dan het wegnemen van deze besmetting, om God wederom gelijk te wezen door tegengestelde hoedanigheden en geschiktheden, 1 Petrus 1:14, 15, 16. Onze heiligmaking is *heilig te wezen*, Lev. 20:7. Onze heiligheid heeft geen ander eerste voorbeeld, dan Gods heiligheid. Zodat onze heiligmaking niet is die gerechtigheid en heiligheid, die in Christus Jezus is, want die is de grondslag tot onze rechtvaardigmaking. Daarom moet de heiligmaking die heiligheid wezen, die van Christus tot ons afkomt en waardoor wij Hem dan gelijk gemaakt worden; aldus *is Christus ons tot heiligmaking geworden*, 1 Kor. 1:30. Anders, indien die heiligheid die in Christus is, de onze zou wezen, zou er tussen Christus, Die onze gerechtigheid en heiligmaking is, geen onderscheid zijn. Onze heiligmaking is ook niet een *onmiddellijke* werking des Geestes in ons, zonder voorgebrachte genadegaven, zoals de Geest die over Bileam kwam en hem krachtig

voor een tijd bewoog, maar hem vreemd liet van enige genade of verandering van zijn natuur, zoals de ezelin waarop hij reed. Nee, nee, Hij vernieuwt u naar het beeld Gods zelf, indien u werkelijk geheiligd bent.

Dat dan al die dromerijen van de Familisten, welke alle inklevende genade in de heiligen loochenen en slechts die erkennen, welke in Christus Jezus is, verdwijnen en van onder de zon uitgedelgd worden. De goedertieren Heere brenge hen terecht, die in eenvoudigheid misleid zijn omtrent deze gezegende waarheid Gods.

Ik zal mij nu niet in de diepte inlaten, aangaande de middelen tot onze heiligmaking, in de doding der zonde door Christus' dood en de levendmaking voor Zijn opstanding; dit zal genoeg wezen tot verklaring van de aard der heiligmaking.

Alleenlijk, gij gezegende, die de Heere gerechtvaardigd heeft, zie en roem voor eeuwig dit voorrecht.

U klaagt dikwijls: "Wat baat het, of ik gerechtvaardigd ben in Christus en ten laatste door Hem behouden zal worden, als mijn hart altijd onheilig blijft en niet onderworpen is aan de wil van Christus? Zal Hij mij troosten en mijn onheilig hart Hem steeds bedroeven? Wat baat het, of de Heere mij van de ellende bevrijdt en Hij verlost mij niet van mijn zonden?"

O gedenk deze weldaad: het is waar, u vindt een afschuwelijk zondige natuur binnen in u, strijdig tegen de heiligheid en u dagelijks gevangen leidende. Denk toch dat de Heere u een andere, een nieuwe natuur gegeven heeft. Er is iets in u dat u doet worstelen tegen de zonde en dat ook te zijner tijd over al uw zonden meester zal worden. Dit is des Heeren heiligende genade over u. Och wees dankbaar dat de Heere u niet geheel verdorven gelaten heeft, maar zichzelf in u heeft begonnen te verheerlijken en te zegenen, door u af te keren van uw ongerechtigheden. Want:

(1) Hierdoor hebt u het zoetste en troostrijkste bewijs, van uw rechtvaardigmaking en genade bij God. Die dit loochent, moet, welke onderscheiding hij ook gebruikt, een hele menigte teksten in de heilige Schrift vernietigen, bijzonder de zendbrieven van Jakobus en Johannes, die met sommige geesten te doen hadden, welke voorgaven, dat zij het geloof hadden, de vereniging met Christus en de gemeenschap met Hem en dachten, dat zij zó lang zij die hadden, een genoegzaam bewijs vertonen konden van hun rechtvaardigmaking.

Maar wat zegt Jakobus? Gij geeft voor geloof te hebben; toon mij uw geloof, bewijs het! En ik zal u bewijzen dat Abraham zijn geloof vertoonde uit de gezegende vruchten en werken die daaruit voortvloeiden, Jak. 2: 18, 22.

En wat zegt Johannes? U spreekt van gemeenschap met Christus; maar welke heiligheid is er in uw hart en leven? Indien u zegt, dat u gemeenschap met Hem hebt en u wandelt in de duisternis, dan liegt u en u doet de waarheid niet. Maar als u in het licht wandelt, hoewel dan uw heiligheid, uw belijdenis en dagelijkse boetvaardigheid over uw zonden, de zonde niet wegneemt, het bloed van Jezus Christus reinigt u toch, 1 Joh. 1:6, 7.

En nog eens, 1 Joh. 2:4. U zegt dat u Christus kent en de liefde van Zijn welbehagen jegens u, dat Hij een verzoening is voor uw zonden; maar hoe weet u dit? Hij zegt, hij die zegt: Ik ken Hem en die Zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar. *Het is waar, mochten sommigen antwoorden, die de geboden van Christus niet bewaart, bewijst zeker daarmee, dat Hij hem niet kent en niet met Hem verenigd is; maar is dit een bewijs dat wij Hem kennen en met Hem verenigd zijn, zo wij Zijn geboden bewaren?*

Ja werkelijk, zegt de apostel: *Hieraan weten wij, dat wij Hem kennen, zo wij zijn geboden bewaren, vers 3. En hieraan weten wij dat wij in Hem zijn, vers 5.* Kan het

duidelijker wezen? Welk een ijdelheid is het te zeggen, dat dit is het verbond van de werken in te voeren! Is heiligmaking, het schrijven van de wet in onze harten, niet zowel een voorname weldaad van het verbond van de genade, als de rechtvaardigmaking? Hebr. 8:10-12. Kan dan het vertonen van de een weldaad van zo'n verbond, met de andere een invoeren zijn van het verbond van de werken? Is het een waarheid, die in het verbond van de genade opgesloten is, dat degene die gerechtvaardigd is, ook geheiligd is en die geheiligd is, dat deze ook gerechtvaardigd is? En is het een dwaling tegen de genade, deze waarheid te zien, dat een die geheiligd is, zeker gerechtvaardigd is en dat derhalve iemand die zijn heiligmaking kent, daaraan ook kent zijn rechtvaardigmaking?

Zeg mij eens, waaraan kunt u weten, dat u gerechtvaardigd bent? U zult zeggen, *aan het getuigenis van de Geest*. Maar kan dezelfde Geest, niet evenzeer stralen op uw genade en getuigen dat u geheiligd bent? 1 Joh. 4:13; 1 Kor. 2:12. Kan de Geest het één helder aan u vertonen en niet het andere? O, het is zo droevig zulke vragen te horen en ook zulke kille antwoorden, *dat de heiligmaking misschien wel voor een bewijs kan verstrekken*. Hoe misschien? Is er geen zekerheid? Volmondig zulks te loochenen, is even kwaad als te bevestigen, dat Gods eigen beloften van genade zulks getuigen; en bijgevolg, dat het leugens en onwaarheden zijn. Want doorzoek de Schrift en overweeg eens ernstig hoeveel evangelische beloften voor onderscheiden genadewerkingen gedaan zijn, namelijk voor hen die er deel aan hebben. Neem maar alleen een proeve van hetgeen er staat, Matth. 5:3, 4, 5 enz., waar onze Zaligmaker, - Die geen wetprediker was, - de zaligheid uitspreekt en bijgevolg bewijst, door acht of negen beloften, uitdrukkelijk gedaan aan zulke personen, die inklevende genade van armoede, treurigheid, zachtmoedigheid, enz. hadden, zoals daar gezegd wordt. Zie welk dierbaar testament van beloften de Heere Jezus nagelaten heeft aan Zijn kinderen, die genoemd worden met de namen van treurigen, armen van geest, reinen van hart enz., teneinde een ieder zijn deel zou nemen en verzekerd zijn van zijn aandeel, dat op een bijzondere wijze daar voorgehouden wordt.

Waarom ik mij dikwijls verwonderd heb, hoe het wezen kon, dat deze zó heldere en aloude gronden van onderwijzing, - want zó zijn ze geweest onder de Waldenzen reeds voor honderden jaren, - steunende op zoveel gewichtige Schriftplaatsen, zozeer in twijfel getrokken zouden worden in onze dagen!

- Soms denk ik dat het ontstaat uit deze of die boze begeerlijkheid, waarin de mensen gerust willen leven. Zij wensen hun vrede te behouden, maar zijn onwillig om hun lusten te verlaten. Hierom sluiten zij *dit getuigenis van het water*, - zijnde het getuigenis van de heiligmaking, - uit, om in het hof van het geweten te verhelfden of zij geliefden van God zijn en oprecht van hart of niet. Omdat dit getuigenis regelrecht tegen hen zou wezen, om hun in hun aangezicht te zeggen, dat er voor de goddeloze geen vrede is, Jesaja 27:21, Deut. 29:19, 20. En dat zij Zijn Naam niet op hun lippen hebben te nemen, die heimelijk haten om verbeterd te worden, Psalm 50:16.
- In anderen denk ik, ontstaat het niet uit gebrek aan genade, maar daaruit dat de Geest van de genade en van de heiligmaking niet zeer doorbreekt. Het is zó weinig, dat zij nauwelijks zien kunnen met behulp van vergrootglazen; of, zien zij het, dan twijfelen zij gedurig aan de waarheid daarvan. En omdat het maar weinig kan te kennen geven en dat weinige nog zó duister voor hen is, houden zij zich terug, om het als een getuigenis aan het licht te brengen.
- Anderen, meen ik, kunnen wel veel genade en heiligheid hebben, maar zij maken er dikwijls zó geen werk van, om het tot een kenteken te stellen. Zij hebben ervaring hoe zwaar en moeilijk het is, dit merkteken in zich te bevinden. En

gevonden zijnde, ... hoe bezwaarlijk het gelezen en zuiver gehouden kan worden en daardoor bestendigen vrede en gerustheid is te bekomen; daarom vraagt men: *waarom let u zó op uw heiligmaking, die zulk een los bewijs is? Nu hebt u het en morgen is het weer verloren; waar is dan uw vrede?*

- Ik geloof dat de Heere velen Zijner dierbare heiligen van de troost van dit kenteken berooft, óf omdat zij die daarin alleen zoeken en niet in Christus en in hun rechtvaardigmaking door het geloof, Rom. 5:1; óf anders, omdat er een verborgen begeerlijkheid of bedrog van geest in hen schuilt, Psalm 22:2, 3; die de Heere door grote en langdurige schuddingen in hun roeping en heiligmaking, eerst wil uitdrijven; óf, door een boze afkerigheid van hun hart, doordat ze die mate van heiligmaking die zij gaarne hadden, niet gevoelen, deze gaan loochenen en miskennen hetgeen zij in waarheid hebben. Zij gevoelen met Paulus, een wet van de zonden in hun leden, die hen gevangen leidt en daarom kunnen zij op de wet huns gemoeds geen acht geven, waardoor anders de inwendige mens, een vermaak heeft in de wet Gods en bitter schreit onder het lichaam des doods, waaraan zij met Paulus zouden kunnen zien, dat er voor zulken geen verdoemenis is, Rom. 8:1.

(2) Om te besluiten: wat ook de oorzaak is van dit verkeerde oordeel, ik geloof dat de algemene oorzaak is, gebrek aan steunen en wachten op het oordeel van de Schrift in dit verschil. Want als men zich hierop verliet, de mensen zouden hun eigen ondervindingen niet invoeren, namelijk, dat zij geen blijken van heiligmaking in zich kunnen vinden, zó zij die niet ontmoeten in een anderen weg, door een onmiddellijk getuigenis des Geestes alleen. Zij zouden daartegen ook niet uitvaren, zoals nu, al is het dat zij de genade met veel verdorvenheid vermengd zien, zodat zij die bezwaarlijk onderscheiden kunnen en altijd in twijfeling voortleven. Ook dat hun hart bedrieglijk is en velen die hun staat hieraan toetsen, bedrogen zijn geworden. Ditzelfde brachten de Paapse Doctoren in tegen de verscheidenheid des geloofs uit de Schrift, zonder bijzondere en ongewone openbaringen. Maar wat dient dit ter zake, indien de Schrift het tot een bewijs stelt? Weg dan met uw verdorven ondervinding! Zal déze, of veeleer de Schrift rechter zijn?

Laten velen bedrogen zijn geworden, met zichzelf aan sommige kentekenen te toetsen; - daar de Schrift ze toch tot kentekenen maakt, zoals wij bewezen hebben, - hoewel dan de mensen door hun eigen zwakheid of godloosheid bedrogen zijn geworden door de beloften verkeerd toe te passen, de Schrift kan u echter niet bedriegen. Laat het zwaar zijn, Christus' genade in ons te onderscheiden, ... indien de Schrift toch wil dat wij onze staat aan die regel zullen toetsen, die in zichzelf licht is, maar voor onze blindheid en zwakheid veeltijds zwaar om te zien; wie durft de heilige Schrift veroordelen? Terwijl zij ons zal oordelen ten laatsten dage, zij ons ook nu oordelen moet. Neem aan, dat er predikanten en verscheiden boeken waren, die hier en daar valse kentekenen stelden van Gods genade, doet de Schrift ook zo?

(3) Tot besluit hiervan zal ik nog deze zaak aan uw geweten voorstellen.

- a. Neem eens aan dat u nu op uw doodsbed ligt, uzelf hiermee troostende, dat u uitverkoren en gerechtvaardigd waart en dat de Geest Gods uw geweten aantastte, en zeide: *indien gij gerechtvaardigd zijt, dan bent u geroepen en geheiligd*, 2 Thess. 2:13, 14, *is dit wel waar met u?* Wat zou u antwoorden?
Zegt u dat u niet geheiligd bent, het Woord en de Geest zullen getuigenis tegen u geven en zeggen, dat u dan ook niet uitverkoren noch gerechtvaardigd bent. Zegt u, dat u het niet weet en dat u van de heiligmaking of de vruchten des Geestes niet

veel werk maakt, zij zullen weer antwoorden: hoe kunt u dan zeggen, dat u geroepen en gerechtvaardigd bent? Want het is een waarheid zo helder als de zon en zó onbeweeglijk als de hemel en de aarde, dat niemand geroepen en gerechtvaardigd is, dan die ook geheiligd is; en degenen die niet geheiligd zijn, ook niet gerechtvaardigd zijn, Rom. 8:29, 30. Zeg nu eens, hoe u vrede kunt hebben? Tenzij u uw aangezicht steenhard maakt voor Gods eeuwige waarheid, of uw geweten geneest met een pleister, waarvan u geen pijn hebt.

Indien dan de Heere u nooit de zonde bitter gemaakt heeft, laat de heiligheid u toch zoet wezen! Als het volharden in de zonde u een bewijs geweest is van uw verdoemenis, och laat de rijkdom van de genade van Christus, door u te verlossen van de beklagenswaardige slavernij en macht van de zonde, een bewijs voor u wezen van uw zaligheid! O, dank God voor de minste mate van heiligmaking; bespot noch veracht deze Geest van de genade niet heimelijk, gelijk velen in deze verbasterde eeuw beginnen te doen, zeggende: u ziet naar genade, vruchten, kentekenen en bewijzen van heiligmaking en een heilige gestalte des harten, wat hebt u eraan? O laat het u des te dierbaarder wezen. Ween, omdat u zó weinig hebt, maar dank de God en Vader van de genade voor dat weinigje wat u hebt, en draag het als een sieraad om uw hals, wetende hieraan dat u uit God geboren zijt. Maar dat de gehele wereld in het boze ligt en zonder dit verloren zal gaan. 1 Joh. 5:18, 19.

- b. Dit strekt u tot roem en luister, het is uw heerlijkmaking bij aanvang: wat groter heerlijkheid is er, dan God nabij te komen? Daarom wordt dit *heerlijkheid* genoemd, 2 Kor. 3:18. *Wij worden naar hetzelfde beeld veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid.* Elke trap van genade is heerlijkheid en de volkomenheid van de heerlijkheid in de hemel bestaat voornamelijk in de volmaaktheid van genade. Waarvan anders maken velen heden ten dage hun werk, dan een smaad te werpen op de heiligmaking, die onze heerlijkheid is?
- c. Dit zal u overvloed van zoete vrede geven en daarom wordt ze genoemd *een vreedzame vrucht van de gerechtigheid*, Hebr. 12:11. Want vanwaar komen die kwellingen en gedurige twijfelingen aan Gods gunst in veler mensen geweten? Is hun verval en misleiding hiervan niet de oorzaak? Psalm 32:1, 2. Is het niet omdat zij beginnen overmoedig worden in het zondigen, niet in vrede wandelen en derhalve niet in de vertroosting des Heiligen Geestes? Is het niet omdat zij sommige bekende zonden heimelijk troetelen en onboetvaardig daarin verder gaan? Is het niet omdat zij bezet zijn met sterke ongedode verdorvenheden, dat zij zulke angsten en verschrikkingen in hun geweten hebben? Psalm 32:1-4; 2 Kor. 1:12 Wat was Hiskia's vrede, toen hij dacht dat hij sterven zoude? Was het niet dit: *Gedenk Heere, dat ik voor Uw aangezicht in oprechtheid gewandeld heb?* Jesaja 38:3. Niet dat dit de grond van uw vrede moet wezen, want dat is alleen de vrije genade in Christus; maar dit is er het middel toe, Joh. 14:22, 23. Het is een vervloekte vrede, die verkregen wordt door het oog naar Christus te wenden en toch zijn begeerlijkheden aan de hand te houden.
- d. Dat is het, wat u bekwaam zal maken tot Gods gebruik, 2 Tim. 2:20, 21. Een vuil onrein vat deugt nergens toe, voordat het gereinigd is. God heeft geen behagen om Zichzelf veel te verheerlijken aan een onheilig mens. Wat is uw vrouw en uw huisgezin, wat zijn uw kinderen en vrienden voor u te beter, indien úw hart ongeheiligd blijft?

- e. Een weinigje heiligheid is bij uitnemendheid alles, springende tot in het eeuwige leven; dit fonteintje zal niet ophouden te vloeien, maar het zal uw ziel en de hemel zelf vervullen met overvloed van heerlijkheid, Joh. 4:14. U versmaadt het nu, omdat het maar weinig is; maar zoals ik zeg, dit weinigje is bij uitnemendheid alles en bevat zoveel, als over u uitgestort zal worden, zolang God, God is. En hoewel het zwak is en dikwijls onderligt en u geen volkomen macht en overwinning geeft over al uw zonden, weet toch, dat deze zwakke genade, - zoals het huis van David, - sterker en sterker zal worden en eindelijk overwinnen zal. De Heere zal u niet verbreken, hoewel u dagelijks door uw zonde verbrijzeld wordt, totdat het oordeel tot overwinning komt en de vorst dezer wereld geoordeeld zal worden en uw ziel volmaakt zal zijn in de dag van de Heere Jezus.

5. DE VRIJE TOEGANG TOT GOD EN DE VERHORING VAN AL ZIJN GEBEDEN

Dit is de vijfde weldaad, welke ik, hoewel ze een vrucht is van andere weldaden, toch in het bijzonder noem, omdat ik wens, dat ze het meest behartigd worde en de reden waarom ik deze plaats na onze heiligmaking is, omdat David zegt: *Indien ik naar ongerechtigheid met mijn hart omgezien had, de Heere zou niet gehoord hebben*, Psalm 66:2 en de apostel, 1 Joh: 3:22. Wij geloven dat zó wat wij bidden, wij van Hem zullen ontvangen, dewijl wij Zijn geboden bewaren en doen hetgeen welbehaaglijk is voor Hem. Alsmede, omdat de Heere op de gebeden Zijns volks acht geeft, niet alleen ten aanzien van hun rechtvaardigmaking, maar enigszins ook ten opzichte van hun heiligmaking. Iemand die gerechtvaardigd is en nog besmet met enige personele zonden, of met de algemene godloosheden van de tijden, zal misschien die toegang tot God en de verhoring zijner gebeden ontbreken, waarvan wij nu spreken zullen. Kan er een groter voorrecht zijn dan dit, dat God al de verzoeken van Zijn volk horen wil?

Toch bevestigt onze Zaligmaker het tweemaal achtereen, omdat de belofte zó groot is, dat wij het moeilijk geloven kunnen, Joh. 14:13, 14 *Al wat gij de Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen*. Let op het oogmerk van de woorden; *onze Zaligmaker had beloofd, dat degenen die in Hem geloofden, groter werken zouden doen, dan Hij deed*, vers 12. Nu, omdat dit vreemd en onmogelijk kon schijnen, wijst de Heere in deze verzen aan, hoe dit geschieden kon. *Want zegt Hij, al wat gij de Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen*. "Al wat er te doen is, zal Ik werkelijk uitvoeren, maar toch moet het geschieden door middel van uw gebeden." Christus deed grote werken toen Hij op aarde was, maar dat Hij doen zal, al wat een zondig schepsel van Hem verzoekt, hoe kan er wonderlijker werk wezen dan dit? *Dit is onze vrijmoedigheid*, zegt de apostel, *dat zo wij iets bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort*, 1 Joh. 5:14. De grootste vraag zal alleen wezen, welke die gebeden zijn, die de Heere Jezus wil horen? Ik beken dat hierover dikwijls uitnemend gesproken is; toch denk ik, dat de mening van dit grote voorrecht volkomen uitgedrukt wordt in die woorden: *in Mijn Naam*. Indien het gebeden zijn in Christus' Naam, zal de verhoring daarop volgen. Het bestaat in deze drie dingen:

1. Te bidden in Christus' Naam, is zó te bidden dat men steunt op de genade, liefde en waardigheid van de verdiensten van Christus. Zo vindt u deze spreekwijze gebruikt, van *te wandelen in de Naam onzes Gods*, te weten, in dat vertrouwen op de macht, grootheid en liefde van die God, dat Hij haar ondersteunen zal. En zó is ook te bidden in Christus' Naam, of om Christus' wil, te bidden op de gezegde wijze, Ef. 2:18. Door Hem, dat is, door te rusten op zijn dood en voldoening, hebben wij toegang met vertrouwen tot de Vader, Ef. 3:12. *In Denwelken wij hebben de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, door het geloof aan Hem*.

Er zijn drie verkeerdheden, die gewoonlijk onze gebeden vergezellen, wanneer wij God werkelijk zoeken.

- a. Schaamte en God te willen ontvlieden; daarom zegt, de apostel, *dat wij door het geloof in Christus de toegang hebben*.
- b. Wanneer wij tot Hem naderen, is er een heimelijke vrees en weerstreven des geestes, om ons ganse hart open te leggen. Daarom zegt hij: *wij hebben*

vrijmoedigheid; het woord betekent *vrijheid om te spreken*, opdat wij also ons ganse hart, zonder vreze of kleinmoedigheid, voor Hem zouden openleggen.

- c. Nadat wij aldus genaderd zijn en al onze begeerten en zuchten voor God opengelegd hebben, ontstaan er vele twijfelingen, namelijk, of de Heere zo'n zondaar en zulke zwakke, onvolmaakte en zondige gebeden wel horen zou. Daarom getuigt dezelfde apostel, *dat wij ook het vertrouwen en de verzekering hebben van gehoord te worden*. Maar dit alles is *door het geloof in Hem*; want zoals Christus alle zegeningen door Zijn dood voor ons verkregen heeft en om deze dagelijks Zijn voorbede doet, naardat onze nood vereist; zó betaamt het ons daarop te rusten, die voldoening tot de grond van onze aanbidding te maken en te zeggen: *aangezien Christus' bloed ons dit verworven heeft, daarom o Heere, geef het ons*.

2. Te bidden in Zijn naam, is te bidden krachtens zijn bevel en diensvolgens naar zijn wil. Zoals wij zeggen, wanneer wij een ander in onzen naam zenden: zeg, dat ik zo'n zaak van hem begeer en dat ik u zend; zó is het hier en dit wil die spreekwijze zeggen, Joh. 5:43. Ik ben gekomen in mijns Vaders naam, dat is, op zijn last en gezag.

Te bidden in Christus' naam is dan te bidden naar de wil van Christus en door de wil van Christus: en wanneer wij die woorden gebruiken, die de Heere ons in de mond legt, Hoséa 14:3, 4. en die dingen alleen begeren, die de Heere ons beveelt te zoeken, hetzij onbepaald of onder zekere voorwaarde, naar Zijn geopenbaarde wil en met onderwerping aan zijn verborgen wil, zó zullen wij in al wat wij zó eisen naar Zijn wil, gehoord worden, 1 Joh. 5:14, Psalm 27:8. Rom. 8:26. Indien u iets verzoekt, dat niet is naar Gods wil en u komt maar in uw eigen naam, hij zendt u met zo'n boodschap niet tot de Vader.

3. Te bidden in Christus' naam, is te bidden tot zijn einden, tot dienst en heerlijkheid van Christus. Aldus wordt die spreekwijze gebruikt, Matth. 10:41, 42. *Een profeet te ontvangen in de naam eens profeten*, dat is, tot dat einde en om die reden, omdat hij een profeet is. Een dienstknecht komt in zijn meesters naam, om iets van een ander te eisen en zoals hij komt op zijn opdracht, zó ook om zijn meester te dienen. Evenzo is het wanneer wij bidden om Christus' wil, dat is, tot Zijn einden en niet onze eigene. Dán vermogen deze gebeden altijd, Jak. 3:3: *Gij bidt en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uw wellusten doorbrengen zoudt*, Joh. 12: 27, 28. Psalm 25:11. Dit is te bidden in waarheid en te werken tot een geestelijk einde. Dit te maken tot ons sterkste oogmerk, ontstaat uit een bijzondere, buitengewone en boven-natuurlijke tegenwoordigheid van de Geest des levens en bijgevolg van de Geest des gebeds, die altijd verhoord wordt. Hierom moet aangemerkt, dat de minste verzuchting tot Christus' einde, altijd gehoord wordt; omdat het verzuchtingen des Geestes zijn en een werk van geestelijk leven, waarvan het wezen hierin bestaat, dat het van en voor God is. De Heere kan ons niet onthouden, hetgeen wij bidden naar Christus' doeleinden, omdat Hij dan Christus' heerlijkheid onderdrukken zou. Een christen moet dan hierop letten, wanneer hij voor zichzelf iets van God begeert, dat hij niet zozeer verzoekt de zaak te hebben, dan wel om Zijn genade te krijgen, om nabij God te zijn en een hart te hebben, dat Gode onderworpen is, bestaande in tevreden te zijn, zowel wanneer God hem afslaat, als wanneer Hij hem horen wil; zó zal hij ongetwijfeld de zaak zelf vinden. Een lust is eigenlijk zo'n begeerte, hoewel naar wettige dingen, waarin een mens die zaak wil hebben, omdat ze hem behaagt. Zoals toen Rachel kinderen eiste; zij moest ze hebben of anders zou zij noodzakelijk sterven. *Geef ons water dat wij drinken*, was op dergelijke wijze het geroep van de Israëlieten,

Exod. 17:1, 2, niet om Hem te leven, die het hun geven zou. Heilige gebeden of begeerten, gesteld tegenover lusten, zijn zodanige begeerten van de ziel, die aan God overgelaten worden met onderwerping aan Zijn wil, zoals het Hem behaagt. Nu, de Heere wil werkelijk de begeerten van allen die hem vrezen horen, maar geenszins hun lusten vervullen.

Deze drie zijn wezenlijke eigenschappen, van zulke gebeden die verhoord worden, of van hetgeen eigenlijk en geestelijk bidden zeggen wil. Ernst en verzekerdheid zijn kostelijke inmengsels, maar de Heere kan het gebed verhoren zonder deze. Het is waar, de Heere mag ons soms niet aanstonds horen; want onze biddenstijd is onze zaaitijd, wij moeten niet dadelijk de maaitijd verwachten. De Heere hoort het gebed van de eenzamen, Psalm 102:18. Het oorspronkelijke woord zegt: *van de heiachtige en ontblote plaatsen der wildernis*; waarvan de profeet zegt, Jer. 17:6, *dat zij het goede niet gevoelen, wanneer het komt*. Toch zij die zichzelf als zodanig gevoelen, zullen van de Heere niet vergeten worden en Hij zal Zijn tijd hebben om hen te antwoorden. En al is het dat de Heere ons niet geeft, waarom wij bidden, of iets dat evengoed is van dezelfde soort, toch geeft Hij ons altijd het einde van onze gebeden. Die op zee is, terwijl hem een stijve koelte ontbreekt, om zijn reis te voltrekken, heeft toch geen reden om te klagen, als de Heere hem door een sterke vloed van de zee zelf, met gemak voort leidt. Op het einde van Gods handelingen met u, zult u gewis zien, dat de Heere niet nagelaten heeft u te antwoorden in enige zaak, Joh. 14:21. O, zie dan en word bewogen over dit uw voorrecht, dat God al uw gebeden horen wil!

Velen vragen: *hoe kan men weten, dat de Heere het gebed in zegen beantwoordt?*

En daar wordt veel op gezegd; maar het eenvoudig en duidelijk antwoord is dit, namelijk: God verhoort het indien het een gebed is; en het is een gebed, indien het in Christus' Naam gedaan wordt. En opdat u dit moogt geloven en daarin roemen, zó overweeg deze redenen, tot bevestiging van deze waarheid.

- a. De belofte van Christus, Joh. 14:13, 14. Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen. Wat een belofte was, die in het bijzonder vervuld werd, toen Hij tot Zijn koninkrijk kwam. Daarom, hoewel met waarheid gezegd wordt dat Gods genade vrij is, - waarom u denkt, dat de Heere u evenzeer mocht weigeren te horen, als dat Hij u horen zou, - overweeg er bij dat de Heere Zichzelf verbonden heeft om u te horen.
- b. De Vaderlijke genegenheid die er in God is, Joh. 16:26, 27. *Ik zeg u niet dat Ik de Vader voor u bidden zal, want de Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij liefgehad hebt*. De Vader bemint ons, hierom kan het niet anders of Hij moet ons horen.
- c. Omdat Christus voor al de gebeden, die in Zijn Naam gedaan worden, voorbede doet, opdat ze verhoord mogen worden, Hebr. 7:25. Hij heeft Zijn bloed daartoe uitgestort, zoals wij aangetoond hebben. En hieruit vloeit werkelijk die onmetelijke kracht des gebeds, omdat het steunt op hetgeen oneindig en eeuwig waardig is.
- d. Omdat de gebeden van de oprechten voortkomen uit de Geest des gebeds. Rom. 8:26, omdat uit hetgeen voor het vlees is, uit het vlees is, zó ook hetgeen naar de Geest, of naar de wil van Christus, tot geestelijke einden, altijd van de Geest is.
- e. Wegens de heerlijkheid van Christus, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde.

Zou Christus niet verheerlijkt kunnen worden, tenzij Hij al de gebeden verhoort?

Ja Hij kon dat wel, maar het is toch Zijn wil, Zijn heerlijkheid door dit middel te openbaren. Zodat hoewel u en uw gebeden Hem niet behagen en u geen antwoord noch aanneming daarom verdient, gedenk toch dat Hem Zijn heerlijkheid veel waard is. Het is eens konings heerlijkheid, dat hij sommige verzoeken gehoor

geeft, maar hij kan ze niet allen horen noch beantwoorden. Zo ook, het is Christus' heerlijkheid, dat Hij ze allen hoort, omdat Hij daartoe machtig is, zonder dat Hem dit in het minst tot oneer strekt.

Nu, geloof dit toch en het zal uw blijdschap volkomen maken. Och, wat zou u een lust hebben veel met Hem te wezen! Hoe zou u anderen aanmoedigen om tot Hem te komen! Hoe zou ge u gedrongen gevoelen, om iets voor Hem te doen, die gewillig is om alles voor u te doen! Maar ach, wee ons ongeloof! Want hetgeen de apostel zei, 1 Joh. 5:14, dat de grond van zijn vertrouwen was, namelijk, *dat zo wij bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort*, is onze grond helaas niet. Ja ik zeg, en wij mogen het wel bewenen als wij er aan denken, wij wantrouwen er door en zeggen, *wat ik ook begeer naar Christus' wil, Hij hoort mij niet*. Maar ach, verlaat zo'n wantrouwige aard en wacht u voor zo'n dodigheid in deze plicht, opdat de Heere geen aandrijvers zende en de tichelstenen verdubbele, zodat u op die wijze zou leren bidden met sterke roepingen en tranen, waarnaar u niet bidden noch geloven wilt. Indien de Heere u een hart er toe wilde geven, gewis u zou niet alleen uzelf en uw huisgezin kunnen besturen, maar door de kracht des gebeds zou u ganse koninkrijken doen rijzen en dalen en de gewichtigste zaken voor de kerk, ja voor de wereld uitvoeren. Ook zou u wonderen hierdoor kunnen uitwerken, door middel van Hem, Die alles beheerst, maar toch door het gebed overwonnen wordt, Hoséa 12:4, 5.

6. DE HEERLIJKMAKING

Dit is het zesde en laatste voorrecht of weldaad. U allen weet, dat dit het laatste is in de uitvoering van Gods eeuwig voornemen over al Zijn geliefden en uitverkorenen. *Want die Hij, verordineert, geroepen en gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt*, Rom. 8:30. Hierdoor worden wij volmaakt in heiligheid en de zonde zal zich niet meer in ons bewegen; en ook volmaakt in gelukzaligheid, zodat verzoeken, vreze, droefheid en tranen, ons daar nooit meer leed zullen doen, Hebr. 12:13. Openb. 14:13. Dit alles zal zijn in onze onmiddellijke gemeenschap met God in Christus, Joh. 17:23, 24. Kol. 1:28. Want wij zullen dan altijd bij de Heere wezen. Indien de Heere maar onze ogen wilde openen en een straaltje hiervan laten doorbreken, hoedanige mensen zouden wij zijn! Hoe zouden wij dan leven! Hoe gewillig zouden wij dan de mutsaards, vlammen, gevangnissen en allerlei gevaar omhelzen? Zouden de lichtvoorbijgaande verdrukkingen ons geen heerlijkheid uitwerken? Ja, de apostel gebruikt daartoe zo'n spreekwijze, die ik geloof dat de beste redenaar verlegen zou maken, om deze zó naar het leven uit te drukken, wanneer hij het noemt: *een geheel zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid*, 2 Kor. 4:17. Wat anders is ons tegenwoordig leven, dan een gedurig sterven, een dagelijks met ons omdragen hetgeen bitterder is dan duizend doden? Wat zegt de apostel? *Gij zijt gestorven, maar wanneer Christus geopenbaard zal worden, zult gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid*. De algemene gerustheid van de tijden, die door Christus voorzegd zijn, bijzonder wanneer de kerk in een maagdenstaat zal wezen en het volk zal trachten naar zuivere bevelen, zal niet zozeer bestaan in een gebrek aan waakzaamheid tegen de tegenwoordige verdorvenheid van de tijden, dan wel in een zorgeloos gebrek aan verwachting van de komst van Christus in heerlijkheid, niet hebbende onze lendenen opgeschort, noch onze lampen brandende, noch onszelf bereid, om de Heere in heerlijkheid te ontmoeten, Matth. 25:1. *Ach, kon ik u dan schaamrood maken en u inleiden tot een bespiegeling van deze heerlijkheid, waardoor ons hart tot dit werk opgevoerd kon worden!*

Eerst. *Bedenk de heerlijkheid van de plaats.*

De Joden droomden en dromen nog gedurig, van een aards koninkrijk bij de komst van hun Messias. De Heere verwierp deze dromen en zei *dat Zijn koninkrijk niet was van deze wereld; maar dat Hij heenging, om hun een plaats te bereiden, opdat zij zouden wezen waar hij was*, Joh. 14:2, 3 *en bij Hem zijn om Zijn heerlijkheid te aanschouwen*; Joh. 17:23, 24.

- Deze plaats zal zijn *de derde hemel*, die genoemd wordt onzes Vaders huis, wat hij gebouwd heeft met Zijn Eigen hand voor al Zijn dierbare kinderen en met de allernauwkeurigste wijsheid, geschikt gemaakt voor zo'n groot God, om in Zijn heerlijkheid te verschijnen, Joh. 14:2, 3.
- Zij wordt ook genoemd *een koninkrijk*, Matth. 25:34. *Komt, gij gezegenden mijns Vaders beërft het koninkrijk, dat u bereid is*; wat het toppunt is van alle wereldse uitnemendheid.
- Ze wordt genoemd *een erfenis*, 1 Petrus 1:4, waarvoor de apostel God oneindig zegent, als voor een erfenis die de onze is en die ons vrijwillig is geschonken, zijnde onzes Vaders erfenis, die Hij onder Zijn kinderen heeft uitgedeeld. Hetwelk een groter voorrecht is dan een geboren erfgenaam te zijn van al de rijkste

erfenissen op deze aarde, of heer te zijn van deze ganse zichtbare wereld. Van deze erfenis zegt hij:

- Dat ze onverderfelijk is, daar deze ganse wereld als een kleed veroudert.
- Dat ze onbevlekkelijk is, die nooit besmet is met enige zonde. Ook niet door de gevallen engelen, want zij vielen in het Paradijs, toen zij bewaarders van de mens waren en zó zucht al het geschapene onder de last van de dienstbaarheid van de verdorvenheid, Rom. 8:22.
- Dat ze onverwelkelijk is. Ze is niet als een bloem, welker heerlijkheid ras verdort, maar nadat wij ze tien duizend jaren bezeten zullen hebben, zal ze nog de aangenaamste, de zoetste en vermakelijkste zijn, als ware het de eerste dag dat wij er in gekomen waren, want dit is de mening van het woord en zó verschilt het van het onverderfelijke; daar in deze wereld, hoewel iemand deze altijd genieten mocht, een heimelijke zathed en volheid op ons hart drukt. Alles wordt ons zeer gewoon en hetgeen wij eerst als een bijzondere zegen achtten, is ons daarna zó smakelijk niet meer; het bezwaart de maag en overlaadt de ziel. Maar hier zullen onze ogen, oren, harten en zinnen, eeuwig door die wonderbare heerlijkheid verrukt worden, die doorluchtiger is dan tien duizend zonnen. Het gebouw daarvan is Gods borduurwerk, indien ik zó mag spreken, beschilderd met allerlei bloemen van verscheiden kleuren, door de nauwkeurigste kunst van God, zoals de apostel aanwijst, Hebr. 12:10.

Ten andere. *Bedenk de heerlijkheid van de lichamen van de heiligen in deze plaats.*

De Heere zal onze nederige lichamen veranderen, die maar als slijk zijn op onze vleugelen en als kluiten aan onze voeten, zoals de uitdrukking des apostels is, Fil. 3 aan het einde. Paulus was opgetrokken in de derde hemel en daar zag hij ongetwijfeld de heerlijkheid van sommigen. Zie hetgeen hij van hen zegt, 1 Kor. 15:42.

- (1) Het zal een *onverderfelijk lichaam* zijn, een lichaam dat nooit zal sterven of van de minste verderving onderworpen zijn; dat nooit vermoeid zal worden, zoals het nu wordt door zware arbeid en soms door heilige plichten; dat niet bezwijken zal, noch verminkt zal wezen, noch verdord zijn. Wij zeggen met waarheid, dat Adam in de staat der rechtheid niet heeft kunnen sterven, *potuit non mori*; maar dit lichaam kan niet sterven, *non potest mori*. Hierom is het, dat er geen ziekte, pijnen, smarten, benauwdheden, flauwten en dergelijke, ons zullen treffen wanneer wij daar ons verblijf nemen.
- (2) Het zal een *verheerlijkt lichaam* zijn. *Het wordt opgewekt in heerlijkheid*, zegt Paulus; welke heerlijkheid het verheerlijkte lichaam van Christus zoals zal wezen, Fil. 3:21, wat, toen Paulus het zag, klaarder scheen dan de zon, Hand. 9:3, 4. Daar zal derhalve geen onvolmaaktheid van leden, geen gebondenheid, geen verminking, geen natuurlijke of toevallige mismaaktheid zijn. En zoals de derde hemel vol glans is, zó zullen hun lichamen, welke die plaats bewonen zullen, de glans en de heerlijkheid daarvan overtreffen. Want zij zijn een beter woonstede en daarom zullen zij in meerder luister uitblinken, zodat de ogen van allen, die hen aanschouwen, oneindig verrukt zullen zijn, ziende zulke aardhopen, als wij nu zijn, verheven tot zo'n onvergelyklijke schoonheid en beminnelijkheid van hemelse heerlijkheid.
- (3) Het zal een fris en *sterk lichaam* wezen. *Hier wordt het gezaaid in zwakheid*, zegt Paulus, *en het wordt opgewekt in kracht*. Het zal bekwaam zijn, om de Goddelijke werkingen van de ziel, die nu vast liggen aan een zwak lichaam naar buiten te openbaren, het zal bekwaam zijn, om het gewicht van de heerlijkheid te dragen en de vreugde die onuitsprekelijk en vol van heerlijkheid is, welke onze zwakke

lichamen hier niet verdragen kunnen, of wij beginnen, Zoals vaten die vol geestrijke vochten zijn, te barsten en in stukken te breken, door het gewicht en de werking derzelve; en daarom houdt de Heere ons nu uit genade bekrompen, in hetgeen wij anders gevoelen zouden; maar dan zullen wij zonder de minste vermoeidheid eeuwige Hallelujah's kunnen zingen en ere, heerlijkheid en macht geven aan het Lam dat op de troon zit.

- (4) Het zal een *geestelijk lichaam* zijn. Onze lichamen werken nu door levende geesten en aards en natuurlijk zijnde, zó is er wasdom en zij moeten onderhouden worden door eten, drinken, slapen enz. en wij hebben natuurlijk trek en begeerte tot deze dingen en het kwelt ons zó wij aan deze gebrek hebben. Maar dan zullen dezelfde lichamen leven door de inwoning van de Geest Gods, die overvloediglijk in ons en over ons uitgestort zal worden, bewerkende onze lichamen, terwijl Hij de natuurlijke genegenheden en bewegingen, die wij nu hebben, zal opheffen. Kon Mozes, toen Hij met God op de berg was, veertig dagen en nachten zijn zonder dat hij spijs noch drank nuttigde, omdat God en Zijn heerlijkheid hem alles was; hoeveel te meer, zal het dan zó wezen? Ik zeg niet, dat wij geesten zullen zijn, zoals de engelen, maar onze lichamen zullen geestelijk zijn, zij zullen geen natuurlijke begeerten hebben naar enige tijdelijke zegeningen, naar bedekking, of naar voedsel; noch kwelling hebben over het gebrek aan deze. Hierom zal het lichaam zowel bekwaam wezen, om op te varen, als het nu is om neer te dalen; zoals Augustinus aantoont, door een gelijkenis genomen van een stuk lood, wat een kunstenaar zó kan pletten, dat hij het op het water doet drijven. Nu zijn wij aards en geschapen om op deze aarde te leven, hierom trekt ons haar middenpunt aan. Maar dan worden wij weer opgebouwd, om voor altijd bij de Heere te zijn, die ons van de onvolmaaktheid zal doen overgaan, zoals de apostel hier aantoont; niet eerst geestelijk en dan natuurlijk, maar eerst hetgeen natuurlijk is in dit leven en zó verder gaande tot hetgeen geestelijk is.

Ten derde. *Bedenk de heerlijkheid van de ziel.*

Nu kennen en zien wij maar ten dele. Nu hebben wij soms blijdschap, dan weer krijgen wij een schielijke verdonkering; *maar dan zal de Heere ons eeuwigdurend Licht zijn*, Jesaja 60:19. *Wij zullen God zien van aangezicht tot aangezicht*, 1 Joh. 3:2. Dan zullen wij zien en kennen de dingen die verborgen gehouden zijn, niet alleen voor de goddelozen, maar voor de diepste gedachten van de heiligen zelf in deze wereld, 2 Kor. 12:4. Paulus zag iets dat niet kon en niet mocht geuit worden. Wij zullen verzwolgen worden in die diepten van genade, heerlijkheid en onmiddellijke aanschouwingen, waar God zal zijn alles in allen. De ziel zal dan genieten

- (1) De vervulling van al de beloften, die wij zien dat hier aan ons niet vervuld zijn, 1 Kor. 15:24. Dan zullen deze allen aan u weer gegeven worden, wanneer de tijden van de verkoeling gekomen zullen zijn, waarin uw zonden openbaar uitgewist zullen worden, vanuit de tegenwoordigheid des Heeren, Hand. 3:19. Indien Jozua kon, toen de oorlogen des volks geëindigd waren, ziet, of de Heere een éinig woord heeft laten vallen, Jozua 21:45, hoeveel te meer zal de Heere Jezus zó tegen u zeggen?
- (2) Dan zullen al uw gebeden volkomen beantwoord worden; al die genade, heiligheid, macht over de zonde en de satan, gemeenschap met God, leven met Christus en zegeningen des Heeren, waarnaar u hier getracht, waarom u hier geschreid en gebeden hebt, zult u dan allen beantwoord zien.
- (3) Dan zult u de troost vinden van al hetgeen u voor God hebt gedaan, Openb. 14:13. In die zin zullen uw werken u navolgen. Oneindig zult ge u dan verblijden, dat u

ooit aan Hem dacht, tot of voor Hem sprak, of dat u ooit uw hoogmoed, uw hartstochten, uw wellusten en natuurlijke begeerten hebt tegengestaan.

- (4) Dan zult u genieten het loon van uw lijden, van al uw zorg en droefheid naar God in Christus, van al uw vasten en dagen van gewezen hetzij in het openbaar of in het verborgen voor Gods volk, 2 Kor. 4:17. Dezelfde heerlijkheid, die God Christus gegeven heeft, zal de Heere te dien tijde u geven, Joh. 17:22. Het zal daar niet met ons zijn, gelijk het was met de goddeloze Israëlieten, die toen zij in het goede land der rust kwamen, de Heere en al Zijn voorleden werken vergaten. Nee, nee, op al hetgeen God voor u gedaan heeft in deze wereld, zult u terugzien en het aanschouwen met verwondering, liefde en dank. En u zult de zoetheid daarvan eeuwig genieten.

Het is een zwak en opgeraapt verschil, of wij elkaar in de hemel zullen kennen. Werkelijk, u zult het goede gedenken dat de Heere u hier deed, door welke middelen Hij u verootmoedigde, door welke bediening de Heere u riep, door welke vrienden Hij u vertroostte en verkwikte, en u zult hen daar bij u zien. Meent u dat u de Heere en Zijn wegen in de hemel vergeten zult, waarvan u misschien hier op aarde zo weinig kennis nam, en waarvoor de Heere hier zo weinig eer ontving?

4. *Bedenk de heerlijkheid van het gezelschap en de gemeenschap, die u met hen hebben zult.*

- (1) De engelen, Hebr. 12 :22, 23, die u beminnen, vertroosten en zich met u verblijden zullen en spreken van de grote dingen die de Heere voor u gedaan heeft, zoals zij deden tot de herders, Lukas 2 : 10. *Vreest niet*, zegt de engel, Matth. 28:5. Ik weet gij zoekt Jezus. Zo zullen zij dan ook zeggen: *wees eeuwig vertroost, gij gezegende dienstknechten des Heeren, want wij weten dat gij van de Heere Jezus geliefd zijt.*
- (2) De heiligen; u zult aanzitten met Abraham, Izak en Jakob in het koninkrijk Gods, en aanliggen in de schoot Abrahams, en daar zullen wij met hen spreken van de wonderen des Heeren en van Christus en Zijn koninkrijk, Psalm 145:11, en iedere spreuk en elk woord zal melk en honing zijn en zoeter dan uw leven u nu kan wezen. Wij zullen elkaar kennen, beminnen en eren op een uitnemende wijze.
- (3) De Mens Christus Jezus. Toen Maria Hem wilde omhelzen, zeide Hij: *laat Mij met vrede, en raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader*, Joh. 20:17. Alsof Hij gezegd had, zegt Augustinus, dáár zal de plaats wezen en dán zal het de tijd zijn, dat wij elkander eeuwig omhelzen zullen. Nooit was een man met zijn beminde vrouw zó gemeenzaam, als de Heere Jezus zal zijn met zijn heiligen, niet op een vleselijke en aardse manier, maar op een geheel hemelse, heerlijke, toch goedertieren wijze. *Komt, gij gezegenden*, zal Hij dan tot hen zeggen. *En zij zullen dan altijd, niet alleen in de Heere, maar bij de Heere zijn*, zegt Paulus, 1 Thess. 4:17 en 5:10. Zoals Mozes en Elias waren in hun gedaanteverandering, toen zij met Hem spraken, welke een straal was van onze toekomstige heerlijkheid, zó zullen wij dan zijn, Lukas 9:29, 30, 31. En u zult Zijn liefde en die zalige schoot van liefde volkomen geopend zien, wat naar des apostels zeggen, *de kennis te boven gaat*, Ef . 3:19. Ik behoef u niets te zeggen van uw gemeenschap, die u ook met de Vader hebben zult, *want de Zoon zal het koninkrijk aan Hem overgeven, opdat Hij alles in allen zou zijn.*

Ten vijfde. *Bedenk de heerlijkheid van uw werk daar; wat alleen zal zijn deze God te verheerlijken.*

1. U zult dan leven zoals Christus in heerlijkheid, 1 Joh. 3:1, 2. Al wat wij spreken en denken zullen, zal met heerlijkheid zijn; onze snaren zullen gespannen worden tot de hoogste toon van zoete melodie en glorie.
2. U zult Hem dan dankzeggen, Ef. 1:3 en 5:20 en daarin als verrukt wezen. Dan zult u komen tot de volle kennis van de Zone Gods en u zult zien en zeggen: dit alles is het werk en de genade van Christus. Dan zult u uitroepen: *o, dat alle engelen en heiligen Hem eeuwig hiervoor zegenen!*

Wat zal ik er meer van zeggen? Vraagt u: *is dit zeker? Kan dit zó wezen?*

Ik zeg, ja werkelijk, want Christus is heengegaan om u deze plaats en heerlijkheid te bereiden. Joh. 14:2, 3 . Wij hebben ook de eerste vruchten en soms eens het gevoel van deze heerlijkheid, waardoor wij dan zien en smaken en drinken en des te meer verlangen naar die onuitsprekelijke blijdschap en die vrede die alle verstand te boven gaat, om eens te zegepralen over die woedende en werkende kracht van de overgebleven verdorvenheid, en dan te zijn in de verborgen aanschouwing van God, in Wie wij heilig roemen en juichen zullen als in ons eeuwigdurend deel, enz. Al wat geen bedriegerijen en dromen kunnen wezen, die nooit voeden, maar de bedrogen ziel even hongerig laten. O nee, maar het is er werkelijk en inderdaad zó mee gelegen; het zijn dingen die de vermoeide ziel verzadigen en vervullen met de volheid van God Zelf. 't Is derhalve zeker, dat wij de maaltijd hebben zullen, wij, die nu reeds de smaak van de vruchten hebben en dat de gehele som getrouwelijk is opgebracht, waarvan wij reeds de handpenning ontvangen hebben 2 Kor. 5:4, 5. Wat wil dat zeggen, dat de Heere ons in vele dingen, ons verzoek niet geven wil, zolang als wij leven? Wat wil Hij daarmee te kennen geven, dat Hij ons de vervulling van vele Zijner beloften, niet wil laten zien? Is het omdat Hij ontrouw is? Is het niet veeleer omdat Hij ons liever bekend wil maken, dat er een dag van vernieuwing is, die Hij voor ons bewaart en naar welke Hij wil dat wij uitzien zullen, waarin wij zullen kunnen bemerken, dat het niet tevergeefs was dat wij baden, of zonder reden, wat Hij beloofde? Waarom verdrukt Hij ons en houdt Hij ons in meer ellende, zowel door uitwendige droefenissen als door inwendige zwarigheden, dan enig ander volk in de wereld? Verootmoedigt Hij ons hierdoor niet? Ontledigt Hij ons hierdoor niet? Speent Hij ons aldus niet en maakt ons, als het ware, vaten, groot genoeg om de heerlijkheid te bevatten, waarop wij hopen inde andere wereld?

Maar u zult zeggen: *kan deze heerlijkheid zó groot wezen? Wij zien wel, dat er zo'n heerlijkheid zal zijn; maar zal ze wel zó uitstekend groot en oneindig wezen?*

Ja werkelijk; want aanmerkt:

1. De prijs is groot die ervoor betaald is. Het is een verkregen bezitting, Ef. 1:14. Door het bloed van Christus gaan wij in het Heilige der Heiligen. Een prijs van oneindige waarde moet een onbeschrijfelijke heerlijkheid aanbrengen.
2. Door Christus zijn wij God nader dan de engelen, wier heerlijkheid wij weten dat zeer groot is.
3. Zal onze heerlijkheid de heerlijkheid van Christus niet vergroten? Ef. 1:14. Indien ja, zó volgt daaruit dat indien Zijn heerlijkheid zó groot is, de onze een evenredige gelijkheid moet hebben en ook zeer groot moet zijn.
4. Kiest God het arme en verachte dezer wereld niet uit, om vaten der heerlijkheid te zijn? 1 Kor. 1:27. En is dat geen bewijsreden, dat Hij voorgenomen heeft Zichzelf aan zulken uitnemend te verheerlijken; en dat Hij een overschoon gebouw wil oprichten, daar Hij het fundament zó laag legt?

5. Zijn wij niet geliefd met dezelfde liefde, waarmee Hij Christus liefgehad heeft? Joh. 17:26. En zal onze heerlijkheid dan niet uitnemend en zeer groot wezen?
6. Zal de pijn en schande van de verworpenen, niet ongemeen groot en smartelijk wezen? Verwekt God hen niet, om zijn kracht bekend te maken? Rom. 9:17. Wat zullen wij dan aan de andere kant denken van de heerlijkheid van de heiligen, waarin de Heere Zijn kracht zal blijkaar maken, door hen te verheerlijken zoals Hij de heerlijkheid van Zijn kracht doet door anderen te straffen? En daarom wordt de straf van de goddelozen, 2 Thess. 1:9 uitgedrukt door *afgescheiden te worden van de heerlijkheid Zijner sterkte*, omdat in de heerlijkheid van de heiligen, de Heere Zich om zó te spreken, zó heerlijk wil maken als Hij door Zijn kracht naar Zijn wijsheid machtig is te doen.

Dit is dan die grote heerlijkheid van allen, die God geroepen heeft, tot de gemeenschap van Zijn dierbare Zoon. De tijd is nabij, wanneer wij zullen gevoelen waarvan wij nu maar horen en slechts weinig zien, zoals wij gewoonlijk doen van dingen die veraf zijn. Wij zijn hier maar vreemdelingen en hebben geen blijvende plaats, maar wij verwachten een stad, die fundamenten heeft. Laat de zonde ons dan drukken en ons door met haar te worstelen vermoeien; laat de satan ons verzoeken en zijn pijlen op ons werpen; laat dag en nacht onze drank tranen zijn en onze spijs gal en alsem; laat ons in stinkende gevangenissen opgesloten en voor dood op de straten, ja op de mesthoop geworpen worden, dat niemand ons begrave; laat ons als pelikanen in de wildernissen eenzaam leven en in het woeste onder de wilde beesten verdreven worden; laat ons gezeseld, kwalijk behandeld, gestenigd, aan stukken gezaagd en verbrand worden; laat ons wandelen in schapenvellen en in geitenvellen, verlaten, verdrukt en gepijnigd worden, want wie ziet zulke dagen niet haast tegemoet? ... O, broeders, die tijd is niet ver; ... maar als wij er het ergst aan toe zijn en de dood gereed staat om ons te verslinden, dan zullen wij uitroepen: *o heerlijkheid! heerlijkheid! O welkome heerlijkheid!* Indien onze ellenden hier lang en zeer bitter zijn, zij zullen kort wezen; en hetzij ze lang of kort zijn, zij kunnen ons niet té lang wezen, die zo'n eeuwig gewicht der heerlijkheid verwachten.

Waarschuwing tot bekering

Wie zou niet, wanneer hij deze .dingen overweegt, deze wereld verachten en haar de hielen toekeren, waar hij al deze voorrechten en weldaden, met Christus in het oog heeft? Wie zou niet een onreine lust versmaden, om zo'n Christus te genieten? Wie zou ooit naar zijn vleespotten, of zijns vaders huis omzien, die bij zijn eerste komen tot de Heere Jezus, straks zó verwelkomd wordt, met in dit leven sommige deze weldaden te genieten en recht te hebben tot allen; het genieten van sommigen door gevoel en van allen door het geloof?

Maar och! welk een toorn Gods over deze tijden! De mensen zien deze heerlijkheid niet, of als ze haar zien, zij verachten zó grote zaligheid! Christus' vergeving, vrede, aanneming, genade en heerlijkheid, worden ons tehuis gebracht, maar hun prijs is op onze markt afgeslagen en wij oordelen dat het beter is, zonder Christus te zijn met onze begeerlijkheden, dan in Christus met Zijn weldaden. De smaadheid van Christus was Mozes dierbaarder, - die toch zo'n groot hoveling was en even sterke stormhoed had, als onze tijden konden opleveren, - dan al de schatten en grootheden van Egypte. Maar de genade en vrede, het leven en de heerlijkheid van Jezus Christus is ons meer verachtelijk dan de ajuin, het knoflook en de vleespotten van Egypte. Als u maar de

naakte Christus, die ons Leven is, tot een buit had in deze kwade tijden, u had geen reden om te klagen, maar u mocht u wel oneindig verblijden! Daar met Christus al deze weldaden en voorrechten, u als uw deel kunnen toevallen, maar u Hem nu nog blijft verwerpen, ... voorzeker de Heere zal deze verachting niet altijd verdragen!

Vlucht naar de bergen en maakt u weg uit de steden en plaatsen uwer woningen, waar de genade van Christus wél verkondigd, maar in het algemeen veracht wordt, o gezegende geroepenen van de Heere Jezus! Want de dagen komen, waarin om deze zonde, hemel en aarde beven zullen. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed en der mensen harten zullen bezwijken uit vrees voor de schrikkelijke plagen, die over de aarde komen zullen! Droomt niet van mooi weer, verwacht geen betere dagen, voordat u de mensen hoort zeggen: *Gezegend is Hij die komt in de Naam des Heeren!* Die dan de Zijnen alzo zegent, met alle geestelijke zegeningen in Christus, Ef. 1:3 .

Nu ga ik over tot het laatste.

DERDE HOOFDDEEL

WAARIN AANGETOOND WORDT, DAT ALLEN DIE OVERGEZET ZIJN IN DEZE GEZEGENDE STAAT, VERPLICHT ZIJN TE LEVEN, EEN LEVEN VAN LIEFDE IN VRUCHTBARE EN DANKBARE GEHOORZAAMHEID AAN HEM, DIE HEN GEROEPEN HEEFT, VOLGENS DE REGEL VAN DE WET DER ZEDEN, Psalm 40:7.

De Heere roept niet zodra Zijn volk tot zich, of zij roepen terstond uit, zodra Hij hen aldus gekroond heeft met deze heerlijke voorrechten en enig gevoel daarvan heeft gegeven: *o Heere wat zal ik nu voor U doen? Hoe zal ik nu voor U leven?* Wij weten dat zij nu niet meer zichzelf maar de Zijnen zijn, weshalve zij Hem nu moeten leven.

- Als u Mozes vraagt, wat Israël voor hem doen moest, na al de liefde en goedertierenheid die de Heere aan hen had betoond? U zult zijn volkomen antwoord vinden, Deut. 10:12, 13. *En nu o Israël, wat eist de Heere uw God van u? Dan de Heere uw God te vrezen, in al Zijn wegen te wandelen en Hem lief te hebben en de Heere uw God te dienen, met uw ganse hart en met uw ganse ziel, om te houden de geboden des Heeren en Zijn inzettingen die ik u heden gebied, u ten goede.*
- Als u Paulus vraagt, - die een evangelisch christen was, zoals er ooit een leefde, - wat ons te betrachten staat, wanneer wij in Christus zijn? Hij antwoordt nauwkeurig, 2 Kor. 5:14, 15. *De liefde van Christus dringt ons, als die dit oordelen, dat Christus stervende, voor degenen die dood waren, zij die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is.*
- Als wij Petrus vragen, tot welk einde de Heere ons geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht? Hij zegt dan uitdrukkelijk: *opdat wij zouden verkondigen de deugden desgenen die ons geroepen heeft*, 1 Petrus 2:9.
- Zo wij twijfelen of dit de zin des Heeren is, de Heere verklaart het door Zacharias, Lukas 1:74, 75 en zegt *dat het Zijn wil is, dat wij verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden in heiligheid*, naar al de regelen van de eerste tafel en gerechtigheid, naar al de plichten van de tweede tafel, *al de dagen onzes levens*; en dat dit alles niet gedaan zou worden uit een geest van de dienstbaarheid en slaafse vreze, maar *zonder vreze*; te weten, zonder vreze voor vijanden, zonde, dood en toorn en bijgevolg uit liefde tot Hem Die ons verlost heeft.

Zodat men zich wel zou mogen verwonderen, hoe het in het hart van een christen die de liefde van Christus gesmaakt heeft, kan opkomen, dat hij denken zou dat de wet buiten gebruik is voor iemand die in Christus is. En, terwijl zij verplicht zijn te leven het leven van de liefde tot Christus, dat zij daarom de wet niet zouden hebben aan te merken, als de regel van haar liefde. Dit is uitdrukkelijk tegen de letter van de tekst Joh. 14:15. *Indien gij Mij liefhebt, zó bewaart Mijn geboden.* Welke geboden niet alleen zijn geloof en liefde tot de heiligen, maar liefde tot de vijanden en geestelijke gehoorzaamheid aan de wet der zeden, op een wijze, die veel verschilt van die waarin de Farizeeën hun volk in die dagen onderwezen, zoals u zien kunt, Matth. 5: 17. Het is waar, er wordt nu geen gehoorzaamheid van de Wet van ons geëist, zoals die geëist werd van Adam; *want die werd van hem geëist als een voorwaarde, het leven voorafgaande.* Maar van degenen die in Christus zijn, wordt ze alleen vereist, als een plicht het leven *volgende*, of als een regel des levens. Nu, omdat Hij ons het leven in

de verlossing verkregen en dadelijk gegeven heeft in de roeping en heiligmaking, dat wij Hem nu zouden leven in alle dankbare en vruchtbare gehoorzaamheid, volgens Zijn wil in de wet der zeden geopenbaard.

Het is ijdel, zich in te beelden, dat onze gehoorzaamheid geen andere regel heeft dan de Geest, zonder enige verplichting tot de wet. De Geest is in waarheid de werkende oorzaak van onze gehoorzaamheid en hierom worden wij gezegd, geleid te worden door de Geest, Rom. 8:14. Maar Hij is eigenlijk niet de regel van onze gehoorzaamheid, maar *de wil Gods, geopenbaard in Zijn Woord* en bijzonder in de wet is de regel. De Geest is de wind die ons aandrijft in onze gehoorzaamheid. De wet is het kompas, waarnaar Hij onze koers bestuurt. De Geest en de wet, de wind en het kompas, kunnen wel tezamen gaan, Psalm 143:10. *Leer mij Uw welbehagen doen, o God.* Daar is Davids regel, namelijk Gods geopenbaarde wil. *Uw goede Geest geleide mij.* Daar is Davids wind, Die hem bekwaam maakte, om zijn koers te richten naar die regel. De Geest des levens maakt ons wel vrij van de wet des doods, maar niet van de heilige, zuivere, goede en rechtvaardige wet van God, Rom. 8:1, 2, 3. Het bloed van Christus, reinigt ons door de Geest van dode werken, om de levende God te dienen, niet om onszelf, onze begeerlijkheden en onze wil te dienen en te doen wat ons behaagt, Hebr. 9:14.

De wet is werkelijk geen regel van hetgeen *waardoor* wij moeten gehoorzamen, namelijk van ons geloof, toch is zij de enige regel van hetgeen wij *moeten* gehoorzamen. Wij hebben onze daden van gehoorzaamheid nu niet te volbrengen zoals Adam moest doen, namelijk alleen door de kracht van de inklevende genade, maar moeten werken door het geloof en leven door het geloof. *Want zonder Mij kunt gij niets doen,* Joh. 15:5. Wij zijn met Christus ons Leven, niet verenigd door gehoorzaamheid, zoals Adam met God daardoor verenigd was, maar door het geloof. Daarom, zoals alle werkingen, in levende dingen, geschieden door vereniging, zó moeten al onze daden van gehoorzaamheid, geschieden door het geloof, door de Geest van Christus' kant en door het geloof van onze kant, wat onze vereniging uitwerkt. Noach bouwde door het geloof, Henoeh wandelde met God door het geloof, Jozua en zijn soldaten streden door het geloof, Abraham reisde, woonde in zijn tent, leefde en stierf door het geloof. Zij werkten volgens de regel, maar alles door de kracht des geloofs.

Het is een slecht redeneren, zich in te beelden dat iemand niet gehouden is zijn schulden zelf te betalen, als hij bij een ander geld bekomen kan. Gehoorzaamheid is onze schuld die wij Christus schuldig zijn, Lukas 17:10, hoewel wij ons als armen, zwakken en machtelozen tot Christus vervoegen, om ons tot betaling in staat te stellen. Wel is waar heeft Christus voor ons de wet voldaan; maar zijn wij er daarom van ontslagen, voor zoveel ze onze regel is? Nee werkelijk, Christus onderhield de wet tot voldoening om te rechtvaardigen en op die wijze hebben wij die niet te onderhouden. Maar Hij onderhield ook de wet tot navolging, om ons een afschrift en voorbeeld te geven van alle heiligheid, Gods verheerlijking in onze gehoorzaamheid. In die zin is Christus' gehoorzaamheid zó ver van de wet los te maken, dat ze des te meer verbindt, hebbende zowel regel als oefening voor ons, 1 Joh. 2:6. Die zegt dat hij in Hem blijft, moet alsoo wandelen zoals Hij gewandeld heeft, 1 Petrus 1:14, 16.

Het is waar, de wet is geschreven in het hart eens gelovigen. *En indien hij een wet van binnen heeft, waarom behoeft hij, zeggen sommigen, te zien naar de wet van buiten?* Maar David en onze Zaligmaker bewezen recht anders, Psalm 40:7, 8. *Zie Ik kom, ik heb lust om Uw wil te doen, in de rol des boeks is van Mij geschreven, want Uw wet is*

in het midden Mijns ingewands. Dit bewijst, dat u de wet niet onwillig moet gehoorzamen als dienstbaren en slaven, maar gewillig en blijmoedig, omdat de wet, ja de wet der liefde in uw hart is, 1 Joh. 5:3.

De tekst door sommigen voor dit vrij-zijn van de wet bijgebracht, 1 Tim. 1:9, *de rechtvaardige is de wet niet gezet*, werpt, wèl ingezien zijnde, deze droom geheel onder de voet. Want daar waren verscheiden Joodse predikers van Mozes' wet en zij hadden daaromtrent een wereld van twijfelingen en verschillen, vers. 4. Paulus en anderen werden geacht als lieden van minder ijver, omdat zij die snaar zóveel niet aanroerden. *Weg*, zegt Paulus, *met deze twisten en verschillen, want het einde des gebods is niet schroomvalligheden en netelige vraagstukken te maken, maar liefde, zowel tot God als tot de mensen, uit een rein hart en een ongeveinsd geloof*, vers 5. En zegt hij, *de wet is goed, wettiglijk gebruikt, te weten tot dit einde en uit deze grond*, vers 8. Niet het praten maar het doen en dat uit liefde, is het einde en oogmerk van de wet; zodat u in het voorbijgaan kunt opmerken, dat u even goed de liefde als de wet kunt teniet doen, naardien de liefde het einde en oogmerk van de wet is.

Maar om verder te gaan. *De wet*, zegt hij, *is de rechtvaardige niet gezet*, te weten, om die te veroordelen, verstaande zo'n rechtvaardige, die uit een rein hart en een ongeveinsd geloof God liefheeft naar de eerste tafel en die genegen is, om al de plichten die betrekking hebben op de mens, te betonen, volgens de tweede tafel. Daarom hebben zij vooral geen reden om de wet afgeschaft te hebben, alsof ze een schrikbeeld was, of iets waardoor zij beschadigd zouden worden. Maar zij is gesteld *tot veroordeling van de wetteloze A-nomianen*, zoals het oorspronkelijke woord is, of indien u het zó nemen wilt, *Antinomianen*, de overtreders van het eerste gebod; *en de ongehoorzamen*, de overtreders van het tweede gebod; *de goddelozen en zondaren*, overtreders van het derde gebod. *De onheiligen*, overtreders van het vierde gebod. *De verachters van vader of moeder*, in het vijfde gebod. *De doodslagers*, in het zesde gebod. *De hoereerders en bevlekkers van het menselijk geslacht*, in het zevende gebod. *De mensendieven*, in het achtste gebod. *De leugenaars*, in het negende gebod; *en degenen die tegen de gezonde leer, de zuiverheid van de Wet en de wil van God wandelen*, in het tiende gebod. Zodat het er ver van af is, dat deze tekst voet zou geven aan iemand, die in deze gracht valt, van de wet te niet te doen als onze regel.

Nee geliefden, de liefde van Christus moet u dringen, om ze te omhelzen als de allerdierbaarste schat. Het is de opmerking van sommigen dat in de voorrede van de wet der zeden, Exod. 20:1, 2. De Heere Zichzelf openbaart als *de Heere hun God, die hen uit Egypteland uitgevoerd had*, van welke woorden het eigenlijk oogmerk is om hen te bewegen tot een eerbiedig ontvangen en onderhouden van die goede wet. Deze wet zijn alle natiën verplicht te gehoorzamen, omdat Hij Jehovah de Heere is. Maar *uw God* te zijn, in een bijzonder verbond, Die u verlost uit Egypte en van hetgeen daardoor was afgeschaduw. Dit heeft op niemand anders zozeer betrekking, als op het volk Gods en daarom zijn zij onder alle volkeren in de wereld, verplicht deze te ontvangen als hun regel. Want gehoorzaamheid maakt ons Gods volk niet, of God onze God; maar Hij is eerst *onze God*, wat alleen is door het Verbond der genade en daar Hij de onze is en wij de Zijnen zijn, zó zijn wij onder alle anderen Hem de meeste gehoorzaamheid schuldig.

Om te besluiten: degenen die in deze doornen verward zijn, willen de wet als eens christens regel afgeschaft hebben, omdat een christen door dit middel, zeggen zij, nooit vrede zal hebben, daar hij gedurig tegen deze wet zondigt en hij alzo in gestadige onrust gehouden wordt.

Ik antwoord:

- (1) Een verdorven hart en een kwaad geweten kunnen door de wet geen vrede hebben, Jesaja 57:21. *De goddelozen hebben geen vrede*; en het is goed dat het zó is.
- (2) Een ontwaakt christen, kan vrede hebben, Psalm 119.:165. *Zij hebben groten vrede, die Uw wet onderhouden*. Hiskia had ook vrede, toen hij begeerde, dat de Heere toch gedenken zou, hoe hij met een volkomen hart voor Hem gewandeld had, Jesaja 38:1, 2, 3. Paulus had ook vrede gevonden, daar hij roemde in het getuigenis van een goed geweten, 2 Kor. 1:12.
- (3) Indien een christen onkundig is, hoe hij zijn vrede met God door het geloof, in zijn rechtvaardigmaking, niettegenstaande al de afdwalingen in zijn gehoorzaamheid en heiligmaking, zal behouden en hij mist deze, zal hij daarom de wet verbreken? Indien een nalatig christen, die zorgeloos wandelt, vrede ontbreekt door de beschuldiging van de Wet, dan is het Gods goedheid, hem geen vrede te geven in zichzelf, zó lang hij in vrede is met zijn begeerlijkheden.
- (4) Die vrede, welke verkregen is door aankanting tegen de wet, zal in ongelukkige droefheid eindigen. Het is maar pleisterwerk, dat iemand zijn vrede behoudt door zijn ogen te sluiten voor de weg des vredes. Een dienstknecht mag vrede hebben in zijn losse wandel, door te denken dat de meester geen werk van hem vordert en hij zijn talent wel begraven mag, maar o, wat zal zijn heer tot hem zeggen, wanneer zijn dag geëindigd is en hij des avonds komt om met hem af te rekenen? Indien u de wet, in het stuk van rechtvaardigmaking in uw geweten brengt, zal zij hetzelfde verontrusten. Want daar komt alleen Christus' gerechtigheid, Gods genade en de belofte in aanmerking, en onze eigen gehoorzaamheid en heiligheid moet in het stof neerliggen. Maar stel u deze voor als een regel van uw heiligmaking en als uw voorschrift om na te schrijven en na te volgen en jaagt naar de heiligmaking die zij vereist, dan zal ze u niet meer een last wezen, dan het een kind een last is, een fraai voorbeeld te hebben om na te schrijven en wetende dat hij een kind is, zich niet te kwellen, omdat hij niet zó goed kan schrijven als het voorbeeld is, want hij weet, zó hij maar tracht het na te volgen, dat zijn krabbelen zelfs wel opgenomen zal worden. En al ware het dat zijn vader hem met de roede kastijdde als hij verslapte, evenwel zal hij hem daarom niet verwerpen als zijn zoon.

Dit is dan de zaak: die Gods regelen verwerpt, omdat het waarnemen daarvan pijnlijk en lastig valt, wat voor een begenadigd hart leven, vrede en zoetheid is, betoont het meest onbegenadigde vleselijkste en ellendigste hart te hebben; anders zouden hem al de wegen van de wijsheid vermakelijk zijn en haar paden vrede. Het is Gods gewone vloek over degenen die de waarheid in deze dagen niet beminnen, doordat de zonde hun droefheid niet is en het verbreken van de regelen niet hun smart, daarom het gehoorzamen van de wet en het waarnemen van de regelen, hun een last en kwelling is. Zij voelen de plagen in hun eigen hart niet en daarom plagen hen de bestraffingen en de geboden doen hun smart aan. Hun kreupele voeten en kromme wil maakt, dat zij hun treden zó verkeerd zetten in zulke verdorven opvattingen.

Al Gods geroepenen zijn dus verplicht, om dit leven van gehoorzaamheid te leiden en dat uit liefde, wat ik *het leven van de liefde* noem, Gal. 5:6. Want noch besnijdenis, noch voorhuid is van enige kracht, ja het geloof zelfs niet, tenzij het van deze aard zij, dat het werkt door de liefde. Er is veel gehoorzaamheid en uitwendige gelijkvormigheid aan de wet te vinden bij veel mensen; maar het voornaamste onderscheid, tussen deze uiterlijkheden en de gehoorzaamheid van de heiligen, is liefde. De gehoorzaamheid van de een ontstaat uit *eigenliefde*. Hij behaagt er zichzelf in en zij komt overeen met zijn eigen doeleinde; die van de ander ontstaat uit de liefde van

Christus, om Hem te behagen en zich te schikken naar zijn einden, 1 Kor. 13:9. 1 Joh. 5:3.

Indien u vraagt, *waaruit dit leven van de liefde, blijkt en zich moet vertonen?*

Ik antwoord in deze vijf bijzonderheden:

- (1) In veel te denken en te peinzen over Christus en Zijn liefde en over hetgeen u voor Hem behoorde te doen. Die zegt dat hij deze of die liefheeft en hij denkt zelden aan hem, ja heeft nauwelijks een goed oog op hem, wanneer hij hem ziet, zeker hij bedriegt zichzelf. De minste trap van liefde betoont zich in te denken aan hetgeen wij beminnen. Dewijl Gods goedertierenheid David beter was dan het leven, dacht hij aan Hem op zijn leger en peinsde aan Hem in de nacht, Psalm 63:6, 7. Die de Heere vrezen, te weten met een kinderlijke vreze, waarin de liefde de opperste heerschappij voert, zijn zulken die aan Zijn Naam gedenken, Mal. 3:16. O God, wij gedenken Uwer weldadigheid, in het midden Uws tempels, Psalm 48:10. Gij, die dagen, nachten, weken, maanden en jaren kunt doorbrengen en gedurende al die tijd uw hoofd vol hebt van ijdele gedachten en nauwelijks een levende gedachte hebt aan Christus en Zijn liefde, u die nooit uw hersenen veel vermoeide, met bij uzelf te overpeinzen: *o wat zal ik voor Hem doen?* Noch met uzelf te veroordelen, omdat u zó weinig deed, ... werkelijk u hebt niet de minste trap van deze liefde.
- (2) In over Hem te spreken en Hem eer te geven. Is het mogelijk, dat twee personen elkaar zouden liefhebben en niet veel van elkaar spreken? Als u maar een valk of een hond hebt die u bemint, u zult hem prijzen. Kan het dan bestaan met de liefde tot Christus, zelden of nooit van Hem of van Zijn liefde te spreken en Hem nooit aan anderen aan te prijzen, opdat zij ook op Hem verliefd mochten worden? U ziet hoe de bruid, Hoogl. 5:9, 16, toen men haar vraagde, wat haar Liefste meer was, dan eens anders liefste, Hem in al Zijn delen verhief. Zij besluit hiermee: *"Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk."* Omdat Uw goedertierenheid beter is dan het leven, zullen mijn lippen U prijzen: ik zal U loven in mijn leven, Psalm 63:4, 5. Kan het bestaan met het leven van de liefde, altijd van wereldse zaken of op zijn best genomen, van wat nieuws te spreken, zowel in de week als op de sabbatdag, op het bed als aan de tafel, in goed en in kwaad gezelschap; in huis en buitenshuis? Dit zeg ik, als u zou wensen te leven, het moest voornamelijk zijn, om de Heere Jezus bekend te maken aan uw kinderen, vrienden en bekenden, opdat in de volgende eeuwen Zijn Naam moge klinken en Zijn gedachtenis van zoete reuk zijn, van geslacht tot geslacht, Psalm 61:7. Indien u in het bijzonder vóór uw bekering anderen vergiftigd hebt door uw ijdele verdorven gesprekken, dan zult u na uw bekering de harten van anderen trachten te winnen door een bevallige, zoete en wijze medeling van smakelijke en gezegende redenen; hetgeen de Heere u geleerd heeft, daarvan zult u spreken tot anderen; ter wille van Hem die u liefde toedraagt.
- (3) In dikwijls in Zijn gezelschap te wezen en daardoor op te wassen in een gemeenzame kennis van Hem. Kunnen wij ons lang onttrekken van iemand die wij op het innigst lieven, als wij tot hem mogen komen? Kunnen wij Christus beminnen en toch zelden bij Hem zijn in Zijn Woord, in de gebede, in de sacramenten, in de christelijke gemeenschap, in dagelijkse onderzoeking van ons eigen hart en in de overdenking van Zijn wegen van genade, tegenspoeden en beproevingen? Want Christus is hier maar bij ons door Zijn Heilige Geest, op deze twee wijzen, in Zijn instellingen en door Zijn Voorzienigheid. David zei: *ik heb lief de woning Uws huizes en de plaatsen des tabernakels Uwer ere*, Psalm 26:8.

Waarvan de grond gelegd is in vers 3: *Uw goedertierenheid is voor mijn ogen.* Psalm 63:2, 3, 4: *Mijn ziel dorst naar U, als in een land dor en mat zonder water, opdat ik U aanschouwen moge zoals ik U in het heiligdom aanschouwd heb.* De reden daarvan was: *Want Uw goedertierenheid is beter dan het leven.*

- (4) In veel voor Hem te doen en dat gewillig. Beminde Jakob Rachel niet? En hoe drukte hij dat uit? Zijn zevenjarige dienst in vorst en sneeuw, in hitte en koude, bij dag en bij nacht was hem niets, ter liefde van zijn beminde. *Zou ik de Heere dienen om niet?* Zei David. En toen hij vele miljoenen tot de tempelbouw besteed had, was het nog een kleine zaak in zijn ogen, omdat hij het uit liefde tot Hem deed; hij gaf het uit zijn welgevallen. 1 Kron. 29:3. *Dit is de liefde, Zijn geboden te bewaren en Zijn geboden zijn niet zwaar,* 1 Joh. 5:3.
- (5) In iets kwaads om Zijntwil te lijden en te verdragen. Ik beken, niet iedere trap van liefde, zal een mens hiertoe brengen, toch waar een grote en buitengewone liefde is, daar zal iemand voor een goede wel willen sterven, Rom. 5:7. En dit is zeker, als er enige liefde tot Christus is, zij zal mettertijd tot deze mate aanwassen. Tien duizend levens zal hij te weinig oordelen om Christus' wil, die Zijn dierbaar leven voor hem aflegde. *Wat spreekt gij,* zei Paulus, *van banden en gevangenissen? Ik ben bereid niet alleen om gebonden te worden, maar om te sterven voor de Naam van Christus te Jeruzalem; ik acht mijn leven niet dierbaar, niet meer dan een stro voor mijn voeten, opdat ik mijn loop met blijdschap mag voleinden.* "Om uwentwil worden wij den gansen dag gedood," Rom. 8:36. Ja, de liefde van Christus zal u op uw knieën doen neervallen en de Heere doen zegenen en Hij zal zo'n arme offerande, als uw lichaam is, aannemen, hoewel het tot as verbrand wordt. En u zult Hem een en andermaal danken, omdat, daar Hij u in uw zonden kon gelaten hebben om Hem en Zijn genade en heerlijkheid met voeten te treden, zoals Hij duizenden in de wereld gedaan heeft, Hij u heeft willen roepen, om deel te hebben in Zijn eer, niet alleen door iets voor Hem te doen, maar ook te lijden.

Nu, de goedertieren Heere bewege onzer aller harten tot deze vruchtbare gehoorzaamheid en dit leven van de liefde.

Och jonge mensen, u hebt een schone tijd voor u, om er Christus in te ontmoeten! Wat zal het Hem een lust wezen, zulke jonge bomen zó vol vruchten te zien hangen!

En u oude mensen, u staat al met de ene voet in het graf en u hebt Hem uw meeste tijd vergeten en die er nu nog over is, is zeer kort. Dan is uw lamp uit, uw zon is bijna ondergegaan en ál uw werk voor Christus is nog te doen. Och ontwaakt dan nu nog eindelijk, eer u ontwaakt wanneer het te laat is!

Gij rijken, bij u is vermogen, om het koninkrijk van Christus met uw goederen uit te breiden in de steden en plaatsen waar u woont.

Gij armen, kunt ook veel doen door vurige en aanhoudende gebeden tot bevordering van de Heere Jezus.

Gij mannen, vrouwen, meesters en dienstknechten, weet, dat zó u niet goed bent in het uwe, u in het geheel niet goed bent, van wat staat u dan ook zijn moogt; een goede vrouw, maar een ongemakkelijke gezellin; een goed man, maar een gemelijk huisvader; een goed dienstknecht, maar een boze tong, deze kunnen niet wel tezamen gaan. Als u enige liefde tot Christus hebt, het leven van de liefde zal u het best in uw standplaats aan het werk stellen. O bemint Hem dan veel. Denkt ook dikwijls aan Christus, spreekt veel van Christus, verkeert veel met Christus, doet veel en lijdt veel voor de Heere Jezus Christus. Houdt uzelf niet tevreden met enige kleine zaken voor Hem te doen, die zóveel gedaan en geleden heeft voor u. Als u maar weinig doen

kunt, geeft Gode toch werk door ijverig en dikwijls in de gebede te zijn, niet alleen opdat Christus in u verheerlijkt moge worden, maar ook in uw huisgezinnen en in alle gemeenten en koninkrijken dezer wereld. Kunt u niet veel doen, behoudt toch levendig de wil om veel te doen, wat zó opgenomen wordt alsof u het deed. 2 Kor. 8:12.

Indien u een arm man bent en niets hebt om te geven, houdt toch zo'n milddadig hart als een prins. Als u zelf maar weinig doen kunt, moedigt toch anderen aan dat zij veel doen mogen. Bent u geen leraar, geroepen om zielen te bekeren, wek toch de dienaren van Christus op in hun werk, door uw gebeden, raad en hulp en in de laatste dag zal de bekering van de zielen, aan u zowel als aan hen toegeschreven worden. Als u niet wat goeds doen kunt, voorkomt toch het kwade, dat u in het uwe kunt voorkomen, om de oordelen af te keren of tegen te houden. Schrei over de zonden van andere mensen, alsof ze de uwe waren; opdat de Heere Zich hunner ontferme, hun deze vergeve en hen misschien bekere, die wellicht meer goed doen zullen, dan u ooit doen zou.

Laat de Heere Christus de eerste des morgens in uw gedachten zijn en de laatste des avonds. Doe wat u kunt; ja ga gedurig tot Hem, dat Hij u machtig make, om meer te doen dan u van uzelf doen kunt. Schrei bitter en klaag dagelijks over hetgeen u niet gedaan hebt, hetzij uit gebrek aan macht, of uit gebrek aan wil. Overdenk Zijn liefde tot u, dat Hij kwam uit de schoot Zijns Vaders voor u, dat Hij weende voor u, bloedde voor u, Zijn leven uitstortte voor u, ja Zijn leven tot in de dood overgaf voor u en nu opgestaan is voor u, ten hemel gegaan voor u, gezeten is aan Gods rechterhand voor u, de wereld regeert voor u, gedurige voorbede doet voor u en op het einde van de wereld wederkomen zal voor u, die Hem hier zó beminde, opdat u alsdan eeuwig met Hem leven zou.

Maar is alzo ons leven wel in deze boze en lauwe tijden? Hoevelen zijn er die in Christus geloven, opdat zij leven zouden, zoals het hun lust? Te drinken, te hoereren, te spotten, te lasteren; zó zijn haarlokken te strijken en alle mode te volgen; zó te kruipen en te neigen voor een stuk goud; zó vermoeid te zijn van het Woord en uitwendig ijverig te zijn in lange gebeden; zó te trachten naar zuiverheid van bevelen in de gemeente en in het hart onzuiverheid te behouden, in zijn winkels en in zijn huisgezinnen; zó ons hart te zetten op hoeven en koopmanschappen en zó schraapzuchtig te zijn; zó onszelf en onze gaven en bekwaamheden te verheffen met heimelijke versmading van Gods dienaren; hen voor de onderwijzing uit te krijten en de onwetendheid te verheffen; zó Christus te eren en heiligmaking en gehoorzaamheid te verwerpen; zúlke noten te kraken van enige hoogdravende en monnikachtige bevattingen en verheven beschouwingen; zóveel te horen en zó weinig te doen; zó de naam te hebben dat men leeft en toch dood te zijn in het hart, ... ik zeg, als dit het leven van de liefde is, dan hebben wij er velen die dit leven leiden. De Heere Jezus ontbreekt van u geen liefde, als dit echt liefhebben zou zijn; ... maar ach, wee u! Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk?

De Heere weet het, of wij niet wel mogen klagen zoals Paulus: *ieder zoekt hetgeen het zijn is en niemand zoekt hetgeen van Jezus Christus is*. Niemand in vergelijking met die talrijke mensen, die menen dat zij godsdienstig genoeg zijn, indien zij maar gedoopt zijn en zeggen dat zij in Jezus Christus geloven. Gewis, de tijd nadert reeds waarin de Heere zal komen om de vruchten van zijn wijngaard en als Hij ze niet vindt, zal Hij ons voorzeker om onze gehoorzaamheid niet aanzien. Hij kan Zijn heerlijkheid wel uit een ander volk verwekken en Zijn Evangelie overbrengen tot hen, die de vruchten daarvan voortbrengen.

De Heere zal binnen kort de bijl aan de wortel van onze boom leggen. Als wij de Heere niet willen dienen in dit goede land en in de veelheid van vrede en weldadigheden, zullen wij onze vijanden moeten dienen in honger, in koude en in naaktheid. Als wij Hem niet willen dienen in liefde, moeten wij onze vijanden dienen in vrede. Meent niet dat de Heere Zich laat afwijzen met eernamen en titels, met schaduwen en afbeeldingen. Wat is de belijdenis van de meeste mensen heden ten dage, dan maar enkel schilderwerk, wat haar kleuren moge terwijl zij leven, maar nooit troosten zal, ten ware het geweten in slaap was, wanneer zij komen te sterven. Ach, wacht u voor zulke uiterlijkheden! Nooit kan ik genoeg denken aan Davids uitdrukkingen, Psalm 119: 167: *Mijn ziel onderhoudt Uw getuigenissen en ik heb ze zeer lief.* Moest hij niet gezegd hebben: *ik heb Uw getuigenissen lief en zó onderhoud ik deze?* Ongetwijfeld was het ook zo; maar hier liep hij in een allerheiligste en geheel hemelse kring. Ik onderhoud deze en heb ze lief; en ik bemin deze en onderhoud ze. Indien wij Christus beminnen, wij zullen ook naar onze mate zo'n leven van liefde leiden en Zijn geboden zullen ons zeer dierbaar zijn, wanneer Hijzelf ons de allerdierbaarste is.

Einde.